

Міністерство освіти і науки України

Науково-методичний центр
професійно-технічної освіти
у Запорізькій області

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної
конференції

31 жовтня 2022 року
м. Запоріжжя

УДК 378.147
О64

*Всеукраїнська науково-практична конференція проводиться відповідно до
плану роботи Науково-методичного центру професійно-технічної освіти
у Запорізькій області*

Організаційний комітет конференції:

Паржницький О.В., директор Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області, кандидат педагогічних наук;

Максимець Д.С., директор Видавничого дому «Букрек»;

Петерик С.М., заступник директора Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області;

Матяшева О.Б., методист Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області;

Немчин Ю.О., методист Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області;

Організація роботи класного керівника в умовах воєнного стану. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 29 листопада 2022 року [Електронний ресурс]. Запоріжжя : НМЦ ПТО у Запорізькій області, 2022. 379 с.

ISBN 978-966-997-136-4

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції за такими основними напрямками: психологічна складова роботи класного керівника; організація освітнього процесу в умовах воєнного часу; планування та організація роботи класного керівника в умовах воєнного стану; сучасні ресурси для забезпечення діяльності класного керівника; дистанційне навчання: інструменти для організації ефективної та цікавої роботи; сучасні концепції діяльності класного керівника у виховній системі закладу освіти; теоретико-методичні засади організації освітньо-виховного процесу в сучасних умовах; інноваційні організаційно-методичні підходи до проведення виховного процесу.

УДК 378.147
О64

Матеріали подано в авторській редакції, за достовірність фактів, цитат, посилань на джерела, власних імен тощо відповідають автори публікації.

ISBN 978-966-997-136-4

© Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Запорізькій області, 2022

© Видавничий дім «Букрек»

ЗМІСТ

ЗАСТОСУВАННЯ ДОДАТКІВ GOOGLE ЯК ІНСТРУМЕНТІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО І ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ.....	11
<i>Бабин Наталія Богданівна</i>	
МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ (ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ) КЕРІВНИКОМ ГРУПИ У ПРОВЕДЕННІ ВИХОВНИХ ГОДИН ...	15
<i>Бабієва Тетяна Олегівна, Божкевич Яна Борисівна</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	19
<i>Бедринець Олена Василівна</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	23
<i>Безбородько Марина Миколаївна</i>	
ВИХОВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЯК РОЗВИТОК ІНТЕГРАТИВНИХ ЗДАТНОСТЕЙ ОСОБИСТОСІ	28
<i>Безуглий Андрій Валентинович, Дубина Андрій Валентинович</i>	
РОЛЬ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	30
<i>Бобокал Олена Миколаївна</i>	
КЛАСНЕ КЕРІВНИЦТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	35
<i>Бойко Зінаїда Леонідівна</i>	
ВИХОВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ЯК ЗАВДАННЯ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ І ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	38
<i>Бречко Олена Миколаївна, Мироненко Олена Юрійівна</i>	
ЕМОЦІЙНА СТІЙКІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	41
<i>Весельєва Юлія Володимирівна</i>	

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ КЕРІВНИКА НАВЧАЛЬНОЇ ГРУПИ З ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ У ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	43
<i>Веснянка Валентина Михайлівна</i>	
ВИКЛАДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: КОМУНІКАЦІЯ МІЖ ВИКЛАДАЧЕМ ТА УЧНЯМИ.....	46
<i>Воробйова Олена Анатоліївна</i>	
ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	50
<i>Гайова Олена Володимирівна, Ребізант Марина Вікторівна</i>	
ЗОЛОТА ФОРМУЛА КЛАСНОГО КЕРІВНИКА: ІНФОРМУВАТИ + ПОКАЗАТИ + ПОПЕРЕДИТИ + ТРЕНУВАТИ = УБЕЗПЕЧИТИ	54
<i>Герасименко Лариса Дмитрівна</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КУРАТОРА ГРУПИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	57
<i>Гнатів Марія Михайлівна</i>	
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	59
<i>Гуменюк Галина Несторівна, Юрчак Людмила Валеріївна</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	63
<i>Данилова Вероніка Завенівна</i>	
ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	64
<i>Денисенко Олена Григорівна</i>	
ІННОВАЦІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ.....	69
<i>Дроннікова Катерина Євгенівна</i>	
ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	76
<i>Дубина Світлана Анатоліївна</i>	

СУЧАСНІ РЕСУРСИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА	81
<i>Ємець Ірина Семенівна</i>	
СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА У ВИХОВНІЙ СИСТЕМІ ЗАВЛАДУ ОСВІТИ	86
<i>Ємець Юліана Миколаївна</i>	
КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ТЕМАТИКА ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ У ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ.....	92
<i>Жукова Анна Робертівна</i>	
ПІДТРИМАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	95
<i>Забаровська Світлана Миколаївна, Олійник Катерина Андріївна</i>	
ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КЕРІВНИКА ГРУПИ З ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВИХ РЕСУРСІВ	99
<i>Задорожна Валентина Іванівна</i>	
КЛАСТЕР МОДЕЛЮВАННЯ «3D SCIENCE»	103
<i>Запісочний Андрій Миколайович</i>	
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОЇ ТА ЦІКАВОЇ РОБОТИ	107
<i>Іванковська Ірина Павлівна</i>	
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	110
<i>Ігнатенко Вікторія Михайлівна</i>	
ВОЛОНТЕРСТВО ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ.....	112
<i>Ільєнко Олена Віталіївна</i>	
ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СВІДОМОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	115
<i>Казаченко Тетяна Григорівна</i>	
УКРАЇНСЬКА ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	120
<i>Кандюк-Лебідь Світлана Володимирівна</i>	

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	125
<i>Керницька Людмила Володимирівна</i>	
ВОЛОНТЕРСЬКОМУ РОДУ НЕМА ПЕРЕВОДУ	129
<i>Кнобель Оксана Теодорівна</i>	
ІННОВАЦІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ. А я роблю це так	134
<i>Кобиць Наталія Леонідівна</i>	
ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	139
<i>Коваленко Світлана Іванівна</i>	
КОНЦЕПЦІЯ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА	145
<i>Ковальова Олена Борисівна</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	150
<i>Ковальчук Юлія Василівна</i>	
ВЗАЄМОДІЯ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА ТА КЛАСНОГО КЕРІВНИКА У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ УЧНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	157
<i>Козак Таміла Віталіївна</i>	
ПОРАДИ ЗДОБУВАЧАМ ОСВІТИ ЩОДО ЕМОЦІЙНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	162
<i>Коробських Інна Олександрівна</i>	
НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	164
<i>Костенко Зоя Вікторівна, Левченко Тамара Василівна</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	167
<i>Костенко Надія Вікторівна</i>	
ПОРАДИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	171
<i>Костенко Надія Володимирівна</i>	

СТРАТЕГІЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	175
<i>Кравець Світлана Савеліївна</i>	
АЛГОРИТМ ДІЙ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	179
<i>Кравчук Юлія Вячеславівна</i>	
ДОВІРА – ОСНОВНА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ КУРАТОРА ТА СТУДЕНТІВ АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ.....	183
<i>Кришук Катерина Ігорівна</i>	
ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЕДВАЙЗЕРА В УМОВАХ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ.....	190
<i>Крошка Світлана Андріївна</i>	
ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ З ФОРМУВАННЯ ІНФОМЕДІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	193
<i>Кузнецова Ірина Олександрівна</i>	
ВПРОВАДЖЕННЯ ЧЕЛЕНДЖІВ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ ЯК СУЧАСНИЙ РЕСУРС У ВИХОВНІЙ РОБОТІ	197
<i>Лемешко Людмила Юріївна</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ	202
<i>Лешко Олена Анатоліївна</i>	
ПСИХОЕМОЦІЙНА СКЛАДОВА ОСОБИСТОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА	207
<i>Лопатюк Тетяна Іванівна</i>	
«ПРОСТО І ЛЕГКО, РОБОТА З ІНТЕРАКТИВНИМИ ДОШКАМИ JAMBOARD, CLASSROOMSCREEN, IDROO»	212
<i>Мальченко Ірина Олександрівна</i>	
ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА	218
<i>Маринка-Сиромятнікова Ольга Вікторівна</i>	
ВИХОВНА РОБОТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ	223
<i>Мартиненко Лариса Миколаївна</i>	

СУЧАСНІ ВИДИ ГРУПОВИХ ВЗАЄМОДІЙ І ТЕХНІКА ЇХ ОРГАНІЗАЦІЇ .	226
<i>Матяшева Оксана Борисівна</i>	
ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ.....	231
<i>Мельник Роман Миколайович</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	236
<i>Менделюк Тетяна Михайлівна</i>	
ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ПЛАТФОРМІ MOODLE	239
<i>Місковець Тамара Олександрівна, Кузик Наталія Олексіївна</i>	
СТВОРЕННЯ УСПІШНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ УЧНЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	244
<i>Монастирська Олена Вікторівна</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА РОЛЬ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА У НАВЧАННІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	249
<i>Немчин Юлія Олександрівна</i>	
ВИХОВНА РОБОТА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	253
<i>Непочатова Катерина Юріївна</i>	
ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КУРАТОРА АКАДЕМГРУПИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	260
<i>Нікольчук Юлія Миколаївна, Лопатовська Оксана Олександрівна</i>	
РОБОТА КЛАСНОГО КЕРІВНИКА ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ, ЯКІ ОПИНИЛИСЯ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ УМОВАХ.....	264
<i>Овчиник Тетяна Анатоліївна</i>	
УЧАСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ЗАХИСТІ УКРАЇНИ	269
<i>Омок Ганна Анатоліївна</i>	
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ – ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ	273
<i>Орел Галина Володимирівна, Кожемяк Діана</i>	
ПАТРІОТИЗМ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	278
<i>Орел Галина Володимирівна, Лазун Вероніка</i>	

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	282
<i>Панчук Марина Валентинівна, Обрадович Олена Василівна</i>	
КОНТРОЛЬ І ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	287
<i>Петренко Людмила Василівна, Морозова Юлія Михайлівна</i>	
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОЇ ТА ЦІКАВОЇ РОБОТИ	292
<i>Романов Микола Петрович</i>	
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	297
<i>Рудчик Ольга Сергіївна</i>	
ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА	304
<i>Садовська Галина Петрівна</i>	
СУЧАСНІ РЕСУРСИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА	309
<i>Сильчук Борис Іванович</i>	
ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	314
<i>Сопільник Марія Павлівна</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	319
<i>Ткаченко Валентина Миколаївна, Козуб Катерина Іванівна</i>	
ПРОГРАМНІ РЕСУРСИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	321
<i>Фечан Наталя Павлівна</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЯ СТУДЕНТІВ ТВОРЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	325
<i>Французжан Олеся Володимирівна</i>	
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	329
<i>Хамець Наталя Ярославівна</i>	

КОНЦЕПЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	332
<i>Хорешко Надія Володимирівна</i>	
ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ ВИКЛАДАННІ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	337
<i>Циганок Олена Миколаївна</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	343
<i>Циганок Олександр Олександрович</i>	
ВАЖЛИВІ АСПЕКТИ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ П(ПТ)О В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	348
<i>Цикало Ніна Василівна</i>	
СТАРТАП-ОСВІТА – ІНВЕСТУЄМО У ДУХОВНІ ЦІННОСТІ	352
<i>Чинувата Зоя Анатоліївна</i>	
КЛАСНИЙ КЕРІВНИК – КЛЮЧОВА ФІГУРА В ОРГАНІЗАЦІЇ ЦІЛІСНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ.....	355
<i>Шатських Наталія Сергіївна</i>	
ІНСТРУМЕНТАРІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	363
<i>Шевченко Тетяна Валеріївна, Шевченко Олена Володимирівна</i>	
ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	365
<i>Шматлай Галина Анатоліївна</i>	
МОДЕЛЬ СПІВРОБІТНИЦТВА КЛАСНОГО КЕРІВНИКА З БАТЬКАМИ НА ОСНОВІ ПРОГРАМ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	369
<i>Язикова Надія Василівна</i>	
ФОРМУВАННЯ МЕДІАКУЛЬТУРИ УЧНІВ ЗП(ПТ)О ЗАСОБАМИ БІБЛІОТЕЧНОЇ РОБОТИ.....	374
<i>Ясінська Альона Василівна</i>	

ЗАСТОСУВАННЯ ДОДАТКІВ GOOGLE ЯК ІНСТРУМЕНТІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО І ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Бабин Наталія Богданівна,
викладач інформатики та математики,
Чортківського медичного фахового коледжу

Пандемія коронавірусу та війна в Україні пришвидшили процес диджиталізації освітнього середовища. І якщо навесні 2020-го карантин став викликом, то вже сьогодні ситуацію, що склалася, ми розцінюємо як можливість удосконалення.

Разом з освітнім процесом дистанційним став і виховний. На куратора покладено відповідальне завдання бути першим радником та наставником студентів, від нього залежить, які стосунки складуться між студентами.

Здійснюючи пошук найоптимальніших електронних освітніх платформ для організації дистанційного навчання, заклади освіти все частіше звертаються до програмових продуктів транснаціональних корпорацій Microsoft і Google, зважаючи на такі переваги, як безкоштовний доступ до всіх додатків, наявність централізованого сховища даних і продуманий, україномовний інтерфейс, вільний обмін та поєднання сервісів між собою. Усі ці вебзастосунки вимагають від користувача тільки наявності браузера Google Chrome, інтернет-підключення та створення свого особистого облікового запису (акаунту). Вони бувають двох типів: особистий і корпоративний. Усі сервіси Google доступні для обох типів облікових записів. Проте корпоративний має ряд додаткових можливостей у налаштуваннях, більшу ємність хмарного сховища та переваги захисту інформації.

Для студентів своєї групи я створила Classroom «131 Виховна». Це не тільки місце для нашого спілкування у неформальній атмосфері, це можливість писати коментарі й ставити запитання, це можливість об'єднувати Google

сервіси для цікавого проведення виховних та інформативних годин, а також дозвілля. Приєднань до такого класу є декілька способів, але всі вони інтуїтивно зрозумілі й не потребують багато часу для реєстрації. Крім того, разом зі створенням класу автоматично генерується посилання на відеоконференцію за допомогою сервісу Google Meet, яке залишається на даній платформі в постійному доступі.

У розділі «Завдання» можна розташовувати для студентів різноманітні матеріали (вікторини, презентації, інтерактивні завдання, посилання на аудіо та відеофайли), призначати час для виконання, контролювати правильність та вчасність надсилання відповіді. Увесь контент разом із коментарями відображається в стрічці класу, щось на зразок стрічки в соціальних мережах.

Дуже корисною функцією даного сервісу є Google Calendar, за допомогою якого можна легко створювати події й розсилати запрошення, надавати до них доступ іншим користувачам. Календар можна переглядати і редагувати як зі сторінки класу, так і використовувати як окремий додаток. Цей сервіс дає можливість створювати свої власні користувацькі календарі та використовувати автоматично згенеровані. Наприклад, «Свята в Україні» чи «Дні народження», які створюються на основі ваших Google Контактів. Користувач сам визначає, що він хоче переглядати в даний момент: усі події чи тільки активності певного календаря. Для своїх вихованців я створила календар «131 Виховна», де налаштовую усі події нашої групи. Нагадування про це надходить на електронну пошту студента одноразово або з повторенням. Налаштовуючи подію, можна вказати назву, час, місце зустрічі (при дистанційному навчанні посилання на онлайн-відеоконференцію). В описі, як правило, пишу завдання для групи. Можна також залишити певні нотатки. Важливим моментом для мене є можливість додавання до події активного покликання. Наприклад, для інформативної години залишаю покликання на сервіс Google Новини. Це ресурс актуальних новин, котрі згруповано за категоріями: Україна, Світ, Місцеві новини, Бізнес, Наука і технології, Розваги, Спорт.

Для формування особистісного відповідального ставлення до обраної професії необхідно ознайомити студентів із затребуваністю та необхідністю їхньої діяльності, познайомити із традиціями та видатними випускниками обраного закладу. Бо хто не знає свого минулого, не має майбутнього. Задля кращого знайомства з історією і сьогоденням коледжу я провела онлайн-квест «Чи знаєш свій навчальний заклад?» Для цієї події використовувала сервіс Google Форми. Усі завдання вікторини було розділено на декілька станцій: «Зародження», «Розвиток», «Керівництво», «Навчальні кабінети», «Відпочинок та дозвілля». Причому налаштування даного застосунку дозволили унеможливити перехід на наступний рівень та завершення без відповіді у попередніх. Це мотивувало студентів до інтенсивного пошуку інформації, а отже, до пізнання нового. При поверненні до очного навчання найкмітливіші студенти отримали солодкі й корисні подарунки.

Експерсії – особлива форма організації роботи з всебічного розвитку студентів. Як куратор я також часто використовую таку форму роботи. Цьогоріч із групою ми відвідали парк ім. Івана Франка, влаштували рухливі ігри та приготування їжі на вогні. А ще необхідним елементом адаптації стала пізнавальна краєзнавча експерсія вуличками нашого стародавнього міста Чорткова. Місцеві студенти стали гостинними гідями. Вони із захопленням розповідали про кожен історичну пам'ятку. Карантинні вимоги дещо обмежили нас у можливості подорожувати, та не в потребі пізнавати нове. Ми вдалися до віртуальних експерсій за допомогою сервісів Google Карти та Google Земля. Так ми відвідали Монастир отців Василіан та замок у Бучачі, а також ознайомилися з історією Бучацької Ратуші. Не менш цікавою і змістовною була експерсія до Збаразького замку та Костелу отців Бернадинів. Тепер експерсоводами стали студенти, які проживають у цих населених пунктах. З метою подальшого пізнання плануємо ознайомитися з експонатами та виробами мистецтва у видатних музеях світу за допомогою Google сервісу «Культура та мистецтво».

Виховна робота – невід’ємна частина освітнього процесу. Тому на заняттях ми намагаємося не тільки передати студентам знання, а й прищепити повагу до старших, відповідальне ставлення до своєї праці, любов до свого краю. Часто наголошую на вклад українців у розвиток світової науки. А ще улюбленою практичною роботою з інформатики для студентів є створення персонального сайту за допомогою сервісу Google Сайт, де однією з сторінок є «Моя маленька батьківщина». Студенти із задоволенням та гордістю розповідають історію заснування свого населеного пункту, демонструють світлини визначних місць, вказують геолокацію на інтерактивній карті.

Велика проблема сучасних підлітків – це проблема з концентрацією. Як їй зарадити? Картинки та інфографіка замість текстів — лише так можна впоратися з чималою кількістю інформації щодня. У цьому кураторові допоможе сервіс Google Jamboard. Якщо ви відкрили даний застосунок під час відеоконференції, то він автоматично стає доступним усім учасникам. Також ви можете створити певний контент напередодні і за допомогою покликання надати доступ іншим користувачам для перегляду чи редагування. Якщо ж ви хочете побачити думку кожного студента, то можна дану дошку розмістити як завдання в Google класі.

Потреба в спілкуванні під час дистанційного навчання виражена в студентів набагато більше, ніж під час навчання у звичайному режимі. На заняттях онлайн вони бачать один одного лише окремо, у вигляді фото на аватарці. Студенти втратили можливість відчувати себе колективом, єдиною групою зі спільними досягненнями та спільними потребами. Тепер проблеми у кожного свої, а успіхами немає можливості поділитися. Тому саме куратор повинен знову створити із них одну команду. З цією метою необхідним є залучити студентів до спільної роботи. Із своєю групою ми створили проєкт «Що не край, то звичай» за допомогою сервісу Google Презентації. Працюючи одночасно над одним документом, кожен відчував себе маленьким, але важливим гвинтиком великого механізму. Усі із задоволенням ділилися Різдвяними традиціями своєї родини, сімейними рецептами та колядками.

Отож систематичне використання додатків Google забезпечує цілісність виховного процесу, високий коефіцієнт корисної дії виховних впливів, можливість ефективної взаємодії всіх учасників освітнього процесу, оптимальної реалізації виховних завдань в умовах дистанційного та змішаного навчання.

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ (ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ) КЕРІВНИКОМ ГРУПИ У ПРОВЕДЕННІ ВИХОВНИХ ГОДИН

Бабієва Тетяна Олегівна,

викладачка екологічних дисциплін

Божкевич Яна Борисівна,

соціальний педагог,

в.о. заступника директора з виховної роботи

Кам'янського енергетичного фахового коледжу

Виховання сучасної дитини є дуже складним і водночас цікавим процесом. На наших дітях позначився науково-технічний прогрес ХХІ століття. Розвинуте технологічне суспільство диктує свої закони у вихованні і спілкуванні людей різних поколінь.

Нове суспільство – суспільство майбутнього – висуває нові вимоги перед освітою. Реалізація нових завдань освіти потребує нових підходів, звернення до особистості учня з її потребами та інтересами.

Сьогодні відчувається нагальна потреба у використанні сучасних технологій у творчій роботі класного керівника. Він мусить перебувати в епіцентрі інноваційної діяльності освітньої установи. Від класного керівника чекають роботи, наповненої новим змістом, новими технологіями проектування виховного процесу.

Застосування інтернет-ресурсів та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в галузі освіти і безпосередньо в діяльності класного керівника стало загальною необхідністю. Жоден захід не обходиться без застосування ІКТ.

Пандемія Covid-19 стала викликом для вчителів та класних керівників. Потрібно було швидко опанувати технології дистанційного навчання, сучасні програми, онлайн-ресурси. Шукати такі підходи до викладання та організації виховного процесу, щоб бути корисним і цікавим сучасному здобувачу освіти.

Дистанційне навчання – спосіб реалізації процесу навчання, заснований на використанні сучасних ІКТ, що дозволяють здійснювати навчання на відстані без безпосереднього, особистого контакту між викладачами та студентами.

Використання інтернет технологій дає змогу класному керівнику підготувати різноманітний цікавий та сучасний дидактичний матеріал, який можна використовувати на планшетах, мультимедійних дошках та комп'ютерах. З власного досвіду можемо сказати, що безкоштовний вебсервіс Google Classroom є зручним для проведення онлайн виховних годин і має певні переваги: необмежений час спілкування, можливість одночасно приєднати до відео-конференції до 100 учасників, демонструвати презентаційні та відео матеріали, отримувати зворотній зв'язок (спілкування, оцінки тощо). Також при проведенні виховних годин є можливість долучати різноманітних фахівців, надаючи їм посилання.

На сьогодні Інтернет надає класному керівникові величезні освітні можливості. Яскравий приклад такого сучасно інноваційного середовища є сайт <http://learningapps.org/>. Завдяки даному інтернет-ресурсу тематичні виховні години можливо доповнити тестом, конкурсом, вікториною та іншими інтерактивними вправами.

Аналогічним інтернет-ресурсом з широкими можливостями є сервіс <https://wordwall.net>. Даний сервіс можна застосовувати до будь-якого типу

проведення виховної години. Наприклад, при проведенні брифінгу можна використовувати інтерактивну вправу «Колесо фортуни» для визначення черговості того, хто виступає.

Для закріплення та узагальнення інформації, або ж навпаки для актуалізації необхідної інформації, класний керівник може використовувати метод «хмара слів».

Хмара слів (хмара тегів, або зважений список) – це візуальне відтворення списку слів, категорій, міток чи ярликів на єдиному спільному зображенні. За допомогою хмар слів можна візуалізувати термінологію з певної теми у більш наочний спосіб. Це сприяє швидкому запам'ятовуванню інформації.

Створити хмари слів можна за допомогою онлайн-сервісів <https://worditout.com> та <https://wordart.com/>

В ході виховного процесу не можливо без проведення анкетування і співпраці з психологічною службою закладу в напрямку індивідуальної чи групової діагностики. Для вивчення мікроклімату колективу, пізнання інтересів учнів або студентів, вивчення індивідуальних особливостей або моніторингу рівня обізнаності з різних тематик класний керівник може використовувати можливості гугл-форм <https://docs.google.com/forms>.

Якщо для застосування гугл-форм треба деякий час для підготовки і розробки такої форми, то використання додатку-месенджера Viber дозволяє отримувати реакції здобувачів миттєво. В додатку паралельно із викладанням матеріала виховної години можна створювати опитування і отримувати відповіді здобувачів. Це дозволяє бути активними учасникам спільноти і підтримувати і зберігати контент навчальної групи.

Для переходу на різноманітні онлайн-сервіси класний керівник може надавати згенерований завчасно QR код. Для його генерації можна використовувати сервіс <https://me-qr.com/ru/>.

В плані кожного класного керівника завжди є теми пов'язані з охороною навколишнього середовища. При проведенні таких виховних годин можливо використовувати онлайн-сервіс <https://ua.mozaweb.com>, за допомогою якого

можна переглянути 3D-модель шляхів забруднення навколишнього середовища.

Іноді, деякі теми класному керівникові краще подати у вигляді творчої розповіді – сторітелінгу. Можна завчасно підготувати творчу розповідь записавши у вигляді відео демонстрації екрану та голосового озвучування. Для запису такого відеоформату можна використовувати програму bandicam.

Використання класними керівниками сучасних технічних засобів та інтернет ресурсів дає можливість значно покращити результати освітнього процесу.

Для узагальнення матеріалу виховної години насиченого змісту, класний керівник може використовувати ментальні карти. Ментальні карти – це техніка візуалізації мислення. Ментальні карти можна створити за допомогою онлайн-сервісу <https://www.canva.com> або ж його аналогічного мобільного додатку.

Під час проведення виховної години класний керівник може поділити навчальну групу на підгрупи та організувати їх працюючу спільноту з елементами гейміфікації для виконання певних видів завдань. Реалізувати такий процес допоможе сервіс <https://www.classdojo.com>. Проте, даний сервіс потребує попередньої реєстрації.

Таким чином, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та використання інтернет-ресурсів в роботі класного керівника є необхідною складовою організації. Досвід впровадження сучасних технологій в освітній процес є доцільним і перспективним. Адже комп'ютер та цікаві ресурси для сьогоднішніх здобувачів освіти – це не предмет вивчення, а засіб для навчання.

Список використаних джерел

1. Інформаційні технології в навчанні. К.: Видавнича група BHV. 2006. 240 с.
2. Ковбасенко Ю. Інноваційні педагогічні технології в процесі поглибленого вивчення літератури: «за» і «проти». Август, 2020. URL: https://www.researchgate.net/publication/343724910_INNOVACIJNI_PEDAGOGICNI_TEHNOLOGII_V_PROCESI_POGLIBLENOGO_VIVCENNA_LITERATURI_ZA_I_PROTI (дата звернення: 17.10.2022).

3. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Просвіта», «Книга пам'яті України», 2000. С. 368.
4. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Наук.-метод. посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. К.: А.С.К, 2006. С.192.

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Бедринець Олена Василівна,
викладач професійно-теоретичної підготовки
Центру підготовки і перепідготовки
робітничих кадрів №1 м. Кривий Ріг

В умовах воєнного стану, головною метою освітнього процесу стало не лише надання освітніх послуг, але і психологічна підтримка здобувачів освіти. До обов'язків класного керівника додалися організація дистанційного навчання здобувачів освіти у залежності від їх технічних можливостей, психологічна підтримка батьків та учнів. То ж як організувати роботу класному керівнику.

Найважливішими напрямками виховної роботи зараз є:

- психологічна та емоційна підтримка здобувачів освіти;
- навчання правил поведінки в умовах воєнного стану (під час повітряних тривог, поводження з вибухонебезпечними предметами, перша медична допомога тощо);
- адаптація та підтримка здобувачів освіти - ВПО;
- розвиток критичного мислення та медіаграмотності;
- національно-патріотичне виховання.

Виходячи з цього, основними напрямками та завданнями виховної роботи класного керівника мають стати:

1. Надання здобувачам освіти базових знань з основ безпеки та формування поведінки правильних безпекових дій в умовах воєнного стану, навчити правилам збереження здоров'я, життя свого, оточуючих в разі бойових дій.

2. Надання психологічної підтримки, забезпечення психологопедагогічного супроводу емоційно вразливих категорій осіб.

3. Сприяння адаптації та емоційно-психологічної підтримки тимчасово внутрішньо переміщеним особам.

4. Формування рис і якостей «українця-переможця» у війні російської федерації проти України: моральна стійкість, витримка, сила волі і твердість духу; протидія ворожій пропаганді, віра в перемогу, підтримання власного емоційного ресурсу; здатність та вміння протистояти негативним емоціям, стресу, тривозі, почуттю небезпеки; співчуття, милосердя, взаємодопомога, волонтерство, відчуття себе громадянином.

Одним із напрямів роботи класного керівника в умовах воєнного стану, постійних воєнних загроз є надання здобувачам освіти знань з основ безпеки, ознайомлення їх з важливими для збереження здоров'я та життя правилами дій в певних ситуаціях. Питаннями для розгляду мають бути наступні: воєнний стан, надзвичайна ситуація, заборони та обмеження; правила поведінки в умовах надзвичайної ситуації воєнного характеру: необхідно, не рекомендується, забороняється; що таке «тривожна валіза», як підготувати, що покласти; як діяти під час сигналу «повітряна тривога», під час онлайн-уроків, якщо вмикається сигнал «повітряна тривога»; правила спілкування в соціальних мережах в умовах воєнного стану; як вчиняти з інформацією, яка несе загрозу для України (не фотографувати місцевість, не публікувати, не репостити інформацію, яка містить фото з координатами інфраструктури населеного пункту, розташування ЗСУ тощо); що робити, якщо виявлено підозрілий або вибухонебезпечний предмет; - як поводитися під час обстрілів стрілецькою зброєю, артобстрілах, артилерійських обстрілів системами залпового вогню; як діяти у разі виявлення диверсантів, на що і на кого

звертати увагу; як діяти в умовах хімічної атаки; - перша домедична допомога під час обстрілів; домашня медична аптечка, що має бути.

Починаючи урок, викладачу варто запитати в здобувачів освіти, чи всі почуваються у безпеці, поцікавитися про самопочуття освітян, надати можливість висловитися тим учням, які цього потребують.

В умовах війни педагогам варто звертатись до вправ, які рекомендують психологи та психотерапевти. Важливо, щоб здобувачі освіти набули навичок самопомоги під час стресу. На уроці можна застосовувати дихальні чи тілесні вправи, що допомагають заспокоїтися та зняти напругу.

Зараз здобувачі освіти найбільше потребують підтримки та розуміння, академічні успіхи та оцінки відходять на другий план. Той факт, що діти, на жаль, поступово вимушено звикають до нових реалій, не означає, що вони можуть обійтися без підтримки дорослих. Вони як ніколи її потребують. Їм потрібна наша впевненість у тому, що все буде добре, наша стійкість та віра в перемогу навіть у важкі часи невизначеності.

До того ж тепер викладач додатково стає ще й справжнім психологом! Аби впоратися із цим непростим завданням, використовуйте додаткові матеріали:

- методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій»;
- лист МОН від 29 березня 2022 року «Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні»;
- Telegram-канал «Підтримай дитину»;
- стаття «Підтримка учнів в умовах війни: 5 порад вчителям»;

Проводьте години спілкування у форматі тренінгів, спрямованих на стабілізацію психологічного та емоційного стану дітей, навчайте здобувачів освіти прийомам, які допоможуть їм швидко опанувати себе у критичних ситуаціях (і, звісно, практикуйте їх самі!). До речі, не обов'язково відкладати

тематичні вправи лише до годин спілкування, ви можете виконувати їх разом із здобувачами освіти на початку чи наприкінці заняття:

- стаття «5 вправ для підвищення емоційної стійкості учнів»;
- стаття «Розвиваємо навички керування емоціями: 6 дієвих вправ»;
- стаття «Саморегуляція психоемоційного стану: дієві прийоми».

Також варто пояснити здобувачам освіти, що всі ми реагуємо на стрес по-різному, тож інколи поведінка навіть рідних може не відповідати нашим очікуванням, а про поведінку сторонніх людей годі й говорити.

В умовах інформаційної війни важливо розвивати в здобувачів освіти критичне мислення: вирізняти офіційні джерела інформації, сумніватися, уміти перевіряти інформацію, щоб розпізнавати фейки, аналізувати різні точки зору, розрізняти переконливі аргументи та прояви маніпуляції. Такі вправи педагогам варто використовувати на кожному уроці.

Тепер, в умовах повномасштабної війни, яку розв'язала рф проти України, вже ні в кого не викликає сумнівів той факт, що зараз ми маємо приділити особливу увагу національно-патріотичному вихованню. Саме тому надзвичайно важливо:

1. Проводити заходи національно-патріотичної спрямованості.
2. Займатися волонтерською діяльністю.
3. Розповідати здобувачам освіти про українську культуру.
4. Влаштовувати акції пам'яті.
5. Проводити години спілкування, присвячені війни рф проти України.
6. Створювати навчальні проекти, присвячені борцям за незалежність та свободу нашої країни.
7. Організовувати зустрічі із ветеранами АТО, ООС та війни рф проти України.

Список використаних джерел

1. Державна служба якості освіти. Як організувати роботу з учнями та їх психологічну підтримку в умовах війни. URL: [Як організувати роботу з учнями та їх психологічну підтримку – Освіта.UA \(osvita.ua\)](#) (дата звернення: 18.10.2022).
2. Клімова С.В., викладач англійської мови Комунальної установи Сумської спеціалізованої школи I-III ступенів № 9, м. Суми, Сумської області. Організація роботи класного керівника в умовах війни. URL: [Урок з англійської мови у 2 класі. Тема "Шкільні справи" | Конспект. Англійська мова \(vseosvita.ua\)](#) (дата звернення: 18.10.2022).
3. Корисні поради та матеріали для організації виховної роботи в новому навчальному році. URL: <https://naurok.com.ua/post/vihovna-robota-v-umovah-viyni-vazhlivi-aspekti> (дата звернення: 18.10.2022).
4. Світлана Юрченко, методист НМЦ ПТО у Волинській області. Методичні рекомендації класним керівникам закладів професійної (професійно-технічної) освіти «Виховна робота в умовах воєнного стану». URL: [Виховна робота в умовах воєнного стану \(naurok.com.ua\)](#) (дата звернення: 18.10.2022).

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Безбородько Марина Миколаївна,

методист

ВСП «Технологічний фаховий коледж ДДАЕУ»

Процес навчання розглядається як загальна цілеспрямована система діяльності викладача і студентів, що озброює останніх знаннями, вміннями і навичками, а також формує майбутнього спеціаліста. Головна роль при цьому

належить викладачу. Він повинен вміло підбирати необхідний матеріал, організувати його засвоєння, закріплення і навчати застосовувати його на практиці. Перевірка й оцінка знань, умінь і навичок – одна з головних задач педагогічної роботи [1]. В умовах дистанційного навчання (особливо в умовах військового часу) контроль знань набуває особливого значення.

Під час дистанційного навчання урахування успішності повинно бути індивідуальним, плановим і систематичним. Основними цілями контролю знань студентів є:

- визначити ступінь досягнень студентів у навчанні;
- виявити ставлення студентів до навчання;
- виявити, який матеріал повинний бути винесеним для самостійної роботи або для організації додаткових занять;
- отримати інформацію, необхідну для управління процесом навчання, для удосконалення методик викладання і вдосконалення форм самостійної роботи студентів [2].

Особливого значення контроль знань студентів набуває при дистанційному навчанні, коли студенти не мають змоги відвідувати заняття. У такому випадку викладачам зручно використовувати різноманітні комп'ютерні сервіси. Комп'ютерне тестування дозволяє в найкоротший термін перевірити знання великої групи студентів, виявити прогалини при вивченні конкретного навчального матеріалу та використовувати отримані результати для управління навчальним процесом.

На ринку програмного забезпечення пропонується велика кількість найрізноманітніших комп'ютерних систем (сервісів) для створення тестових завдань, що розрізняються за самими різними критеріями. У сучасних умовах викладачам пропонується багато сервісів для проведення інтернет-тестування студентів: Google форми, **Майстер-Тест**, Playbuzz, MyTest, Online Test Pad, Easy Test Maker, Pro Profs та інші. Викладачу тільки залишилося обрати для себе найзручніший сервіс.

Викладачами ВСП «Технологічний фаховий коледж ДДАЕУ» для створення системи тестового контролю знань студентів з обліково-економічних дисциплін було обрано онлайн-сервіс Online Test Pad.

Online Test Pad – це простий і зручний онлайн конструктор тестувань, кросвордів, логічних ігор. Ця платформа, як зазначено на сайті, є абсолютно безкоштовною, простою у використанні та швидкою в налаштуванні. Вона пропонує такі можливості: 14 типів питань, 4 типи результатів, 3 способи доступу, гнучке налаштування, зручний редактор питань, різні системи оцінювання респондентів, широку статистику результатів тесту, зручні способи доступу до тесту, можливість відкривати посилання та проходити тестування через вайбер, соціальні мережі, навчальні платформи (наприклад, Moodle) [4]. Викладачами обліково-економічних дисциплін ВСП «Технологічний фаховий коледж ДДАЕУ» створено тестові завдання за всіма темами дисциплін облікового циклу. Платформа Online Test Pad має такий вигляд після реєстрації (рис. 1):

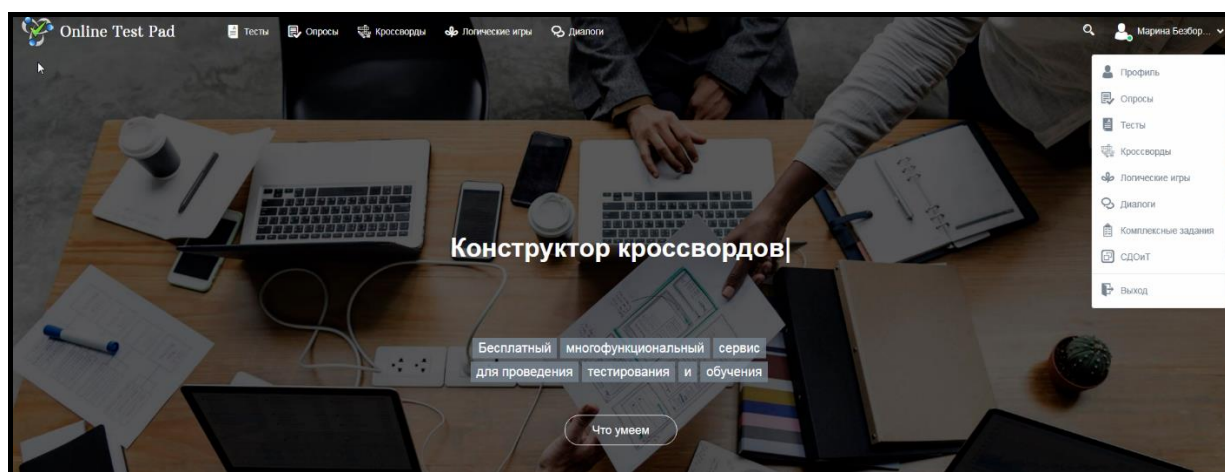

Рисунок 1 – Вікно особистого кабінету в Online Test Pad

Викладачами коледжу на онлайн-платформі Online Test Pad створено тестові завдання з обліково-економічних дисципліни до кожної теми, що відображає поточний контроль знань студентів, підсумковий контроль знань студентів у вигляді окремих модулів, а також заліків та екзаменів (рис. 2).

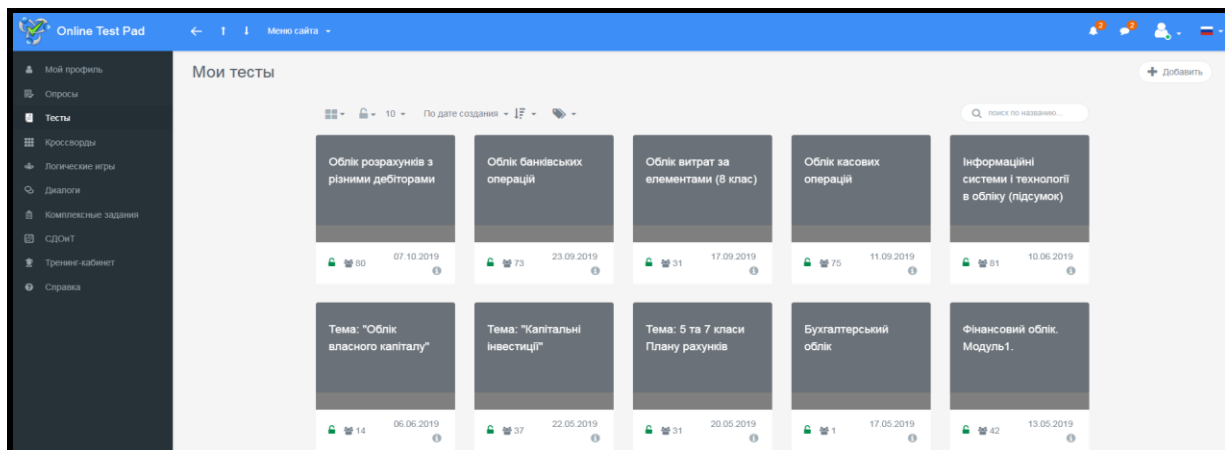

Рисунок 2 – Вікно створених тестів в Online Test Pad з дисципліни «Фінансовий облік»

Переваги для викладача:

1. Під час аналізу результатів кожного студента щодо статистики відповідей і набраних балів з кожного питання, а також загальної статистики результатів, можна визначити рейтинг роботи групи студентів у кількості правильних відповідей та процентах.
2. Усі результати опитування, реєстраційна інформація та відповіді на питання представлено у вигляді таблиці.
3. У загальному підсумку результатів групи легко прослідкувати питання або ж теми, що викликали труднощі у респондентів, а також ті, що були надто простими.
4. Є можливість розміщувати коментарі, довідкові матеріали.
5. Легко оцінювати студентів, аналізувати помилки, які вони зробили.
6. Можна скласти рейтинг роботи студентів групи, проаналізувати їхні запитання та відповіді, а також здійснити редагування самих питань.
7. Визначити, хто зі студентів вимагає додаткових консультацій та з якого саме питання. У цілому, викладач має уявлення про проблемні теми, яким слід приділити увагу.

8. Є можливість зберегти отримані дані в Excel.

9. Посилання на тести (кросворди, логічні ігри) можна надавати через вайбер, де студенти можуть виконувати завдання.

Використання платформи Online Test Pad надає можливість студентам повторити складний для розуміння матеріал, а для тих, хто не зрозумів, залишає можливість повторного проходження тестів із подальшим обговоренням проблемних питань. Платформа підтримує мультимедійні вкладення, діаграми, зображення, відео. Це значно полегшує розуміння матеріалу і підвищує мотивацію студента. Тестові завдання, розроблені з використанням простих графічних елементів (рисуноків, схем), підвищують зацікавленість студентів у самому тесті, гранично спрощують розуміння ними питань і визначення відповідей. Тому складні завдання, що представлені графічно, підвищують ефективність як самого тесту, так і оцінки рівня знань студентів [3].

У цілому, переваги використання Online Test Pad полягають у тому, що обрана платформа передбачає:

1. Проведення процедури тестування в режимі реального часу в будь-якому місці, де є доступ до смартфона, комп'ютера або планшета.
2. Миттєву обробку результатів і отримання повної звітності.
3. Високу точність і швидкість проведення тестування.
4. Збереження звітів тестування у вигляді файлових даних.
5. Можливість охоплення кількох тем за певним питанням.
6. Легкість і доступність (при натисканні на посилання, студенти автоматично заходять на платформу Online Test Pad, отже, немає потреби запам'ятовувати окремі імена користувачів і паролі).

У сучасних умовах розвитку інформаційних технологій питання ефективності використання тестування в навчальному процесі (а особливо застосування різноманітних онлайн-платформ), як форми контролю та діагностики знань студентів, залишається актуальним.

Список використаних джерел

1. Полат, Е. С. Теорія і практика дистанційного навчання: навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркін, М. В. Моїсеєва; під ред. Є. С. Полат. М.: Издат. цент «Академія», 2004. 416 с.
2. Кухаренко В.М., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс. Навч. посібник /2 вид. доп. За ред. Кухаренка В.М., Харків: НТУ "ХПІ", 2001. 282 с.
3. Режим доступу:
<https://sites.google.com/view/kermzyxtyrj/%D1%81%D0%B5%D1%80%D0%B2%D0%B8%D1%81-online-test-pad> (дата звернення: 20.09.2022).
4. Режим доступу:
<https://sites.google.com/view/obzor-servisov-testirovanaya/online-test-pad>
(дата звернення: 20.09.2022).

ВИХОВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЯК РОЗВИТОК ІНТЕГРАТИВНИХ ЗДАТНОСТЕЙ ОСОБИСТОСІ

Безуглий Андрій Валентинович,

Дубина Андрій Валентинович,

викладачі

Красноградського аграрно-технічного

фахового коледжу

імені Ф.Я. Тимошенка

Мобільність, яка розглядається як перехід особистості в соціально-професійному середовищі від однієї соціальної позиції до іншої, часто пов'язана зі змінами її освітнього рівня. Тому формування в Україні єдиного освітнього простору сприятиме зростанню мобільності учнів та студентів, що в подальшому забезпечить їм успішну самореалізацію в обраній професії.

Законами України «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту» забезпечується право на академічну мобільність, яка передбачає можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити дослідницьку, наукову діяльність в іншому закладі освіти (науковій установі) на території України.

Мобільність інтегративною якістю особистості в умовах воєнного стану характеризує її здатність швидко змінювати свій статус чи положення в соціальному, культурному або професійному середовищі під впливом мінливих ситуацій та обставин діяльності суб'єктів (об'єктів) взаємодії.

Академічна мобільність в умовах сьогодення сприяє розвитку таких здібностей особистості:

- обирати способи взаємодії з навколишнім світом;
- мислити в порівняльному аспекті;
- міжкультурної комунікації;
- визнавати недостатність знань, що стимулює мотивацію учіння;
- змінювати самосприйняття ситуації в державі тощо.

Професійна та академічна мобільність взаємно впливають на формування одна одної. Очевидно, що професійна мобільність є логічним продовженням академічної мобільності, яку можна розглядати як процес інтелектуального зростання, важливий для особистого та професійного розвитку.

В умовах воєнного часу та переходу більшості закладів освіти на дистанційне навчання проходить реформування зміст освіти, модернізація методів навчання, посилюються вимоги до підготовки майбутніх фахівців, спроможних конкурувати за робочі місця. Тому якісна підготовка фахівців аграрного сектору обов'язково повинна бути спрямована на формування й розвиток професійної мобільності як важливої якості особистості.

Професійна мобільність у науковій літературі розглядається як здатність особистості змінювати свою професію, місце і напрям діяльності.

Професійна мобільність – це складне системне утворення, інтегральна якість особистості та діяльності фахівця, що формується й виявляється у

процесі професійної підготовки, перепідготовки, самовиховання й творчої самореалізації фахівця, тобто розуміється як можлива стратегія професіоналізації кадрів.

Узагальнивши наведені трактування поняття, розглядаємо професійну мобільність майбутніх фахівців аграрного сектору як інтегровану якість особистості, що виявляється у таких здібностях фахівця: організувати спільну діяльність з учасниками відповідного процесу відповідно до цілей і завдань сучасного процесу; успішно змінювати види діяльності або легко переключатися з одного виду діяльності на інший у сфері діяльності; ефективно впроваджувати нові технології, застосовувати методи і прийоми навчання, опановувати сучасними інноваціями та проводити рефлексивний аналіз власних досягнень, а також характеризується наявністю високого рівня професійної кваліфікації, готовністю до безперервного професійного розвитку, прагненням до реалізації індивідуальної траєкторії професійного розвитку. Сучасному фахівцю аграрного сектору для активної роботи у післявоєнний час та для підняття рівня суспільного престижу праці необхідно володіти такими якостями, як креативність мислення й швидкість прийняття рішень, вміння відстежувати й правильно оцінювати стан навколишнього простору, здатністю до частой навченості і вміння пристосовуватися до нових обставин.

Зрозуміло, що формування й розвиток професійних компетентностей майбутніх фахівців здійснюється у процесі реалізації відповідної освітньої програми. Однак, можна стверджувати, що якісно організований змішаний освітній процес забезпечуватиме й одночасне формування в студентів професійної мобільності.

РОЛЬ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Бобокал Олена Миколаївна,

викладач-методист,
спеціаліст вищої категорії,
Київського фахового коледжу
туризму та готельного господарства

В жорстоких реаліях воєнного стану в Україні перед освітянами стоїть важливе завдання – об'єднання зусиль педагогічної та громадської спільнот на засадах взаєморозуміння, співробітництва щодо захисту прав та свобод, опанування здобувачами освіти універсальними цінностями та моделями поведінки, які складають основу світової культури. У складних умовах воєнного часу надзвичайно важливим є спілкування зі здобувачами освіти кураторської групи.

Особлива роль в організації виховної діяльності в закладі освіти належить *класним керівникам*. Діяльність класного керівника регламентується: Конституцією України [1], указами Президента України, законами України «Про вищу освіту» [2], «Про фахову передвищу освіту» [3], нормативно-правовими актами МОН України, які регулюють освітню, виховну та службову діяльність, Положенням про класних керівників.

Виховання органічно поєднане з процесом навчання здобувачів освіти, опанування основами наук, багатством національної і світової культури. Характер виховання повинен передбачати глибоке розуміння класним керівником природи здобувачів освіти, їх індивідуальних рис і можливостей, поваги до особистості здобувачів освіти, постійно дбати про гармонійний розвиток, встановлення взаємин співробітництва у навчально-виховному процесі.

Пріоритетним є всебічний та гармонійний розвиток особистості, яка здатна до саморозвитку, самовиховання і самореалізації у своїй діяльності, керується загальнолюдськими цінностями, глибоко розуміє традиції українського народу.

Успіх виховного процесу залежить від відносин між класним керівником та здобувачами освіти, які повинні будуватися на основі співдружності, співробітництва і ділового партнерства.

Класний керівник та здобувачі освіти – рівноправні суб'єкти навчально-виховної діяльності. Тому варто більше уваги приділяти стимулюванню внутрішньої і зовнішньої активності здобувачів освіти, їх оптимальній участі у спільній діяльності у справі виховання.

Підвищенню результативності виховної роботи у закладі освіти сприяє вдосконалення нових форм роботи, пошук нових систем виховання, впровадження розвиваючих технологій.

Вирішення завдань виховної роботи здійснюється за напрямками: громадянське виховання; родинно-сімейне виховання; військово-патріотичне виховання; трудове виховання; художньо-естетичне виховання; моральне виховання; екологічне виховання; формування здорового способу життя; превентивне виховання; сприяння творчому розвитку особистості. Дані напрями виховання тісно взаємопов'язані між собою і утворюють цілісну систему, яка забезпечує виховання всебічно розвиненої особистості – вільної, гуманної, духовно і творчо зрілої, фізично досконалої, громадянської відповідальної і мужньої, ініціативної і активної, здатної до вирішення складних проблем, готової до самооцінки і самовиховання.

Складний процес виховання здійснюється за допомогою різноманітних форм роботи, вибір яких залежить від змісту та завдань виховної роботи, вікових особливостей вихованців з урахуванням основних напрямків діяльності навчального закладу.

Основними формами виховної роботи в освітніх закладах є:

• інформаційно-масові (дискусії, диспуті, конференції, "філософський стіл", відкрита кафедра", інтелектуальні аукціони, ринги, вечорі, подорожі до джерел рідної культури, історії, держави і права, "жива газета", створення книг, альманахів);

- діяльнісно-практичні групові (творчі групи, осередки, екскурсії, свята, театр-експромт, ігри-драматизації, ярмарки, народні ігри, огляди-конкурси, олімпіади);

- інтегративні (гуртки, КВК, фестивалі, асамблеї з проблем традицій, культури, політики і права, гуртки);

- діалогічні (бесіда, міжрольове спілкування);

- індивідуальні (доручення, творчі завдання, звіти, індивідуальна робота тощо);

- наочні (музеї, кімнати і зали, галереї, виставки творчості, книжкові виставки, тематичні стенди тощо).

Слід підкреслити, що головним організатором виховної роботи у групі, першим вихователем, консультантом, безпосереднім наставником є класний керівник, який спрямовує навчально-виховний процес, співпрацює зі здобувачами освіти, їх батьками, викладачами, керівниками гуртків, молодіжними громадськими організаціями, організовує й проводить позаурочну та культурно-масову роботу.

Класний керівник планує й координує всю виховну роботу з групою з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти, їх нахилів та інтересів, рівня сформованості студентського колективу, сприяє розвитку самоврядування в групі, створює умови для організації змістовного дозвілля, проводить відповідні заходи щодо профілактики правопорушень, бездоглядності.

Найпоширенішою формою організації виховної роботи є індивідуальна робота та класна година або година спілкування класного керівника, яка проводиться раз на тиждень. Такі години мають бути різноманітними за тематикою та формами проведення, пов'язаними із життям групи, коледжу, міста та подій які відбуваються в Україні.

В організації виховної роботи зі здобувачами освіти доцільно передбачити їх можливу участь у волонтерському русі.

Заступникам директорів з виховної роботи, класним керівникам варто спланувати співпрацю з відповідними центрами соціальних служб для молоді, де працюють групи волонтерів, які надають соціальну допомогу незахищеним категоріям населення, перш за все людям похилого віку, інвалідам, дітям-сиротам, малозабезпеченим, безпритульним дітям, внутрішньо переміщеним особам, допомагають їм вирішувати побутові проблеми; організують секції, гуртки, клуби різноманітного спрямування, проводять культурно-масові заходи, розповсюджують рекламно-інформаційну друковану продукцію, що пропагує здоровий спосіб життя; консультують з питань, які входять до їх компетенції.

Дана робота збагатить життя здобувачів освіти й спрямує на виховання свідомих громадян з високою моральністю та відповідальністю.

Виховна робота в групі має проводитися систематично та послідовно. Для удосконалення виховної роботи, підвищення її рівня класний керівник навчальної групи систематично вивчає та аналізує духовні запити, ціннісні орієнтації та інтереси здобувачів освіти. Це дозволяє йому своєчасно вносити корективи під час планування, організації та проведення виховної роботи.

Враховуючи широкий світ захоплень сучасної молоді, її різнобічні інтереси, класний керівник і сам має всебічно розвиватися не тільки в галузі своєї спеціальності, але й у галузі політики, загальної культури, бути для своїх вихованців взірцем моральності, носієм людських чеснот і цінностей.

Так, В. Сухомлинський писав: «...вихованець – дзеркало вихователя» [4]. Тому у виховному процесі класний керівник має не забувати, що він є центром уваги, кожен його крок учень критикує, аналізує, і, якщо вимоги класного керівника та його поведінка не збігаються, то виховний процес можна вважати неефективним.

Таким чином, в організації виховної роботи класний керівник займає важливе місце, адже від його педагогічної майстерності залежить формування конкурентоспроможного фахівця з високою культурою.

Список використаних джерел

1. Конституція (Основний Закон) України. Прийнята Верховною Радою України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР/ Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України, 1996. №30.
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 25.09.2022).
3. Про фахову передвищу освіту: Закон України від 06.06.2019 № 2745-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19> (дата звернення: 25.09.2022).
4. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості. Вибрані твори : у 5 т. / голова редкол. О. Г. Дзевєрін. Київ : Радянська школа, 1976. Т. 1. 653 с.

КЛАСНЕ КЕРІВНИЦТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Бойко Зінаїда Леонідівна,

викладач спецдисциплін

ДПТНЗ «Апостолівський центр підготовки

та перепідготовки робітничих кадрів»

В умовах воєнної агресії російської федерації в Україні національно-патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави суспільства щодо розвитку національної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність), формування в громадян почуття патріотизму, поваги до Конституції Законів України, соціальної активності та відповідальності за доручені державні та громадські справи, готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України.

Найважливішими напрямками виховної роботи класного керівника у воєнний стан є :

- психологічна та емоційна підтримка здобувачів освіти;
- навчання правил поведінки в умовах воєнного стану (під час повітряних тривог, поводження з вибухонебезпечними предметами, перша медична допомога тощо);
- адаптація та підтримка здобувачів освіти - внутрішньо переміщених осіб;
- розвиток критичного мислення та медіаграмотності;
- національно-патріотичне виховання.

Отже, розглянемо кожний з цих напрямків.

Психологічна та емоційна підтримка здобувачів освіти. Одним із головних завдань класного керівника є повсякденна психологічна допомога та емоційна підтримка учасників освітнього процесу.

Першу психологічну допомогу та емоційну підтримку на різних рівнях у закладі освіти проводять усі педагогічні працівники, також до цього процесу залучаються батьки та засоби масової інформації.

Години спілкування краще проводити у форматі тренінгів, спрямованих на стабілізацію психологічного та емоційного стану дітей, навчайте здобувачів освіти прийомам, які допоможуть їм швидко опанувати себе у критичних ситуаціях.

Навчання правил поведінки в умовах воєнного стану. Нова реальність диктує нові правила життя. Тепер одне з найважливіших завдань – навчити дітей правилам безпеки, які допоможуть зберегти життя. Здобувачі освіти мають знати і про це постійно треба нагадувати:

- які заборони та обмеження діють під час воєнного стану;
- що таке «тривожна валіза», як її зібрати, що туди покласти;
- як діяти під час повітряних тривог (що робити, якщо сигнал застав удома / на вулиці / в магазині тощо);
- як поводитися під час обстрілів;

- телефони спецслужб;
- що робити у випадку виявлення вибухонебезпечних предметів;
- як надавати першу домедичну допомогу.

Адаптація та підтримка здобувачів освіти - внутрішньо переміщених осіб. Якщо у класі з'явилися учні-ВПО, в будь-якому разі потрібно подбати про те, аби вони почували себе в новому колективі комфортно. Для розв'язання цього питання доречно залучити психолога.

Звісно, дуже важливо, аби діти з числа внутрішньо переміщених осіб змогли потоваришувати з однокласниками, хоч як би вони не навчалися – онлайн чи офлайн. Контакт із однолітками в будь-якому випадку чинить позитивний вплив та допомагає оговтатися від стресу. Але не менш важливо провести правильну підготовчу роботу з класом, аби школярі зі свого боку теж допомогли новеньким.

Розвиток критичного мислення та медіаграмотності. Критичне мислення виступає ключовою складовою медіаграмотності. Сьогодні його слід розглядати як громадянську компетенцію, життєво необхідну навичку особистості, спосіб «вижити» в сучасних умовах перенасичення інформацією. Критичне мислення є запорукою для того, щоб відрізнити об'єктивну інформацію від інформаційного сміття, пропаганди тощо.

Національно-патріотичне виховання. Тепер, в умовах повномасштабної війни, яку розв'язала рф проти України, вже ні в кого не викликає сумнівів той факт, що зараз ми маємо приділити особливу увагу національно-патріотичному вихованню. Саме тому надзвичайно важливо:

1. Проводити заходи національно-патріотичної спрямованості.
2. Займатися волонтерською діяльністю.
3. Розповідати дітям про українську культуру.
4. Влаштовувати акції пам'яті.
5. Проводити години спілкування, присвячені війни рф проти України.

6. Створювати навчальні проєкти, присвячені борцям за незалежність та свободу нашої країни.

7. Організовувати зустрічі із ветеранами АТО, ООС та війни рф проти України.

Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації.

Список використаних джерел

1. Закон України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні"
2. Критичне мислення на другому місці найзатребуваніших компетенцій у 2020 / Освітня платформа «Критичне мислення». URL: <http://www.criticalthinking.expert/statti/kritichne-mislennya-na-drugomu-mistsi-najzatrebuvanishih-kompetentsij-u-2020/> (дата звернення: 20.10.2022).
3. Липман М. Чим може бути критичне мислення? // Освітня платформа «Критичне мислення». URL: <http://www.criticalthinking.expert/materiali-dlya-samoosviti/eksperti-radyat-pochitati/> (дата звернення: 20.10.2022).
4. Лист МОН від 10.06.2022 № 1/6267-22 "Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України"
5. Наказ МОН від 06.06.2022 №527 "Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641"

**ВИХОВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ЯК ЗАВДАННЯ
ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ І ФАХОВИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ АГРАРНОГО
СЕКТОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

**Бречко Олена Миколаївна,
Мироненко Олена Юріївна,**

викладачі

Красноградського аграрно-технічного
фахового коледжу
імені Ф.Я. Тимошенка

Професійна мобільність трактується як інтегративна якість особистості, що дозволяє їй у динамічних умовах бути соціально активною, конкурентоспроможною, професійно компетентною, здатною до самореалізації, саморозвитку й модернізації власної діяльності, а також до зміни видів діяльності тих, хто навчається, і ролі в системі «студент – практикант – випускник – фахівець».

Професійна мобільність майбутнього фахівця в умовах воєнного стану проявлятиметься за умов, коли студент буде здатний самостійно знаходити способи вирішення конкретних дидактичних завдань і виявляти нетрадиційне мислення, пропонувати оригінальні рішення, професійна мобільність сприяє руйнуванню психологічних бар'єрів, що перешкоджають професійній самореалізації фахівця, створює передумови для його самоосвіти та самовдосконалення, підвищення рівня професіоналізму, швидкої адаптації в новому. Незвичному для мирного життя середовищі (соціальному, освітньому, професійному тощо). На сучасному етапі підготовка майбутнього фахівця має відповідати суспільним запитам, що сформульовані у професійних стандартах і стандартах освіти, враховувати світові тенденції та рекомендації впливових міжнародних організацій. Безперечно, одним із завдань якісної професійної підготовки є формування загальних і фахових компетентностей майбутнього фахівця, а також особистісних якостей, які забезпечуватимуть успішну професійну діяльність, психологічну готовність до впровадження інновацій, розширення професійних можливостей на основі безперервного навчання, швидкої адаптації до динамічних умов, зміни не тільки місця проживання, а й

закладу освіти. Це сприятиме формуванню професійної мобільності майбутнього фахівця аграрного сектору, його просуванню кар'єрними сходами, часткової адаптації до сьогодення.

Сформована професійна мобільність фахівця водночас уможлиблює швидке та ефективно оволодіння загальними і фаховими компетентностями, побудову індивідуальної траєкторії професійного розвитку, ефективну діяльність у різноманітних спільнотах, яка, зокрема, спрямована й на розвиток мобільності здобувачів освіти. Основу професійної мобільності становлять:

- професійно-освітні можливості майбутнього фахівця;
- вимоги, що висувуються до закладу вищої освіти суспільством і ринком праці щодо швидкості, рівнів формування професійної мобільності та якості підготовки професійно-мобільного працівника, особливо зараз, в умовах дистанційного навчання та постійних стресових ситуацій.

Зниження або втрата професійного статусу супроводжує низхідну професійну мобільність. Якщо особистість зупиняється у професійному розвитку, не підвищує освітній рівень, не самовдосконалюється, це можна вважати низхідною професійною мобільністю. Отже, вертикальна мобільність супроводжується переходом на інші посади, зокрема керівні (висхідна мобільність), водночас звільнення можна розглядати як низхідну мобільність. що з позицій педагогіки мобільність розуміється як внутрішнє самовдосконалення особи, засноване на стабільних цінностях і потребі в саморозвитку, є ознакою її внутрішньої свободи.

На сучасному етапі, коли в державі йде війна актуально постає проблема формування професіоналізму та професійного становлення. Професіоналізм передбачає наявність професійної самосвідомості. Завдяки професійній самосвідомості відбувається поєднання внутрішнього змісту діяльності майбутнього фахівця та зовнішнього її вираження у професійних навичках.

Підсумовуючи вищевказане доходимо висновку, що мобільність – це індивідуальна відповідь людини на виклики немирного сьогодення. Перебуваючи в надзвичайно мобільному й динамічному світі, людина,

володіючи високою психологічною гнучкістю, здатна в певній ситуації здійснити вибір і творчо перетворити навколишній простір на благо нашої незламної держави.

ЕМОЦІЙНА СТІЙКІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Весельєва Юлія Володимирівна,
викладачка математики та інформатики
ДНЗ «Запорізький професійний ліцей автотранспорту»

Емоційна стійкість (особливо в часи невизначеності), вміння приходити до тями після невдач та складних життєвих ситуацій, бути готовими починати спочатку – життєво важливо для сучасних українських здобувачів освіти. Так, зараз це складно, особливо для тих дітей, які мають травматичний досвід, але емоційна стійкість – не та навичка, що дається нам від народження. Її можна сформувати! А відповідні вправи чудово монтуються в більшість уроків, їх зручно використовувати під час годин спілкування.

Вправа «Тризуб»

Пропоную розмалювати наш державний символ. Український тризуб вже давно значить більше для українців, аніж тільки герб. Він став символом віри, сили та незалежності. З ним йшли у бій князі Київської Русі, він був знаком боротьби за свободу у ХХ столітті та врешті став Малим Державним гербом незалежної України.

Надішліть усім учням (або роздрукуйте та роздайте) пропонований шаблон (рис. 1), та запропонуйте розмалювати його. Якщо дитина не має можливості роздрукувати шаблон, запропонуйте скористатися будь-якою розмальовкою. Якщо немає і її, то можна просто намалювати щось самостійно.

Рисунок 1 – Шаблон

Список використаних джерел

1. Освітній проект «На Урок». URL: <https://naurok.com.ua/post/vihovna-robota-v-umovah-viyni-vazhlivi-aspekti> (дата звернення 19.09.2022).
2. Pinterest – соціальний фото-сервіс.
URL: <https://www.pinterest.com/pin/804385183421450111/> (дата звернення 19.09.2022).

3. Київський сімейний портал.
URL: https://uti-puti.com.ua/view_colloring.php?id=4371 (дата звернення 19.09.2022).

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ КЕРІВНИКА НАВЧАЛЬНОЇ ГРУПИ З ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ У ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Веснянка Валентина Михайлівна,
викладач-методист
ВСП «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету
імені Лесі Українки»

Виховним середовищем молоді є колективи навчальних закладів, а передусім колектив групи, в якій навчається здобувач освіти. Проблема формування колективу дуже актуальна. У кожного педагога є свої особливі виховні методи та прийоми.

Виховна робота керівника навчальної групи починається ще до початку навчального року. Основним завданням на першому етапі його роботи є познайомитися зі здобувачами освіти, встановити привітний, доброзичливий тон у стосунках, ознайомитися з особовими справами. Ця робота може дати багато цінної та необхідної інформації про склад і характер сім'ї здобувача освіти, успішність, стан здоров'я тощо [2].

Протягом першого тижня навчання керівник навчальної групи повинен стати для своєї групи потрібною, компетентною людиною, в якій завжди можна попросити про пораду чи допомогу.

Доцільно провести екскурсію закладом, дати детальні інструкції щодо розпорядку роботи коледжу, розкладу дзвінків, правил поведінки, прав і обов'язків здобувачів освіти.

Багатьом здобувачам освіти важко адаптуватися до нового ритму життя, інтенсивності навчального навантаження, появи нових навчальних дисциплін. Саме в цей період необхідна допомога керівника навчальної групи для того, щоб адаптація в новому освітньому середовищі пройшла спокійно, швидко та ефективно.

Дуже важливим моментом у формуванні колективу є організація спільної діяльності. Як відзначали педагоги-класики, лише у процесі діяльності можуть сформуватися колективні відносини [2]. Спільне проведення позааудиторної роботи гуртує колектив групи, виробляє у них спільні інтереси, погляди. Важливим аспектом і запорукою успіху у формуванні колективу є постановка перед здобувачами освіти привабливих перспектив, прагнень, досягнення цілей та завдань. Навіть якщо це невеличка ціль, але вона досягається, в колективі панує атмосфера радості, впевненості у своїх силах.

Воєнний стан сьогодні вніс свої корективи у становлення освіти України на різних рівнях здобування освіти. Від початку повномасштабного вторгнення росія повністю знищила понад 284 навчальних заклади, 2177-пошкодила, а 1300 закладів знаходяться на тимчасово окупованих територіях [3]. Здавалося, що все це приведе до зупинки освітнього процесу всієї країни. Але цього не сталося.

Практика дистанційної роботи під час епідемії Covid-19 допомогла викладачам та здобувачам освіти швидко адаптуватися до онлайн навчання в умовах воєнного часу та викликів сьогодення.

Людська психіка по-різному здатна сприймати такі зміни у житті. Здобувачі освіти, особи підліткового та юнацького віку, викладачі, по-різному реагують на різні ситуації, що виникають під час воєнного стану. Дуже важливо, аби під час повітряної тривоги здобувачі освіти відчували психологічну підтримку від керівника навчальної групи.

Враховуючи педагогічні та психологічні аспекти, керівники навчальних груп по-різному можуть підходити до вирішення певних проблем, що виникають в часи повномасштабної війни. До прикладу, під час перебування в укритті коледжу, психіка окремих здобувачів освіти може вмикати захисну реакцію на відповідь зовнішнім подіям. Можливі випадки початку панічної атаки у здобувачів освіти. У таких випадках керівник навчальної групи має знати чіткий план дій психологічної допомоги здобувачу освіти, в якого виникла панічна атака. Кожен викладач, керівник навчальної групи самостійно відокремлює для себе кілька методів боротьби з панічною атакою у здобувачів освіти в укритті під час повітряної тривоги. Для когось найкращий метод – виокремлення 5 предметів, що знаходяться в полі зору в даний момент. Цей метод полягає у тому, що людина в якій починається або ж вже триває панічна атака має назвати 5 предметів навколо будь-якого кольору (слід вибрати якийсь один), 5 звуків, які зараз чує, 5 предметів до яких може легко доторкнутися. При цьому дихання людини має бути контрольованим, глибоким та спокійним.

Наступний метод боротьби з панічною атакою – «приземлення». Необхідно аби людина, в якій виникла панічна атака щільно притиснулася до стіни лопатками, сідницями та п'ятами й почала глибоко та повільно дихати.

Роль керівника навчальної групи дуже важлива під час здобування освіти в навчальному закладі. Особливо, коли в країні триває повномасштабна війна. Для здобувачів освіти керівник навчальної групи - авторитетна особистість, яка в будь-який момент надасть допомогу та пораду.

Перед керівниками навчальних груп свідоме суспільство ставить досить важкі завдання, але висококваліфікований педагог має здобути навичку адаптовуватися до усіх вимог сьогодення та допомагати здобувачам освіти ефективно здобувати знання, уміння та навички навіть у такий важкий час, час повномасштабної війни.

Список використаних джерел

1. Вплив війни на освіту в Україні: виклики та перспективи. URL: <https://cedos.org.ua/events/vplyv-vijny-na-vyshhu-osvitu-v-ukrayiny-vyklyky-ta-perspektyvu> (дата звернення: 26.10.2022 р.).
2. Організаційна робота керівників навчальних груп (методичні рекомендації). URL: <https://college.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2014/02> (дата звернення: 26.10.2022 р.).
3. Росіяни знищили 284 заклади освіти, ще понад дві тисячі пошкоджено. URL: <https://nus.org.ua/news/rosiyany-znyshhyly-284-zaklady-osvity-shhe-ponad-dvi-tusyachi-poshkodzhen/> (дата звернення: 26.10.2022 р.).

ВИКЛАДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: КОМУНІКАЦІЯ МІЖ ВИКЛАДАЧЕМ ТА УЧНЯМИ

Воробйова Олена Анатоліївна,

викладач професійно-теоретичної підготовки

ДНЗ «Деражнянський центр професійної освіти»

Вимушене дистанційне навчання стало викликом для всіх учасників освітнього процесу: вчителів, учнів та батьків. Організувати якісне навчання з використанням цифрових технологій, надихати й мотивувати учнів, давати раду технічним проблемам виявилось зовсім не просто. Дистанційна форма навчання передбачає доступ до інтернету, технічне забезпечення (комп'ютер, планшет, смартфон тощо) в усіх учасників освітнього процесу.

Для забезпечення дистанційного навчання учнів педагог повинен уміти використовувати цифрові, медіа та інформаційно-комунікаційні технології; розуміти і критично оцінювати різні аспекти цифрових медіа і медіа контенту, а також уміти ефективно комунікувати у різноманітних контекстах. [1].

У ДНЗ «Деражнянський центр професійної освіти» готують кваліфікованих робітників зі спеціальності «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних». При проведенні уроків бухгалтерського обліку постійно застосовую мультимедійні засоби навчання, використання яких дає змогу забезпечити заняття динамічною наочністю, збільшити темп виконання учнями робіт (диференціації їхньої діяльності, наявності зворотного зв'язку, об'єктивністю контролю, підвищення мотивації навчання, можливість продемонструвати учням розроблені комп'ютерні презентації з предмету «Бухгалтерський облік»). Також використовую чимало додатків, які допомагають мені зробити уроки більш інтерактивними та цікавими.

Для здійснення комунікації з групою учнів допомагає програма Skype. Використовую її на уроках та надаю навчальну інформацію більш широкому колу учнів, маючи приєднаний комп'ютер до мережі Інтернет, щоб учні, які відсутні на уроці, могли за допомогою Skype навчатися дистанційно, в режимі реального часу.

Онлайн інструмент Padlet – призначений для створення та наповнення контентом віртуальної дошки (простору) з можливістю спільного редагування. Використовую дошку Padlet для організації групової роботи учнів під час проведення «мозкового штурму», узагальнення й систематизації знань, рефлексії; для розміщення навчальної інформації або завдань для її пошуку; як місце розміщення ідей для проєктів та їх обговорення; як інструмент для організації спільної діяльності учнів під час заняття та поза ним. [2].

Онлайн інструмент Trello – це теж віртуальна дошка, яка є хорошим помічником для педагога у роботі над спільними онлайн-проєктами разом із учнями. За допомогою даного інструменту маю можливість розподілити завдання за типами, а учні, у ході роботи, бачать її результати (що зробили, що потрібно доробити). Так, здобувачі освіти вчаться ефективно організовувати свою роботу у віртуальному режимі, розуміють суть командної роботи. Це корисний візуальний інструмент у роботі педагога.

QR-коди дозволяють залучити учнів до навчання, організувати ігрову та дослідницьку діяльність учнів, організувати QR-квести та багато іншого.

Онлайніві навчальні матеріали допомагають мені додатково вмотивувати учнів, урізноманітнювати уроки та робити їх більш сучасними. Більшістю з них можна користуватися на мобільних пристроях учнів, а ще вони містять бібліотеки готових вправ. Наприклад, на своїх уроках пропоную учням LearningApps – онлайн-застосунок зворотнього зв'язку, у якому учні визначають наскільки добре вони засвоїли навчальний матеріал, які питання незрозумілі. Сервіс заснований на роботі з шаблонами: від роботи з картами до розгадування кросвордів і створення карт знань. Wordart.com – web-сервіс для візуалізації, створення хмари слів. За допомогою хмар слів візуалізую термінологію бухгалтерського обліку з певної теми у більш наочний спосіб. Це сприяє швидкому запам'ятовуванню інформації.

Вікторини та тести допомагають зацікавити учнів темою, полегшити її сприйняття, засвоєння й перевірити знання. Форми Google – ресурс, що має велику кількість шаблонів оформлення, що дозволяє створювати форми до заняття будь-якої теми. Online Test Pad – сайт, де безкоштовно працюю з конструкторами для створення тестів, кросвордів, опитувань і з діалоговими тренажерами.

Унікальним інструментом для організації групової роботи, рефлексії є MindMeister. Це сервіс, що дає змогу створювати інтелект-карти, використання яких в освітньому процесі забезпечує зворотній зв'язок, зокрема, через підсумкове та формувальне оцінювання.

Ефективним у професійній підготовці майбутніх педагогів є використання онлайн-інструментів за допомогою гаджетів. Наприклад, Nearpod – це онлайн-інструмент, що дає змогу викладачам створювати індивідуальні завдання й відстежувати їх виконання за допомогою мобільних пристроїв. Особливістю цього сервісу є те, що користувачі мають можливість підключитися до Nearpod 3D і Nearpod VR [4].

Досить популярним сьогодні є онлайн сервіс Kahoot. Він дає змогу створювати різні інтерактивні ігри, що складаються з низки запитань із кількома варіантами відповідей. Його використовую не тільки у роботі з учнями, а для перевірки їх знань. Участь в таких іграх сприяє налагодженню спілкування та співпраці у колективі, підвищує рівень обізнаності педагогів в інформаційно-комунікаційних технологіях, стимулює критичне мислення.

Ці сервіси набувають своєї популярності, оскільки вони допомагають зекономити свій час, об'єктивно оцінити рівень знань учнів, візуалізувати результати опитування та багато іншого [3]. Застосування вище перелічених web-сервісів у моїй практичній діяльності надає можливість інтенсифікувати процес навчання, підвищити рівень професійної підготовки вчителя, сприяє розвитку наскрізних умінь учнів. Теперішнє покоління не уявляє свого життя без гаджетів. Боротися з цим сенсу немає, а от використовувати деякі ігри для навчання можна цілком успішно. Тому намагаємося бути на одній хвилі з учнями.

Як висновок, можна сказати, що сучасні онлайн - інструменти допомагають освіті йти в ногу з часом, реагувати на глобальні виклики, покращувати якість дистанційного навчального процесу. Інформаційно-технічні можливості у ході викладання бухгалтерського обліку розширюють потенціал представлення навчального матеріалу, співпраці та комунікації із здобувачами освіти тощо.

Список використаних джерел

1. Гиркин І.В. Нові підходи до організації навчального процесу з використанням сучасних комп'ютерних технологій: навч.посіб. Київ, 2018. 202 с.
2. Овчарук О. В. Загальні підходи до проблеми оцінювання інформаційно-комунікаційних компетентностей в системі освіти впродовж життя / О. В. Овчарук, Н. В. Сороко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць / Педрада. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. № 16 (23). С. 145-148.

3. Паламарчук В.Ф. Інноваційні процеси в педагогіці. Київ, 2018. 156 с.
4. Семеніхіна О. Формування умінь унаочнювати навчальний матеріал засобами комп'ютерної візуалізації. Вінниця, 2017. 89 с.

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Гайова Олена Володимирівна,
викладач вищої категорії
Ребізант Марина Вікторівна,
спеціаліст

Дніпровського транспортно-економічного фахового коледжу

Сьогодні, коли нові суспільно-політичні реалії в Україні пов'язані з російською агресією, усе більшої актуальності набуває питання виховання в молодого покоління почуття патріотизму, відданості загальнодержавній справі зміцнення країни, активної громадянської позиції тощо. Адже саме патріотизм породжує впевненість у собі, волю в перемогу, віру в свою націю, свій народ, всилає у звичайну людину силу, яка дає міць йти впевнено та безстрашно до мети в єдності зі своїм народом.

Аналіз наукових праць провідних вчених сучасності І. Беха, О. Киричука, О. Коберника, Н. Мойсеюк, Н. Селіванової, К. Чорної та інших у контексті досліджуваної проблеми дає змогу трактувати патріотичне виховання не як вплив суб'єкта-вихователя на об'єкт-вихованця, а як цілеспрямовану динамічну взаємодію вихователя і вихованця на засадах співробітництва і партнерства, у ході якої у спілкуванні та різноманітних видах патріотично спрямованої діяльності здійснюється самовизначення, самореалізація, розвиток і саморозвиток особистості вихованця як зростаючого патріота України. Це призводить до зміни ролей і функцій учасників патріотичного виховання: позиція педагога по відношенню до учня з авторитарної перетворюється на

особистісно-розвивальну, яка вибудовується на засадах діалогічної взаємодії та співробітництва. Перетворювальна взаємодія вихователя й вихованця, за І. Бехом, спрямована «на зміну свідомості, світогляду, психології, ціннісних орієнтацій, знань і способів діяльності особистості, що сприяють її якісному зростанню та вдосконаленню» [2].

Одним із провідних методологічних підходів до вивчення патріотичного виховання як педагогічного процесу є системний підхід. Він дозволяє виявити спільні системні властивості, системні характеристики окремих елементів патріотично спрямованого виховного процесу, принципи його побудови і структуру. На реалізацію основних функцій патріотичного виховання впливають як об'єктивні, так і суб'єктивні фактори. До об'єктивних факторів можна віднести соціально історичні особливості, культурні традиції країни, прийняту в ній систему освіти.

Патріотичне виховання визначається єдністю мети і змісту, причому саме у відповідності до мети обирається зміст і способи виховної діяльності. Крім цього, саме з метою порівнюються реальні результати виховання. Загальна мета патріотичного виховання конкретизується системою завдань. Визначення оптимальної мети і завдань патріотичного виховання як сучасного педагогічного процесу потребує розгляду сутності феномену «патріотизм» як очікуваного результату зазначеного процесу.

Історики, філософи та літературознавці М. Бердяєв, М. Грушевський, С. Єфремов, Ян Колар, Г. Сковорода визначали основні компоненти патріотичного виховання свідомого громадянина. Зокрема, чеський філософ минулого століття Ян Колар схилився до того, щоб орієнтувати патріотичні почуття не лише на Батьківщину, а й на народ, націю. На думку вченого, протиставлення в патріотичних почуттях спрямованості на батьківщину і народ ніколи не приносило і не принесе добра. Ці обидва складники патріотизму повинні поєднуватися і підсилювати один одного [4].

Видатні педагоги ХХ століття О. Макаренко, В. Сухомлинський, О. Захаренко радили прищеплювати учнівській молоді високі почуття вірності й відданості Батьківщині, пошани до її трудівників [5]. Сучасні вчені В. Вугрич, Н. Мойсеюк, П. Онищук, К. Циганчук [6] висвітлюють сутність поняття “патріотизм” як інтегровану єдність почуттів, переконань і діяльності, у яких відбивається ставлення особистості до себе, людей, Батьківщини, її минулого, майбутнього і сьогодення. Автори Програми патріотичного виховання дітей та учнівської молоді І. Бех та К. Чорна, зазначають, що патріотизм – це “суттєва частина суспільної свідомості, яка проявляється у колективних настроях, почуттях, ціннісному ставленні до свого народу, національних здобутків і достоїнств, традицій, героїчного історичного минулого і сьогоденної розбудови держави як єдиної нації, до безмежних просторів Батьківщини, її природних багатств” [1].

З огляду на те, що із набуттям незалежності наша держава задекларувала і намагається здійснювати людиноцентричну політику, поведінка громадянина-патріота України повинна базуватися на принципах гуманістичної етики. Отже, моральні почуття особистості-патріота проявляються у гуманності, доброзичливості, співчутті, чуйності, турботливості, людяності, гідності, самоповазі, совісті, відповідальності, сумлінності тощо.

На основі зазначеного вище можемо зробити висновок про те, що емоційно-ціннісний компонент патріотизму інтегрує в себе такі основні почуття:

- 1) почуття любові до своєї Батьківщини, її природи, українського народу;
- 2) почуття національної гордості за свою країну, її культуру, народ
- 3) почуття честі та власної гідності як громадянина-патріота України;
- 4) почуття обов'язку перед Батьківщиною, готовність служити її інтересам, стати на захист своєї Вітчизни у випадку загрози національній безпеці;
- 5) почуття відповідальності за власні вчинки та дії;
- 6) почуття гуманності та толерантності у ставленні до представників українського народу, різних за етнічним походженням.

Отже, відчуття особистістю цінності того чи іншого об'єкта або явища спонукає її до активних дій, перетворюючись на мотив діяльності. Патріотизм поєднує в собі емоційно-ціннісне і дієве ставлення до Батьківщини, свого народу, нації, до матеріальних та духовних надбань суспільства. Аналіз змісту патріотизму як почуття, особистісної цінності дозволив визначити патріотичне виховання як цілісний, цілеспрямований, свідомо організований процес становлення та розвитку особистості активного громадянина-патріота України.

Таким чином, ключовими аспектами патріотичного виховання в умовах закладу освіти необхідно вважати:

- 1) національно-патріотичне виховання – справу, що за своїм значенням є стратегічним завданням. Виховання поваги до Конституції держави, законодавства, державних символів - Герба, Прапора, Гімну;
- 2) виховання національної самосвідомості, налаштованість на осмислення моральних та культурних цінностей, історії, систему вчинків, які мотивуються любов'ю, вірою, волею, усвідомленням відповідальності;
- 3) виховання громадянської позиції; вивчення та популяризацію історії українського козацтва, збереження і пропаганду історико-культурної спадщини українського народу; поліпшення військово-патріотичного виховання молоді, формування готовності до захисту Батьківщини;
- 4) виховання поваги та любові до державної мови.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д., Чорна К. І. Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді Київ: Світвиховання, 2007. 39 с.
2. Бех І. Д., Цибульська О. І. Виховання особистості : у 2-х кн. Київ: Либідь, 2003. Кн. 2 :Особистісно-орієнтований підхід : науково-практичні засади, 2003. 344 с.
3. Методичні рекомендації щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах. URL: <https://dspu.edu.ua/wp.pdf> (дата звернення: 26.10.2022).

4. Назаренко Г. А. Сучасні підходи до виховання культури демократії старшокласників // Матеріали наук.-практ. конференції /за ред. І. Д. Беха, О. В. Мельника. Івано-Франківськ. 2011. Вип. І. С. 53-56.
5. Практична педагогіка виховання : посіб. з теорії виховання / за ред. М. Ю. Красовицького; [упоряд. Г. І.Іванюк]. Київ; Івано-Франківськ : Плай, 2000. 218 с.
6. Чорна К. І. Національна ідея в становленні громадянина-патріота України : метод. посіб. Черкаси :ЧОПОПП, 2008. 40 с.

**ЗОЛОТА ФОРМУЛА КЛАСНОГО КЕРІВНИКА:
ІНФОРМУВАТИ + ПОКАЗАТИ + ПОПЕРЕДИТИ + ТРЕНУВАТИ =
УБЕЗПЕЧИТИ**

Герасименко Лариса Дмитрівна,

викладачка

ДПТНЗ «Полтавське вище професійне
училище ім. А. О. Чепіги»

Турбуючись про сьогоднішніх наших дітей, ми піклуємося про майбутнє нашого народу, країни, Української держави. Нові цивілізаційні виклики і небезпеки війни визначають завдання й особливості організації виховного процесу в закладах професійної освіти в нашому регіоні. Як пріоритет це:

- створення безпечних умов для учасників освітнього процесу;
- забезпечення якості навчання і виховання учнів у дистанційній формі;
- організація взаємодії класного керівника з батьками учнів;
- підтримання зв'язку з учнями, які тимчасово переїхали за кордон чи в інші регіони України або не мають можливості навчатися offline;
- забезпечення адаптації учнів, що прибули до закладу освіти;
- виконання завдань національно-патріотичного виховання учнів;

- інформаційна безпека учасників освітнього процесу.

Особлива роль в організації виховної діяльності в закладі освіти належить класним керівникам.

Чого найбільше потребують наші вихованці сьогодні, в умовах повітряних тривог, ракетної небезпеки, потоку інформації, у т.ч. і фейкової? Усебічної підтримки та розуміння – ось чого найбільше потребують сьогодні наші учні. Нашої з вами впевненості у тому, що ми завжди будемо разом із дітьми й зможемо захистити їх. Нашої стійкості навіть у важкі часи невизначеності та небезпеки.

Пам'ятаймо про особисті потреби та потреби дітей, наскільки це можливо – задовольняймо їх: їсти, пити, відпочивати, спати сьогодні не менш важливо, ніж працювати, займатися волонтерством чи воювати за рідну землю.

Для учнів першого курсу знайомство з класним керівником, майстром виробничого навчання здійснюється під час співбесіди. Під час першого спілкування прагнемо отримати відповіді на наступні запитання:

- Чи є з учнями та батьками комунікація?
- Чи в безпеці вони вдома?
- Чи є у них можливість навчатися, у тому числі дистанційно?
- За якою формою здобували освіту в школі?

Разом з батьками проводимо першу екскурсію до укриття в навчальному закладі, де будуть перебувати учні під час тривоги. Така наочність заспокоїть батьків та зафіксується у їхній уяві.

Одним із напрямів роботи класного керівника в умовах воєнного стану, постійних воєнних загроз є надання здобувачам освіти знань з основ безпеки, ознайомлення їх з важливими для збереження здоров'я та життя правилами дій в певних ситуаціях. В ситуаціях загроз, які можуть виникнути під час надзвичайних подій та воєнних дій, зберегти спокій допоможуть знання з основ безпеки та правил поведінки щодо дій в наявних ситуаціях. 14 вересня 2022 року у навчальному закладі був проведений урок безпеки. Головні інспектори ВЗНС ПРУ ГУ ДСНС України у Полтавській області: Павловський Микола та

Лаврінєнко Ігор розглянули основні безпекові правила поведєння здобувачів освіти в умовах викликів воєнного часу. Інспектор віддїлу зв'язків з громадськістю управління патрульної поліції в Полтавській області старший лейтенант Возниця Руслан наголосив на необхідності виконання здобувачами освіти Законодавства України.

Рисунок 1 – Урок безпеки

До основних питань, що розглядалися, віднесені:

- воєнний стан, надзвичайна ситуація, заборони та обмеження;
- правила поведінки в умовах надзвичайної ситуації воєнного характеру необхідно, не рекомендується, забороняється;
- що таке «тривожна валіза», як підготувати, що покласти;
- як діяти під час сигналу «повітряна тривога», під час онлайн-уроків, якщо вмикається сигнал «повітряна тривога» (на початку вересня для учнів проведено декілька тренувальних евакуацій до сховища);
- правила спілкування в соціальних мережах в умовах воєнного стану;
- як вчиняти з інформацією, яка несе загрозу для України (не фотографувати місцевість, не публікувати, не репостити інформацію, яка

містить фото з координатами інфраструктури населеного пункту, розташування ЗСУ тощо);

- що робити, якщо виявлено підозрілий або вибухонебезпечний предмет;
- як поводитися під час обстрілів стрілецькою зброєю, артобстрілах, артилерійських обстрілів системами залпового вогню;
- перша домедична допомога під час обстрілів; домашня медична аптечка.

Національно – патріотичне виховання в закладах освіти є одним із пріоритетних напрямків. Своїх учнів навчальний заклад також залучає до спільної діяльності. Учні й педагоги разом виготовляють маскувальні сітки, займаються волонтерською роботою, допомагають в організації харчування тимчасово переміщених осіб у своєму навчальному ресторані.

Продовжуємо виконувати споконвічну гуманітарну місію: забезпечуємо навчання, виховання й розвиток дітей – найуразливішої категорії населення України.

Список використаних джерел

1. Методичний путівник класного керівника Нової української школи : збірник методичних матеріалів / А. Дубяга, О. Золотар ; за заг. ред. А. Дубяги. Краматорськ : Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2021. 44 с.
2. Дещо про основні функції та обов'язки класного керівника. URL: <https://osnova.com.ua/descho-pro-osnovni-funktsi-ta-obovyazki-klasного-kerivnika/> (дата звернення: 25.10.2022).

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КУРАТОРА ГРУПИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Гнатів Марія Михайлівна,

викладачка

ДВНЗ «Дрогобицький механіко-технологічний
фаховий коледж»

Виховна робота завжди була невід’ємною складовою освітнього процесу, а зараз, в умовах військової агресії рф проти України, її важливість складно переоцінити.

Рисунок 1 – Напрямки виховної роботи у воєнний час

Втрата — це біль. На цьому варто наголосити, аби нормалізувати стан дитини. Це може бути раптовий, сильний біль. А може бути й оніміння, ми можемо нічого не відчувати. Й це також нормально, адже так працює наш захисний механізм. Якщо ми знали загиблого, наш біль говорить про те, що ця людина була важливою для нас. І ми можемо надалі плекати наші стосунки: мати спогади, цінувати пам’ять, подумки дякувати. Так ми інтегруємо втрату й можемо з нею жити.

Підтримка рідних та друзів. Разом легше долати перешкоди та переживати біль.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій». URL: Методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій» | Міністерство освіти і науки України (mon.gov.ua) (дата звернення: 24.10.2022).
2. Організація освітнього процесу <https://osvita.ua/news/85883/> (дата звернення: 24.10.2022).

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Гуменюк Галина Несторівна,

Юрчак Людмила Валеріївна,

викладачі української мови та літератури,

Чортківського медичного фахового коледжу

Національно-патріотичне виховання – це один із найважливіших напрямів виховної роботи в сучасних умовах та суттєвий фактор розвитку особистості. Саме тому в Чортківському медичному фаховому коледжі приділяється велика увага збереженню та примноженню духовних цінностей, культурних традицій рідного краю, шанобливому ставленню до української мови, формуванню високої патріотичної свідомості, почуття вірності та любові до Батьківщини, бажання працювати задля розквіту держави.

Великі можливості для реалізації національно-патріотичного виховання студентів мають аудиторні заняття, на яких викладачі щоденно прищеплюють любов до свого народу, формують національну гідність та збагачують духовний світогляд молодого покоління. Пандемія коронавірусу та війна в Україні

змусила всіх освітян адаптуватись та перелаштувати свою роботу на дистанційний та змішаний формати навчання. Викладачі нашого коледжі використовують для цього платформу Moodle та сервіс Zoom.

Національно-патріотичному вихованню сприяє й позааудиторна та гурткова робота, яка посідає належне місце в нашому коледжі. Члени гуртків циклової комісії викладачів гуманітарних дисциплін презентують свої дослідницькі роботи на студентських конференціях, вибираючи теми, пов'язані з Україною та рідним краєм ("Поважаємо європейські цінності – будуємо сучасну Україну", "Патріотичні мотиви у творах українських письменників", "Вишиванка підкорює світ" та ін.). Цьогоріч гуртківці візьмуть участь у суспільно-політичних читаннях на тему: «Мій рідний край - моя історія жива».

Щорічно святкуємо Шевченківські дні, у рамках яких проводимо конкурси на кращих читців, квести, літературні батли, вікторини, захисти дослідницьких робіт студентів про Великого Кобзаря і т.п. Чортківський медичний фаховий коледж брав участь у Всеукраїнському літературному онлайн-марафоні «Єднаймо душі словом Кобзаря!», присвяченому духовному пророку нації. Понад три десятки студентів першого та другого курсів усіх спеціалізацій стали учасниками внутріколеджного поетичного онлайн-марафону, приуроченого пам'яті Тараса Шевченка. Учасники цього дійства провели нас стежками Тарасових думок, його переживань і пророцтв, декламуючи вірші, наче гортаючи свіжі сторінки Шевченка «Кобзаря».

Відомий український педагог Василь Сухомлинський писав: «Багата мова – багатий духовний світ, розвинуте почуття краси слова – велика моральна культура». У Чортківському медичному фаховому коледжі з метою виховання шанобливого ставлення студентів до рідної мови викладачі проводять мовознавчі турніри до Міжнародного дня рідної мови, поетичні флешмоби, літературно-музичні композиції, години мовознавства, інформ-досьє до Дня української писемності та мови. Уже стало традицією нашого закладу в День української писемності та мови разом із тисячами українців писати Всеукраїнський радіодиктант національної єдності. Хоча вже два роки формат

проведення був дистанційним, але це не применшило урочистості та святковості події. Написання диктанту – це чудова нагода показати, що ми єдині, а також відчутти солідарність з усіма, хто шанує українську мову.

Студенти коледжу щороку беруть участь у Міжнародному конкурсі знавців рідної мови імені Петра Яцика, мовно-літературному конкурсі учнівської і студентської молоді імені Тараса Шевченка, олімпіаді з української мови, посідаючи призові місця в обласних та всеукраїнських етапах. У зв'язку з карантинними заходами з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, а цього року й через війну в нашій державі конкурси відбуваються в безпечному форматі – режимі онлайн із використанням комп'ютерних і комунікаційних технологій.

Викладачі проводять інформативно-просвітницькі та виховні години, приурочені визначним постаттям Тернопільщини, на теми: «Довга дорога додому» (Б.Лепкий), «Звичайних слів цілюща сила» (Г.Костів-Гуска), «Журбопис Степана Сапеляка», «Український Гомер ХХ ст.» (Улас Самчук), «Рідна земля у віршах поетів-краян», «Уклін тобі, Велика Соломіє» (до 150-річчя від дня народження Соломії Крушельницької) тощо.

Беремо участь в обласних заходах, пов'язаних із вшануванням пам'яті відомих людей нашого краю. Свідченням цього є виступи наших викладачів та студентів на обласному фестивалі мистецтв «Червона калина», приуроченому поету Степанові Чарнецькому, який щорічно відбувається на Чортківщині.

До 150-річчя від дня народження відомого українського етнографа, фольклориста та мовознавця Володимира Гнатюка викладачі словесності взяли участь у семінарі-тренінгу «Роль Володимира Гнатюка у формуванні української науково-культурної парадигми», а студенти – у літературному конкурсі «Дослідник фольклорних скарбів України».

Національно-патріотичному вихованню сприяють і зустрічі з відомими людьми. Так, член Національної спілки письменників України, головний редактор газети «Вільне життя» Петро Федоришин в нашому коледжі

презентував свою нову книгу «Таємниці скарбів Садовських», громадський діяч і дисидент Володимир Мармус – книгу «Доля обрала нас», журналіст-міжнародник, ведуча історичної програми «Горизонти історії» Ганна Гороженко – роман «Воля Ізабелли», українська письменниця та публіцист Наталка Михно – роман «Звільнення».

Цьогоріч студенти ЧМФК із категорії внутрішньо переміщених осіб беруть участь в онлайн-проекті «Єдина Україна» - всеукраїнській акції, спрямованій на формування української громадянської ідентичності серед населення шляхом донесення історичних фактів, вагомих у написанні історії Незалежності України.

Із 2013 року студенти мають змогу самореалізуватися, заявити про себе, висловити своє бачення подій у коледжі, поділитися власними міркуваннями щодо актуальних питань у коледжній газеті «У ритмі життя», яка виходить друком щомісяця.

У ЧМФК панує національний дух, усі урочисті заходи проводяться з використанням національної та державної символіки, українського традиційного одягу. Керівник навчального закладу Любомир Степанович Білик свято шанує національні традиції, береже пам'ять про Велетнів Духовних нашої держави, створює належні умови для розквіту талантів у коледжі, засіваючи зерна любові в душі своїх вихованців.

Список використаних джерел

1. Гевко О. Формування національно-патріотичних рис у студентів / О. Гевко // Рідна школа, 2001. №11. с.47-48.
2. Гнатенко С.А. Виховання громадянськості у студентів в системі вищої освіти / С.А. Гнатенко // Вісн. Філософія. Психологія. Педагогіка ; Нац. техн. ун-т України «КПІ». К, 2003. №1. с. 177-182.
3. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2015-2019 рр., затверджена на колегії МОН України 26 березня 2015 року.
4. Жулинський М. Національні культури і проблеми глобалізації / М. Жулинський // Слово і Час, 2002. № 12. С. 5–10.

5. Кухаренко В.М. Системний підхід до змішаного навчання /Володимир Миколайович Кухаренко // Інформаційні технології в освіті, 2015. № 24. С.53- 67.

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Данилова Вероніка Завенівна,

викладач

ДПТНЗ «Західно-Дніпровський центр
професійно-технічної освіти»

Напрямки виховної роботи в умовах воєнного стану:

- психологічна та емоційна підтримка учнів, адаптація та підтримка учнів-ВПО;
- навчання правил поведінки в умовах воєнного стану (під час повітряних тривог, поводження з вибухонебезпечними предметами, перша медична допомога тощо);
- розвиток критичного мислення та медіаграмотності;
- національно-патріотичне виховання.

Поради щодо організації роботи класного керівника в умовах воєнного стану:

1. До обов'язків класного керівника додалися організація дистанційного навчання учнів у залежності від їх технічних можливостей, психологічна підтримка батьків та учнів. Якщо дитина не має технічних можливостей виходити на онлайн навчання, треба з'ясувати у який спосіб вона може працювати (через Вайбер, Телеграм, смс повідомлення). Треба організувати зв'язок учителів з такими учнями.

2. Правила безпеки є надзвичайно важливими у воєнний час. Проведення виховних годин, бесід, перегляд відеороликів про безпеку є обов'язковим.
3. Треба вчити школярів довіряти лише офіційним джерелам та завжди перевіряти інформацію, особливо перш ніж поширювати її.
4. Треба проводити заходи національно-патріотичної спрямованості, займатися волонтерською діяльністю, розповідати дітям про українську культуру влаштовувати акції пам'яті, проводити години спілкування, присвячені війни рф проти України, створювати навчальні проекти, присвячені борцям за незалежність та свободу нашої країни, організовувати зустрічі із ветеранами АТО, ООС та війни рф проти України.

Список використаних джерел

1. Стаття «Виховна робота в умовах війни: важливі аспекти». URL: <https://naurok.com.ua/post/vihovna-robota-v-umovah-viyni-vazhlivi-aspekti> (дата звернення: 26.10.2022).
2. Лист МОН від 29 березня 2022 року. URL: [«Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні](#) (дата звернення: 26.10.2022).

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Денисенко Олена Григорівна,
практичний психолог
ордена «Знак Пошани»
вище професійне училище №75

Виховна робота завжди була невід'ємною складовою освітнього процесу, а зараз, в умовах військової агресії рф проти України, її важливість складно переоцінити. Усе, що відбувається зараз – виклик для навчального закладу, для

викладачів та учнів. Звісно, постає питання: як саме працювати просто зараз, як розставити акценти?

Рисунок 1 – Головна мета виховної роботи

Найважливішими напрямками виховної роботи зараз мають стати: психологічна та емоційна підтримка учнів; навчання правил поведінки в умовах воєнного стану (під час повітряних тривог, поводження з вибухонебезпечними предметами, перша медична допомога тощо); адаптація та підтримка учнів-ВПО; розвиток критичного мислення та медіаграмотності; національно-патріотичне виховання.

Зараз учні найбільше потребують підтримки та розуміння, академічні успіхи та оцінки відходять на другий план. Той факт, що діти, на жаль, поступово вимушено звикають до нових реалій, не означає, що вони можуть обійтися без підтримки дорослих. Вони як ніколи її потребують. Їм потрібна наша впевненість у тому, що все буде добре, наша стійкість та віра в перемогу навіть у важкі часи невизначеності.

До того ж тепер класний керівник додатково стає ще й справжнім психологом! Аби впоратися із цим непростим завданням, використовую додаткові матеріали: методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій»; лист МОН від 29 березня 2022 року «Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні»; Telegram-канал «Підтримай дитину»; стаття «Підтримка учнів в умовах війни: 5 порад учителям»; стаття «Як працювати з учнями, які зазнали психологічних травм»; стаття «Психологічна та емоційна підтримка школярів у воєнний час: ідеї та поради»; інтернет-конференція «Психолого-педагогічні засади роботи в кризових умовах».

Проводю години спілкування у форматі онлайн-тренінгів, спрямованих на стабілізацію психологічного та емоційного стану учнів прийомом, які допоможуть їм швидко опанувати себе у критичних ситуаціях (і, звісно, практикую спочатку їх сама!).

- ❖ стаття «5 вправ для підвищення емоційної стійкості учнів»;
- ❖ стаття «Розвиваємо навички керування емоціями: 6 дієвих вправ»;

стаття «Саморегуляція психоемоційного стану: дієві прийоми».

Також пояснюю учням, що всі ми реагуємо на стрес по-різному, тож інколи поведінка навіть рідних може не відповідати нашим очікуванням, а про поведінку сторонніх людей годі й говорити.

Нова реальність диктує нові правила життя. Тепер одне з найважливіших завдань – навчити підлітків правилам безпеки, які допоможуть зберігти життя. Вони мають знати:

- які заборони та обмеження діють під час воєнного стану;
- що таке «тривожна валіза», як її зібрати, що туди покласти;
- як діяти під час повітряних тривог (що робити, якщо сигнал застав удома / на вулиці / в магазині тощо);
- як поводитися під час обстрілів;
- що робити у випадку виявлення вибухонебезпечних предметів;
- як надавати першу домедичну допомогу.

Під час підготовки тематичних виховних годин я користуюся наступними матеріалами: брошура «У разі надзвичайної ситуації або війни»; стаття «Правила поводження з вибухонебезпечними предметами: як провести виховну годину»; поради від ДСНС «Дії населення в умовах надзвичайних ситуацій воєнного характеру»; поради від проєкту ВзаємоДія.

Аби учні швидше запам'ятали ці важливі правила, я проводжу опитування у форматі онлайн-тестів, разом створюєте тематичні плакати та буклети. І обов'язково спілкуюся із батьками учнів: вони теж мають розуміти, наскільки важливо навчити підлітків базових правил, та зі свого боку стежили за цим. Особливо за умови дистанційки.

Звісно, дуже важливо, аби підлітки з числа внутрішньо переміщених осіб змогли потоваришувати з одногрупниками, хоч як би вони не навчалися – онлайн чи офлайн. Контакт із однолітками в будь-якому випадку чинить позитивний вплив та допомагає оговтатися від стресу. Але не менш важливо провести правильну підготовчу роботу з групою, аби учні зі свого боку теж допомогли новеньким.

Під час роботи мені допомогли наступні матеріали:

- стаття «У нас з'явився учень-ВПО: як познайомити дитину із класом»;
- стаття «Як працювати з учнями, які зазнали психологічних травм»;
- стаття «Три поради для протидії дискримінації та булінгу в школах в умовах воєнного стану»;
- стаття «Дистанційний тимбілдинг: 5 завдань для згуртування класу».

Про те, наскільки важливо критично мислити в будь-якій ситуації та володіти навичками медіаграмотності, говорили завжди. І тепер, в умовах війни, я як ніколи добре бачу всі наслідки активної роботи ворожої пропаганди. Вона приймає різні форми, інколи найнеочікуваніші, але ми маємо бути готові. І маємо навчити учнів теж бачити фейки та пропаганду, адже нерідко вона спрямована саме на молоде покоління, на яке легше вплинути.

Тож саме час працювати! Проводити тематичні виховні години, в межах яких учні виконуватимуть вправи, покликані розвивати критичне мислення та медіаграмотність – це можуть бути тренінги, учням такий формат точно сподобається. Пропоную учням створити тематичні проєкти та проводити заняття, під час якого учні розглядають популярні фейки, вчать шукати першоджерела та проводити верифікацію інформації.

У цьому мені допомогли наступні матеріали: статті, присвячені різноманітним прийомам для розвитку критичного мислення (їх можна використовувати під час годин спілкування чи навіть безпосередньо під час уроків); відеоматеріали (вебінари, інтернет-конференції), присвячені критичному мисленню в освітньому процесі; статті, в яких я знайшла прийоми для розвитку медіаграмотності; відеоматеріали (вебінари, інтернет-конференції), присвячені медіаграмотності в освітньому процесі; матеріали від національного проєкту з медіаграмотності «Фільтр».

Я вчу учнів довіряти лише офіційним джерелам та завжди перепроверити інформацію, особливо перш ніж поширювати її. Ми ж не хочемо перетворитися на ще один інструмент ворога в інформаційній війні?

Тепер, в умовах повномасштабної війни, яку розв'язала рф проти України, вже ні в кого не викликає сумнівів той факт, що зараз ми маємо приділити особливу увагу національно-патріотичному вихованню. Саме тому надзвичайно важливо: проводити заходи національно-патріотичної спрямованості, займатися волонтерською діяльністю, розповідати учням про українську культуру. влаштовувати акції пам'яті, проводити години спілкування, присвячені війни рф проти України, створювати навчальні проєкти, присвячені борцям за незалежність та свободу нашої країни, організувати зустрічі із ветеранами АТО, ООС та війни рф проти України. Я говорю із підлітками щиро та відверто, це допомагає їм зрозуміти важливі речі.

Під час роботи також користуюся наступними матеріалами: Концепція національно-патріотичного виховання; заходи щодо реалізації Концепції

національно-патріотичного виховання; стаття «Реалізація Концепції національно-патріотичного виховання: основні заходи та цікаві моменти»; стаття «Розвиваємо громадянську компетентність школярів: неординарні ідеї та корисні лайфхаки»; інтернет-конференція «Формування громадянської компетентності на різних уроках»; стаття «Сучасне патріотичне виховання в Україні та світі»; вебінар «Як/чи українським школярам сьогодні вивчати історію країни-агресора».

Рисунок 2 – Все буде Україна!

Також щоденно проводиться загальнонаціональна хвилина мовчання за співвітчизниками, загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Сисок використаних джерел

1. Кацинська Л. Класний керівник: проблеми, досвід, перспективи / Л.Кацинська, Т.Дем'янюк. Рівне, 1997. 230 с.
2. Кацинська Л.П. Виховний процес в сучасній школі: методичний посібник / Л.П.Кацинська. Рівне, 1997. 185 с.
3. Книга класного керівника: Довідково-методичне видання / С.В. Кириленко, Н.І. Косарева. Х.: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. 211 с.

ІННОВАЦІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Дроннікова Катерина Євгенівна,

викладачка іноземної мови та зарубіжної літератури

МЦППВ «Міжрегіональний центр професійної перепідготовки
звільнених у запас військовослужбовців
міста Кривого Рогу Дніпропетровської області

Виховна функція освітньої установи опинилася під загрозою ще на етапі переходу на дистанційне навчання через пандемію, спричинену COVID-19. Тоді ж і стало зрозуміло, що у виховний процес треба впроваджувати інновації. А в умовах військової агресії РФ проти України, важливість виховної роботи класного керівника складно переоцінити. Усе, що відбувається зараз – виклик для навчальних закладів, для вчителів та здобувачів освіти.

Відповідно до теорії поколінь, зараз до навчальних закладів приходять навчатися здобувачі освіти Generation Зет, або ще також відомі як «зумери». Те, що минулі покоління називали «технологіями майбутнього», покоління Зет вважає невід'ємною частиною повсякденного життя. Розуміючи це, на мою думку, класні керівники повинні змінити свої організаційно-методичні підходи по впровадженню виховної роботи. Бо вони вже недостатньо дієві для цих здобувачів освіти, а особливо в форматі дистанційного навчання.

Ще на початку карантину наш навчальний заклад вирішив все-таки перевести не тільки навчальний процес, а й виховну роботу в дистанційний формат, і було вирішено проводити виховні заходи за допомогою соціальної мережі Instagram. Кожен класний керівник у цьому популярному серед молоді додатку, створив свою сторінку класного керівника, де він повинен був проводити виховні заходи. Чому обрали саме Instagram? Переважна більшість здобувачів освіти щоденно користується саме цим застосунком, профілів у Facebook вони не мають. А так як головною метою нашої роботи було донести меседж до учнів і все ж таки виконати виховну мету проведеної роботи, було вирішено обрати саме цей інструмент.

Хочеться сказати, що ми ризикували, ризикували в першу чергу своїм часом. Тому що до проведення заходів необхідна ретельна підготовка, ще навіть більша ніж до off-line заходів і не хотілося б, щоб наші вихованці не

звернули увагу на події, які ми хотіли висвітлити. Адже коли вони знаходяться в аудиторії, в них немає вибору, і імпонує їм захід чи ні, учні залишаються на місцях безпосередніми учасниками виховного процесу. А в дистанційному форматі здобувачів освіти потрібно максимально зацікавити, тому що вони просто не будуть слухати чи дивитися ту, інформацію, яку ви пропонуєте. Тож пам'ятаючи про теорію поколінь і розуміючи особливості зумерів, ми не писали великих за розмірами постів, які учні просто не будуть читати. Ми працювали на візуал, адже наші учні – це діти, у яких добре розвинене образне мислення. До того ж в цьому додатку є багато інструментів, які популярні серед молоді.

Здобувачам освіти сподобалося те, що їх класні керівники і викладачі створили сторінки в молодіжному додатку, і не просто створили, поставили реальні фото на аватарки, а ще почали активно публікувати світлини і історії. Я спершу користувалася таким елементарним і всім відомим інструментом, як згадка на фото. Виявилось, що учням подобається, коли їх відмічають, і вони почали репостити світлини зі мною у себе в історіях. Це було потрібно, щоб зацікавити аудиторію до моєї сторінки та закріпити слідкування за тим, що я викладаю.

Першим масштабним заходом, який ми провели - був "День пам'яті жертв голодомору". Одразу скажу, тема не інстаграмна, і нам довелося добряче посушити голову, як саме подати інформацію так, щоб діти приєдналися до заходу, щоб їм було цікаво і вони не вийшли через декілька секунд. Разом з моєю колегою, майстром виробничого навчання, ми вирішили використати і досі популярний інструмент в Instagram - пряма трансляція. Проводили його безпосередньо біля місцевого пам'ятника жертвам Голодомору. Для того щоб здобувачі освіти приєдналися до прямого ефіру, треба було їх "розігріти", підготувати і зацікавити. Напередодні заходу в історіях я використала такий інструмент додатку як "тест" з простими питаннями на цю тему, і на завершення було запрошення на прямий ефір з анонсуванням майбутньої події.

Ось посилання на ці історії.

<https://www.instagram.com/stories/highlights/17950277038532631/>

На першій історії ви бачите популярний інструмент інстаграму, зображення, що рухаються, або як каже молодь “гіфки”. Їх величезна різноманітність і за їх допомогою можна цікаво оформити історію, яка привертатиме увагу учнів.

Також пропоную вам переглянути фрагмент заходу.

<https://drive.google.com/file/d/1GpxZuCPak1pXPJCaayjaK6y30rpMBXM/view?usp=sharing>

Після проведення ефіру ми зберегли його на сторінці, щоб його змогли подивитися ті, хто не встиг. Наразі його переглянуло **408** осіб. Мабуть, сам факт, що викладачі виходять в прямий ефір в Instagram змусив здобувачів освіти зайти і подивитися, а що ж вони там будуть робити.

Якщо постійно використовувати одні й ті ж методи, то скоро вони стануть нецікаві. Тож наступний виховний захід “Всесвітній день боротьби зі СНІДом” я вирішила провести через інструменти ТЕСТ та ЗАПИТАННЯ. Ось посилання на історії.

<https://www.instagram.com/stories/highlights/17952606184564187/>

Після кожного запитання одразу йшла історія з відповідями на них. Тут також використовувався такий інструмент, як додавання фото. Можна додати фото зроблене самостійно, а можна додати фото з інтернету. Також у додатку є можливість обрати один з дев’яти варіантів шрифтів, які анімуються кожен по-різному, додаючи родзинки інформації. Що робить роботу в цьому застосунку зручним, оскільки немає потреби монтувати в інших програмах.

На початку війни хотілося відвести увагу наших учнів від подій, які змушували стигнути кров в жилах, і нагадати їм, що ми українці, які мають свою багату історію і традиції, а не країна якоїсь недодержави, яку створив вождь. Тому я провела невелике тестування, ось посилання.

<https://www.instagram.com/stories/highlights/18298808731049595/>

Додам, що тестові завдання подобаються не тільки дітям, навіть колеги “ходять” один до одного в “сторіз”, та перевіряють свої знання, а вже після діляться враженнями.

Своєрідними презентаціями-колажами було проведено заходи до Великодня

<https://www.instagram.com/stories/highlights/18164697250209909/>

до Дня пам'яті та примирення

<https://www.instagram.com/stories/highlights/17927443592331384/>

до Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні

<https://www.instagram.com/stories/highlights/18295952917062623/>

до Дня вишиванки

<https://www.instagram.com/stories/highlights/17912808968401097/>

та до Дня Державного Прапора України

<https://www.instagram.com/stories/highlights/17862742799803319/>

Порівняно нещодавно в Instagram з'явилися нові функції – це “музика” та Reels. Інструмент “музика” дозволяє накладати звук на історії, не використовуючи додаткові програми, на які потрібно витратити дорогий час. А медіатека налічує безліч різноманітних музичних композицій.

Особливу увагу хочеться звернути на Reels. Це зовсім новий інструмент. Я тільки почала його опановувати, але вже маю дуже багато ідей і, на жаль, мало часу для їх втілення. Reels - функція, що дозволяє записувати 15,30,90-секундні ролики зі звуком і різними ефектами (як в TikTok).

Особливості Reels:

- відео в форматі 9:16;
- довжина ролика - від 3 до 90 секунд;
- відео можна знімати як в додатку, так і завантажувати з галереї;
- знімати можна цілком або окремими частинами;
- відео може складатися з картинок, під популярні треки.

Перше власне відео у форматі Reels я виклала, коли ми з дітьми виготовляли окопні свічки, ми давно вже не бачились, сумували один за одним та нарobili багато фото, і я вирішила зробити колаж з фотографій під популярну патріотичну пісню та виклала його на сторінку. Яким було моє здивування, коли цей ролик набрав 2900 переглядів буквально за кілька днів. І

тут я зрозуміла, що за допомогою таких роликів, можна ще й впроваджувати профорієнтаційну роботу. Просто демонструйте свої напрацювання на широкий загал і потенційні вступники бачитимуть, що в вашому закладі працюють навіть в такий час! Знову ж таки, покоління зумерів, візуали, їм подобається дивитися на себе, їм подобається, коли їх відмічають, вони поширюють ці відео на своїх сторінках для своїх друзів, тим самим привертаючи увагу майбутніх здобувачів освіти до вашого закладу. Все просто! Ось посилання на це відео.

<https://www.instagram.com/reel/CjGuTLGs3nP/>

Я не буду демонструвати вам це відео, якщо цікаво, можете переглянути за посиланням. Я хочу показати вам новий для себе формат.

14 жовтня в нас було дуже багато свят. Особливу увагу в такий час я звернула на “День захисника і захисниці України” та на “Покрову Пресвятої Богородиці”.

Ми з хлопцями вирішили взяти участь у челенджі “Я не знаю твого імені, я звертаюсь до тебе, захиснику і захисниці України, уклін тобі за твій подвиг” ось посилання на відео:

<https://www.instagram.com/reel/Cjqy4BkOawQ/>

Розуміючи що на моїй сторінці було вже і так багато проведено тестів, в мене з'явилася ідея цікавої подачі інформації не через сторіз, а через рілс. Я не була впевнена, що моя ідея буде сприйнята учнями. Але де господар не ходить, там нивка не родить, і я вирішила спробувати. Пропоную вам переглянути коротке пізнавальне відео про Свято Покрови.

<https://www.instagram.com/reel/Cjr97G6sdcI/>

Так, у відео є недоліки, але це була “проба пера”, наступного разу я буду враховувати цей досвід. Але вже зараз бачу, що такий формат подачі інформації зацікавив, бо це відео набрало більше 1000 переглядів. В особистих повідомленнях учні хвалили мене, отже дивилися, отже інформація була доведена до їх свідомості.

Аналізуючи свою сторінку під час підготовки до цього виступу я знайшла неефективні методи. Це відео з Youtube, які я завантажувала раніше. Кількість

переглядів на них невелика, діти їх не дивилися, а отже, я не досягла своєї мети. Вони більш охоче відповідають на тести, та дивляться коротенькі цікаві відео. Тож напрямок, в який я маю скеровувати свою роботу я бачу, його мені показують самі діти.

Ми з вами працюємо у час постійного й інтенсивного розвитку різноманітних технологій, якими цікавиться і використовує у повсякденному житті підрастаюче покоління. Для того щоб навчання було радістю і задоволенням для кожного здобувача освіти, ми повинні постійно шукати інноваційні форми і методи роботи. На даний час, таким методом для мене є Instagram. Я впевнена, що через деякий час на зміну йому прийде щось нове, і я буду з радістю опановувати цей додаток, сайт, соціальну мережу або ще щось щоб завжди бути на гребні хвилі і формувати усебічно розвинену цілісну особистість.

Список використаних джерел

1. Інновації у виховних системах URL:
<https://osvita.ua/school/method/upbring/1420/> (дата звертання 05.10.2022).
2. Виховна робота в умовах війни: важливі аспекти URL:
<https://naurok.com.ua/post/vihovna-robota-v-umovah-viyni-vazhliivi-aspekti> (дата звертання 05.10.2022).
3. Єфремова Г. Л. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/14608/1/MonPaluch.pdf> (дата звертання 06.10.2022).
4. Миронова Наталія. Бумери, міленіали, покоління Z – хто це? Розбираємось у теорії URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2020/02/9/239843/> (дата звертання 06.10.2022).
5. Візнюк С. Є. Презентація: "У пошуках нових форм та методів освітніх інновацій" URL: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-u-poshukah-novih-form-ta-metodiv-osvitnih-innovacij-12534.html> (дата звертання 24.10.2022).

ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Дубина Світлана Анатоліївна,

викладачка

Грицівське вище професійне училище № 38

У ХХІ столітті навіть складно уявити, що словосполучення «воєнний стан» щодня звучатиме у нашому житті. Дата «24.02.2022 р.» розділила наше життя на «до» та «після»... Але, разом з тим, ми маємо розуміти, що життя не зупинилось – воно продовжується, як і продовжується наша діяльність. На нас, класних керівників, покладена величезна відповідальність за дітей, за їхнє життя та здоров'я, за їхню свідомість і за те, якою особистістю вони сформуються.

Організація освітнього процесу в умовах воєнного стану потребує іншого змісту та підходів до проведення виховної роботи. Основним цільовим напрямом має стати забезпечення безпекової складової здоров'я особистості, забезпечення її фізичного, психічного, соціального і духовного благополуччя.

При плануванні та організації роботи класного керівника найважливішими напрямками виховної роботи зараз мають бути:

- навчання правил поведінки в умовах воєнного стану (під час повітряних тривог, поводження з вибухонебезпечними предметами, перша медична допомога тощо);
- психологічна та емоційна підтримка учнів;
- адаптація та підтримка учнів-ВПО;
- національно-патріотичне виховання.

Правила поведінки в умовах воєнного стану

Нова реальність диктує нові правила життя. Тепер одне з найважливіших завдань – навчити дітей правилам безпеки, які допоможуть зберегти життя. Здобувачі освіти мають знати:

- які заборони та обмеження діють під час воєнного стану;
- що таке «тривожна валіза», як її зібрати, що туди покласти;
- як діяти під час повітряних тривог (що робити, якщо сигнал застав удома / на вулиці / в магазині тощо);
- як поводитися під час обстрілів;
- що робити у випадку виявлення вибухонебезпечних предметів;
- як надавати першу домедичну допомогу.

У нашому навчальному закладі місяць вересень було оголошено місячником безпеки життєдіяльності. Протягом цього періоду я, як класний керівник, разом із учнями своєї групи провела:

- позаплановий інструктаж «Дії при сигналі «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА»»,
- виховну годину «Уберегтися та вижити»,
- бесіду «Обережно: підозрілий предмет!»,
- також у актовій залі відбулася зустріч здобувачів освіти нашого навчального закладу із представником державної пожежно-рятувальної частини.

В своїй подальшій діяльності, враховуючи сучасні реалії та ймовірні загрози, планую також провести бесіди з дітьми «Як вижити в умовах вимкнення електроенергії, тепла, води та газу», «Як діяти у разі ядерного вибуху: що робити, щоб вижити».

Для того, щоб діти швидше запам'ятали ці важливі правила, під час бесід постійно намагаюсь вести з ними діалог, разом створюємо тематичні плакати та буклети, проводжу опитування у форматі онлайн-тестів.

Психологічна та емоційна підтримка учнів

Військові дії в країні проходять глибокою емоційно психологічною раною всередині кожної людини. Зміна настрою, страх, тривога, неврівноваженість, емоційні вибухи, паніка, зневіра... Це неповний перелік тих характеристик, які руйнують особистість, заважають їй критично оцінювати ситуацію, адекватно діяти.

Психологи кажуть, що настрій людини на війні не менш важливий, аніж справжня зброя чи техніка. Тому, завданням класного керівника в умовах воєнного стану має стати підтримка і надання здобувачам освіти допомоги в нормалізації та стабілізації психічного стану як через особистий прояв посиленої уваги, вияв любові до вихованців, так і звертання до практичного психолога для подальшої психологічної підтримки тих вихованців, які цього потребують.

Для зменшення емоційної напруги в групі проводимо психологічні хвилинки, години спілкування у форматі тренінгів, спрямованих на стабілізацію психологічного та емоційного стану дітей, розглядаємо та практикуємо прийоми, які допоможуть їм швидко опанувати себе у критичних ситуаціях.

Адаптація та підтримка учнів-ВПО

Особливої психологічної та емоційної підтримки потребують діти із числа внутрішньо переміщених осіб. Завдання класного керівника – допомогти здобувачам освіти з числа тимчасово внутрішньо переміщених осіб адаптуватися в учнівському колективі групи.

В моїй групі з початку навчального року навчається учень-ВПО із міста Маріуполь, яке потрапило під окупацію ще з самого початку введення військового стану в Україні. Ця дитина зазнала сильного стресу від побаченого та пережитого, тому моїм важливим завданням, як класного керівника, було допомогти йому пройти період адаптації в групі та училищі.

Учень виявився відкритим та комунікабельним, він одразу потоваришував з більшістю однокласників. Однак, найбільшою проблемою виявилась мова спілкування учня – російська. Спочатку деякі однокласники намагались образити його через це, робили зауваження. Але в ході проведення індивідуальних бесід з даними учнями була проведена роз'яснювальна робота щодо того, як реагувати і як вести себе з однокласником. Учням було пояснено, що потрібно бути толерантними та терпимими по відношенню до інших, проявляти співчуття та співпереживання.

На сьогоднішній день учень старанно проявляє себе в навчанні, бере активну участь у громадському житті училища, відвідує гуртки по уподобанню, намагається спілкуватися українською мовою, чудово виконує гімн України і всіляко намагається висловлювати свої національно-патріотичні почуття. Має також артистичні здібності, тому з радістю погодився на пропозицію створити відеоролик-розповідь про себе, свій дім, своє місто.

Для полегшення та пришвидшення адаптації учня також постійно залучаються училищний психолог та соціальний педагог.

Національно-патріотичне виховання

Виховання свідомого громадянина-патріота України, готового до виконання конституційних обов'язків, є одним із ключових напрямів діяльності закладів освіти. Сьогодні, в умовах повномасштабної війни, яку розв'язала рф проти України, вже ні в кого не викликає сумнівів той факт, що зараз ми маємо приділити особливу увагу національно-патріотичному вихованню. Для цього є безліч можливостей як на уроках загальноосвітніх дисциплін, так і на виховних годинах або в позаурочний час.

Щодня о 9 годині ранку в нашому навчальному закладі, як і по всій Україні, проводиться загальнонаціональна хвилина мовчання за співвітчизниками, загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

З метою формування почуття гордості і приналежності до незламного українського народу, патріотичних почуттів, любові до Батьківщини також було проведено ряд заходів із учнями моєї групи. А саме:

- перший урок «Ми українці: честь і слава незламним!»,
- проведено анкетування «Як ви розумієте патріотичне виховання?»,
- години спілкування: «Що таке сучасна російсько-українська війна?», «Мова - генетичний код нації», «Сучасні пісні, вірші, народжені війною».

Також до Всесвітнього дня захисту тварин здобувачі освіти нашого навчального закладу оформили фотовиставку «Тварини на війні», метою якої було висвітлення героїзму наших чотирилапих друзів на фронті, любов та

турботу наших воїнів-захисників по відношенню до тварин, які втратили свої домівки і хазяїнів внаслідок російської військової агресії. А ще діти змогли відчувати себе волонтерами та провели в училищі благодійну акцію «Щаслива лапа» (рис. 1). На зібрані кошти було закуплено сухий корм для котів та собак та передано до притулку тварин.

Рисунок 1 – Благодійна акція «Щаслива лапа» до Всесвітнього дня захисту тварин

Також щороку здобувачі освіти мають змогу долучитися до благодійної акції «Подаруй тепло солдату», в ході якої проводиться збір коштів на закупівлю теплих речей для наших воїнів-захисників.

Все це сприяє вихованню свідомого громадянина – патріота, активного провідника національної ідеї, представника української національної еліти через набуття молодим поколінням національної свідомості, активної громадянської позиції, високих моральних якостей та духовних запитів.

Список використаних джерел

1. Виховна робота в умовах війни: важливі аспекти. URL: <https://naurok.com.ua/post/vihovna-robota-v-umovah-viyni-vazhliivi-aspekti> (дата звернення: 27.10.2022).

2. Виховна робота в умовах воєнного стану. URL: <https://naurok.com.ua/vihovna-robota-v-umovah-voennogo-stanu-290318.html> (дата звернення: 27.10.2022).

СУЧАСНІ РЕСУРСИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

Ємець Ірина Семенівна,

методистка

Навчально-методичного центру
професійно-технічної освіти
у Дніпропетровській області

Сучасні виклики воєнного стану в країні поставили систему освіти на той рівень, який вимагає зміни підходів, нових форм роботи, застосування нового інструментарію. Усе, що відбувається цьогогоріч – виклик для всіх учасників освітнього процесу, у тому числі й для класних керівників.

Саме зараз, під час російсько-української війни, особисті та професійні компетентності викладача/вихователя/майстра виробничого навчання/ класного керівника можуть стати рятівними й допомогти здобувачам освіти справлятися з викликами.

На Дніпропетровщині функціонує 53 заклади професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О). Організують виховну роботу 795 класних керівників. Найбільш важливими напрямками виховної роботи є психологічна підтримка здобувачів освіти, адаптація внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО). навчання правил поведінки в надзвичайних ситуаціях і національно-патріотичне виховання.

Пріоритетними напрямками роботи навчально-методичного центру професійно-технічної освіти (далі – НМЦ ПТО) Дніпропетровщини стали

форми роботи та заходи, спрямовані на допомогу організації діяльності класного керівника в період дії воєнного стану.

До уваги абітурієнтів, внутрішньо переміщених осіб мешканців міст та громад Дніпропетровщини!

Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області пропонує скористатися Telegram-ботом https://t.me/ptodnipro_bot для тих, хто бажає пройти професійну підготовку та навчання в закладах професійної освіти Дніпропетровщини.

Бот містить найактуальніші дані про те, де можна отримати обрану професію за регіонами Дніпропетровщини: міста Дніпро, Кривий Ріг, Кам'янське, інші міста, заклади, які розміщені в сільській місцевості та **особливі пропозиції для ВПО** по отриманню часткових кваліфікацій.

Маємо велику віру в те, що наступний навчальний рік розпочнеться у мирній країні і саме Ви будете відбудовувати її після Перемоги!

А для цього потрібно обрати професію, яку Ви можете отримати в закладах професійної освіти Дніпропетровщини.

Тож під'єднуйтеся до телеграм-боту та обирайте регіон Дніпропетровщини, де Ви зможете здобути професію.

Рисунок 1 – Анкета для абітурієнтів

У період вступної кампанії було започатковано роботу із внутрішньо переміщеними особами, для цього на сайті НМЦ ПТО розміщена анкета для абітурієнтів, які мали намір навчатись у закладах П(ПТ)О Дніпропетровщини. Проводились консультації з абітурієнтами та батьками щодо вибору професії, надавалась психологічна підтримка, що дало можливість пройти певний адаптаційний період абітурієнтам з Херсонщини, Донеччини та Луганської області. Окрім того створено телеграм-бот, який надавав інформацію про освітні послуги закладів профтехосвіти області. Усього, відповідно до анкет, звернулись близько 300 абітурієнтів, 192 стали здобувачами освіти, серед них 92 внутрішньо переміщені особи. Педагогічним

колективам, у тому числі і класним керівникам надані рекомендації щодо роботи з внутрішньо переміщеними особами.

Для психологічної підтримки здобувачів освіти в закладах на стендах, сайтах розміщені телефони Національної «гарячої лінії» для дітей та молоді, «Лінія допомоги», платформа «Розкажи мені», група психологічної підтримки «Разом» інші.

Проведена робота щодо підготовки та залучення класних керівників, практичних психологів і соціальних педагогів ЗП(ПТ)О області до участі у тренінгових заняттях, що дало змогу надавати психологічну підтримку й допомогу всім учасникам освітнього процесу. Класні керівники взяли участь у тренінгу «Перша психологічна допомога під час та після війни», прийняли участь у вебінарі «Як розмовляти з дитиною, що пережила стрес».

Використання такого психологічного інструментарію, як «Психологічна хвилинка на уроці», застосовується викладачами і класними керівниками, й позитивно впливає на здобувачів освіти, стабілізує тривожний стан, особливо здобувачів освіти з тимчасово окупованих територій. Підвищенню психологічної обізнаності та поширенню психологічних знань серед педагогічних працівників ЗП(ПТ)О області сприяє тренінговий курс «Психологічна підтримка людей, які постраждали від війни». Його розроблено за програмою уряду Німеччини та громадського регіонального об'єднання молоді.

Практичні психологи ЗП(ПТ)О у співпраці із класними керівниками ефективно використовують інтернет-ресурси. Так наша колежанка, переможниця конкурсу «Психолог року 21», практичний психолог Кам'янського центру підготовки і перепідготовки робітничих кадрів розробила й запроваджує інтернет-діагностування із використанням освітніх інтернет-платформ. Це дозволяє проводити психологічне тестування за діагностичним мінімумом під час дистанційного навчання.

З метою надання й поширення безкоштовної кризової психологічної підтримки та допомоги, фахівці психологічної служби ЗП(ПТ)О області

проводять консультації, надають психологічну підтримку батькам, внутрішньо переміщеним особам, здобувачам освіти.

Абсолютно важливим у період воєнного стану є комунікації зі спільнотою. Навчально-методичним центром профтехосвіти у Дніпропетровській області підписано Меморандум про співпрацю з КП «Обласний центр громадського здоров'я» Дніпропетровської обласної ради. Третій рік поспіль (період дистанційного навчання) реалізуються проекти «Лікарі – молоді» та «Краса не всупереч здоров'ю». Їх метою є проектів – проведення просвітницької роботи та консультування здобувачів освіти, медичних працівників, педагогів та впровадження здоров'язберігаючих технологій у професії. Матеріали онлайн-зустрічей розміщені на сайті НМЦ ПТО та використовуються класними керівниками під час проведення виховних годин.

Важливим ресурсом для класних керівників є розділ сайту НМЦ ПТО «Дії в надзвичайній ситуації». У даному розділі розміщені поради й рекомендації щодо упередження небезпек, пов'язаних з війною. Велике значення для класних керівників має курс «Мінна безпека», учасниками якого упродовж, серпня-жовтня стали більш як 200 педагогів. Зміст курсу зорієнтовано на отримання знання щодо основ безпечної поведінки при виявленні вибухонебезпечних предметів, надання першої домедичної допомоги. Це першочергові питання, які сьогодні зобов'язана знати кожна людина, особливо молодь.

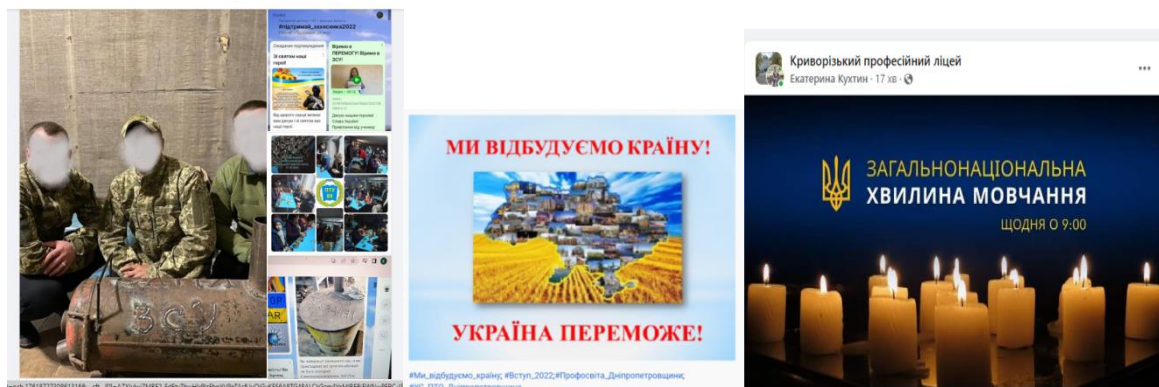

Рисунок 2 – Робота сайту НМЦ ПТО

В умовах війни особливого значення набуває національно-патріотичне виховання й особлива роль класних керівників. На реалізацію цього напрямку виховної роботи проводяться такі заходи як челенджі «Миру, тобі, Україно!», (#Миру_тобі_Україно), де здобувачі освіти й педагоги представили свої творчі роботи та особисте бачення подій – малюнки, авторські вірші, ессе. До 1 вересня було організовано челендж «Честь і слава незламним» (#Слава_незламним_ДніпропетровщинаПТО), «Ми відбудуємо країну!». Розроблений онлайн-квест, який використовували класні керівники при проведенні першого уроку нового навчального року. До дня захисників і захисниць України запроваджено калейдоскоп відеопривітань, які розміщені на ютуб-каналі сайту НМЦ ПТО. Ці матеріали рекомендовано використовувати класним керівникам під час проведення тематичних заходів. Щоденно о 09.00 ранку проводиться загальнонаціональна хвилина мовчання. Особливим інструментом виховання громадянина-патріота, громадянина-захисника стала волонтерська діяльність: плетіння маскувальних сіток, виготовлення окопних свічок, випікання смаколиків, в'язання теплих речей, підтримка родин загиблих воїнів. Важливою складовою національно-патріотичного виховання є громадянська освіта. Відповідно до Меморандуму про співпрацю між Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES) та Міністерством освіти і науки України, 13 закладів професійної (професійно-технічної) освіти України стали пілотними по впровадженню громадянського курсу «Демократія: ідеї на практиці». Серед пілотних закладів і два заклади Дніпропетровщини - Покровський центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів та Криворізький професійний ліцей. За програмою даного курсу буде проведено навчання голів методичних комісій класних керівників.

Україна чітко визначила свій шлях до Європи, а тому важливим на цьому шляху є формування демократичного суспільства. Не зважаючи на складні умови, у закладах працює самоврядування. У онлайн форматі проведено вибори, сплановано напрямки, складено план роботи. У фейсбуці функціонує сторінка учнівського самоврядування для спілкування й обміну досвідом

лідерів ЗП(ПТ)О області (#УС_ПТО_Дніпропетровщина), працює секція радників учнівського самоврядування.

У лабораторії класного керівника забезпечується підтримка та підвищення рівня кваліфікації класних керівників, які працюють перший рік. Вони мають змогу ділитися досвідом застосування та впровадження нових технологій виховання у педагогічній студії «Рівний навчає рівного».

Ситуація, яку сьогодні переживає Україна, виходить за межі звичайного досвіду роботи педагогічних працівників ЗП(ПТ)О. Підтримка здобувачів освіти залежить від доступності, компетенцій, навичок, умінь, володіння психологічним інструментарієм, підтримки соціального оточення.

Таким чином, на виклики сьогодення класні керівники ЗП(ПТ)О Дніпропетровщини забезпечені належним науково-методичним супроводом, психологічним інструментарієм. Можливість обміну досвідом і професійна підтримка здійснюють виконання основних завдань – збереження психічного здоров'я та надання підтримки й допомоги учнівській молоді.

Список використаних джерел

1. Професійний розвиток педагогічних працівників: практична андрагогіка: Науково-методичний посібник / За заг. ред. Пуцова В.І., Набоки Л.Я. К.: Букрек, 2018. 150 с.
2. Родигіна І.В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. Х.: Вид. група «Основа», 2005. 96 с.

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА У ВИХОВНІЙ СИСТЕМІ ЗАВЛАДУ ОСВІТИ

Ємець Юліана Миколаївна,

викладач першої категорії

Чернівецького фахового коледжу

бізнесу та харчових технологій (ЧФК БХТ)

Завдання створення сучасних концепцій діяльності класних керівників вирішується через систему методичної роботи з ними, а саме - розвитку творчого потенціалу класного керівника, формування високого рівня його методичної культури.

Спробуємо побудувати модель методичної культури класного керівника. Якщо співставити поняття «педагогічна культура» і «методична культура», то вони досить близькі. Якщо педагогічна культура відображає педагогічні знання, то методична культура – це не тільки знання, а й майстерність, мистецтво, зумовлене індивідуальністю класного керівника: вміння спілкуватися зі студентом, згуртувати студентський колектив, вміння вести педагогічні дослідження у сфері виховання, дати психолого-педагогічні рекомендації батькам, викладачам-предметникам, вміння співпрацювати з батьками, творчо підходити до вибору форм і методів впливу на розвиток особистості, будувати та реалізувати план виховної роботи, вміння зацікавити вихованців так, щоб вони стали партнерами у навчально-виховній діяльності і були зацікавленими майбутнім фахом.

Розглядаючи зміст цих понять, можна прийти до висновку, що методична культура є вищою ланкою педагогічної культури і формується на базі як педагогічної так і загальної культур, особливо актуальним, важливим це питання в умовах воєнного стану.

Методична культура формується при максимальному виявленні творчості. Відсутність методичної культури у діяльності педагога-класного керівника - це фактор, що гальмує і знижує ефективність навчально-виховного процесу.

Класним керівникам з високим рівнем методичної культури характерні такі якості, які згруповані у три блоки:

1. Творча самостійність: ініціативність, творчий підхід до справи, інтелектуальні здібності, досвід і знання;

2. Самоорганізація: наполегливість, працездатність, організованість, відповідальність.

3. Працелюбність: добросовісність, дисциплінованість, старанність, дбайливість.

Задля добору і використання найбільш раціональних і ефективних шляхів формування методичної культури класних керівників слід проводити спостереження, бесіди, анкетування, тестування, залучення до різних форм методичної роботи як колективних так і індивідуальних.

Показники високого рівня методичної культури:

1. Володіє змістом програми виховання і методикою її реалізації.

2. Виявляє бажання до впровадження нового, передового, інноваційних виховних технологій.

3. Уміє діагностувати рівень вихованості учнів, моделювати, проектувати виховну діяльність.

4. Володіє методикою психолого-педагогічних досліджень і вміє реалізувати їх у навчально-виховному процесі.

5. Удосконалює професійну діяльність, прогнозує перспективу власної праці з урахуванням самоаналізу осягненого.

6. Бере активну участь у різних формах методичної роботи, проявляє зацікавлене відношення до інновацій.

7. Уміє узагальнювати особистий досвід роботи, має друковані праці, пропагує серед колег свої творчі здобутки.

8. Розвиває творчі здібності студентів.

Сучасний класний керівник. Який він?

Класний керівник - це педагогічна професія, якої не навчають у вузах. Це професія унікальна. Поєднання високих цілей і завдань, пов'язаних із вихованням колективу дітей та окремого учня, нелегка праця розуму, серця, педагогічного досвіду. Як казав Василь Сухомлинський, «учительська професія – це людинознавство».

Бути класним керівником – не проста місія, але дуже важлива; оскільки основна структурна ланка в коледжі – це група. Група є системою, де зароджується інтерес до навчання, формуються стосунки між студентами, це місце, де вирішуються проблеми дозвілля, формується емоційна атмосфера колективу та в умовах воєнного стану ще більше згуртовує і підвищує патріотизм.

Організатором діяльності студентів у групі є класний керівник. Завдання класного керівника – створювати умови для саморозвитку дітей, поважати особистість кожного студента, його індивідуальні життєві цілі, запити й інтереси, створювати сприятливі умови для його розвитку.

Ефективність і якість виховної діяльності класного керівника багато в чому залежить від систематичної роботи з підвищення кваліфікації. Для того, щоб йти в ногу з часом і добре розуміти своїх вихованців, треба бути високоосвіченим, постійно поповнювати і вдосконалювати свої знання, педагогічну майстерність, займатися самоосвітою. **«Навчаючи інших, навчайся сам»**. Цей вислів не втратив своєї актуальності. Класний керівник повинен відповідати вимогам сьогодення, тоді в нього буде можливість налагодити відносини з кожним студентом групи зокрема і класним колективом в цілому.

Класний керівник – це педагог-професіонал, який має бути:

- духовним посередником між суспільством і дитиною у засвоєнні основ людських культур;
- зацікавленим організатором співпраці та різноманітних видів спільної діяльності класного колективу;
- небайдужим спостерігачем за індивідуальним розвитком учня задля створення сприятливих умов для формування його особистості, внесення необхідних педагогічних коректив у систему виховання (спільно з психологом) і процес соціалізації дитини;

- помічником, консультантом у повсякденному житті та діяльності, усвідомленні соціально-економічного життя суспільства, в професійній орієнтації;

- творцем сприятливого морально-психологічного клімату в групі, який організовує виховні дії з урахуванням індивідуальних особливостей студентів;

- координатором зусиль педагогічного колективу, родини, соціуму, усіх виховних сил суспільства, що впливають на становлення та розвиток особистості вихованців.

Основна мета виховання: створити виховну модель життєдіяльності групи, в якій буде цікаво і радісно жити дітям, і яка буде сприяти вирішенню найважливіших аспектів ефективної соціалізації, особистісній зрілості та життєвої компетентності в умовах підтримки та захисту дитини у закладі освіти.

Основними напрямками виховної роботи є: виховання патріотизму, правосвідомості та толерантності; формування здорового способу життя; розвиток лідерських якостей дитини, творчого розвитку особистості; виховання європейських цінностей, культури поведінки; профілактика правопорушень; виховання бережливого ставлення до природи, мотивації до праці.

Задля формування особистості, яка вирізняється усвідомленням своїх здібностей та потреб, слід послідовно використовувати знання для вибору альтернатив, що дадуть можливість вести дітям здорове, продуктивне і наповнене самореалізацією життя.

Праця душі має свій зміст і виступає як процес осмислення, ціннісного ставлення до себе, своєї сім'ї, держави, нації, людства; це зародження і проявів совісті, особистої відповідальності за долю близьких і далеких людей, Батьківщини, всієї планети.

У своїй роботі класному керівнику слід керуватися основними принципами виховання.

Рисунок 1 – Принципи виховання

Список використаних джерел

1. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 06.09.2000 № 434, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 вересня 2000 року за № 659/4880 (Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки N 489 (z0791-06) від 29.06.2006).
2. Рекомендації щодо планування роботи класного керівника навчального закладу системи загальноосвітньої середньої освіти, Міністерство освіти і науки України від 30.08.2002 року № 1/9-392 // Директор школи, 2003. № 3–4.
3. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. – 3-тє вид., доопрац. і доп. К.: Знання, 2008. 566 с.
4. Стефановська Т. А. Класний керівник: Функції та основні напрями діяльності : навчальний посібник для вузів / Т. А. Стефановська. 2-е вид., стереотип. М. : Академія, 2006. 192 с.

КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ТЕМАТИКА ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ У ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ

Жукова Анна Робертівна,

заступник директора з виховної роботи

Львівського коледжу транспортної інфраструктури

Проблема національно-патріотичного виховання студентів фахового коледжу й проведення виховних заходів в умовах війни російської федерації проти України та введення воєнного стану є надзвичайно актуальною.

Насамперед слід зазначити, що в умовах воєнного стану освітній процес в усіх закладах освіти України відбувається дистанційно або у змішаній формі, а тому змінюються підходи, методи та способи організації не тільки навчального процесу, але й виховної роботи зі студентами. Зокрема, під час неоголошеної та повномасштабної війни країни-агресора проти України постала нагальна потреба в перегляді та оновленні системи національно-патріотичного виховання молодого покоління.

У зв'язку з цим Міністерство освіти і науки України затвердило заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання до 2025 року. Згідно з Концепцією мета національно-патріотичного виховання полягає у «становленні самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі духовно-моральних цінностей Українського народу, національної самобутності» [2].

Реалізація вищезазначеної мети має відбуватися шляхом упровадження відповідних заходів щодо духовно-морального, громадянсько-патріотичного, військово-патріотичного та екологічного виховання. На наш погляд,

надважливим є упровадження національно-патріотичного виховання у фаховому коледжі. Адже юнацький вік є дуже сприятливим для формування патріотичних поглядів, активної громадянської позиції, виховання громадянської культури, а також свідомого утвердження національної ідентичності.

Сьогодні, в умовах жорстокої війни, як ніколи потрібно звертати особливу увагу на впровадження національно-патріотичного виховання студентської молоді у фаховому коледжі [3]. У контексті цього ми визначаємо такі основні соціально-педагогічні умови національно-патріотичного виховання студентів під час російсько-української війни:

- 1) *наповнення патріотичним змістом освітнього процесу фахового коледжу.* Вкрай важливо, щоб національно-патріотичне виховання стало основою усієї освітньої діяльності коледжу, а коледж став осередком становлення громадян-патріотів України. З огляду на це, доцільним буде включення в зміст занять інформації про героїчні подвиги українських військовослужбовців під час війни, волонтерів та інших громадян;
- 2) *забезпечення патріотичної спрямованості виховної роботи зі студентами.* Виховна діяльність зі студентами фахового коледжу повинна проводитися систематично, цілеспрямовано й послідовно та із використанням різноманітних форм роботи, серед яких бесіди, зустрічі, свята, круглі столи, благодійні акції волонтерська діяльність тощо;
- 3) *проведення виховних заходів патріотичного спрямування.* Виховні заходи повинні містити правдиву інформацію про перебіг війни на території України та сприяти виробленню у молоді українського світогляду й українського спектра цінностей, а також формуванню почуття патріотизму й любові до Батьківщини [1]. Виховні заходи доречно проводити у форматі зустрічей або онлайн зустрічей з українськими військовими, їхніми родинами, з волонтерами, внутрішньопереміщеними особами та постраждалими під час війни;
- 4) *упровадження в освітній процес фахового коледжу інноваційних технологій з метою створення можливостей для формування у студентів соціально*

значущої поведінки та лідерських і громадянсько-активних якостей. Беручи до уваги нові суспільно-політичні реалії в Україні, необхідно запроваджувати нові шляхи й підходи до виховання у студентської молоді патріотизму як почуття і як базової якості особистості. Застосування нових інформаційно-комунікаційних технологій, ситуаційно-рольових ігор, тренінгів, веб-квестів тощо створюють умови для формування національно-патріотичної особистості.

Отже, війна в Україні актуалізувала потребу в національно-патріотичному вихованні усіх громадян України, і студентської молоді зокрема. В цей нелегкий час національно-патріотичне виховання повинно стати ключовим у виховному процесі фахового коледжу та спрямовуватися на формування у студентів високої національної самосвідомості, патріотизму, любові до Батьківщини, готовності до виконання громадянського та конституційного обов'язку із захисту незалежності, цілісності й національних інтересів України. Тематика виховних заходів в умовах воєнного стану повинна бути патріотичного спрямування.

Список використаних джерел

1. Бабушко С.Р. Особливості розвитку активного громадянства дорослих у сучасних умовах. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 2020. № 1(17). С. 19-29.
2. Концепція національно-патріотичного виховання. URL: <https://nus.org.ua/news/mon-zatverdilo-novu-kontseptsiyu-patriotychnogo-vuhovannya/> (дата звернення: 28.09.2022).
3. Собченко Т., Ворожбіт-Горбатюк В., Бондаренко Є. Основні вектори роботи педагогічного закладу вищої освіти в умовах воєнного стану. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 2022. № 21(1). С. 97-105.

ПІДТРИМАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Забаровська Світлана Миколаївна,

Олійник Катерина Андріївна,

викладачки

Сновського вищого професійного

училища лісового господарства

У жахливих умовах повномасштабної війни російської федерації проти України особливо страждають українські діти. Внаслідок своєї фізіологічної, психологічної і соціальної незрілості, незавершеного розвитку свідомості і світогляду, браку досвіду долаття життєвих труднощів, не сформованості навичок психоемоційної саморегуляції, вони особливо піддаються стресу війни.

Перед педагогічними колективами закладів освіти усіх типів стоїть завдання надання першої психологічної допомоги здобувачам освіти, плекання їх ментального здоров'я і підтримання психологічного благополуччя.

Однак, виконання цього завдання обтяжується фактом продовження обстрілів цивільних і цивільної інфраструктури країни, втратою для багатьох громадян можливості належно задовольнити базові потреби, перебуванням самих педагогів не в цілком безпечних умовах та важких душевних переживаннях.

Тому, на нашу думку, обмін позитивним досвідом підтримки психологічного благополуччя учнів є актуальним та важливим у контексті якісного здійснення освітнього процесу.

Слід зазначити, що детальний науковий аналіз поняття «психологічне благополуччя» дозволяє відмежувати його від інших понять, таких, як «психічне здоров'я», «психологічне здоров'я», «якість життя». Хоч ці поняття близькі за своєю суттю, але відмінні у значеннях і виявах.

Поняття «психологічне благополуччя» увів у психологічний вжиток N. Bradburn, який відрізняв його від терміну «психічне здоров'я» і ототожнював із суб'єктивним відчуттям щастя і загальної задоволеності життям.

На сьогодні поширеною концепцією є шестикомпонентна модель К. Ріфф, у якій виокремлені шість основних компонентів психологічного благополуччя:

- позитивне ставлення до себе і свого минулого життя (самоприйняття);
- наявність цілей і занять, що додають життю сенс (наявність цілей у житті);
- здатність виконувати вимоги повсякденного життя (компетентність);
- відчуття безперервного розвитку й самореалізації (особистісне зростання);
- відносини з іншими, пронизані турботою та довірою (позитивні відносини з іншими);
- здатність наслідувати власні переконання (автономність) [5].

М.Й. Варій [1] психологічне благополуччя розглядає як складову суб'єктивного, поряд з іншими: соціальним, духовним, фізичним (тілесним), матеріальним. Під психологічним благополуччям має на увазі душевний комфорт, узгодженість психічних процесів і функцій, відчуття цілісності, внутрішньої рівноваги. Психологічне благополуччя, на його думку, включає два компоненти:

- пізнавальний: виникає в разі цілісності щодо несуперечливої картини світу в суб'єкта, розумінні поточної життєвої ситуації;
- емоційний компонент з'являється як переживання, яке поєднує відчуття, зумовлені успішністю (або неуспішністю) людини в тих чи інших сферах активності.

Вітчизняна дослідниця Т.В. Данильченко [2] розглядає психологічне благополуччя, разом з емоційним та соціальним, компонентом особистісного благополуччя. Під психологічним благополуччям вона розуміє потенціал людини вести значуще життя та справлятися з проблемами; узгодженість психічних процесів та функцій, гармонія особистості, відчуття внутрішньої рівноваги та цілісності.

У психології напрацьовані й інші концепції психологічного благополуччя, які так чи інакше описують його як інтегрований стійкий психологічний стан чи переживання особистості.

Психологічне благополуччя існує у свідомості самого суб'єкта і визначається як переживання людиною ставлення до власного життя, пов'язане з такими поняттями, як щастя, щасливе життя. У психологічному благополуччі узагальнено представлено актуальну успішність поведінки та діяльності, задоволеність міжособистісними зв'язками, спілкуванням. Оскільки в значній мірі включає в себе емоційну складову, то можна припустити, що буде залежати від вміння людини розуміти себе, керувати власними емоціями та емоційними станами.

Виходячи з розуміння важливості збереження психологічного благополуччя учнівської молоді, педагогічними працівниками Сновського вищого професійного училища лісового господарства протягом лютого-жовтня цього року впроваджується комплекс психолого-педагогічних заходів.

Ще з початку повномасштабного воєнного вторгнення класні керівники та куратори навчальних груп доклали максимум зусиль для безпечного доїзду здобувачів освіти до своїх родин, моніторили ситуацію з перебуванням учнів вдома та поза межами області і країни, надавали моральну і практичну підтримку, виходячи з потреб дітей, демонстрували високий патріотизм і віру в перемогу.

Учням, які вимушено залишились проживати в гуртожитку навчального закладу, педагоги надавали матеріальну допомогу, супровід в укритті, деяким учням запропонували тимчасовий прихисток вдома.

Відразу після деокупації Чернігівської області від російських військ, класним керівником, викладачем зарубіжної літератури, спільно з викладачем психології і філософії проведено інтегровану виховну годину «Наша стійкість в умовах кризи: погляд у майбутнє». Це була перша спроба, ще до налагодження синхронного дистанційного навчання, групового онлайн-спілкування з учнями та педагогами з метою надання психологічної та моральної взаємопідтримки.

Оскільки учні та викладачі пережили окупацію та активні бойові дії на території області, важливо було вислухати переживання кожного, надати групову психологічну підтримку, створити атмосферу небайдужості, розуміння цінності кожного, допомогти інтегрувати пережитий досвід для забезпечення відчуття неперервності життєвого шляху, розширення життєвої перспективи.

В умовах зтяжнього характеру воєнних дій важливим було налаштувати здобувачів освіти на моральну витривалість, терпіння, стресостійкість. З цією метою у травні проведено інтегрований урок із зарубіжної літератури та філософії «Життєстійкість як провідна ідея твору Е. Хемінгуея «Старий і море», що стало метафоричним прикладом досвіду боротьби і перемоги людини над несприятливими обставинами.

З метою вивчення психологічного самопочуття учнів було проведено масштабне онлайн-опитування. Результати дослідження показали, що пережиті молоддю стресові події спонукали посттравматичний ріст, який виявився у переживанні цінності щоденного життя, задоволеності своїм життям загалом, оптимістичному налаштуванні на майбутнє, покращенню соціальної підтримки. Однак, діагностувалось зниження здатності до цілепокладання, що виявляється у труднощах щодо планування життя, нечіткому баченні віддаленої життєвої перспективи.

Війна, яка триває, зумовлює високу готовність педагогічних працівників надалі бути чутливими до психоемоційного стану учнів, вчасно підтримати, заспокоїти, допомогти відреагувати емоції. Сьогодні в умовах синхронного дистанційного навчання викладачі забезпечують індивідуальний та особистісний підходи в освіті молоді, враховують їх життєву ситуацію, залишаються надійним джерелом підтримки та опори.

Список використаних джерел

1. Варій М.Й. Загальна психологія. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 968 с.

2. Данильченко Т.В. Особливості благополуччя військовослужбовців, що перебували в зоні АТО. Український психологічний журнал, 2020. №2 (14). С.64-84.
3. Дубина Л., Забаровська С., Поклад С. Інклюзивне освітнє середовище для навчання осіб з особливими освітніми потребами. Професійна освіта, 2022. №2 (95). С.32-34.
4. Забаровська С.М., Кресан О.Д. Методика дослідження психологічного благополуччя особистості. Психологічний часопис, 2021. №7 (9), с. 99-107.
5. Карсканова С.В. Опитувальник «Шкали психологічного благополуччя» К.Ріфф: процес та результати адаптації. Практична психологія та соціальна робота, 2011. №1(142). С.1-10.

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КЕРІВНИКА ГРУПИ З ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВИХ РЕСУРСІВ

Задорожна Валентина Іванівна,
викладачка
ВСП «Харківський фаховий коледж
харчової промисловості ДБТУ»

Шкільна освіта – це не лише навчання, а й виховання студентів, за яке відповідають не лише викладачі-предметники, а й насамперед керівники груп. Загальний перехід навчальних закладів на дистанційний формат не залишив їх без роботи: тепер виконують свої функції онлайн.

Під час переходу навчального закладу на дистанційний формат навчання залишається необхідність виконання виховних функцій керівників груп. Виникає питання: як їм здійснювати необхідну роботу онлайн, з використанням інтернет-технологій? У статті розглядаються призначення, функції, специфіка роботи керівника групи за умов дистанційного навчання.

Ключову роль виховному процесі школярів відіграє керівник групи. В умовах дистанційного навчання одним із аспектів його діяльності стає турбота щодо компетентності студентів у використанні інтернет-ресурсів.

Щоб студент зміг включитися в освітній процес, у нього повинні бути сформовані навички роботи з комп'ютером. Необхідно заздалегідь до початку дистанційного навчального циклу виявити рівень сформованості його ІКТ-компетенцій. У разі виявлення рівня, недостатнього для успішного включення до дистанційного навчання, перед керівником групи постає завдання посприяти розвитку цих компетенцій. Для цього можна залучати батьків, викладачів-предметників, педагогів додаткової освіти.

Керівнику групи необхідно довести до відома студентів, які інтернет-ресурси можуть знадобитися їм в освітньому процесі. Саме керівник групи спрямовує студентів в інтернеті, орієнтує, контролює.

Для спілкування зі студентами непогано зарекомендували себе групи у Viber, Teleram, електронна пошта та телефонний зв'язок. Для спілкування з батьками – групи у Viber, електронна пошта та телефонний зв'язок.

Форми виховної роботи у коледжі дуже різноманітні. В даний час інтернет має в своєму розпорядженні величезну кількість ресурсів, які керівник групи може застосовувати за будь-якої форми навчання.

Для проведення виховної години або позаурочного заходу класні керівники можуть скористатися месенджерами або сайтами, що надають можливість відеозв'язку необхідної кількості людей одночасно, а також актуальними ресурсами Інтернету. Зокрема, це онлайн – сервіси, які забезпечують відеозв'язок:

- Microsoft Teams – це сервіс для зв'язку: відеоконференції, чати, спільний доступ до документів, він працює у пакеті сервісів Office 365. <https://teams.microsoft.com/start>
- Google Hangouts Meet — безкоштовно пропонує преміум-функції сервісу для відеозв'язку. Тепер можна без оплати: робити відеоконференції до 250 учасників, влаштовувати стриму з кількістю 13 глядачів до 100 000 осіб,

записувати зустрічі та зберігати записи на Google Диск.

<https://www.businessinsider.com/google-hangouts-videoconferencing-free-coronavirus-zoom-2020-3>

- Zoom – ця платформа для конференцій дає змогу безкоштовно організувати зустрічі до 100 учасників. <https://zoom.us/>
- Cisco Webex — це ще одна платформа для корпоративного відеозв'язку. На час пандемії тут розширено безкоштовний тариф — у конференції можуть брати участь до 100 осіб і вона не обмежена за часом. <https://www.webex.com/>

Важливого значення за умов дистанційної освіти набуває організація спільного дозвілля, що передбачає поміж іншим перегляд та обговорення фільмів. При цьому в нагоді стануть сервіси для спільного перегляду фільмів та відео онлайн:

<https://vmeste.tv/popular/>

<https://www.watch2gether.com/>

<https://gowo.su/>

<https://onplay.me/>

<http://notalone.tv/>

Останнім часом набувають популярності віртуальні екскурсії, які допоможуть організувати такі сайти:

<https://discover.ua> › virtual-tours - Віртуальні тури Україною на DISCOVER.UA

<https://life.pravda.com.ua> › travel › 2021/01/29 - 45 віртуальних подорожей Україною.

<https://umapnews.city> › articles › 10-najkraschih-virtual - 10 найкращих віртуальних екскурсій в Україні

<https://museums.authenticukraine.com.ua> - Віртуальний тур українськими музеями просто неба

<https://pubip.edu.ua> › node - Мандруй Україною – віртуальні екскурсії - НУБіП України

<https://shotam.info> › yakshcho-vdoma-ne-sydyt-sia-virt - Віртуальна екскурсія Україною — ТОП-12

<https://mi100.info> › 2020/09/30 - Україна у 3D: ТОП-7 віртуальних турів відомими містами

<https://covid.unian.ua> - Топ-10 найкращих віртуальних екскурсій в Україні

Не зайвим буде відвідати віртуальні музеї, ознайомитися з експозиціями яких можна на сайтах:

<https://museum-portal.com> › museums - Музейний Портал

<https://nus.org.ua> - Досліджувати, не виходячи з дому. 29 онлайн-музеїв

<https://nibu.kyiv.ua> › *virttour* › *museum*- Віртуальні екскурсії музеями України та світу

<http://art-school.ks.ua> - Віртуальні екскурсії музеями України

На допомогу керівнику групи створені портали:

<https://mankivka1.school.org.ua> › *na-dopomogu-klasnjmu*

<http://liabahnatalia.ucoz.ua> › *load* › *vikhovna_robota*

<https://step.school.org.ua> › *na-dopomogu-klasnomu-kerivniku*

На онлайн-заняттях особливу зацікавленість у студентів викликають дистанційні ігри, розвиваючі завдання, ділові ігри, велике різномаяття яких можна знайти на сайтах:

<https://osvitoria.media> - Подружити клас під час воєнної дистанційки: 16 ігор

<https://ahaslides.com> › *blog* › *14-inspiring-virtual-team* - 14 надихаючих ігор віртуальної команди на 2022 рік

<https://24tv.ua> - Як розважити учнів на онлайн-уроці: добірка дистанційних ігор

<https://optima.school> - Навчальні ігри - Дистанційна школа «Оптіма»

Важливо також залучати студентів до загальноукраїнських заходів, посилення на які можна знайти на сайтах:

<https://uk-ua.facebook.com> › Facebook Groups

<https://mon.gov.ua> › *vseukrayinska-shkola-onlajn* - Всеукраїнська школа онлайн

Таким чином, під час переходу закладу освіти на дистанційний формат навчання керівник групи має можливість здійснювати всю необхідну виховну роботу онлайн з використанням інтернет-технологій. Крім того, такий формат у деяких аспектах прогресивніший, ніж очний.

Список використаних джерел

1. Брайко Н. В. Інноваційні методи та форми організації дозвілля учнівської молоді. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/37216/ (дата звернення: 16.10.2022).
2. Виштак О. М. Сучасний підхід до позакласної виховної роботи. Нові форми позакласної виховної роботи. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/42138/ (дата звернення: 16.10.2022).

КЛАСТЕР МОДЕЛЮВАННЯ «3D SCIENCE»

Запісочний Андрій Миколайович,

магістр, спеціаліст вищої категорії, завідувач лабораторії

«Кластер моделювання 3D Science»

ВСП «Запорізького фахового коледжу комп'ютерних технологій

НУ «Запорізька політехніка»

Сучасні наукові та технічні досягнення надають широкий спектр технічних і технологічних новинок, які можливо застосувати не лише при вирішенні повсякденних завдань, а й у сфері освіти: у школах, коледжах або інших закладах освіти. Процес застосування сучасних досягнень в освіті не є новим. Сучасний викладач змушений постійно опановувати великим потоком сучасних технологічних наукових інновацій, починаючи з нанотехнологій, закінчуючи банальними комп'ютерно-комунікаційними технологіями, які впливають як на гуманітарні сфери освіти, так і на технічні. 3D моделювання дає можливість отримати реальні посібники для закладів освіти будь-якого рівня.

За допомогою цієї технології можна вивчати різні предмети і напрямки: фізику і механіку (виготовлення різних наочних механізмів для проведення

експериментів), географію та архітектуру (моделювання ландшафтів і проєктування будівель), біологію (створення моделей органів людини, скелета), дизайн (втілення різноманітних творчих ідей).

У листопаді 2019 року було відкрито лабораторію «Кластер моделювання 3D Science» завдяки перемозі коледжу в конкурсі соціальних проєктів «Ми – це місто» від групи компаній «Метінвест».

Основною метою відкриття лабораторії є популяризація технічної освіти в м. Запоріжжі та Запорізькій області та робота з творчою молоддю з числа студентів і школярів.

Завдяки отриманим коштам у лабораторії були встановлені сучасне технологічне забезпечення, а саме:

- 3D принтери;
- ноутбуки та моноблоки для роботи в тривимірному середовищі.

З програмного забезпечення в лабораторії встановлені програми з тривимірного моделювання, проєктування та 3D друку: Slic3r, Blender. Також для лабораторії були встановлені програми Autodesk Fusion 360 та Rescap із офіційними навчальними ліцензіями. Це дозволяє проводити в лабораторії широкий спектр дисциплін та практик з використанням, вивченням та впровадженням сучасних цифрових технологій:

- комп'ютерна графіка;
- 3D моделювання;
- 3D анімація;
- 3D прототипування;
- 3D друк

Імітаційне моделювання та випробовування.

Переваги впровадження 3D технології в освіту:

- Розвиток уяви і фантазії. Студенти бачать, як можна реалізувати той чи інший проєкт на практиці та візуалізувати творчі задумки.
- Потужна мотивація до наукової діяльності. Студенти освоюють тонкощі інженерного мистецтва, що дозволяє їм з легкістю зануритися в освітній

процес.

- Успішне вивчення фундаментальних і прикладних дисциплін. За допомогою тривимірних зображень можна легко продемонструвати будь-які геометричні фігури, кристалічні решітки і всілякі елементи для фізичних установок.
- Наочне знайомство з тривимірною візуалізацією і моделюванням. Взаємодія з адитивною технікою у студентів розвиває конструктивне мислення. Вони на власні очі починають бачити, як можна втілювати свої конструкторські ідеї в реальність.
- Міцні міжпредметні зв'язки у застосуванні на практиці. Не буде кращої можливості застосувати формули і вивчені правила, чим як у реальних завданнях на практиці та побудувати конкретний виріб згідно з чітким завданням.

В рамках реалізації основної мети лабораторії разом із викладачами коледжу проводяться факультативи з 3D моделювання, де студенти на практиці вивчають основи тривимірного моделювання, електроніки та 3D друку.

Мета факультативу – ознайомити студентів із можливостями та перспективами 3D моделювання, його основними напрямками, сформувати практичний досвід, виробити навички проєктної діяльності, розв'язання творчих та практичних завдань дослідницького характеру, а також комунікації.

Впровадження факультативу покликане не лише збагатити студентів теоретичними та практичними навичками. Ми хочемо, щоб студенти правильно та усвідомлено обрали свій професійний шлях, полюбили свою роботу та реалізувалися в ній як професіонали. Проєкт зовсім молодий, однак він цілком себе виправдовує. Усі студенти різні, проте всі вони талановиті, головне – розгледіти цей талант.

У рамках профорієнтаційного напрямку обладнання лабораторії використовувалось на виставках, виїздах та публічних заходах, такі як IT Forum, Книжкова Толока, StartUP Fest, IT BabyFest та Ярмарок Освіти. На них учасники наших локацій ознайомилися з технічним та програмним

забезпеченням лабораторії, можливостями застосування 3D принтерів та на власному прикладі проходили майстер-клас з основ моделювання та 3D друку.

Також окрім цього широко та неодноразово були задіяні апаратні та програмні можливості лабораторії при проведенні засідань методичних об'єднань фахових коледжів Запорізької області. На них учасники в інтерактивному режимі знайомились та реалізовували нові підходи до проведення освітнього процесу в закладах освіти.

Одним із перспективних напрямків в рамках реалізації мети діяльності лабораторії в якості пріоритетного заплановано освітній проєкт за напрямками «Поліграфічний дизайн», «Основи комп'ютерної анімації», «WEB-технології документообігу», «3D моделювання», із залученням наших викладачів, у рамках роботи з інклюзивною молоддю, школярів учнів 8-11 класів як очно, так і з використанням освітніх дистанційних технологій за допомогою корпоративного Google Classroom. Цей напрямок буде сприяти популяризації нашого закладу освіти в рамках профорієнтаційній роботі.

Розвиток цивілізації – це історія безперервного навчання чомусь новому, а життя людини – це постійний процес пізнання себе, навколишнього світу і свого місця в ньому. Сотні й навіть тисячі років освіта мала на увазі тісний особистий контакт учня з наставником, для чого були потрібні візити викладачів додому або відвідування шкіл. За наявності мотивації таке навчання давало прекрасні результати, але було, скоріше, привілеєм обраних, ніж правом усіх. Проблему загальнодоступності освіти вирішила поява дистанційного навчання.

3D друк дає можливість отримати наочність для закладів освіти будь-якого рівня. В Україні, як і в усьому світі, подібні технології використовуються для втілення в реальність практично усіх об'єктів, і характеризуються високим ступенем екологічності завдяки відсутності лазерів, матеріалів, що ріжуться, та використання матеріалів з природньої сировини. Для вирішення даних завдань можна використовувати навіть нескладні 3D принтери.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про фахову передвищу освіту» 2745-VII, редакція від 20.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19> (дата звернення: 17.09.2022).
2. Сучасний стан і перспективи розвитку технологій тривимірного моделювання та друкування. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/21883/1/Strutynska.pdf> (дата звернення: 17.09.2022).
3. Застосування 3D принтерів в навчальних закладах. URL: <https://dixi.education/using-3d-printers> (дата звернення: 17.09.2022).
4. Вакалюк Т.А, Поліщук В.В. 3D технології в освіті. URL: http://eprints.zu.edu.ua/24846/1/Polishchuk_APSI2017.pdf (дата звернення: 17.09.2022).
5. Єременко Р.П. Застосування 3D принтерів в навчальних закладах. URL: <https://naurok.com.ua/zastosuvannya-3d-printeriv-v-navchalnih-zakladah-219477.html> (дата звернення: 17.09.2022).

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОЇ ТА ЦІКАВОЇ РОБОТИ

Іванковська Ірина Павлівна,

викладачка

ВСП «Електромеханічний фаховий коледж

ХНУМГ ім. О.М. Бекетова»

Дистанційне навчання — сукупність інформаційних технологій та методик викладання, які передбачають здобуття освіти без фізичної присутності здобувачів у закладі освіти.

В Україні дистанційна форма освіти впроваджується вже понад десять років. Відправною точкою можна вважати 2002 рік, коли Міністерством освіти і

науки України був запроваджений експеримент з дистанційного навчання. Однією з можливостей, яку відкрила перед системою освіти і суспільством загалом впровадження дистанційної освіти була перша затверджена Кабінетом Міністрів України Програма розвитку системи дистанційного навчання 2004-2006 р. (постанова КМУ від 23.09.2003 р. № 1494.). На виконання програми було розроблене перше Положення про дистанційне навчання, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 № 40. З розвитком технологій у 2013 році затверджується нове Положення про дистанційне навчання.

За останні роки 2019-2022 було дуже багато факторів, які сприяли повному переходу багатьох закладів освіти на дистанційний режим роботи.

У наш час існує дуже багато різноманітних платформ для дистанційного навчання, інтерактивних програм, чатів, відеороликів, які допомагають постійно тримати зв'язок викладачів зі студентами і дають можливість створювати цікаві контент-курси для легкого виконання різного роду завдань та вивчення навчальних дисциплін.

Сучасне дистанційне навчання будується на використанні наступних основних елементів: – середовища передачі інформації (пошта, телебачення, радіо, інформаційні комунікаційні мережі); – методів, залежних від технічного середовища обміну інформацією.

Під час дистанційного навчання використовуються наступні основні елементи:

- дистанційні курси;
- веб - сторінки й сайти;
- електронна пошта;
- форуми й блоги;
- чати у соціальних мережах;
- відеоконференції;
- віртуальні класні кімнати; та інше.

Викладачам було запропоновано проводити онлайн-конференції на широко відомій платформі . Zoom – це сервіс для організації онлайн-конференцій та відеозв'язку. Тут можна організувати конференції та веб-семінари для різної кількості користувачів і спікерів (залежить від тарифного плану). Що можна робити:

- організувати спільні чати для переписки і обміну матеріалами - як загальні, так і приватні;
- проводити онлайн-конференції з відео високої якості і запрошувати до 100 учасників (у безкоштовній версії, платна дозволяє збільшувати кількість учасників і спікерів);
- записувати як свої звернення, так і спільні розмови;
- під час конференцій та семінарів можна демонструвати матеріали на робочому столі свого ПК, смартфона чи планшета;
- можна проводити необмежену кількість конференцій, та в безкоштовній версії кожна з них може тривати не довше 40 хвилин;
- конференції можна планувати і заздалегідь запрошувати учасників.

Сервіс однаково добре працює як на ПК, так і на смартфоні чи планшеті.

Для чат-повідомлень можна користуватись Skype чи влаштовувати групові чати дзвінки-конференції в месенджерах типу Viber, Telegram та інших.

Такі платформи як Moodle (<https://dl.kname.edu.ua/>), Google Classroom (<https://classroom.google.com>) — це сервіс, що пов'язує Google Docs, Google Drive і Gmail, дозволяє організувати онлайн навчання, використовуючи відео-, текстову та графічну інформацію.

Завдяки таким платформам викладач має змогу проводити тестування, контролювати, систематизувати, оцінювати діяльність, переглядати результати виконання вправ, застосовувати різні форми оцінювання, коментувати й організувати ефективне спілкування з учнями в режимі реального часу.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Ігнатенко Вікторія Михайлівна,

викладач географії

ЦППРК № 1 м.Кривий Ріг

У час воєнного стану, заклади професійної (професійно-технічної) освіти (далі – П(ПТ)О) так як і заклади загальної середньої освіти, продовжують навчати та виховувати учнів. На сьогодні постає питання пошуку нових підходів до організації навчального процесу у закладах П(ПТ)О для підвищення якості освіти і зацікавлення учнів у вивченні загальноосвітніх та спеціальних предметів в рамках діючих навчальних планів і програм, а також у вихованні особистості. Сучасними педагогічними технологіями, які широко використовують викладачі, є інформаційні та цифрові технології.

Згідно Концепції розвитку економіки та суспільства України *цифровізація* - насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично уможливорює інтегральну взаємодію віртуального та фізичного, тобто створює кіберфізичний простір.

Застосування «цифрових» технологій в освіті – наразі одна з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку світового освітнього процесу. Вони дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість та якість сприйняття, розуміння та засвоєння знань. «Цифрові» технології дозволяють зробити процес навчання мобільним, диференційованим та індивідуальним. При цьому технології не змінюють учителя, а доповнюють його.

Цифровою освітою є об'єднання різних компонентів і найсучасніших технологій завдяки використанню цифрових платформ, впровадженню нових інформаційних та освітніх технологій, застосуванню прогресивних форм

організації освітнього процесу та активних методів навчання, а також сучасних навчально-методичних матеріалів[1].

Процес навчання планується\проекується, організується й направляється педагогом П(ПТ)О як результат його спільної діяльності з учнями відповідно до змісту освіти (програми державного стандарту професійно-технічної освіти), педагогічного досвіду, пізнавальних інтересів й потреб учнів. Застосування засобів ІТ-простору при підготовці кваліфікованих робітників у П(ПТ)О дозволяє активізувати навчально-пізнавальну діяльність учнів та підвищити ефективність формування інформаційно-цифрових компетенцій через елементи дистанційного навчання і інструментальні засоби універсального характеру. Складність (й одночасно - привабливість) використання на уроках професійно-теоретичної підготовки засобів ІКТ полягає у постійній і швидкій зміні та оновленні апаратних, програмних й інформаційних складових [2].

В умовах воєнного стану, під час запровадження дистанційної форми навчання, зростає потреба у використанні тематичних освітніх платформ та on-line – ресурсів, як для навчання так і для виховання духовно-моральної зростаючої особистості. Особистості, яка усвідомлює приналежність до величної держави України, великого українського народу, української мови, національної культури, традицій, повагу до прав та свобод. Тому, однією із головних цілей у вихованні здобувачів освіти П(ПТ)О – є формування національно-культурної ідентичності.

Виходячи з цього, національно-культурна ідентичність сьогодні є нагальною потребою і держави, якій необхідно, щоб усі діти стали національно свідомими громадянами, здатними забезпечити країні гідне місце в цивілізованому світі, і особистості, яка своєю активною любов'ю до Батьківщини прагне досягти взаємної любові від неї з метою створення умов для вільного саморозвитку і збереження індивідуальності; і суспільства, яке зацікавлене в тому, щоб саморозвиток особистості, становлення її патріотичної самосвідомості здійснювався на моральній основі [3].

Тому, інформаційні та цифрові технології, на сьогодні, є не тільки засобами для роботи педагога та навчання для здобувачів освіти, а є інструментом підвищення ефективності освітнього процесу. Також, використання їх у виховному процесі сприяє творчому, креативному, гармонійному розвитку особистості, вчить фантазувати, вчитись, здобувати знання та оперувати ними у нестандартних та творчих ситуаціях. Сьогодні навчальний процес неможливий без застосування цифрових і інформаційних технологій у освітньому та виховному процесах закладів П(ПТ)О.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку економіки та суспільства України на 2018-2020 роки.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#n13>
(дата звернення: 26.10.2022).
2. Пітух Л.І. Засоби ІТ-простору як джерело неперервного розвитку інформаційно-цифрової компетентності викладача професійно-технічної підготовки П(ПТ)О. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в освіті: зб. Матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції в рамках Міжнародного освітнього форуму «Цифрова трансформація освіти» \ упоряд. Н.А.Басараба; за ред. А.Л.Черній, І.В.Ветрова, В.С.Безрученка. Рівне: ФОП Лапсюк В.А, 2020. 78с.
3. Формування у підлітків національно-культурної ідентичності у загальноосвітніх навчальних закладах (констатувальний етап дослідження): науково-методичний посібник \ авт. кол. за аг. кер. К.О.Журби. Черкаси: ЧОПОПП, 2017. 83с.

ВОЛОНТЕРСТВО ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Ільєнко Олена Віталіївна,

Національно-патріотичне виховання на сучасному етапі розвитку України має на меті формування самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі національної самобутності. Складовою частиною патріотичного виховання, яка в часи воєнної загрози набуває пріоритетного значення, є військово-патріотичне виховання, зорієнтоване на формування у зростаючої особистості готовності до захисту України, розвиток бажання здобувати військові професії, проходити службу в Збройних силах України.

На сучасному етапі розвитку України національно-патріотичне виховання, безперечно, є пріоритетною частиною соціальної та освітньої сфер життя країни, яка повинна утверджувати ідею зміцнення української державності як консолідуючого чинника розвитку суспільства й нації в цілому.

Особливої актуальності сьогодні набувають такі завдання Концепції:

- ✚ утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;
- ✚ підвищення престижу військової служби, а звідси – культивування ставлення до військовослужбовця як до захисника України, героя;
- ✚ сприяння набуттю патріотичного досвіду на основі готовності до участі в процесах державотворення, уміння визначати форми та способи своєї участі в життєдіяльності громадянського суспільства, готовності взяти на себе відповідальність, здатності розв'язувати конфлікти відповідно до демократичних принципів;
- ✚ формування мовленнєвої культури;

✚ спонукання зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму.

В ДНЗ «Запорізький професійний ліцей автотранспорту» Концепція національно-патріотичного виховання за крайні 3-4 роки реалізується у таких формах виховної роботи: тематичні виховні години, відкриті виховні заходи патріотичного спрямування за участю військовослужбовців ЗСУ, військово-спортивні свята до Дня ЗСУ, екскурсії до військових частин, щорічні змагання «Козацька наснага», військово-патріотична спортивно-пошукова гра-квест «Хоробрі серця навколо нас» до Дня ЗСУ. З 2022-2023 н.р. до арсеналу виховної роботи додався волонтерський проєкт патріотичного спрямування «Шануймо Героїв!».

Волонтер (від лат. „voluntarius” – воля, бажання, від англ. „voluntary” – добровільний, доброволець, йти добровільно) – це особа, яка за власним бажанням допомагає іншим. Волонтерська діяльність цілком доречна для вікової групи старших підлітків і обґрунтована на законодавчому рівні: з 2011 року в Україні запроваджено правову основу волонтерства - Закон України «Про волонтерську діяльність». Особливого значення набуває волонтерська діяльність в умовах, коли на нашу землю прийшла війна. Попри усі труднощі, які доводиться долати нашій країні, українці вражають увесь світ своєю згуртованістю, патріотизмом та небайдужістю.

Волонтерство для підлітків старшого віку є невичерпним джерелом набуття громадянської освіти, забезпечує можливість реалізувати себе з користю для суспільства. Педагогічно спрямована соціальна волонтерська діяльність є потужним засобом розвитку особистості, її соціалізації, духовного становлення.

Волонтерська діяльність здобувачів освіти ДНЗ «Запорізький професійний ліцей автотранспорту» в рамках проєкту «Шануймо Героїв!» реалізується через безпосередню взаємодію із захисниками України – військовослужбовцями ЗСУ, військовими медиками, волонтерами і втілюється у художньо-літературній формі «Листівка Подяки». На аркуші ватману

формату А4 з одного боку художньо оформлюється зображення (емблема військової частини чи медичної служби або просто мотиваційний малюнок на патріотичну тематику), а на зворотному боці аркуша здобувачі освіти пишуть слова подяки і побажання. На нашу думку, така діяльність є доречною альтернативою сайту «Привіт, воїне!» <https://www.hihero.org/> або віртуальній дошці подяки <https://padlet.com/pditinu/hlpztgb9ctun9s9k> , оскільки Листівки Подяки наших вихованців мають конкретно визначених адресатів – оборонців Запорізького краю, які отримують ці листівки особисто. Адресатами є, перш за все, військовослужбовці ЗСУ військових частин та підрозділів територіальної оборони, які дислокуються поблизу м.Запоріжжя, активісти волонтерських центрів та громадських об'єднань Запоріжжя, які допомагають армії, військові медики. Зауважимо, що до створення Листівок Подяки долучилися не лише здобувачі освіти, а також їх батьки. Особливою умовою при цьому є отримання відповіді на Листівку Подяки. Така взаємодія надає особливого змісту волонтерській діяльності здобувачів освіти, утворює взаємопідтримку в суспільстві як неодмінну умову існування людини заради торжества справедливості та збереження життя.

Список використаних джерел

1. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України.
URL: <https://patriotua.org/9568-2/> (дата звернення 27.10.2022 р.)
2. Калениченко Р.А., Волонтерство в соціальній роботі: Навч. посіб. К.: КиМУ, 2008. 86 с.

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СВІДОМОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Казаченко Тетяна Григорівна,

викладачка історії

ДНЗ «Запорізький професійний ліцей автотранспорту»

Сьогодні ми переживаємо дуже скрутні часи. Варто не забувати, що низька громадянська свідомість призводить до відсутності єдності серед громадян України, а повномасштабна війна між росією і Україною стала беззаперечним поштовхом до об'єднання населення нашої держави.

Формування громадянської свідомості здобувачів освіти є невід'ємною частиною Концепції розвитку громадянської освіти в Україні, а також однією із складових частин національно – патріотичного виховання української молоді.

Формування громадянської свідомості – є невід'ємною частиною формування громадянських компетентностей людини на всіх рівнях освіти та в усіх складниках освіти, що дасть змогу громадянам краще розуміти та реалізувати свої права в умовах демократії, відповідально ставитися до своїх прав та обов'язків, брати активну участь у суспільно-політичних процесах, а також усвідомлено забезпечувати захист, утвердження та розвиток демократії.

У концепції громадянського виховання записано: «Сьогодні Українська держава та її громадяни стають безпосередніми учасниками процесів, які мають надзвичайно велике значення для подальшого визначення, першою чергою, своєї долі, долі своїх сусідів, подальшого світового порядку. В сучасних важких і болісних ситуаціях викликів та загроз, і водночас, великих перспектив розвитку, кардинальних змін у політиці, економіці, соціальній сфері пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд із убезпеченням своєї суверенності й територіальної цілісності, пошуками шляхів для інтегрування в європейське та євроатлантичне співтовариство, є визначення нової стратегії виховання як багатокомпонентної та багатовекторної системи, яка великою мірою формує майбутній розвиток Української держави.

Серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне та екологічне виховання як основні складові національно-патріотичного виховання, як стрижневі, основоположні, що відповідають як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування

свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть розвиток держави як запоруку власного особистісного розвитку, що спирається на ідеї патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності за природу як за національне багатство, здорового способу життя, готовності до змін та до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України».

Утвердження громадянських цінностей, виховання почуття патріотизму, відданості справі зміцнення державності, активної громадянської позиції є одним із найважливіших пріоритетів громадянського виховання.

Основні завдання громадянського виховання:

- розвиток у суспільстві високої соціальної активності, громадянської відповідальності, духовності, становлення громадянського суспільства, що складатиметься з громадян, які володіють високою свідомістю та здатністю проявити її в повсякденній діяльності з забезпечення сталого розвитку;
- утвердження у суспільстві поваги до культурного та історичного минулого України; формування громадянської національної та культурної ідентичності;
- сприяння всебічному розвитку і функціонуванню державної мови в усіх сферах суспільного життя, підвищення духовного рівня Українського народу та усвідомлення його моральних норм;
- створення і забезпечення реалізації можливостей для повноцінної соціалізації молодих громадян, більш активного залучення їх у вирішення соціально-економічних, культурних, правових, екологічних та інших проблем, як загальнодержавного так і місцевого значення;
- виховання молодих громадян у дусі поваги до Конституції країни,

законності, норм суспільного та колективного життя, створення умов для забезпечення реалізації конституційних прав людини та його обов'язків, громадянського та професійного обов'язку;

- розвиток відчуття у громадян почуття гордості, глибокої поваги до символів держави – Герба, Прапора, Гімну України, іншої загальнодержавної та регіональної символіки та історичних святинь, гордості за країну, а також окремі регіони та міста;

- формування і розвиток критичного мислення та медіаграмотності, вміння їх практично застосовувати;

- створення умов для посилення патріотичної направленості телерадіомовлення та інших засобів масової інформації при висвітленні подій та явищ суспільного життя, активна протидія антипатріотизму, маніпулюванню інформацією, фальсифікації історії України;

- формування расової, національної, релігійної терпимості, розвиток дружніх відносин між представниками різних етнічних груп;

- утвердження гуманістичної моральності як базової основи громадянського суспільства;

- культивування кращих рис української ментальності – працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, відповідального ставлення до природи;

Шляхи реалізації громадянського виховання:

1. створення нормативно – правової бази;
2. творча співпраця вчителя та учнів.
3. співпраця з іншими організаціями, закладами;
4. удосконалення навчально – матеріальної бази;
5. інформаційне забезпечення.

Методи і форми роботи зі здобувачами освіти в умовах воєнного стану:

- участь здобувачів освіти в різноманітних проектах в ліцеї, в громаді, в молодіжних організаціях;

- при можливості збільшення відвідуваності здобувачами освіти пам'яток історії, культури, експозицій музеїв, присвячених національно – визвольній боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України;

- проведення круглих столів між здобувачами освіти і представниками місцевого самоврядування, молодіжних спортивних і культурних організацій («Молодіжна Січ», «Степ»).

- Проведення соціально – психологічних тренінгів, ситуаційно – рольових ігор. Інтелектуальних аукціонів, аналіз соціальних ситуацій.

- зустрічі з випускниками ліцею, які приймали участь в боротьбі за Незалежність України (Революція Гідності, АТО, ООС, повномасштабна війна Росії проти України 24.02.2022 року.)

- зустрічі з ВПО (внутрішньо переміщені особи), їх розповіді про бойові дії, життя в окупації, виїзд на підконтрольну українську територію.

- підвищення серед здобувачів освіти рівня знань про видатних особистостей української історії, культури, науки, спорту, військових, сучасних героїв сьогоднішніх подій – воїнів, волонтерів, лікарів, робітників ДСНС, простих людей, які заслуговують на повагу, шану і пам'ять про їх подвиги.

Громадянське виховання сьогодні в Україні – це досить актуальний процес, який дуже сильно пов'язаний з відродженням нації, з боротьбою за збереження своєї суверенності і територіальної цілісності, з пошуками шляхів для інтегрування в європейське та євроатлантичне співтовариство.

Список використаних джерел

1. «Концепція національно – патріотичного виховання в системі освіти України» Наказ Міністерства освіти і науки України від 06 червня 2022 року № 527. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>

2. «Концепція розвитку громадянської освіти в Україні» (в редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2022 р. № 893 - р). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/893-2022-%D1%80#Text>

3. Концепція громадянського виховання. <https://naurok.com.ua/koncepciya-gromadyanskogo-vihovannya-288330.html>

4. Як навчити учнів громадянської компетентності на будь – якому уроці.
<https://nus.org.ua/articles/yak-navchaty-uchniv-gromadyanskoyi-kompetentnosti-na-bud-yakomu-urotsi/>

УКРАЇНСЬКА ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Кандюк-Лебідь Світлана Володимирівна,
директор Відокремленого структурного підрозділу
закладу вищої освіти «Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
Миколаївський фаховий коледж

Війна в Україні руйнівню вплинула на дітей та молодь, багато з них зараз мають психічні та фізичні шрами. Вона призвела до того, що понад 6 мільйонів українців утекли до сусідніх країн. Це включає майже 665 000 здобувачів освіти (16% від загальної кількості зареєстрованих) і понад 25 000 викладачів (6% від загальної кількості у країні). Ще 8 мільйонів українців є внутрішньо переміщеними особами [1].

З початку російського вторгнення дистанційне навчання стало єдиним доступним варіантом. Зараз, коли через війну українці змушені навчатися онлайн, виникає логічне запитання: «Які основні переваги та недоліки онлайн-навчання в Україні та як це впливає на освіту під час війни?»

Дистанційне навчання має як переваги, так і недоліки. Крім очевидних переваг (витрачання менше часу на дорогу або збільшення вільного часу тощо) безумовною перевагою є те, що здобувачі освіти тепер мають більше можливостей поєднувати роботу та навчання, а отже, одночасно отримувати практичні знання, вивчаючи теорію в закладі освіти. Очевидним недоліком дистанційного навчання є обмежений обсяг живого спілкування, що

позначається на навчанні. Крім того, медіаторними змінними цього зв'язку є погіршення психічного здоров'я та втрата мотивації. Зараз багатьом учасникам навчального процесу важко адаптуватися до нових правил. Важливо взяти до уваги, що заклади вищої освіти були місцем, яке об'єднувало спільноту та сприяло соціалізації молоді, наприклад, новим знайомствам. Нині вони як соціальна одиниця існують лише номінально. Їх роль як місця соціальної стабільності стало важко зберегти. Через це страждає корпоративна культура, яка є важливим елементом соціалізації першокурсників і здобувачів освіти в цілому. Почуття єдності значною мірою формується шляхом передачі традицій, звичаїв і знань від одного покоління до іншого. Через обмеження такі процеси відбуваються онлайн, що в свою чергу кардинально змінює форму та сенс таких елементів культури.

Як зазначалося вище, значними перешкодами також є психологічний стан та фізична здатність продовжувати навчання. Зараз багато українських здобувачів освіти та викладачів займаються волонтерством, працюють або перебувають у лавах Територіальної оборони чи інших підрозділах Збройних Сил України, тому вони не мають змоги приділяти навчанню стільки часу, скільки робили до війни. У воєнний час психологічне здоров'я українців постійно зазнає проблем. Крім того, це становить серйозну загрозу для життя здобувачів освіти і викладачів, роблячи безпеку людей, загальний добробут і благополуччя основним аспектом існування. Якість освіти тепер стала другорядною проблемою. Згодом, коли навчання повернеться до звичного офлайн-формату, необхідно буде надавати психологічну допомогу вчителям і учням, а їхній психологічний і фізичний стан оцінюватимуть фахівці.

Згідно зі статистичними даними МОН, освіта стає все більш інклюзивною та доступною для багатьох категорій українців через її дистанційний характер (в середньому освіта стала доступнішою у 5 разів порівняно з 2016-2017 роками) [2], тому можна розробити стратегії впровадження онлайн-навчання як окремої альтернативи заочній формі навчання, популярної серед тих, хто хоче працювати та одночасно отримувати якісну освіту. Але це відбудеться лише за

умови збереження або підвищення рівня технічних знань і вмінь. Завдяки новим технічним рішенням здобувачі освіти та викладачі тепер мають більше можливостей для інтерактивності своєї діяльності.

Дистанційна освіта сприяє покроковій цифровізації освіти. Тепер обмін інформацією здійснюється на централізованих порталах, а відстеження виконаних завдань або записи лекцій завжди доступні на різних серверах. Оцифрування полегшує відстеження плагіату (особливо у текстах), що створює відкрите та чесне середовище для обміну знаннями та потенційно сприяє зменшенню корупції, а також робить навчання більш екологічним.

Очевидно, що не всі викладачі та здобувачі освіти мають технічні можливості для дистанційного навчання (потужні комп'ютери, стабільне підключення до Інтернету тощо). Крім того, є проблеми з самими серверами, а також технічні обмеження, пов'язані із зовнішніми факторами. Наприклад, ліцензія на популярну службу конференц-зв'язку Zoom може бути дорогою для деяких установ або окремих викладачів, а використання «безкоштовної» версії обмежує групові сеанси лише 40 хвилинами, що руйнує цілісність навчального процесу. Однак, з початку військової агресії РФ Zoom забезпечив безкоштовний та розширений доступ до програмного забезпечення, що дозволяє учасникам освітнього процесу проводити навчальні заняття для 1000 учасників одночасно.

Якщо молоде покоління практично «народилося» з гаджетами в руках, то старшому поколінню дуже не вистачає навченості використовувати дистанційне навчання. Серед основних проблем дистанційної освіти – посередній рівень цифрової грамотності та навичок інформаційно-комп'ютерних технологій. Незважаючи на те що розглянута технологія вже широко використовується в освіті протягом більше двох років, підвищення кваліфікації доступних інструментів є гострою потребою.

Помітною ахіллесовою п'ятою дистанційної освіти є академічна нечесність здобувачів освіти. Команда експертів із провідних університетів України, зібрана Міністерством освіти і науки, на основі прецедентів

академічної нечесності розробила методичні рекомендації, де окреслила методологію її запобігання [3]. Ці інструменти включають програмне та апаратне забезпечення, яке дозволяє проходити тест лише на певному місці, рандомізувати відповіді на запитання з кількома варіантами відповіді або навіть рандомізувати їхню композицію, що ускладнює пошук відповідей у книгах чи Інтернет. Це відбувається разом із сприянням корпоративній культурі у закладах освіти, яка будується навколо академічної чесності та нетерпимості до плагіату. Іншим недоліком є загальна здатність забезпечити високоякісну освіту, особливо у воєнний час. Наразі умови навчання максимально спрощено, тому поглиблено вивчати певні теми практично неможливо.

І в соціокультурному, і в технічному плані українське суспільство поступово стає готовим до онлайн-навчання як окремого варіанту навчання, особливо якщо йдеться про специфічні програми. Важливо організувати навчання цифровій грамотності для всіх освітян та зберегти або покращити поточний рівень матеріально-технічного забезпечення. Наприклад, навчання можна зробити більш інтерактивним, впровадивши віртуальну реальність та інші технічні інновації.

Підсумовуючи сказане, можна узагальнити, що з початком війни в Україні кількість слабких місць і загроз, які створює дистанційне навчання, зростає. Зокрема, багато учнів психологічно та фізично не готові продовжувати навчання. Крім того, деякі здобувачі освіти та викладачі не мають необхідних побутових умов для проведення занять (стабільний Інтернет, потужні комп'ютери, окрема кімната тощо). Позитивні моменти дають змогу розробити рекомендації щодо ефективнішого відновлення навчального процесу навіть у воєнний час та інтеграції дистанційного навчання як окремої форми навчання у мирний час [2]:

- для залучення більшої кількості учасників у воєнний час заняття можуть проводитися асинхронно;
- навчальний план можна легше адаптувати до індивідуальних потреб, виходячи з готовності та здатності продовжувати навчання під час війни;

- психологічна допомога повинна надаватися всім викладачам і здобувачам освіти (наприклад, за ініціативою навчального закладу); розробити механізм реінтеграції;
- для підвищення рівня залученості здобувачів освіти у навчальний процес на більшій кількості занять слід використовувати інтерактивні елементи, доступні у віртуальному просторі;
- для забезпечення академічної доброчесності слід розробити тренінги, що охоплюють цифрову грамотність та використання обладнання для викладачів;
- шукати спонсорів для фінансування своїх технічних потреб закладу освіти;
- створювати та брати участь у мережах віртуального спілкування з міжнародними партнерами для обміну досвідом;
- розробити план запровадження онлайн-навчання як окремої форми навчання, а не як тимчасової альтернативи очній або заочній формі навчання (з урахуванням попереднього досвіду).

Список використаних джерел

1. Education: Impact of the War in Ukraine. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/education-impact-war-ukraine-may-2022> (дата звернення: 24.10.2022 р.)
2. Online Learning and War: How Pandemic Experience Can Help Ukrainian Education? URL: <https://dif.org.ua/en/article/distance-learning-en> (дата звернення: 24.10.2022 р.)
3. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/recomendatsii.pdf> (дата звернення: 24.10.2022 р.)

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Керницька Людмила Володимирівна,

методист

ДНЗ «Деражнянський центр професійної освіти»

Пандемія коронавірусу вже змусила всіх освітян адаптуватись та перелаштувати свою роботу на дистанційний режим. Втім війна в Україні принесла нові виклики – руйнування навчальних закладів, вимушено переселені учні та педагоги, які навчаються і працюють у нових для себе мовах по всій Україні та за її межами, “випадання” з освітнього процесу окремих дітей та цілих груп через повітряні тривоги, бойові дії та інші причини, пов’язані з війною. Новим завданням викладача в цих умовах постає необхідність формування в учнів потреби в одержанні наукової, довідкової, навчальної інформації через Internet, цивілізованого її використання.

В сучасній професійній освіті обов’язковим є поєднання традиційних засобів навчання з інформаційними технологіями, що забезпечує розширення кола інтересів учнів і викладачів через швидкий доступ до актуальної фахової інформації, а отже, підвищує роль закладів професійної освіти у розвитку держави.

Тому сьогоднішній урок без цифрових технологій – це неправильно, хоча б тому, що учні ними володіють, і звикли до сучасного способу подання інформації. Ми живемо в епоху швидких цифрових змін, тож і ми, викладачі, крокуємо в ногу з часом, тому особливе значення приділяємо використанню сучасних цифрових технологій і засобів для організації процесу дистанційного навчання.

Одним із головних інструментів успіху викладача є наскрізне застосування цифрових технологій в освітньому процесі під час дистанційного навчання. Я намагаюсь створювати та використовувати мультимедійний та

інтерактивний контент, щоб зацікавити цифрове покоління учнів. Тому зараз все більшого значення набуває використання хмарних та цифрових технологій у професійній діяльності педагогічного працівника, адже має ряд переваг перед традиційними формами роботи та засобами навчання. Насамперед – це доступність та безкоштовність, відсутність витрат на програмне забезпечення, технічну підтримку роботи програмного засобу, інтерактивність, групова спільна робота, можливість використання мобільних пристроїв, співпраця та взаємодія усіх учасників освітнього процесу, можливість доступу до навчальних матеріалів з будь-якого планшета, смартфона при наявності мережі Інтернет [1. с.56].

Цифрові інструменти, що дозволяють створити викладачу в електронному освітньому середовищі (е-середовищі) умови для активної освітньої траєкторії учнів, можна класифікувати за такими напрямками:

- інструменти для постановки навчальної проблеми, узагальнення вивченого матеріалу, підведення підсумків (Google Диск, Google Сайт);
- інструменти для перевірки і закріплення знань, формування критичного мислення (Learningapps, Wordwall);
- інструменти для організації групової роботи, рефлексії (MindMeister, Mentimeter, Bubbl.us);
- інструменти для організації самотійної роботи (Glogster, ThingLink, Google Диск).

За допомогою сервісів Google маю можливість організувати колективну роботу. Документи розміщені в мережі Інтернет, може редагувати група учнів за допомогою смартфона та комп'ютерів.

Google Диск - це онлайн середовище, де систематизую, зберігаю, змінюю, видаляю та додаю файли (малюнки, записи, відео, документи, таблиці тощо). Файли доступні з будь-якого пристрою на якому є підключення до мережі Інтернет, а внесені зміни зберігаються автоматично. Цей інструмент може бути використаний у навчальному процесі викладачем будь-якої дисципліни (на лекційних, лабораторних, практичних заняттях). Можливість

працювати через коментарі, дозволяє синхронно чи асинхронно опрацьовувати завдання учнів з викладачем, приймати або відхиляти запропоноване рішення тощо. Це змушує учнів більш свідомо вивчати навчальний матеріал.

Презентації Google - це сервіс для створення презентацій, на основі яких можна провести цілий інтерактивний урок або ж просто опитування. Я розробляю презентацію на певну тему і надаю доступ учням, а учні працюють з нею безпосередньо на уроці зі смартфонів, планшетів чи комп'ютерів. Презентація Google також дає можливість працювати, навіть якщо в учнів відсутнє підключення до Інтернету, просто активуючи редагування офлайн.

Також за допомогою застосунку **Wordwall** я створюю цікаві вікторини, вправи для співставлення, ігри зі словами для закріплення певних професійних навичок. Інтерактивні вправи учні відтворюють на будь-якому пристрої, що має доступ до інтернету: на комп'ютері, планшеті, телефоні. Створивши ігрову вправу, я надаю посилання учням, вбудувавши посилання у свій блог. Завдання легко можна персоніфікувати, тобто учень вказує своє прізвище. Завдяки цьому, відстежується результат роботи кожного учня. Ігрові вправи використовую, як тренажер при повторенні [2. с.73].

ThingLink – це сервіс дозволяє зібрати докупи кілька посилань, таблиць і картинок, надавши їм вигляд цілісного матеріалу. Найчастіше на сервісі створюють інтерактивні плакати. Втім, інтерактивним можна зробити будь-який матеріал: підручник, навчальні відео, діаграми, фото та екскурсії.

Mentimeter - сервіс для простого опитування під час рефлексії, який дає змогу проаналізувати настрій учнів після проведеного уроку або наприклад: «Чи зрозуміли ви нову тему?».

Віртуальну дошку **Jamboard** легко використовую для спільного та активного залучення учнів до навчання у групах, де учні роблять записи на дошці одночасно або по черзі. Віртуальну дошку використовую для розміщення інформації за темами, для проведення мозкового штурму, узагальнення та систематизації знань учнів.

Будь-який з етапів освітнього процесу ЗП(ПТ)О можна удосконалити за допомогою елементів on-line гри, прикладом для розроблення яких є сервіс **LearningApps.org**. Створення єдиного алгоритму використання технологій електронного навчання в організації освітнього процесу покладається саме на викладача, спираючись на власний досвід, досвід своїх колег, досліджуючи матеріали про дидактичні можливості on-line ресурсів, визначає їх доцільність та розробляє методику застосування.

Використання можливостей цифрових технологій викладачем в освітньому процесі для навчальних завдань забезпечують включення здобувачів освіти в процеси інформаційного обміну, зберігаючи індивідуальний підхід до кожного, врахування потреб здобувача освіти, створення умов для самореалізації, співпраці, рефлексії тощо. Добір цифрових технологій для створення навчальних завдань залежить від освітніх цілей. Процес навчальної взаємодії з використанням цифрових технологій стає більш гнучким, доступним і персоналізованим, що відповідає викликам сучасного суспільства – освіта для самореалізації в житті та власної кар'єри. Активне їх впровадження в освіту є важливим чинником модернізації системи освіти і відповідає вимогам реформування самої системи освіти.

Список використаних джерел

1. Баліцька Н.Г. Використання цифрових технологій навчання в професійній підготовці майбутніх учителів : монографія / Н. Г. Баліцька, О. А. Біда, Г. П. Волошина та ін. / Уман. держ. ун-т ім. П. Тичини. К. : Наук. Світ, 2003. 138 с.
2. Берназюк О.О. Проблема наукового визначення поняття цифрових технологій у праві. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право, 2017. Випуск 47. Том 2. С. 83-86.
3. Давидюк Н. М. Проблеми активізації творчого потенціалу особистості // Науковий вісник Чернівецького університету імені Юрія Федьковича. Серія: Педагогіка і психологія, 1999. Вип. 43. С. 127-130.

ВОЛОНТЕРСЬКОМУ РОДУ НЕМА ПЕРЕВОДУ...

Кнобель Оксана Теодорівна,

викладачка української мови та літератури
Чортківського медичного фахового коледжу

24 лютого 2022 року **життя кожного без виключення українця «від Сяну до Дону» змінилося докорінно.** Директор Чортківського медичного фахового коледжу Любомир Білик з першого дня повномасштабної війни росії проти України почав думати, чим колектив закладу може бути корисним. Спершу започаткували курси з надання правильної домедичної допомоги в умовах правового режиму воєнного стану. Проводили їх для мешканців і гостей міста тричі на день п'ять разів на тиждень (рис. 1).

Рисунок 1 – Тренінг з домедичної допомоги

А далі, бачачи масштаби війни й розуміючи, що люди з півночі, з півдня і сходу України шукатимуть прихистку тут, на заході, почали готувати гуртожиток коледжу до приїзду вимушених переселенців. Здається, навіть найбільш затяті адепти «рузкого міра» зайняли своє місце на фронті. Наш фронт не лише там, де автомати, Джавеліни чи Стінгери, а й там, де ми плетемо маскувальні сітки, готуємо смаколики на передову, шиємо бронезилети та «розгрузки», комплектуємо аптечки, виготовляємо свічки-незгорайки... Та про все по черзі.

Кількість «гостей» у студентському гуртожитку стрімко зростала. Воно й не дивно: умови домашні, атмосфера родинна. З вимушеними переселенцями увесь час працювали: лікарі проводили медичні обстеження, психолог допомагав віднайти спокій і повірити у власні сили, викладачі-філологи проводили заняття з солов'їної, адже мова має значення.

Кожна добра справа – це маленький крок до перемоги. Напередодні Великодніх свят майстрині-писанкарки поділилися своїм умінням із вимушеними переселенцями, організувавши майстер-клас писанкового розпису (рис.2). Кожен учасник доторкнувся до цього сакрального мистецтва та зміг створити власну писанку, вкладаючи у своє творіння мрії й сподівання про мир, щастя, любов, добробут і здоров'я. У гуртожитку виконали чин освячення пасок для тимчасових мешканців (тоді 258 осіб, з яких 76 дітей).

Рисунок 2 – Майстер-клас

Чутки про добрі справи, як не дивно, сьогодні ширяться швидко й далеко. Тож до нас усе частіше почали навідуватися охочі долучитися до справ милосердя. У гуртожитку побували представники французької делегації на чолі з мером міста Безьє – Робертом Менардом, котрий одним із перших почав активно допомагати та підтримувати українців від початку війни. Приїжджали, й не раз, представники Червоного Хреста з Румунії зі щедрими подарунками (рис. 3). Адміністраторка місії Родіка Давідеан дізналася, що в гуртожитку медичного коледжу проживає найбільша кількість вимушених переселенців.

Рисунок 3 – Червоний Хрест з Румунії

Діти. Саме вони потребують найбільше уваги. Тому для найменших працівники бібліотеки організували кулінарний майстер-клас (рис. 4), на якому дітей залучали до процесу приготування млинців та оладків, розповідали про українські традиції приготування різноманітних національних страв.

Рисунок 4 – Кулінарний майстер-клас

Не меншу цікавість викликали мовознавчі тренінги “Спілкуймося українською!” (рис. 5) для дорослих та дітей. Викладачі-філологи розробили тематику занять, що передбачають опанування лексичного мінімуму та граматики з конкретної теми, а також інтерактивні вправи та ігрові завдання. Усі охочі під час тренінгів змогли покращити свою вимову, збільшити словниковий запас, навчитися знаходити помилки у власному мовленні та виправляти їх, пізнавати красу українського слова.

Рисунок 5 – Мовознавчий тренінг

Добрі справи не залишаються непоміченими. Вони, як маяки, світять тим, хто чекає на допомогу. Багатим на події та змістовні зустрічі було перебування внутрішньо-переміщених осіб у студентському гуртожитку ЧМФК. До них завітали представники благодійного фонду “Рокада”, що є виконавчим партнером Агентства ООН у справах біженців. Команда психологів, соціальні працівники та юрист надавали всебічну допомогу тим, хто цього потребував.

Відтак зі своїми проєктами та допомогою були й представники Української фундації громадського здоров’я “UNICEF” (рис. 6). У рамках проєкту ними надавалася медична допомога, необхідні медикаменти, консультації психолога.

Рисунок 6 – Допомога “UNICEF”

Наступними провідала наших мешканців мобільна бригада Тернопільської обласної організації Товариства Червоного Хреста України. Традиційно раз у два тижні лікарі проводили медичні огляди, надавали консультації і за потреби – медикаменти. Допомагати тим, хто зазирнув смерті у вічі, вже стало нашим повсякденним обов’язком.

Та ще одним напрямком волонтерської роботи колективу ЧМФК є допомога тим, хто зі зброєю в руках, часто в нелюдських умовах, боронить Батьківщину (рис. 7). Осередок майстринь-«плетунок» розмістився в просторій аудиторії навчального корпусу коледжу.

Рисунок 7 – Плетіння сіток

Коли почалася війна, плетіння сіток якийсь час відбувалося паралельно з навчальним процесом: на перервах між парами, після занять до пізнього вечора, у вихідні. Чотири десятки сіток для військової техніки та інженерних споруд уже виконують своє призначення. Це немало, але робота триває.

Допомогти тим, хто цього потребує сьогодні, можна в один клік. Проте не завжди такої допомоги достатньо – часто потрібні конкретні дії «на місцях» (рис. 8). Задля Перемоги ми сплетемо стільки сіток, скільки потрібно буде нашим хлопцям. Аби лише життя воїнів надійно захистили оливкові обладунки, створені добрими руками й небайдужими серцями.

Творіть добро і добро вам віддячиться.

Рисунок 8 – Плетіння сіток

ІННОВАЦІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

А я роблю це так...

Кобиць Наталія Леонідівна,
викладачка історії
Торчинський професійний ліцей

Плануєш на один рік – вирощуй рис. Плануєш на двадцять років – вирощуй сад. Плануєш на століття – виховуй дітей.

Китайська мудрість

Відомо, що практика, яка спирається на такий досвід, приречена на успіх. В Україні світила педагогічної науки розробляють нові методики виховання

дітей. Сьогодні, в умовах воєнного стану, майже не змінився зміст виховання, але кардинально змінились умови, за яких ми плекаємо громадянина-патріота, гармонійно розвинуту особистість нашого учня.

Отже, назву основні напрями виховання учнів в Торчинському професійному ліцеї: *патріотичне, розумове, моральне, екологічне, статеве, трудове, естетичне, фізичне.*

Упродовж сторічч діє ідеал фізичної і моральної досконалості. Педагогічна наука кожної історичної епохи висуває свій оригінальний чи актуальний образ людини. Кардинальні зміни в житті суспільства вносять відповідні корективи у виховний ідеал. Чи змінився в нашій державі за останні роки виховний ідеал людини? Не змінився. Натомість випробування, що випали на долю України і на її народ показали, що першочерговим у системі освіти є виховання громадянина-патріота, якому притаманні і загальнолюдські, і національні цінності. Громадянин-патріот не може бути аморальним, у нього високі екологічна і правова культура, він вміє працювати й знає ціну хлібу, а його розум і серце завжди відкриті для прекрасного. Сьогодні наші діти стали дітьми війни. Вони зіткнулись з ситуаціями, які були відомі їм хіба що з фільмів, підручників, оповідей бабусь-дідусів. Ці ситуації – стресові. Тому ми створюємо для дітей комфортне освітнє середовище, забезпечуємо якісний навчально-виховний процес. Після Перемоги цей досвід буде дорого коштувати як для педагогів, так і для наших учнів.

В сучасних складних умовах воєнного часу ми реалізуємо інтерактивні технології, як різновид активних методів навчання і виховання. Їх результатом є особистість нашого учня, а не образ, як у мистецтві, і не механізм-гвинтик, як у техніці.

Отже, наші *методи* організації виховного процесу: словесні, наочні, практичні, *форми* – класні години, диспути, колективні творчі справи, гуртки, клуби, проектна діяльність, *основні прийоми* – «Мікрофон», «Незакінчене речення», робота в групах. Також вже давно ми дотримуємося

компетентнісного підходу. Наші діти прагнуть і вміють застосовувати набуті знання в житті. Компетенція – це здатність особистості справлятися з різними завданнями, вміло організовувати для цього внутрішні і зовнішні ресурси.

Ключові компетенції учнів (європейський варіант)

Вивчати:

- вміти отримувати користь з досвіду і вирішувати проблеми;
- самостійно вчитись і організовувати свої власні прийоми вивчення;

Шукати:

- опитувати оточення і консультиватися у експерта;
- отримувати інформацію і викладати власну думку;

Думати:

- критично ставитися до того чи іншого аспекту розвитку суспільства;
- вміти протистояти непевності та складності;
- оцінювати соціальні звички, пов'язані зі здоров'ям, споживанням, а також з навколишнім середовищем;

Співпрацювати:

- вміти співпрацювати і працювати в групі, вміти домовлятися;
- приймати рішення - улагоджувати розбіжності та конфлікти;

Братися за справу:

- включатися в проєкт і нести відповідальність;
- входити в групу або колектив і вносити свій внесок;
- вміти організовувати свою роботу;

Адаптуватися:

- вміти використовувати нові технології інформації та комунікації;
- доводити гнучкість перед обличчям швидких змін;
- показувати стійкість перед труднощами і вміти знаходити нові рішення;

Отже, суть цього підходу в пріоритеті позапредметних, особистісно значущих знань і вмінь над предметними знаннями, а досвід показав, що найбільш соціально адаптованими виявилися люди, що володіють не сумою

академічних знань, а сукупністю особистісних якостей: ініціативність, підприємливість, творчий підхід до справи, вміння приймати самостійні рішення.

У кожного класного керівника є своя лабораторія креативності і свої напрацювання. Авторами багатьох ідей є не лише педагоги... Тому за останні роки ми зробили багато. Особливо у мене з моїми учнями вдаються творчі проекти. У структурі проекту - виховні години, екскурсії, концерти, вікторини.

Проект «І тільки пам'ять не вмирає». Ми досліджували тему Голокосту в роки Другої світової війни. Спочатку ми провели виховний захід «Бабин Яр – найбільша трагедія проти людства». Тему зародження і розвитку єврейської громади в Торчині ми засвоїли, дякуючи екскурсії до Торчинського історичного музею ім. Григорія Гуртового. Відомо, що в Торчині теж був свій Бабин Яр, який нацисти влаштували в урочищі Окописько в серпні 1942 року для 4 000 євреїв Торчина і околиць. Ми, класні керівники і наші учні, через 79 років після події повторили шлях убійних так званою «дорогою сліз». До їх братської могили ми поклали квіти, діти навіть читали «Отче наш». Наші хлопці зремотували огорожу могили. Та в учнів виникло два питання: щодо невизнання Ізраїлем Голодомору геноцидом і причин звинувачень українців у Голокості. Ці «чому» означають, що проведена робота в рамках проекту зачепила їх за живе.

Наступний проєкт – «Лише у нас на Україні...» складався з виховних годин «Смачної вам Паски!», «Тобі, люба матусе»; екскурсії до музею-садиби В.К. Липинського у с. Затурці; виховного заходу «Учіться жити... Життя – найбільше благо!» і благодійної акції «Щоб вам було солодко» для вихованців школи-інтернату у с. Затурці.

Найбільше емоцій наші учні отримали від спілкування з вихованцями школи-інтернату села Затурці, яким під час заходу пропонувалось переглянути мультики, пізнавальні відео, слухати музику, пісні,

висловлювати свої судження, працювати в малих групах. Повертались ми до Торчинського професійного ліцею з позитивними враженнями. Ще один задум вдався на всі 100 відсотків.

Кажуть, що, коли говорять гармати, музи мовчать. Наші учні не мовчать, а стають учасниками і переможцями **музичних конкурсів**: Кобиць Юлія – учасниця Всеукраїнського фестивалю співаної поезії та авторської пісні «Оберіг» Луцьк 2019, переможець конкурсу «З цілющого джерела черпаємо наснагу» (номінація «Юний композитор») Луцьк 2020. Учениці Кобиць Юлія та Фіялка Вікторія брали участь в співочому конкурсі «Співай за мрію-2020». Додам, що завдяки цим талановитим дітям, я двічі побувала на телеканалі «Аверс» у програмі «Доброго ранку», гостями якої були мої дівчата і я. Ми вільно спілкувались з ведучими програми, гідно презентували Торчинський професійний ліцей на волинському телебаченні.

Ось такі креативні торчинські ліцеїсти. А ще вони вмілі і працьовиті. Є в ліцеї клуби і гуртки, серед яких - **Клуб «Все в твоїх руках»**, діяльність якого – багатовекторна. Основна мета: вироблення в учнів стійкої мотивації на формування здорового способу життя, переконань, поглядів, життєвої позиції, досвіду. Багато ми провели оригінальних і актуальних заходів. Розповім про кілька з них. Ми допомагали по господарству людям похилого віку, неповносправним. Долучаємось ми і до волонтерської діяльності, яку проводять спільно педагоги і учні Торчинського професійного ліцею. Неодноразово відправляли на фронт продукти харчування, одяг, ліки.

Також скажу про корисний і незабутній досвід ліплення вареників моїми хлопцями-столярами під керівництвом дівчат-кухарів. Хлопці виявили ще й таку свою компетенцію, а вареники були смачні.

Ось так я працювала і працюю тепер у своїх закріплених групах. Яка ж користь від зробленої роботи?

Ми розв'язуємо комплекс найактуальніших виховних завдань:

1. Формуємо моральну поведінку учня.
2. Виховуємо звички здорового способу життя.

3. Підтримуємо атмосферу дружби в колективі.
4. Розвиваємо творчі можливості учнів.
5. Творимо єдиний колектив: учень-батьки-ліцей.

Отже, головний чинник суспільного прогресу лежить у площині науки-освіти-виховання. Тільки там є ресурси та інструменти для формування людини, яка вміє жити в глобалізованому світі, є всебічно розвинутою, самостійною, самодостатньою, яка керується в житті власними знаннями і переконаннями. І це вкрай потрібно суспільству. Бо без всебічно розвинутої особистості не буде демократії і усіх благ, які вона не тільки пропонує, але і гарантує.

Наші учні – діти українських селян, робітників, трудової інтелігенції. І досвід показує, що всі вони, вступивши до Торчинського професійного ліцею, стають гідними громадянами України.

Список використаних джерел

1. Прозорість та відкритість. URL: <https://sites.google.com/prozori> (дата звернення: 27.10.2022).
2. Виклики сьогодення. Або шлях до відновлення внутрішньої стабільності... URL: [Inform-analitychn.zbirnyk-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.Psykholohichnyy.suprovid.uchasnykiv.osvitnoho.protsesu.pdf](https://inform-analitychn.zbirnyk-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.Psykholohichnyy.suprovid.uchasnykiv.osvitnoho.protsesu.pdf) (mon.gov.ua) (дата звернення: 27.10.2022).
3. Основні напрями виховання. URL: [http://brodypk.at.ua › osnovni_naprjami_vikhovannja](http://brodypk.at.ua/osnovni_naprjami_vikhovannja) (дата звернення: 27.10.2022).

ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Коваленко Світлана Іванівна,
викладачка (класний керівник)
Люботинського професійного ліцею

Період навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти для юнацтва (за віком) є періодом найбільш інтенсивного соціального формування особистості. Це період пошуків самоствердження і самостійності, морального удосконалення і формування соціальної зрілості, розвитку професійного мислення і образу поведінки, тобто період, який суттєво впливає на всі подальші роки життя.

Саме в цей період однією з впливових сфер на формування життєвих компетентностей (рис.1) здобувачів і здобувачок освіти стає ефективність виховної роботи класного керівника, яка визначається встановленням того, які позитивні зміни відбулися в колективі навчальної групи, в їх взаємовідносинах між собою, з викладачами, батьками, у рівні вихованості, розвиткові окремих якостей та ін.

Рисунок 1 – Життєві компетентності здобувачів і здобувачок освіти

Сутність своєї роботи класним керівником вбачаю у створенні умов для творчої самореалізації учнів через розвиток їх здібностей, так як найголовнішими завданнями (рис.2) закладу професійної (професійно-технічної) освіти є підготовка майбутнього фахівця до життя й професійної діяльності у високорозвиненому комунікаційному середовищі, забезпечення формування у підростаючого покоління нових знань та вмінь, способів діяльності. Людина у ХХІ столітті повинна мати винахідливе мислення, знаходити шляхи вирішення проблем у будь-якій ситуації, працювати в

команді, бути здатною до прийняття рішень, мати високу працездатність.

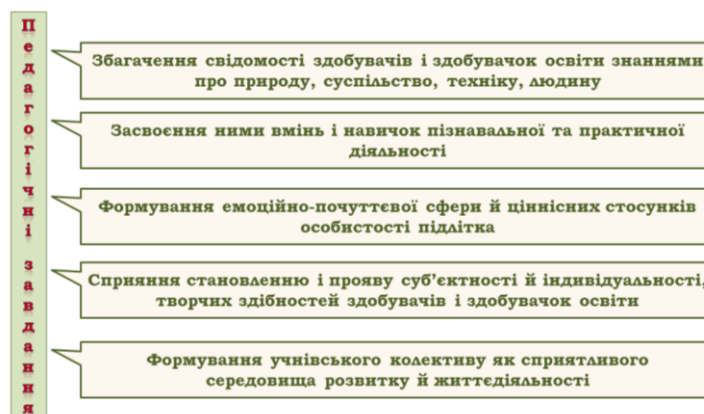

Рисунок 2 – Педагогічні завдання підготовки майбутнього фахівця

... Сьогодні. XXI століття. Україна. Війна. Серце рветься на шматки, земля йде з-під ніг.

Війна перевертає життя з ніг на голову. Війна вплинула на весь світ. Після вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року потребують переосмислення і оновлення багато світоглядних речей. Ми є свідками історичних подій і важливо кожному знайти своє місце в глобальному суспільстві.

Сьогодні для українців як ніколи найважливішою громадянською рисою особистості стає сформованість ціннісного ставлення особистості до суспільства і держави, тобто національної свідомості, патріотичних почуттів до рідної землі, свого народу, готовності до праці в ім'я України.

Побудувати виховну діяльність у закладі професійної (професійно-технічної) освіти так, щоб сама її організація, приклади авторитетних наставників, освітнє середовище виховували підрастаюче покоління у душі патріотизму, глибокого розуміння історії свого народу, національної ідентичності, самобутності.

Організація освітнього процесу на сьогодні потребує іншого змісту та підходів до проведення виховної роботи. Основним цільовим напрямком має стати забезпечення безпекової складової здоров'я особистості, забезпечення її фізичного, психічного, соціального і духовного благополуччя.

Виходячи з цього, пріоритетними напрямками та завданнями виховної роботи класного керівника (рис.3) стають:

- Надання здобувачам освіти базових знань з основ безпеки та формування поведінки правильних безпекових дій в умовах воєнного стану, навчити правилам збереження здоров'я, життя свого, оточуючих у разі бойових дій;
- Надання психологічної підтримки, забезпечення психолого-педагогічного супроводу емоційно вразливих категорій осіб;
- Сприяння адаптації та емоційно-психологічної підтримки тимчасово внутрішньо переміщеним особам;
- Формування рис і якостей «українця-переможця» у війні: моральна стійкість, витримка, сила волі і твердість духу; протидія ворожій пропаганді, віра в перемогу, підтримання власного емоційного ресурсу; здатність та вміння протистояти негативним емоціям, стресу, тривозі, почуттю небезпеки; співчуття, милосердя, волонтерство, відчуття себе громадянином.

Рисунок 3 – Пріоритетні напрямки виховної роботи

«Нема нічого сильнішого, ніж ідея, час якої настав», писав Віктор Гюго. Саме розвиток творчої ініціативи та активності особистості відбувається тоді, коли класний керівник і здобувачі та здобувачки освіти навчальної групи діють разом, об'єднуючись спільною метою, спільними життєвими турботами і будують свої відносини на основі співробітництва та довіри.

Щоб досягти успіху в роботі, в будь-якій справі чи процесі, необхідно докласти чимало зусиль. Але, спланувавши свої дії, куди легше його досягти, особливо, коли освітній процес разом з виховним проходять в режимі online.

Допомагають в цьому сучасні форми дистанційного навчання: різні засоби комунікацій Viber, WhatsApp, Telegram, Skype; соціальні мережі Instagram, Facebook; технології Web 2.0.; програма відео конференцій Zoom.

Так, для ефективної виховної роботи в цей час мною обраний один із онлайн-ресурсів – віртуальна дошка Padlet, яка доступна для роботи на різних пристроях (комп'ютер, ноутбук, планшет, смартфон тощо) в будь-який час і в будь-якому місці (за наявності мережі Internet), як інструмент візуалізації та організації співпраці із здобувачами та здобувачками освіти, а також їхніми батьками, бо інформування на сьогодні - ще та важлива справа.

Дуайт Ейзенхауер, американський військовий і державний діяч сказав: «План - ніщо, планування - все. Ваші плани застаріють, щойно вийдете з кімнати. Але під час планування ваша команда згуртується і, якщо ви зіткнетеся із несподіваними труднощами, ваші люди знатимуть, як їх подолати». Саме віртуальна дошка дає змогу організувати роботу в навчальній групі за цим принципом.

Дошка містить розділи (рис.4) пріоритетних напрямків та завдань виховної роботи: планування виховної роботи в групі, оголошення, безпека здобувачів освіти в умовах воєнного стану, психологічна та емоційна підтримка, права дитини, єдині вимоги до здобувачів освіти, національно-патріотичне виховання, протидія булінгу, запобігання домашньому насильству, запобігання та протидія торгівлі людьми, сімейне виховання, превентивне виховання, виховні години та заходи з відповідними публікаціями.

Рисунок 4 – Інтерфейс віртуальної дошки

Так, розділ «Планування виховної роботи в групі» включає: лист МОН №1/9105-22 від 10.08.2022 «Щодо організації виховного процесу у закладах освіти в 2022/2023 н.р.», план виховної роботи в початковій групі, циклограма виховних заходів, календар знаменних і пам'ятних дат, план-графік практики.

Ян Коменський наочність вважав «золотим правилом» дидактики: «все, що можливо, давати для сприйняття відчуттями: видиме для сприйняття зором; чутне – слухом; запахи – нюхом; смакове – смаком; допустиме дотику – шляхом дотику. Якщо ж які-небудь предмети або явища можна відразу сприймати декількома відчуттями – надати таку можливість». На мою думку, саме реалізації ефективності проведення виховних заходів сприяє створення психологічного налаштування здобувачів і здобувачок освіти на емоційний настрій та естетичне задоволення відповідно до тематики заходу через розвиток інтелектуальних і мотиваційних якостей особистості. Максимально зрозуміти питання, поглинути у проблеми, «пережити» події теми, що розглядаємо, допомагає залучення їх до активної творчої співпраці за допомогою використання освітніх платформ та онлайн-інструментів для створення QR-кодів, кросвордів, пазлів, анаграм, філвордів, ребусів, хмар слів, інтерактивних вправ тощо, а не в ролі пасивного глядача, також доповнюю проведення заходів відеосюжетами, -кліпами, -фрагментами, -роліками, аудіозаписами, фотографіями, ілюстраціями, висловами відомих людей, декораціями та роздатковими матеріалами (під час освітнього процесу в режимі *offline*) у вигляді пам'яток, буклетів, тощо.

Найефективніший метод виховання молодшої людини – це щира розмова, проникнення у її внутрішній світ, інтерес та почуття поваги до її особистості, особистий приклад і участь незалежно від режиму освітнього процесу. Тому від особистості педагога, від багатства його внутрішнього світу, від знання ним психології залежить ефективність усієї виховної роботи. Гаслом виховної роботи педагогів та наставників із здобувачами освіти має бути висловлювання Ж.-Ж. Руссо: «У серце увійде лише те, що йде від серця».

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Виховання особистості: підручник / І. Д. Бех. К. : Либідь, 2008. 848 с.
2. Закон України „Про освіту” // Освіта України. Нормативно-правові документи, 2001. 472 с.
3. Кондрашова Л.В., Лаврентьєва О.О., Зеленкова Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: Навчальний посібник. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
4. Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки. Указ Президента України № 580/2015 від 13.10.2015.
5. Ягоднікова В. В. Особливості організації інноваційного процесу виховання. / Теорія і практика організації інноваційного процесу виховання. Науково-методична збірка. / Упорядник О. І. Чешенко. Одеса, 2014. 327 с.

КОНЦЕПЦІЯ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

Ковальова Олена Борисівна,

викладач-методист

Дніпровського транспортно-економічного

фахового коледжу

Концепція – це провідний задум, певний спосіб розуміння, трактування будь-якого явища; раптове народження ідеї, основної думки, художнього мотиву. Пояснюючи дане поняття визначення галузі педагогіки, можна сказати, що концепція виховної роботи класного керівника покликана виконувати такі функції: по-перше, виділення основної думки, ключової ідеї, що цементує створення виховного простору; по-друге, відбивати шляхи реалізації всього задуманого у життя.

За структурою ця концепція містить основні ідеї концепції особистісно орієнтованого виховання та концепції співробітництва.

Концепція особистісно орієнтованої освіти передбачає такий спосіб організації навчання та виховання, в процесі якого забезпечується всілякий облік можливостей та здібностей здобувачів освіти та створюються необхідні умови для розвитку їх індивідуальних здібностей. Згідно з цією концепцією педагог у своїй діяльності враховує інтереси та цінності здобувача освіти, стимулює їх ініціативу, заохочує всі їх творчі прояви.

Коли йдеться про концепцію співробітництва, то головною метою її розвитку є реалізація ідей відповідної педагогіки та властивих їй засобів навчання та виховання. А це передбачає застосування педагогом різних педагогічних технологій, адекватних цілям та принципам побудови виховного простору групи, в якій інструментом діяльності здобувачів освіти та педагогів стає співпраця.

Таким чином, концепцію моєї виховної роботи з групою можна назвати концепцією особистісно орієнтованого виховання через співпрацю класного керівника та групи.

Реалізація всіх концептуальних ідей здійснюється через застосування у діяльності класного керівника певних принципів, які складають ще один блок концепції. Це такі принципи:

- принцип узгодженості, що передбачає спільне обговорення конкретних завдань, способів їх вирішення; принцип взаєморозуміння, що виражає вміння учасників виховного процесу «встати» на позицію іншої людини, зрозуміти її потреби, наміри, задуми;
- принцип взаєморозвитку (мається на увазі як розвиток особистості здобувача освіти, так і дорослого – класного керівника, батьків);
- принцип «вирощування», за яким у групі створюються умови для поступового розширення свідомості, покрокового розвитку особистості здобувача освіти;
- принцип саморозвитку (передбачає створення в групі умов для появи у всіх суб'єктів виховного простору установки на усвідомлення цінності та значущості індивідуального розвитку кожного);

- принцип рефлексивності (систематичне проведення аналізу та корекції діяльності, способів мислення та взаємодії колективу);
- принцип доброзичливості (опора на позитивне в особистості, на її індивідуальність, унікальність та особливість);
- принцип особистого прикладу (класний керівник не тільки транслює зразки культурного спілкування, мислення, організації діяльності, а й живе за цими зразками);
- принцип вільної відповідальності (передбачає, з одного боку, свободу дій та вчинків у стінах коледжу, а з іншого – відповідальність за загальний результат перед своєю совістю, перед іншими людьми, суспільством, природою та культурою);
- принцип самовизначення (усвідомлення себе унікальної та особливої особистості, усвідомлення своїх можливостей у досягненні ситуації успіху у справі, дії чи діяльності).

Модель особистості випускника: побудова інноваційного педагогічного процесу (у разі, виховного) спрямовано на досягнення колективом нової мети виховання. Ці риси особистості випускника та напрями її розвитку й становлять стратегічні виховні цілі роботи класного керівника. Їх досягнення уможливорюється через побудову виховного простору на основі реалізації вищевикладених ідей та принципів. У цій моделі випускника представлені чотири основні напрями: «Людина соціальна», «Людина знаюча», «Людина культурна», «Людина – творча індивідуальність».

Виходячи з вищезгаданого, я виділила основні напрями діяльності класного керівника з реалізації концепції:

- робота зі здобувачами освіти (має таку структуру: робота з активом групи, індивідуальна робота, робота з профілактики правопорушень; робота зі збереження та зміцнення здоров'я; статеве виховання тощо);
- робота з педагогічним колективом коледжу (заступником директора з навчальної роботи, викладачами спецдисциплін, соцпедагогом, бібліотекарем тощо);

- робота з батьками (включає роботу з батьківським комітетом групи, індивідуальні консультації та бесіди з батьками тощо);

- робота з громадськістю (робота з культурними та дозвільними установами, закладами охорони здоров'я, з відділом опіки та піклування, з відділом у справах неповнолітніх тощо);

- робота із самоосвіти (передбачає рефлексію власних педагогічних знахідок, освоєння нових педагогічних технологій та психолого-педагогічних основ природоподібної педагогіки, спрямованої на облік природних властивостей та особливостей здобувачів освіти, забезпечення наступності її розвитку, вивчення технологій, що зберігають здоров'я тощо).

Одна з найважливіших причин труднощів у впровадженні нових концептуальних педагогічних ідей чи самої концепції виховної роботи пов'язана, мій погляд, з тим, як, як вони передаються у практику. Інформаційно-просвітницький спосіб передачі нового знання, що здійснюється шляхом його трансляції через різні джерела інформації, виявляється неефективним. У такому разі порушується принцип побудови виховного простору, проголошує адекватність діяльність засвоюваним знанням.

Для успішного здійснення концепції життя групі, по-перше, важливо організувати процес її усвідомленого прийняття (чи неприйняття і коригування). Кожний здобувач освіти повинен взяти участь у її побудові, як би пожити в її умовах, пропустивши все через систему своїх емоцій, потреб і ціннісних установок (індивідуальна робота).

По-друге, найбільш безболісного та ефективного втілення концепції у життя групи відбувається, якщо є актив групи, що займається цим за підтримки класного керівника. Це свого роду «група прориву», яка здійснює освоєння концепції як мотивованої та внутрішньоохвалюваної діяльності. Сприяння класному керівнику – дуже важлива позиція, оскільки освоєння концепції супроводжується (як і будь-який творчий процес) серією проблем та протиріч (робота з активом групи).

По-третє, проблеми опанування сучасною культурою вимагають використання у виховному процесі спеціальних засобів і заходів стимулювання. Варто завжди пам'ятати, що людина входить у будь-яку (зокрема і виховну) діяльність лише тоді, коли це необхідно саме їй, коли у неї є певний мотив до її виконання, який відбиває наявність деяких потреб, які й зможе задовольнити цю діяльність. З цією метою використовуються в роботі груп стимули, тобто зовнішні спонукачі певної діяльності.

По-четверте, дослідження свідчать, що однією з причин неповноцінного розвитку та самореалізації здобувача освіти у групі є ситуація найсильнішої внутрішньої напруги та хворобливого стану. Так, підлітки бояться навколишнього світу, чекаючи від нього усіляких неприємностей. Ця напруга виливається у когось у статеvu розбещеність, у деяких – у пристрасть до алкоголю та наркотиків, а у більшості – в агресію до всього навколишнього світу. Як мені здається, сьогодні настав час почати впроваджувати педагогічні технології в роботу класного керівника з профілактики асоціальної поведінки здобувачів освіти, збереження психологічного та фізичного здоров'я, статевого виховання.

По-п'яте, прийняттю трансляційованих знань (як і освітнього, так і виховного характеру) сприяють власні успіхи здобувачів освіти, які зміцнюють їхню віру у власні сили та можливості. У них виникає бажання продовжувати розпочаті відносини, долати ще більші труднощі. Створення ситуації успіху здобувачу освіти – це форма роботи класного керівника з педагогічним колективом коледжу. Ситуація успіху – найефективніший стимул пізнавальної діяльності.

По-шосте, є сенс поговорити про певні принципи співпраці класного керівника та батьків. Адже класний керівник та батьки несуть однакоvu відповідальність за виховання дітей, та обидва є вихователями. Наші відносини будуються за принципом рівності. Звідси ще один принцип – етичність. Все спілкування класного керівника та батьків пронизане принципом взаємодопомоги у вихованні дітей, і це, мабуть, найважливіше.

Будучи класним керівником 27 років, я усвідомлюю, що у реалізації даної концепції виховної роботи має безліч проблем і труднощів, але вважаю цю концепцію найбільш прийнятною в умовах коледжу та соціокультурного середовища.

Список використаних джерел

1. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання : навчальний посібник для вузів / С. Г. Карпенчук. К. : Вища школа, 2005. 342 с.
2. Кузь В. Г. Педагогіка як наука / В. Г. Кузь // Вища освіта України. 2010. № 3 (додаток 1). – Тем. випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». К., 2010. Т. 1. (III Міжнародна науково-практична конференція 14–15 жовтня 2010 р. м. Рівне). С. 100-106.
3. Пономарьов О. С. Відповідальність як педагогічна категорія : навч.-метод. посіб. / О. С. Пономарьов, Н. В. Середа, М. К. Чеботарьов. Х. : Підручник НТУ «ХП», 2013. 172 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Ковальчук Юлія Василівна,
майстриня виробничого навчання,
класна керівниця
ДНЗ «Миколаївське вище професійне
училище технологій та дизайну»

Виховна робота завжди була невід’ємною складовою освітнього процесу, а зараз, в умовах військової агресії рф проти України, її важливість складно переоцінити. Усе, що відбувається зараз – виклик для ЗП(ПТ)О, для викладачів/чок, майстрів/нь виробничого навчання та здобувачів/чок освіти.

Звісно, постає питання: як саме працювати просто зараз, як розставити акценти?

Найважливішими напрямками виховної роботи зараз мають стати:

- психологічна та емоційна підтримка здобувачів/чок освіти;
- навчання правил поведінки в умовах воєнного стану (під час повітряних тривог, поводження з вибухонебезпечними предметами, перша медична допомога тощо);
- адаптація та підтримка здобувачів/чок освіти з сімей ВПО;
- розвиток критичного мислення та медіаграмотності;
- національно-патріотичне виховання.

Психологічна та емоційна підтримка здобувачів/чок освіти. Зараз учнівська молодь найбільше потребує підтримки та розуміння, академічні успіхи та оцінки відходять на другий план. Той факт, що підлітки і молодь, на жаль, поступово вимушено звикають до нових реалій, не означає, що вони можуть обійтися без підтримки дорослих. Вони як ніколи її потребують. Їм потрібна наша впевненість у тому, що все буде добре, наша стійкість та віра в перемогу навіть у важкі часи невизначеності.

До того ж тепер педагог/ня додатково стає ще й справжнім психологом! Аби впоратися із цим непростим завданням, я використовую додаткові матеріали:

Проводжу години спілкування у форматі тренінгів, спрямованих на стабілізацію психологічного та емоційного стану, навчаю здобувачів/чок освіти прийомам, які допоможуть їм швидко опанувати себе у критичних ситуаціях. До речі, не обов'язково відкладати тематичні вправи лише до годин спілкування, а можна виконувати їх разом із здобувачами/чками освіти на початку чи наприкінці заняття.

Емоційна стійкість (особливо в часи невизначеності), вміння приходити до тями після невдач та складних життєвих ситуацій, бути готовими починати спочатку – життєво важлива для сучасних українських здобувачів/чок освіти. Так, зараз це складно, особливо для тих, хто має травматичний досвід, але

емоційна стійкість – не та навичка, що дається нам від народження. Її можна сформувати! А відповідні вправи чудово монтуються в більшість уроків. І, звісно, їх зручно використовувати під час годин спілкування.

Вправа «Якщо» (рис. 1). Я надсилаю усім здобувачам/чкам освіти пропоновані шаблони (Google Jamboard). Якщо вони не мають можливості працювати в цьому додатку, вони можуть роздрукувати їх, або схематично перемалювати. І пропоную подумати та згадати людей або організації, які можуть прийти на допомогу в складній ситуації.

Рисунок 1 – Вправа «Якщо»

Пояснюю здобувачам/чкам освіти, що життя непередбачуване, статися може будь-що, тож важливо мати план дій на випадок небезпеки. Це дозволить не витратити час на паніку, а одразу діяти, зокрема зателефонувати саме тому, хто може допомогти, та чітко повідомити про те, що сталося. Даю здобувачам/чкам освіти 5 хвилин для того, аби вони могли подумати та записати кілька номерів або перемістити номери в спеціальному додатку Google Jamboard. Потім об'єдную їх у пари та пропоную попрактикуватися: що вони скажуть, якщо доведеться зателефонувати за одним із них? Наскільки швидко зможуть сформулювати прохання? Чи добре зрозуміє їх інша людина?

Як ця вправа розвиває емоційну стійкість? На жаль, далеко не всі люди взагалі вміють планувати власні дії. Особливо складним це завдання є для здобувачів/чок освіти, особливо у кризовій ситуації. У таких випадках мозок

зосереджений на необхідності врятуватися, на тому, що відбувається тут і зараз, а не на тому, що може трапитися пізніше. Тому дуже важливо вчити їх мистецтву планування своїх дій зараз, коли вони в безпеці. Завдяки цьому в небезпечній ситуації вони знатимуть, що робити, та зможуть приборкати емоції.

Вправа «Айсберг» (рис. 2). Надсилаю усім здобувачам/чкам освіти пропонувані шаблони «Айсбергу» (Google Jamboard) і пояснюю їм, що в кожному з нас є те, про що відомо чи не всьому оточенню. Також є те, що знають лише батьки та друзі. А ще є те, чого не знає ніхто. І це нормально!

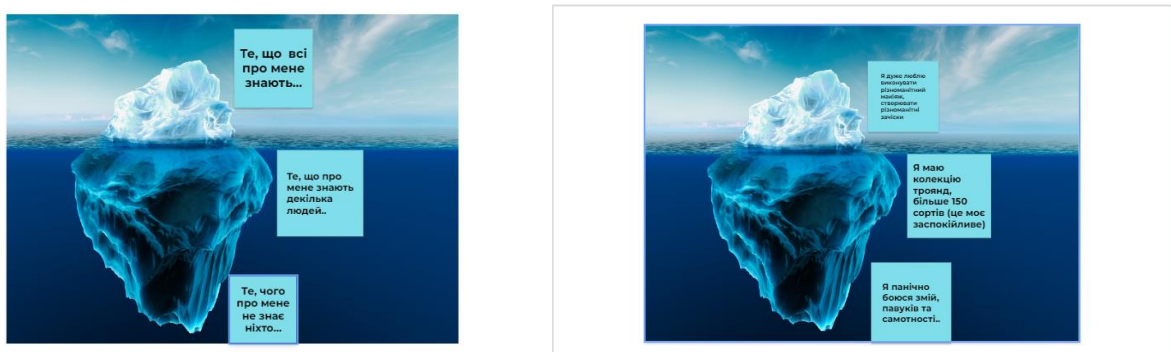

Рисунок 2 – Вправа «Айсберг»

Після цього пропоную заповнити шаблон відповідно до підказок (надаю свій зразок). Зауважую, що ділитися ним не обов'язково (хіба що тоді, коли справді хочеться). Розказую їм, що так, деякі моменти нашого життя є дуже особистими, але якщо вони нас бентежать, то, можливо, краще поділитися занепокоєнням із тим, кому довіряєте. А ще пояснюю, що інколи, коли ми ділимося з близькими страхами чи таємницями, то відчуваємо себе краще, щасливіше. Також можна зауважити, що інколи ми можемо думати, що наша ситуація унікальна, ніхто і ніколи не переживав нічого подібного. Але насправді це не так. Багато хто має схожий досвід, а отже ми можемо поділитися переживаннями з цими людьми та бути певними – нас зрозуміють.

Як ця вправа розвиває емоційну стійкість? Уміння ділитися своїми почуттями з іншими – один із компонентів емоційної стійкості. Завдяки цьому ми розуміємо, що не залишимося наодинці із проблемою. Завдяки цьому ми

бачимо, що поруч є люди, готові підтримати. А розуміння того, що інші люди можуть мати схожі на наші відчуття, є прикладом позитивного мислення. Це підштовхує до пошуку однодумців, до яких можна звернутися по допомогу.

Вправа «Мандала» (рис. 3). Надсилаю усім здобувачам/чкам освіти пропонований шаблон, та пропоную розмалювати його так, як заманеться.

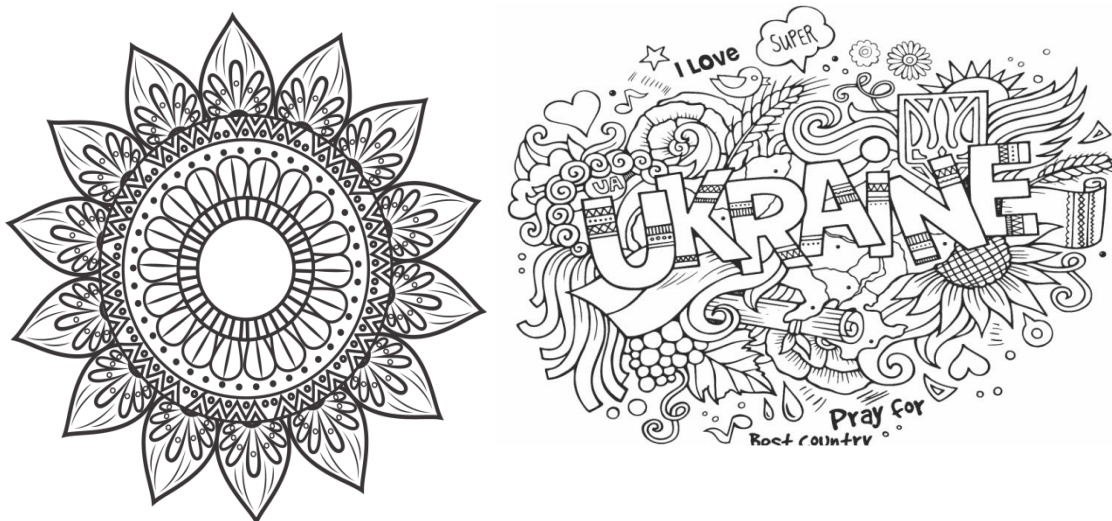

Рисунок 3 – Вправа «Мандала»

Даю здобувачам/чкам освіти 10-15 хвилин для роботи, можна навіть увімкнути тиху приємну музику для розслаблення. А потім запитую, що вони відчували під час малювання? Можливо, розслаблення, спокій, радість? Пояснюю, що такі прості речі допомагають заспокоїти розум, що надзвичайно важливо, коли ми відчуваємо тривогу. Пропоную подумати над тим, що ще може допомогти заспокоїтися.

Як ця вправа розвиває емоційну стійкість? Дії, що допомагають заспокоїтися, неабияк сприяють підвищенню емоційної стійкості. Нам усім потрібне заняття, що допомагає відволіктися від тривожних думок. Це важливо, це вартує витраченого часу.

Вправа «Альпініст» (рис. 4). Надсилаю усім здобувачам/чкам освіти пропоновані шаблони (Google Jamboard) і пропоную уявити, що вони тільки-но влізли на величезну гору. Зараз вони на вершині.

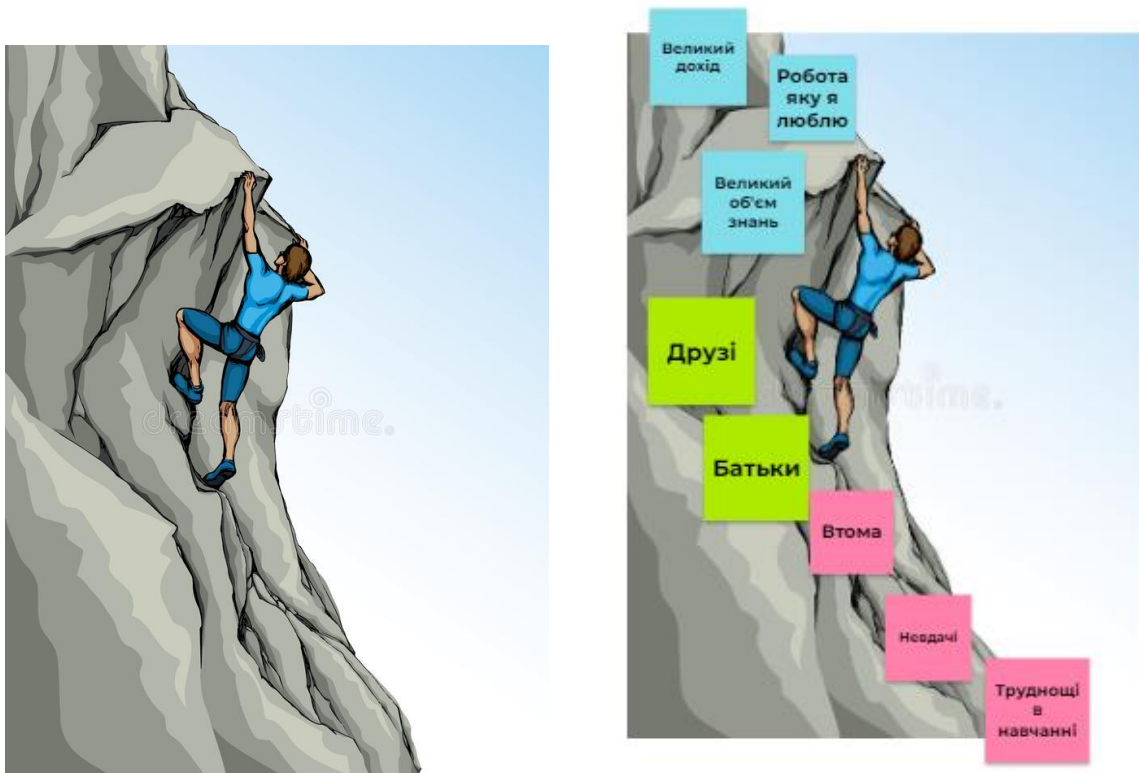

Рисунок 4 – Вправа «Альпініст»

Запитання: що саме допомогло дістатися вершини? Що допомогло впоратися із завданням попри всі невдачі, проблеми та негаразди, з якими вони зіштовхувалися? Здобувачі/чки освіти можуть записати ті свої сильні сторони, якості характеру чи імена людей, які допомогли.

Як ця вправа розвиває емоційну стійкість? Ця вправа допомагає переосмислити наше сприйняття пережитих подій. Але перераховувати проблеми, із якими довелося зіштовхнутися, здобувачам/чкам освіти не доведеться. Замість цього ми зосереджуємо їхню увагу на тому, що вони робили для розв'язання цих проблем. Так вони розумітимуть та знатимуть, що саме може їм допомогти, якщо вони опиняться у складній ситуації.

Правила поведінки в умовах воєнного стану. Нова реальність диктує нові правила життя. Тепер одне з найважливіших завдань – навчити здобувачів/чок освіти правилам безпеки, які допоможуть зберегти життя. Вони мають знати:

- які заборони та обмеження діють під час воєнного стану;
- що таке «тривожна валіза», як її зібрати, що туди покласти;

- як діяти під час повітряних тривог (що робити, якщо сигнал застав удома / на вулиці / в магазині тощо);
- як поводитися під час обстрілів;
- що робити у випадку виявлення вибухонебезпечних предметів;
- як надавати першу домедичну допомогу.

Під час виховних годин не обмежують лише поданням матеріалу у форматі лекції: на жаль, учнівська молодь навряд добре це запам'ятає. Тож надаю тематичні пам'ятки (їх можна зробити за допомогою Canva: брошури, плакати тощо).

Аби здобувачі освіти швидше запам'ятали ці важливі правила, проводжу опитування у форматі онлайн-тестів, пропоную виконати кілька навчальних проєктів тощо. І обов'язково зв'язуюсь із батьками здобувачів/чок освіти: вони теж мають розуміти, наскільки важливо навчити їх дітей базових правил, та зі свого боку стежити за цим. Особливо за умови дистанційного навчання.

Адаптація та підтримка здобувачів/чок освіти з сімей ВПО. Звісно, дуже важливо, аби здобувачі/чки освіти з числа внутрішньо переміщених осіб змогли потоваришувати з однокласниками, хоч як би вони не навчалися – онлайн чи офлайн. Контакт із однолітками в будь-якому випадку чинить позитивний вплив та допомагає оговтатися від стресу. Але не менш важливо провести правильну підготовчу роботу з групою, аби здобувачі/чки освіти і зі свого боку теж допомогли новеньким.

Розвиток критичного мислення та медіа грамотності. Про те, наскільки важливо критично мислити в будь-якій ситуації та володіти навичками медіаграмотності, говорили завжди. І тепер, в умовах війни, ми можемо як ніколи добре бачити всі наслідки активної роботи ворожої пропаганди. Вона приймає різні форми, інколи найнеочікуваніші, але ми маємо бути готові. І маємо навчити здобувачів/чок освіти теж бачити фейки та пропаганду, адже нерідко вона спрямована саме на молоде покоління, на яке легше вплинути.

Проводжу тематичні виховні години, на яких здобувачі/чки освіти виконують вправи для розвитку критичного мислення та медіаграмотності.

Пропоную учнівській молоді створювати тематичні проєкти та проводити заняття, під час яких здобувачі/чки освіти розглядають популярні фейки, вчать шукати першоджерела та проводити верифікацію інформації. Влаштовую диспути, під час яких здобувачі/чки освіти обговорюють спірні новини та наративи тощо. Наголошую на тому, що можна довіряти лише офіційним джерелам та завжди перевіряти інформацію, особливо перш ніж поширювати її.

Національно-патріотичне виховання. Тепер, в умовах повномасштабної війни, яку розв'язала рф проти України, вже ні в кого не викликає сумнівів той факт, що зараз ми маємо приділити особливу увагу національно-патріотичному вихованню. Саме тому надзвичайно важливо:

1. Проводити заходи національно-патріотичної спрямованості.
2. Займатися волонтерською діяльністю.
3. Розповідати про українську культуру.
4. Влаштовувати акції пам'яті.
5. Проводити години спілкування, присвячені війни рф проти України.
6. Створювати навчальні проєкти, присвячені борцям за незалежність та свободу нашої країни.
7. Організовувати зустрічі із ветеранами АТО, ООС та війни рф проти України.

Під час проведення виховних заходів слідкую за тим, щоб вони проходили щиро та відверто, це допоможе молоді зрозуміти важливі речі. Також щоденно проводжу загальнонаціональну хвилину мовчання за співвітчизниками, загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

ВЗАЄМОДІЯ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА ТА КЛАСНОГО КЕРІВНИКА У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ УЧНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Козак Таміла Віталіївна,
практичний психолог
Міжгірського професійного ліцею

У зв'язку з воєнним станом в країні, який спричинений повномасштабним вторгненням Росії на територію України, українцям доводиться жити, працювати та навчатися в надзвичайно складних умовах, у ситуаціях постійної небезпеки та стресу. В таких обставинах учням дуже важко здійснювати навчальну діяльність та зберігати стан психологічного благополуччя. Тому одним із головних завдань, яке лягає на плечі класного керівника – це формувати в учнів психологічну стійкість до складних життєвих ситуацій (стресостійкість) задля оптимізації навчального процесу в умовах воєнного стану.

Психологічна стійкість – здатність проходити крізь життєві випробування, зберігаючи при цьому психічне здоров'я, особистісну цілісність. Вона дозволяє людині протистояти життєвим труднощам, несприятливому тиску обставин, зберігати здоров'я та працездатність у різних випробуваннях. Також дає можливість вчасно реагувати на труднощі, знизити рівень страху, тривоги та напруги.

Формування психологічної стійкості є складним завданням, яке містить багато аспектів та механізмів, тому вимагає постійної взаємодії класного керівника з практичним психологом закладу освіти.

Важливо наголосити на тому, що дорослі для дітей виступають опорою, а їхній емоційний стан слугує орієнтиром та індикатором безпеки. У закладі освіти такою опорою для учнів є класний керівник, тому його психологічне благополуччя є дуже важливим. В умовах сучасних викликів, пов'язаних із воєнним станом в країні, тривожними звітками з фронту, повітряними тривогами, постійним відчуттям небезпеки, сам класний керівник потребує більш тісної взаємодії з практичним психологом, щоби вміти допомогти своїм вихованцям.

Психологічна підтримка психоемоційного стану класного керівника здійснюється у процесі консультативної роботи. Зміст її полягає в рефлексії психоемоційного стану, аналізі стрес-факторів, пошуку копінг-стратегій для подолання стресу, опанування технік зняття емоційної напруги.

Прикладами технік зняття емоційної напруги є:

1. Трансформація. Напишіть на аркуші паперу слово «напруга» довільно, нерозбірливо, непропорційно (може бути неправильна форма букв, незвичний їх вигляд). Потім розмалуйте це слово таким чином, щоб воно виглядало привабливим. Таким чином, вимальовуючи слово, ви стабілізуєте свій емоційний стан.

2. Контроль над гнівом. Якщо ви гніваєтеся на себе, сконцентруйте свій гнів на конкретній ситуації, а не на собі загалом. Знайдіть відповідь на головне питання: що з цим робити?

3. Спостереження. Протягом 5-10 хв. прислухайтеся до свого дихання, до звуків довкола, зверніть увагу на власних відчуттях, роздивіться, що вас оточує.

4. Виведення напруги на зовнішній план. Виговоріться, напишіть, намалуйте зміст своєї своїх почуттів та переживань.

Одним з головних аспектів взаємодії практичного психолога з класним керівником є навчання класного керівника навичкам надання першої психологічної допомоги, зокрема ознайомлення з її принципами та алгоритмом надання, формування навичок активного слухання, спостереження, спрямовування тощо. Такі навички формуються за допомогою тренінгових занять, психологічних лекцій та психологічних практикумів. Це допоможе класному керівникові бути не лише передавачем інформації, а й джерелом психологічної підтримки та зцілення учнів.

Також тренінгові заняття та психологічні практикуми сприяють формуванню психологічної стійкості самого класного керівника. Вони спрямовані на розвиток навичок емоційної саморегуляції, рефлексії власної схильності до стресу, аналіз чинників стресу та специфіки їх впливу,

опанування технік зняття емоційної напруги, використання принципів стресостійкості в діяльності.

Взаємодія практичного психолога та класного керівника з метою формування психологічної стійкості (стресостійкості) учнів в умовах воєнного стану здійснюється також за допомогою залучення практичного психолога до проведення виховних годин. На виховних годинах доречно обговорювати питання стресових факторів, ситуацій та шляхів їх подолання, плану дій у разі небезпеки, рекомендацій щодо формування стресостійкості, ознайомити та навчити застосовувати техніки емоційної саморегуляції й тілесні практики.

Дуже важливою є тісна співпраця практичного психолога з класним керівником щодо роботи з окремими учнями, зокрема тими, які виявляють високий рівень тривожності та несприятливий психоемоційний стан. У таких випадках класний керівник стає «посередником» між психологом та учнем.

Окремим напрямком роботи психолога виступає діагностична робота. Психолог проводить опитування з метою з'ясування особливостей самопочуття учнів. Він ознайомлює класного керівника з результатами опитування та надає йому рекомендацій щодо взаємодії з учнями згідно з їхніми емоційними станами.

Важливим етапом у взаємодії є надання класному керівнику рекомендацій щодо організації навчального процесу. Це може здійснюватися в індивідуальній (консультування) та груповій формах (психологічні лекції). Оскільки в умовах воєнного стану класному керівнику доречно переглянути й відкоригувати звичні підходи до організації навчання, зокрема:

- перед тим, як розпочати роботу з учнями потурбуватися про себе (це сприяє плідній, бережній та турботливій взаємодії з учнями);
- подбати про безпеку (обговорити з учнями план дій у випадку небезпеки, повітряної тривоги);
- демонструвати вихованцям спокій і впевненість (учні більше реагують на поведінку педагога ніж на те, що він говорить);

- виділяти трішки часу для неформального спілкування (це дасть учням відчуття єднання, близькості, згуртованої спільноти);
- виявляти поблажливість до учнів (через дію стресу розумові процеси уповільнюються);
- використовувати, за потреби, на уроках вправи для саморегуляції та емоційної стабілізації, прості тілесні практики;
- використовувати на уроці психологічні хвилинки.

Отже, взаємодія практичного психолога та класного керівника передбачає великий спектр роботи та є вкрай важливою для формування психологічної стійкості (стресостійкості) учнів задля оптимізації навчального процесу в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Балакірева К. О. Методичні рекомендації для спеціалістів соціальних служб «Профілактика та подолання професійного та емоційного вигорання». – К.: Проект Програми розвитку ООН «Підтримка реформи 90 соціального сектору в Україні». URL: <https://www.slideshare.net/undpukraine/ss48391940> (дата звернення: 27.10.2022).
2. Долинко Н. П. Фізіологія стресу: матеріали до хрестоматії з дисципліни. Івано-Франківськ: НБ ПНУ, 2018. С.86.
3. Єргієва Л. Стрес: причини й ознаки. Психологічні техніки подолання стресового стану// Психолог, 2012. № 6. С.48-50.
4. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 324 с.
5. Пасічник В.І. Теорія та практика психологічної допомоги: навч. посіб. Х.: Акад. ВВ.МВС України, 2011. 250 с.
6. Пілецький В. С. Копінг-стратегії поведінки особистості в стресових ситуаціях / Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. Івано-Франківськ: ПНУ, 2014. – Вип. 19, ч. 1. С. 185-194. ББК 88, соціальна психологія стаття, наукова література праці викладачів ПНУ, кафедра соціальної психології.

ПОРАДИ ЗДОБУВАЧАМ ОСВІТИ ЩОДО ЕМОЦІЙНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Коробських Інна Олександрівна,

викладачка

Красноградського аграрно-технічного

фахового коледжу

імені Ф.Я. Тимошенка

Настав час, коли всім нам потрібно зупинитися для того, щоб зустрітися з собою, зі своїми страхами, пізнати свої істинні цінності на глибинному внутрішньо-чуттєвому рівні, переоцінивши колишні, і врешті-решт зрозуміти, що означає бути Людиною й відкрити для себе такий простий сенс життя.

Ситуація зараз в нашій державі небезпечна не тільки для фізичного здоров'я і життя людей, а й для здоров'я психічного, психологічного. Психоемоційна дестабілізація особистості призводить до втрати базового відчуття безпеки. Розглянемо приклад практичного застосування психологічних вправ як бути стабільним по відношенню до такої негативної емоції, як страх. Ви сидите вдома на дистанційному навчанні. Уявіть, що Ваше життя до воєнного стану було відносно стабільним. На життя вистачало, однак, фінансових заощаджень Ви не маєте. Крім цього, у Вас батьки – інваліди, або вже в віці 60+, які живуть далеко від Вашого місця навчання. Вони іноді не слухаються Вас і виходять по хліб та продукти самостійно. І Ви знаєте, що вони себе не контролюють на сто відсотків, під час тривоги не переходять в безпечні місця. І ось Ви перед телевізором, дивитесь третій раз новини.....Це Вас лякає. Ще й економічна криза. Ви починаєте боятися. Боятися померти, боятися втратити батьків, або боятися вижити, втративши батьків. Ви відчуваєте, як всередині нарастають паніка, відчай з одночасним відчуттям роздратування й злості через власну безпорадність. Що потрібно зробити:

1. Відчути свій негативний стан і сказати йому «Стоп!».

2. Усвідомити, які саме емоції Ви відчуваєте і назвати їх: «я відчуваю страх, роздратування, відчай, паніку» і знову сказати «Стоп!», глибоко вдихнути і видихнути декілька разів.

3. Внутрішнім голосом звертаючись до страху, сказати: «Страх, ти мені не потрібний! Йди геть! Я заміною тебе внутрішнім спокоєм».

4. Зосередитися на своєму диханні і постаратися досягти стану внутрішньої тиші, уявивши, як під час видиху страх виходить з Вас, а спокій наповнює Вашу суть.

5. Після цього в спокійному стані розберіться, чого саме ви боїтеся, коли вперше цей страх з'явився, усвідомте деструктивні наслідки Ваших можливих дій у стані страху і відчаю.

6. Проаналізуйте, наскільки страх і відчай можуть завадити «грамотно» й виважено пережити ситуацію страшну сьогодення, дотримуючись прийнятих у суспільстві нових правил.

7. Змодельуйте уяві той емоційний стан, який є найбільш конструктивним і найбільш ресурсним у цій життєвій ситуації для Вас і Ваших близьких.

8. Ідентифікуйте для себе і проговоріть, які саме позитивні почуття складають цей ресурсний стан.

9. Постарайтеся відчути цей стан спокійного емоційно-почуттєвого рівня і максимально зафіксуйте його всередині себе.

10. Зверніть увагу на зміну фізичного самопочуття у Вашому тілі.

Проговоріть намір перебувати в стані внутрішнього спокою, стійкості, зосередженості й вчасно та адекватно реагуйте на кожний життєвий виклик чи проблему.

Здійснивши аналіз суті й розглянувши переваги психоемоційного мислення, приходимо до висновку, що зараз особливий час, коли в кожного з нас є можливість усвідомити на всіх рівнях: тіла, думок і почуттів, – як сильно ми взаємопов'язані і взаємозалежні, відповідальні не тільки за свій особистий світ, а й за весь наш Світ в цілому. Критикувати, засуджувати, скаржитися і нити – це небезпечно! Це руйнівна енергія, яка ґрунтується на емоціях і

почуттях низького порядку: страху, гніву, дратівливості, невдоволення, злості, агресії від того, що руйнується звичний комфорт, від повної невизначеності і втрати контролю. Єдине, що ми можемо контролювати—це наші думки і реакції! І зараз, як ніколи, важливо вибирати дорогу любові і творення у своєму серці, зберігати внутрішній спокій і допомагати в цьому іншим.

Війна вчить нас любові (хоча на перший погляд це здається парадоксальним!), він вже показує те, що насправді цінне!!! Ми зараз усі рівні! Неважливі ні соціальний статус, ані гроші. Отже, як ніколи, зараз необхідно: бути максимально усвідомленими; виконувати правила, прийняті суспільством; припинити критикувати, засуджувати, скаржитися і нити; якщо є страхи, визнати їх, чесно відповівши собі на питання «чого я боюся?» Це усвідомлення дасть Вам відчуття щирої вдячності за життя, за все, що у Вас є, за кожний прожитий день. Тому наповнюйте свої дні приємними моментами, корисними справами, радістю або просто тишею – для самопізнання і відкриття нового в собі, а також у своїх близьких.

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

**Костенко Зоя Вікторівна,
Левченко Тамара Василівна,
викладачі**

**Красноградського аграрно-технічного
фахового коледжу імені Ф.Я. Тимошенка**

До напрямів формування професійної мобільності сучасного фахівця аграрного сектору в умовах воєнного стану бажано віднести такі: 1) освоєння нової сукупності професійних знань у сфері професійної праці; 2) поява

інтегрованих професій; 3) освоєння професій, що мають загально професійний, загальнодержавний та надспеціальний характер (наприклад, агроінженер, економіст, менеджер, маркетолог та ін.). Професійний розвиток фахівців відбувається за рахунок розвитку ключових компетентностей, а саме: фахових, дидактичних, дослідницьких, лідерських, цифрових. Започатковані різні модулі в умовах дистанційної освіти (фаховий, дидактичний, дослідницький, лідерський, модуль з розвитку цифрової компетентності), які підсилюють розвиток професійних компетентностей викладачів вищої школи в умовах дистанційного навчання та воєнного часу. Фаховий модуль включає: 1) дистанційний план підвищення кваліфікації; 2) проходження фахового модулю, по можливості, на базі закладів-партнерів по проходженню технологічної практики протягом навчального року. Дидактичний модуль передбачає: 1) застосування пасивних, активних та інтерактивних методів; 2) запровадження навчання, заснованого на наукових дослідженнях.

Дослідницький модуль передбачає: 1) підбір журналу для публікації у WoS/Scopus; 2) міжнародну діяльність індивідуальні та колективні грантові проекти; 3) пояснення щодо показників публікаційної активності; 4) оформлення наукових праць, пошук сервісів для редагування текстів, оформлення бібліографічних посилань, перевірка наукових текстів на плагіат. До змісту лідерського модулю відносяться: 1) знання про особливості партнерської взаємодії; 2) побудова власної траєкторії особистістю, розвиток лідерського потенціалу; 3) використання різних способів комунікації з різними цільовими аудиторіями; 4) розуміння психологічних основ феномену лідерства; 5) готовність до реалізації нововведень у викладацькій діяльності. Модуль з розвитку цифрової компетентності включає: 1) застосування цифрових інструментів для вирішення завдань формувального оцінювання у змішаному навчанні; 2) застосування сучасних онлайн-сервісів та цифрових інструментів; 3) поєднання можливостей LMS із сучасними сервісами Веб 2.0 та Веб 3.0; 4) створення навчальних е-ресурсів різного формату.

Однією зі структурних компонентів професійної мобільності майбутнього фахівця аграрного сектору в умовах сьогодення є мотивація. Мотивація професійного вдосконалення особистості визначається як сукупність внутрішніх спонукань, які зумовлюють, спрямовують та регулюють процес професійного зростання. Мотивація професійного вдосконалення особистості на різних стадіях становлення професіонала (настановлення, практичне оволодіння професією, заключна (завершення професійної діяльності)) має різні особливості. Настановлення щодо професійного вдосконалення формується вже на стадії навчання, де виникає і закріплюється інтерес до змісту професійного вдосконалення; індивідуальна значущість професійного вдосконалення; виникає прагнення і намір особистості удосконалювати професійну діяльність задля самореалізації у майбутній професійній кар'єрі, яка буде так необхідна для відбудови держави після війни. На стадії практичного оволодіння професією студентом уточнюються його причини зацікавленості у професійному вдосконаленні; відбуваються корективи мотивів і цілей професійного вдосконалення; з'являється перша задоволеність від результатів удосконалення професійної діяльності; виникають мотиви самореалізації особистості у професійній діяльності. На стадії акме (професійного розквіту) посилюються мотиви особистісного зростання, престижності професії, професійної творчості; переважають конструктивні мотиваційні тенденції, які зорієнтовані на творіння, відбувається переосмислення проблем, що викликають незадоволення та збільшується кількість рішень на основі професійної інтуїції тощо. На заключній стадії (завершення професійної діяльності) можливе декілька варіантів перетворення мотивації професійного вдосконалення. Але в умовах воєнного часу головною метою є підтримання професійного розвитку майбутніх молодих спеціалістів які своїми знаннями та вмінням зможуть відбудувати нашу незламну Україну.

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УОМВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Костенко Надія Вікторівна,
викладачка біології та екології
ДНЗ «Запорізький професійний ліцей автотранспорту»

Мої здобувачі освіти будуть дізнаватися про нове не від мене; Вони будуть відкривати це нове самостійно. Моя основна задача – допомогти їм розкритися.

Класний керівник

Це ключова фігура в організації цілісного педагогічного процесу в конкретному класі. Він є його керівником та координує дії усіх об'єкт-суб'єктів, що беруть в ньому участь.

Психологічна складова роботи класного керівника:

- здійснення дослідницької роботи з вивчення психологічних особливостей особистості здобувача освіти;
- проведення дослідження соціально-психологічної ситуації в класі;
- складання психолого-педагогічної характеристики здобувача освіти та групи.

Організація роботи класного керівника в умовах воєнного стану

Організація освітнього процесу в умовах воєнного стану потребує іншого змісту та підходів до проведення виховної роботи.

Головні напрями виховної роботи зараз мають стати:

- Психологічна підтримка здобувачів освіти
- Розвиток критичного мислення та медіаграмотності
- Правила поведінки здобувачів освіти в умовах воєнного стану
- Організація та підтримка здобувачів освіти-ВПО
- Національно-патріотичне виховання

Психологічна підтримка здобувачів освіти

Зараз здобувачі освіти найбільше потребують підтримки та розуміння, академічні успіхи та оцінки відходять на другий план. Той факт, що здобувачі освіти, на жаль, поступово вимушено звикають до нових реалій, не означає, що вони можуть обійтися без підтримки дорослих. Вони як ніколи її потребують. Їм потрібна наша впевненість у тому, що все буде добре, наша стійкість та віра в перемогу навіть у важкі часи невизначеності.

Розвиток критичного мислення та медіаграмотності

Про те, наскільки важливо критично мислити в будь-якій ситуації та володіти навичками медіаграмотності, говорили завжди. І тепер, в умовах війни, ми можемо як ніколи добре бачити всі наслідки активної роботи ворожої пропаганди. Вона приймає різні форми, інколи найнеочікуваніші, але ми маємо бути готові. І маємо навчити здобувачів освіти теж бачити фейки та пропаганду, адже нерідко вона спрямована саме на молоде покоління, на яке легше вплинути.

Правила поведінки здобувачів освіти в умовах воєнного стану

Нова реальність диктує нові правила життя. Тепер одне з найважливіших завдань – навчити здобувачів освіти правилам безпеки, які допоможуть зберегти життя. Здобувачі освіти мають знати:

- які заборони та обмеження діють під час воєнного стану;
- що таке «тривожна валіза», як її зібрати, що туди покласти;
- як діяти під час повітряних тривог (що робити, якщо сигнал застав удома / на вулиці / в магазині тощо);
- як поводитися під час обстрілів;
- що робити у випадку виявлення вибухонебезпечних предметів;
- як надавати першу домедичну допомогу.

Адаптація та підтримка здобувачі освіти-ВПО

Звісно, дуже важливо, аби здобувачі освіти з числа внутрішньо переміщених осіб змогли потоваришувати з одногрупниками, хоч як би вони не навчалися – онлайн чи офлайн. Контакт із однолітками в будь-якому випадку чинить позитивний вплив та допомагає оговтатися від стресу. Але не менш важливо

провести правильну підготовчу роботу з групою, аби здобувачі освіти зі свого боку теж допомогли новеньким.

Національно-патріотичне виховання

Тепер, в умовах повномасштабної війни, яку розв'язала рф проти України, вже ні в кого не викликає сумнівів той факт, що зараз ми маємо приділити особливу увагу національно-патріотичному вихованню. Саме тому надзвичайно важливо:

1. Проводити заходи національно-патріотичної спрямованості.
2. Займатися волонтерською діяльністю.
3. Розповідати здобувачам освіти про українську культуру.
4. Влаштовувати акції пам'яті.
5. Проводити години спілкування, присвячені війни рф проти України.
6. Створювати навчальні проекти, присвячені борцям за незалежність та свободу нашої країни.
7. Організовувати зустрічі із ветеранами АТО, ООС та війни рф проти України.

Дистанційне навчання: інструменти для організації ефективної та цікавої роботи

Складністю дистанційного навчання є не тільки стимулювання здобувачів освіти до внутрішньої роботи, а й можливість розгортання діалогу, який дозволяє здобувачам освіти висловлювати найрізноманітніші пропозиції.

Основна мета комунікації полягає в залученні та мотивації учасників до навчання.

Для забезпечення дистанційного навчання здобувачів освіти викладач може створювати власні веб-ресурси або використовувати інші веб-ресурси на свій вибір. При цьому обов'язково надати здобувачам освіти рекомендації щодо використання ресурсів, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо. Щоб привчати здобувачів освіти до академічної доброчесності, важливо завжди давати коректні посилання на джерела використаної інформації.

Найголовнішим критерієм вибору інструментів для організації дистанційного навчання має бути відповідність поставленим методичним цілям, тобто те, наскільки певний сервіс чи ресурс уможлиблює досягнення очікуваних результатів навчання в дистанційному форматі.

При цьому бажано також урахувати універсальність цих інструментів, щоб скоротити кількість різних платформ, які використовуються для навчання.

Порівнюючи кілька інструментів, варто враховувати зрозумілість інтерфейсу як для вчительства, так і для учнівства. Перевагу краще надати україномовним ресурсам або таким, що мають інтуїтивно зрозумілий інтерфейс. Водночас важливо врахувати можливі особливі потреби учнів та засади універсальної доступності програмних засобів. В умовах, коли навчання відбувається за допомогою персональних пристроїв, слід зважати на розмаїття цих пристроїв та обирати ресурси, які максимально підходять для різних платформ (персональні комп'ютери, планшети, мобільні пристрої Apple, Android тощо).

Веб-ресурси

- Платформа Moodle
- Платформа Google Classroom
- Zoom

Інструментарій

- Відео
- Тести
- Онлайн дошки
- Інтерактивні сервіси миттєвого опитування

Сучасні концепції діяльності класного керівника у виховній системі закладу освіти

У сучасних умовах самореалізації та розвитку здобувачів освіти, постає питання інтерпретації особистісного підходу у стосунках класного керівника із здобувачами освіти .

Враховуючи теперішні умови, класний керівник є справжнім менеджером групи, адже він:

1. робить все можливе для створення громадського порядку та безпеки під час освітнього процесу;
2. створює взаємодію учасників освітнього процесу (здобувачів освіти – викладачів, здобувачів освіти – здобувачів освіти, викладачів – батьків, батьків – адміністрації);
3. організовує та проводить позаурочну та культурно-масову роботу;
4. сприяє самореалізації та розвитку здобувачів освіти;
5. є прикладом для наслідування.

Також класний керівник повинен створювати умови для організації змістовного дозвілля та показувати здобувачам освіти, що навчально-виховний процес у ліцеї (професійно-технічної освіти) може й навчати, і розвивати. Тобто дозвілля у закладі професійно-технічної освіти не має звужуватись до сидіння на перерві у телефоні.

Класний керівник разом з батьками мають обов'язково враховувати вікові та індивідуально-психологічні особливості здобувачів освіти та добре розуміти, як вони розвиваються.

ПОРАДИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Костенко Надія Володимирівна,
соціальний педагог
Запорізького академічного ліцею № 34
Запорізької міської ради

В умовах війни робота з дітьми є певним викликом для педагогів. Важливо зрозуміти, як її проводити, з чого розпочинати, які

ефективні стратегії використати. Адже, на жаль, нашим дітям – здобувачам освіти, які знаходяться поруч з дорослими довелося відчутти небезпеку воєнного часу, що, безперечно, збільшило їх тривожність. Завдання педагогів – допомогти дитині впоратися з цією тривожністю, заспокоїти її.

В умовах війни робота з дітьми є певним викликом для педагогів. Важливо зрозуміти, як її проводити, з чого розпочинати, які ефективні стратегії використати. Адже, на жаль, нашим дітям – вихованцям, учням, які знаходяться поруч з дорослими довелося відчутти небезпеку воєнного часу, що, безперечно, збільшило їх тривожність. Завдання педагогів – допомогти дитині впоратися з цією тривожністю, заспокоїти її.

Як говорити з дітьми про травматичну подію (війну чи смерть)?

В екстраординарній ситуації нам необхідні ординарні речі.

- Чуттєві батьки чи опікуни, які оточують дитину турботою
- Доступ до ресурсів (школа, ігри, їжа...).
- Підтримка стосунків з однолітками

Що допомагає дитині?

- ✓ Щоденна рутинна. Важливо, щоб дитина мала певні острівці визначеності (зранку чистимо зуби, робимо зарядку...).
- ✓ Відволікання уваги (іграми) та можливість бути активними (намалювати, зліпити щось).
- ✓ Опіка батьків, просто проведення часу разом.
- ✓ Структура та обмеження (наприклад, коли діти занадто агресивні).
- ✓ Інформація. Пояснити дитині як діяти в якій ситуації. Якщо є інформація, дитина знає, що відбувається, і має контроль.
- ✓ Найважливіше — відповіді на запитання.

Як говорити з дитиною про травмуючі події (війну, смерть близьких)?

- Дати собі можливість слідувати запитанням, які задає дитина. Скажіть дитині, що вона може запитати у вас все, що хоче.

- Діти мають своє власне розуміння травматичних подій та смерті відповідно до їх віку. Тому ви можете довіритися їхній здатності захисти себе. Уважно слухайте їх запитання та відповідайте лише на запитання, які задає дитина.
- Ви можете знайти відповідь, яка буде прийнятною для дитини. Заспокоїти, перевести фокус на щось інше. Діти вже знають, що існує добро і зло через казки.
- Важливо бути відвертим. Відвертість не означає, що треба говорити все. Але все, що ви говорите, має бути правдою. Інакше ви можете втратити довіру дитини.

Відсьогодні здобувачі освіти повернулися до навчання у дистанційному форматі. Думки батьків розділилися: одні вважають, що ніякого навчання під час війни бути не може, інші – що діти мають навчатися незважаючи ні на що. Психологи ж підтримують відновлення навчального процесу, але мають деякі зауваження та рекомендації до його організації.

Головна мета дистанційного навчання під час війни – не засвоєння нових знань, а психологічна підтримка, спілкування, переключення уваги дітей.

“Саме зараз наше завдання – допомогти дітям повернути, створити хоч невеликий простір безпеки. Багато хто з дітей перебувають у стані шоку. Ми не можемо припустити, що стане тригером для травматичних реакцій, тому наші уважність, емпатійність, почуття такту та відчуття опори дуже важливі”.

Поради щодо організації освітнього процесу:

1. Жодних негативних оцінок, обліку відвідування, об’ємних домашніх завдань тощо – навчання повинно стати допомогою дитині, а не черговим стресом та хвилюваннями.
2. Зараз не час планувати уроки на вивчення нового матеріалу. Заняття мають бути орієнтованими на повторювання – це буде ефективніше.
3. Не забувайте про загальні правила дистанційного навчання та гігієну користування гаджетами.

4. Ставтеся з розумінням до дитячої розсіяності, неуважності та інертності під час онлайн уроків.
5. Вчителі мають підбадьорювати дітей, а не залякувати негативом під час уроків. А відволікатися варто лише на підтримку та турботу, а не на актуальні новини.
6. Якщо в роботі плануєте створювати щось із частин, наприклад кубиків, пам'ятайте: якщо деталі руйнуватимуться, це може нагадувати дітям зруйнований будинок. До того ж будьте уважні до звуків, що використовуються в супроводі.
7. Не пропонуйте дітям жодних образів воєнної техніки. Приймається лише той варіант, коли вони самі хочуть намалювати, виліпити чи обговорити це. Натомість працюйте над образами сили та стійкості й частіше просіть дитину намалювати, зобразити те, що є її силою.
8. Якщо дитина починає говорити, що б вона не говорила, ми її слухаємо й не перебиваємо! Киваємо, підтримуємо й наприкінці робимо акцент на тому, що навіть слухати – це дуже важко. Далі можна сказати: “Але я бачу, який ти сильний і як ти справляєшся”. Проте не давайте порад, поки вас не попросили про це.
9. Навчання у такий складний час – це новий виклик для педагогів, але знайте, що ваша безумовна любов до дітей та підтримка допоможе їм стабілізувати психологічний стан.

Пам'ятайте Педагог – не психолог, тому якщо ви побачили, що ваш учень надто тривожний, плаксивий або агресивний, одразу зверніться до психолога закладу для подальшої психологічної підтримки дитини.

Список використаних джерел

1. Соціальна робота в умовах війни. URL: [Соціальна робота в умовах війни | ДЕПАРТАМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ \(dszn-zoda.gov.ua\)](https://dszn-zoda.gov.ua) (дата звернення: 26.10.2022).

2. Робота з дітьми під час війни. Поради педагогам. URL: [Соціальна робота в умовах війни | ДЕПАРТАМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ \(dszn-zoda.gov.ua\)](https://dszn-zoda.gov.ua) (дата звернення: 26.10.2022).
3. Роль соціального педагога. URL: [Ролі соціального педагога - Соціальний педагог в освіті \(google.com\)](https://google.com) (дата звернення: 26.10.2022).

СТРАТЕГІЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Кравець Світлана Савеліївна,

викладачка англійської мови

Дніпровського фахового коледжу

будівельно-монтажних технологій та архітектури

(ДФКБМТА)

У надскладних умовах воєнного стану Міністерством освіти і науки України було прийнято рішення про відновлення освітнього процесу там, де це є можливим. Наголошується, що в організації освітнього процесу пріоритетом має стати забезпечення максимально можливої безпеки для кожної дитини.

Організація освітнього процесу в умовах воєнного стану потребує іншого змісту та підходів до проведення виховної роботи. Основним цільовим напрямом має стати забезпечення безпекової складової здоров'я особистості, забезпечення її фізичного, психічного, соціального і духовного благополуччя.

Виходячи з цього основними напрямками та завданнями виховної роботи класного керівника мають стати:

- 1) надання здобувачам освіти базових знань з основ безпеки та формування поведінки правильних безпекових дій в умовах воєнного стану, навчити правилам збереження здоров'я, життя свого, оточуючих в разі бойових дій;

2) надання психологічної підтримки, забезпечення психолого-педагогічного супроводу емоційно вразливих категорій осіб;

3) сприяння адаптації та емоційно-психологічної підтримки тимчасово внутрішньо переміщеним особам;

4) формування рис і якостей «українця-переможця» у війні російської федерації проти України:

- моральна стійкість, витримка, сила волі і твердість духу;

- протидія ворожій пропаганді, віра в перемогу, підтримання власного емоційного ресурсу:

- здатність та вміння протистояти негативним емоціям, стресу, тривозі, почуттю небезпеки;

- співчуття, милосердя, взаємодопомога, волонтерство, відчуття себе громадянином [1].

НАПРЯМ 1. Надання знань з основ безпеки, формування поведінки правильних безпекових дій.

Статистика свідчить, що паніка та неправильні дії під час військових дій є основною причиною численних жертв у подібних ситуаціях. Кращий спосіб врятуватися - це уникнути загрози заздалегідь, зберігати спокій та розсудливість. В ситуаціях загроз, які можуть виникнути під час надзвичайних подій та воєнних дій, зберегти спокій допоможуть знання з основ безпеки та правил поведінки щодо дій в наявних ситуаціях.

Україна постала перед серйозними загрозами збереження державного суверенітету, утримання територіальної цілісності, виживання українства, як нації. Перед викликами наявної ситуації, не визначеної тривалості російського вторгнення та ведення бойових дій на території України, постійної в подальшому часі військової загрози з боку російської федерації виховна робота в закладі освіти має бути спрямована на забезпечення безпекової складової здоров'я здобувачів освіти на всіх рівнях із залученням усіх учасників навчально-виховного процесу. Особлива і важлива роль належить класному

керівнику, який знає своїх вихованців, організовує виховний процес, залучає до проведення виховної роботи відповідні служби.

Одним із напрямів роботи класного керівника в умовах воєнного стану, постійних воєнних загроз є надання здобувачам освіти знань з основ безпеки, ознайомлення їх з важливими для збереження здоров'я та життя правилами дій в певних ситуаціях. Питаннями для розгляду мають бути наступні:

- воєнний стан, надзвичайна ситуація, заборони та обмеження;
- правила поведінки в умовах надзвичайної ситуації воєнного характеру: необхідно, не рекомендується, забороняється;
- що таке «тривожна валіза», як підготувати, що покласти;
- як діяти під час сигналу «повітряна тривога», під час онлайн-уроків, якщо вмикається сигнал «повітряна тривога»;
- правила спілкування в соціальних мережах в умовах воєнного стану;
- як вчиняти з інформацією, яка несе загрозу для України (не фотографувати місцевість, не публікувати, не репостити інформацію, яка містить фото з координатами інфраструктури населеного пункту, розташування ЗСУ тощо);
- що робити, якщо виявлено підозрілий або вибухонебезпечний предмет;
- як поводитися під час обстрілів стрілецькою зброєю, артобстрілах, обстрілах системами залпового вогню;
- як діяти у разі виявлення диверсантів, на що і на кого звертати увагу;
- як діяти в умовах хімічної атаки;
- перша домедична допомога під час обстрілів;
- домашня медична аптечка, що має бути;
- відповідальність за паління сухої трави в період воєнного стану.

НАПРЯМ 2. Психолого-педагогічна підтримка та допомога

Військові дії в країні проходять глибокою емоційно психологічною раною всередині кожної людини. Зміна настрою, страх, тривога, невірноваженість, емоційні вибухи, паніка, зневіра... Це неповний перелік тих

характеристик, які руйнують особистість, заважають їй критично оцінювати ситуацію, адекватно діяти.

Психологи кажуть, що настрій людини на війні не менш важливий, аніж справжня зброя чи техніка. Тому завданням класного керівника в умовах воєнного стану має стати підтримка і надання здобувачам освіти допомоги в нормалізації та стабілізації психічного стану як через особистий прояв посиленої уваги, вияв любові до вихованців/вихованця, так і звертання до практичного психолога для подальшої психологічної підтримки тих вихованців, які цього потребують.

Міністерство освіти і науки рекомендує для роботи:

Методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій», лист №1/3872-22 від 04.04.2022 року: Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні, лист №1/3737-22 від 29.03.22 року.

НАПРЯМ 3. Підтримка тимчасово внутрішньо переміщених осіб

В листі Міністерства освіти і науки від 06.03.2022 року №1/3371-22 «Про організацію освітнього процесу» сказано, що у багатьох регіонах заклади освіти відкрили свої двері для біженців, тимчасово переміщених осіб. Тимчасово внутрішньо переміщені особи - це особи, які внаслідок агресії російської федерації евакуйовані з місця постійного проживання. Завдання класного керівника - допомогти здобувачам освіти з числа тимчасово внутрішньо переміщених осіб адаптуватися в учнівському колективі групи.

НАПРЯМ 4. Формування рис, якостей особистості «українця-переможця»

Щодо вибору методів, засобів, форм роботи керуємося:

Про закінчення навчального року в закладах професійної (професійнотехнічної) освіти, лист МОН № 1/3952 від 07.04.22 року, пункті: Відповідно до підпункту 3.3.1 пункту 3.3 Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах, затвердженого наказом МОНУ від 30.05.2006 №419 педагогічні працівники

самостійно, з урахуванням основ педагогіки, визначають засоби і методи навчання та виховання учнів.

Щоденно, в залежності від форми навчання (офлайн - в закладі освіти, онлайн - в групі), проводимо загальнонаціональну хвилину мовчання за співвітчизниками, загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Список використаних джерел

1. Виховна робота в умовах воєнного стану. URL: <https://naurok.com.ua/vihovna-robot-a-v-umovah-voennogo-stanu-290318.html> (дата звернення: 27.10.2022).
2. Бесіда щодо безпеки в умовах воєнного часу. URL: <https://vseosvita.ua/lesson/besida-shchodo-bezpeky-v-umovakh-voiennoho-chasu-139893.html> (дата звернення: 27.10.2022).
3. Година спілкування «Обличчя війни. Вибухонебезпечні предмети». URL: <https://naurok.com.ua/godina-spilkuvannya-oblichchya-viyni-vibuhonebezpechni-predmeti-292085.html> (дата звернення: 27.10.2022).
4. Нормативні акти та інші правові документи нашої держави вказані в тексті доповіді.
5. Педагогический словарь. URL: <http://enc-dic.com//pedagogics/> (дата звернення: 27.10.2022).

АЛГОРИТМ ДІЙ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Кравчук Юлія Вячеславівна,

викладачка біології та хімії

ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище

«Моторобудівник»»

Патріотичне виховання у сучасних закладах освіти є пріоритетним але у зв'язку з воєнним станом в країні на перше місце у роботі класного керівника зараз психологічна підтримка дитини. Основним цільовим напрямом в якому повинні працювати класні керівники мають стати саме забезпечення складової здоров'я особистості як фізичного так і психічного, а також соціальне і духовне благополуччя.

Першочергово класний керівник повинен виховати в собі стійкість та незламність. Важливим є також те, що у спілкуванні з учнями ні в якому разі не можна заперечувати реальність. Відповідаючи на питання дітей стосовно війни та загроз потрібно зберігати спокій, тим самим ментально передаючи його здобувачам освіти. Як свідчить статистика, саме через паніку та супутні з нею необдумані дії людини під час військових дій є причиною численних жертв у подібних ситуаціях. Потрібно постійно проговорювати з дітьми алгоритм дій під час повітряної тривоги, вибухів, надзвичайних ситуацій, тощо на класних годин або бесідах. Переглядати відеоролики про безпеку. Акцентувати увагу дітей на заборонах та обмеженнях під час воєнного стану, так як це безпосередньо може вплинути на їх життя. Поцікавтесь: чи знають здобувачі освіти де найближчі укриття до їх місця проживання, де є центри допомоги у разі надзвичайних ситуацій. Якщо діти не володіють цією інформацією, то обов'язком класного керівника буде самостійно дізнатися про такі місця та проінформувати дітей а також їх батьків, опікунів або осіб з якими мешкає дитина.

Військові дії на території нашої країни залишають глибокі психологічні рани всередині кожної людини, особливо це стосується дітей шкільного віку в яких підвищена нервова збудженість та емоційність. Зі слів психологів страхи, зневіра, відчай, емоційні вибухи, тривожність - це першочергові характеристики, що руйнують особистість людини. Все це заважає критично оцінювати ситуацію та адекватно діяти, що в сьогоденнішніх реаліях є критично важливим для збереження власного життя. Виходячи з цього, завданням

класного керівника в умовах воєнного стану є допомога здобувачам освіти у нормалізації та стабілізації психічного стану. Потрібно проявити посилену увагу до емоційного самопочуття кожного з вихованців, стати для них підтримкою і опорою. На класних годинах потрібно приділити увагу проблемі учнів стосовно вмінню керувати власними емоціями, розуміти їх на правильно виражати. Для цього рекомендується застосовувати спеціальні вправи, які може надати психолог. Наприклад багато корисних вправ можна взяти до уваги з «Посібнику самопомоги» який розробили для тих кого зачепила війна. Важливо у такій роботі з дітьми наштотувати їм дати відповіді самим собі на такі питання: «Я відчуваю...», «Я відчуваюсь...», «Я бачу, я чую...», «Якщо... то...». Саме пізнання власних емоцій є першим кроком до стабілізації внутрішнього психічного стану (рис. 1).

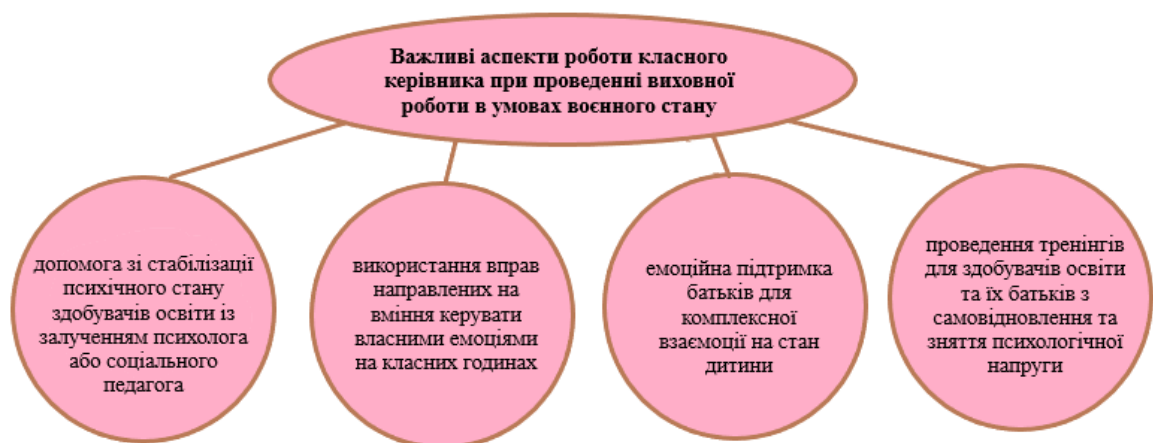

Рисунок 1 – Важливі аспекти роботи класного керівника при проведенні виховної роботи в умовах воєнного стану

Підтримуйте батьків, адже вони задають психологічні настрої всередині сім'ї здобувачів освіти. Необхідно надати їм рекомендації якими володієте стосовно розмов з дітьми про війну, техніки самовідновлення та зняття психологічної напруги.

Також особливу увагу потрібно приділити дітям, які вимушено переселились з зони бойових дій. Ці здобувачі освіти першочергово потребують психологічної допомоги зі сторони класного керівника, який має

залучитися співпрацею з психологом та соціальним педагогом. Якщо такі діти не охоче йдуть на контакт, не варто їх змушувати спілкуватись. Тільки комплексна соціально-емоційна, психологічна та моральна підтримка зможе допомогти учню у майбутньому відкритися.

Як вже було зазначено раніше, патріотичне виховання є невід'ємною частиною у вихованні здобувачів освіти. Класний керівник повинен посилити у дітей розуміння що вони носять горде ім'я – українець. Є важливим пам'ятати всіх героїв та жертв війни, тому кожного дня долучати учнів до «Загально національної хвилини мовчання за загиблими внаслідок зброєної агресії російської федерації проти України». Потрібно прививати в дітях почуття милосердя та співчуття, розповісти про можливості волонтерства, взаємодопомоги та відчуття себе громадянином.

Також важливу увагу слід приділити розвитку в учнів критичного мислення в умовах агресивної інформаційної війни. Розповісти здобувачам освіти про важливість перевірки інформації яку вони читають, як розпізнати фейки, що довіряти можна тільки офіційним державним джерелам. Навчити аналізувати різні точки зору, відділяти прояви маніпуляції від переконливих аргументів.

Важливо пам'ятати, що в умовах війни є дуже важливим збереження в здобувачів освіти уміння вести конструктивні діалоги, підтримувати один одного та співпраці з іншими. Підтримувати їх моральний настрій та психічну рівноваженість.

Список використаних джерел

1. Ройз С. Супергерої безпеки. Як підготувати дітей до можливих надзвичайних ситуацій. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/civilniy-zahist/2022/03.02/My.hotovi.Pro.ditey.03.02.pdf> (дата звернення: 06.10.2022).
2. Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки при міністерстві культури та інформаційної політики. У разі надзвичайної ситуації або війни. URL: <https://www.mil.gov.ua/content/pdf/NS-WAR.pdf> (дата звернення: 06.10.2022).

3. Посібник самодопомоги. Упорядники: Т.Ковалик, В.Чоботарь, О.Гуковський, 2021. 23 с. URL: https://usp.community/images/File/Self-support_manual_Ukrainian.pdf (дата звернення: 06.10.2022).
4. Розмови про війну. Питання та відповіді про війну для батьків та опікунів дітей та підлітків, 2022. 14с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/03/31/Rozmovy.pro.viynu.31.03.22.pdf> (дата звернення: 06.10.2022).
5. Пропаганда: історія питання. Uchoose.info. URL: <https://uchoose.info/propaganda-i> (дата звернення: 06.10.2022).
6. Як організувати роботу з учнями та їх психологічну підтримку в умовах війни. Педрада портал освітян України. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/3054-yak-organizuvati-robotu-z-uchnyami-ta-h-psihologchnu-pdtrimku-v-umovah-vyni> (дата звернення: 06.10.2022).
7. Юрченко С. Методичні рекомендації класним керівникам закладів професійної(професійної-технічної) освіти «Виховна робота в умовах воєнного стану» URL: <https://naurok.com.ua/vihovna-robotu-v-umovah-voennogo-stanu-290318.html> (дата звернення: 06.10.2022).

ДОВІРА – ОСНОВНА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ КУРАТОРА ТА СТУДЕНТІВ АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ

Крищук Катерина Ігорівна,
магістр освітніх, педагогічних наук, викладач
Одеського фахового коледжу транспортних технологій

У закладі фахової передвищої освіти найважливішими складовими є якісно організований процес навчання та виховання. Куратор групи виступає головним консультантом та вихователем студентів у групі. Від ефективності управління куратора залежить якість навчально-виховного процесу.

Основним завданням фахової передвищої освіти є підготовка висококваліфікованого спеціаліста, культурного, освіченого та високоморального громадянина нашої країни.

Успішне виконання поставлених задач у значній мірі залежить від того, які взаємовідносини складаються між студентами та викладачами. Головною метою у роботі куратора зі студентами академічної групи полягає у встановленні довірчих відносин.

Довіра є однією з фундаментальних складових ефективної взаємодії особистостей, обміну знаннями та досвідом, характеризує духовність особистості, сприяє гармонізації життя. Адже людина потребує довіряти іншим людям та світу, тому довіра – стрижневий елемент соціального та психологічного добробуту людини у суспільстві [6].

Одночасно довіра може стати засобом обману, маніпулюванням людиною. Довіра визначає якість будь-яких відносин (особистісних, групових, суспільних, економічних, політичних).

Довіра дозволяє взаємодіяти людині з іншими людьми, з незнайомими й знайомими об'єктами оточуючої дійсності. Феномен довіри з одного боку, пов'язаний з ризиком, а з другого – потребує перевірки, тому довіра, виникаючи у внутрішньому світі особистості (як переживання), може проявлятися лише через її активність. Рівень довіри постійно коректується, і ця корекція тісно пов'язана із досвідом людини [3].

Двояка спрямованість психіки людини потребує наявності довіри до світу (умова взаємодії з ним) і довіри до себе (умова активності особистості).

Люди, які мають базову довіру до світу, попри те, що вони зустрічаються з проявами підступності та обману, усе ж таки зберігають позитивне світосприйняття й здатні насолоджуватися життям. У таких студентів-першокурсників процес адаптації відбувається швидше, аніж у тих студентів, котрі від народження мають комплекс базової недовіри до світу. Такі студенти постійно відчують депресію, тривогу, страх, ворожість до оточення, отже процес адаптації може затягнутися, або студентів поглине процес дезадаптації.

Функція пізнання та самовдосконалення особистості – одна з головних соціально-психологічних функцій довіри. Її сутність полягає у явищі довіри до себе на рефлексивному рівні, самопідтримці, самоповазі, самоприйнятті, самокерівництві, інтернальності (умінні брати відповідальність). Саме ця функція дозволяє поглянути на себе з іншого боку та повірити у власні сили, повірити в самого себе, а це є головним, бо тільки тоді, коли людина впевнена в собі, вона може добитися позитивного результату [1].

Проблему довіри і довірчих відносин в контексті освітнього процесу висвітлюють у своїх роботах І. Ф. Аметов, В. О. Дорофєєв, Р. Ю. Кондрашова, Л. С. Скрябіна та ін. У своїх дослідженнях автори зокрема розглядають особливості прояву довіри в системі «вчитель–учень» при різних стилях педагогічного керівництва, умов, що забезпечують довірчі відносини педагога та учня в освітньому процесі [3].

Серед працівників системи освіти, у вирі міжособистісних стосунків та спілкування зі студентами перебувають куратори, викладачі, соціальні педагоги, психологи. Спілкування викладача та студента ми можемо характеризувати за певними видами, прийнявши до уваги, що спілкування – це завжди вплив, навіть, якщо подібне завдання не ставиться, спілкування змінює людей, які вступили у нього [2].

Спілкування може бути монологічне або діалогічне. Монологічне спілкування поділяється на імператив та маніпуляцію.

Імператив – це авторитарна, директивна форма впливу на партнера, з метою досягнення контролю над його поведінкою і внутрішніми установками, змушення до певних дій чи рішень. Особливість імперативу – в тому, що кінцева мета спілкування («Будеш робити так, як я скажу») не завуальована. Засоби впливу у процесі подібного спілкування: накази, вказівки, розпорядження, покарання, вимоги, заохочення [4].

Маніпуляція – це умисне і приховане спонукання іншої людини до переживання певних станів, прийняття рішень і виконання дій, необхідних для досягнення ініціатором своїх власних цілей. Важлива відмінність

маніпулятивного стилю поведінки полягає в закритості цілей від об'єкта маніпуляції. Розкриття мети веде до руйнування маніпуляції [4].

Діалогічне спілкування – це таке спілкування, у якому особистість сприймається як цінність і унікальна особистість. Важлива умова успішного впливу у діалогічному спілкуванні – установлення довірливих стосунків, які забезпечують не стільки цілеспрямований вплив, скільки взаємодію. Це означає участь кожного учасника взаємодії у розв'язанні спільного завдання з відповідним коригуванням своїх дій, врахуванням попереднього досвіду, активізацією власних здібностей і можливостей партнера [5].

Види взаємодії поділяють на дві групи:

1. Співробітництво. Воно передбачає такі дії, які сприяють організації спільної діяльності, забезпечують її успішність, узгодженість, ефективність. Цей вид взаємодії позначають також поняттями «кооперація», «згода», «пристосування», «асоціація» [5].

2. Суперництво. Цю групу утворюють дії, які певною мірою розхитують спільну діяльність, створюють перепони на шляху до порозуміння. Їх позначають також поняттями «конкуренція», «конфлікт», «опозиція» [6].

Педагогічне спілкування має ряд особливостей, зокрема це система соціально-психологічної взаємодії між куратором та студентом, спрямована на створення оптимальних соціально-психологічних умов для обопільної діяльності. Спільна успішна діяльність передбачає ряд умов, які мають бути враховані.

По-перше, необхідно забезпечити суб'єкт-суб'єктний характер педагогічних стосунків, який полягає у рівності психологічних позицій, готовності педагога та студента до прийняття аргументів співрозмовника, взаємодії один з одним.

По-друге, головними ознаками педагогічного спілкування на суб'єкт-суб'єктному рівні є: особистісна орієнтація співрозмовників (здатність бачити і розуміти один одного), недопустиме домінування викладача у спілкуванні, він

повинен визнавати право студента на власну думку, позицію, готовність прийняти точку зору співрозмовника.

По-третє, відкритість і довіра між партнерами. Ця ознака, передбачає визнання активної ролі, здобувача освіти у процесі виховання. Куратор не зводить своїх дій до оцінювання поведінки студента і вказівок на необхідність і способи її поліпшення. А лише надає інформацію, студент повинен сам вчитися оцінювати ситуацію та відповідати за свої дії.

Взаємодію на засадах довіри зумовлює відкрита позиція у спілкуванні куратора, виклад інформації від першої особи («Я вважаю», «Я хочу з Вами порадитись»), звертання до студента на ім'я, а не на прізвище, обговорення викладачем та студентами особистого досвіду, висловлення не просто своєї думки, а свого ставлення до ситуації. Довірливим відносинам між куратором групи та студентами також сприяє відсутність образливого порівняння особистості, негативної критики, безапеляційних розпоряджень без надання важливої інформації щодо виконання цих розпоряджень, відсутність ярликів та упередженого ставлення до студента.

Куратор академічної групи повинен бути не лише носієм досвіду життєдіяльності у закладі освіти, а й творчою, ініціативною особистістю, постійно самоудосконалювати свої професійні знання.

Основні умови продуктивної взаємодії куратора та студентів академічної групи – це взаємна довіра і бажання зрозуміти один одного, що дає можливість виявити та задовольнити особисті потреби учасників навчально-виховного процесу.

Важливою умовою корекції взаємовідносин викладача та студентів є достатній рівень сформованості їх психологічної компетентності загалом, та комунікативної культури зокрема. Студентоцентризм, взаємна гуманістична спрямованості викладача та студента, взаємопроникнення їх у світ почуттів та переживань, готовність до прийняття аргументів співрозмовника, відкритість та довірі між партнерами. Саме завдяки цим компонентам куратор та студенти

діють як партнери, спільно організовуючи діяльність, аналізуючи та коректуючи допущені помилки.

Список використаних джерел

1. Ворожбит С. Соціально-психологічні функції явища довіри // Соціальна психологія, 2001. № 1. С.56–63.
2. Колтунович Т. Етичний кодекс психолога: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ, 2007. 232с.
3. Кравченко В. Структурно-функціональна модель довіри: зб. наук. пр.: Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2011. Вип. 16. С. 288.
4. Москаленко В. Соціальна психологія: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 624с.
5. Орбан-Лембрік Л. Соціальна психологія . Київ: Академвидат, 2003. 446с.
6. Юрченко О. Взаємозв'язок інтернальності та міжособистісної довіри студентів технічного ВНЗ. Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка, 2012. Вип. 2. С.110-116

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЕДВАЙЗЕРА В УМОВАХ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ

Крошка Світлана Андріївна,

викладачка фізичного виховання

Відокремленого структурного підрозділу

«Лисичанський педагогічний фаховий коледж

ДЗ «Луганський національний університет

імені Тараса Шевченка»

Наприкінці ХХ сторіччя суттєвого розвитку набули інструменти систем відкритої освіти, що спрямовані на розв'язання проблем сучасної педагогіки, сприяють підвищенню якості та розширенню обсягів контентного наповнення

інформаційного ресурсного простору, поліпшенню доступу до наукових і навчальних відомостей широкому колу користувачів, підвищенню ефективності проектування і застосування комп'ютерно-орієнтованих систем навчального призначення, зокрема і для едвайзерів під час виховної діяльності.

Відкрита освіта – це складна соціальна система, здатна до швидкого реагування у зв'язку з мінливими соціально-економічними ситуаціями, індивідуальними та груповими освітніми потребами і запитами. Вона базується на світоглядних і методологічних засадах відкритості та безперервності процесу пізнання [1].

У відкритій освіті, відкритих педагогічних системах передбачається використання відкритого навчального середовища, формування його засобів і технологій.

Основу освітнього процесу у відкритій освіті складає цілеспрямована, контрольована, інтенсивна самостійна робота студентської молоді, які можуть вчитися в зручному для себе місці, за індивідуальним розкладом, маючи при собі комплект спеціальних засобів навчання і погоджену можливість контакту з викладачем, а також контактів між собою.

Метою відкритої освіти є підготовка здобувачів освіти до повноцінної і ефективної участі у громадській та професійній діяльності в умовах інформаційного та телекомунікаційного суспільства.

Впровадження інструментів відкритої освіти, зокрема в діяльності едвайзерів, справляє суттєвий вплив на ефективність навчання у відкритих педагогічних системах, забезпечення формування і підтримки в актуальному стані мережних електронних інформаційних ресурсів відкритого навчального середовища, технологій проектування і застосування відкритих педагогічних систем.

Інструменти електронного навчання – це організаційні та методичні елементи педагогічного процесу, які реалізуються завдяки сучасним інформаційним технологіям [2].

Це науково-освітні інформаційні мережі (НОІМ), що наповнені відомостями переважно освітнього і наукового спрямування, і призначенні для інформаційної підтримки освіти і науки та технологічно базуються на комп'ютерній інформаційно-комунікаційній платформі для транспортування й опрацювання інформаційних об'єктів.

Спеціальні технології підтримки віртуальної навчальної діяльності (web 2.0), використання яких передбачає залучення до навчальної діяльності в Інтернет-просторі [2].

Технології е-проектування педагогічних систем для підтримки та підвищення ефективності автоматизованого проектування і використання комп'ютерно-орієнтованих систем навчального призначення, де швидкими темпами поширюється новий клас технологій – інформаційні технології.

Технології мережного е-дистанційного навчання, що сприяють реалізації в освітньому просторі єдиної науково-технічної і освітньої політики, базуються на принципах відкритої освіти, забезпечують формування і підтримку функціонування єдиного відкритого навчального середовища.

Технології е-бібліотек, на основі яких забезпечується локальний і мережний доступ до цифрових наукових і навчально-методичних ресурсів е-бібліотек – електронних предметно-інформаційних ресурсів навчального середовища відкритих педагогічних систем [2].

Концепції відкритої освіти можуть бути покладені в основу формування єдиного відкритого освітнього простору на основі дистанційного навчання. В Україні є навчальні центри з дистанційною формою навчання, що спеціалізуються на підготовці учнів до ЗНО та університетських курсах. Одним з найбільших є Prometheus – проєкт масових відкритих онлайн-курсів. Викладачі Лисичанського педагогічного фахового коледжу практикують проходження таких курсів зі студентами під час навчальних занять та у позанавчальній діяльності.

Пропонуємо анонс програмного забезпечення дистанційного навчання для едвайзерів в умовах відкритої освіти [2]:

- IT-арена – навчальний сайт з IT;
- Moodle – модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, яке призначене для об'єднання педагогів, адміністраторів і учнівської молоді в одну надійну, безпечну та інтегровану систему для створення персоналізованого навчального середовища;
- Електронна освіта (e-learning) – з використанням е-технологій, яка дозволяє пройти курс дистанційної освіти, надаючи при цьому можливість діалогу (відеоконференції);
- Журнал «Аудиторія» – спеціалізується на створенні та публікації мультимедіа-курсів та створенні віртуальних навчальних середовищ дистанційної освіти, містить електронний підручник або дистанційні курси та передбачає взаємодію: електронна пошта, веб-форум, блог, чат, вікі тощо.

Інструменти соціальних медіа використовують задля допомоги студентам у процесі навчання, а викладачам для взаємодії [3].

Edmodo та Grockit – це освітні сайти, які являють собою усічену соціальну мережу за типом Facebook, яка дозволяє спілкуватися, об'єднавшись навколо процесу навчання у закладі освіти.

EduBlogs пропонує надійне і безпечне місце для ведення блогів, як для себе, так і для всієї освітньої аудиторії групи.

Wikispaces дозволяє едвайзеру поділитися онлайн зі своїми студентами розробками заходів, іграми, медіа та іншими матеріалами, дати їм можливість об'єднатися один з одним для співпраці з метою побудови своїх власних освітніх Wiki на Wikispaces.

Pinterest, де можна прикріпити практично будь-яке зображення, багато едвайзерів використовують його як сховище виховних заходів, проєктів і різних надихаючих матеріалів.

Schoology - можна керувати заняттями, залучати до них учнів, обмінюватися контентом і спілкуватися з іншими вчителями.

Quora: для співпраці і спілкування з іншими професіоналами даної сфери або для залучення студентів у дискусії після занять.

Ning дозволяє будь-якому користувачеві створювати персоналізовані соціальні мережі, які можна чудово використовувати як педагогам, так і студентам.

OpenStudy: ви можете мотивувати здобувачів освіти на спільну колективну роботу.

Keyproof: творча самореалізація використовуючи ігри, інтерактивні заходи, інструменти малювання.

Glogster: дозволяє створювати мультимедійні постери, плакати. Це відмінний спосіб для створення навчальних матеріалів і зручний інструмент для творчих проєктів.

LiveBinders: технологічний інструмент дозволяє зібрати і систематизувати різні ресурси, надає інструменти для підключення та роботи інтерактивної дошки.

Віртуальні екскурсії це крок у майбутнє, мистецтво створення фото та відеоекскурсій, інтерактивних 3D-турів та віртуальних панорам.

Сторітеллінг – весь секрет у тому, щоб «навчити, але не вчити», розповідаючи повчальні історії. Переваги – вплив на емоції, ідея зрозуміла та гарно запам'ятовується, інтерактивна візуалізація.

До арсеналу технологій та інструментів відкритої освіти належать засоби забезпечення доступу до навчальних матеріалів, засоби візуалізації, інструменти колективної роботи з різноплановим освітнім контентом, а також широкий спектр засобів забезпечення сучасної дистанційної освіти – у першу чергу засоби аудіо- і відеозв'язку.

Саме впровадження в освіту України принципів відкритої освіти акумулює останні погляди вчених і практиків на перспективні шляхи розвитку освіти в інформаційному суспільстві, передбачає використання найсучасніших здобутків психолого-педагогічної науки, освітньої практики і науково-технічного прогресу, забезпечує наслідування і відтворення в освіті України світових тенденцій розвитку освітніх систем, зумовлює інтеграцію системи освіти України у світовий освітній простір.

Список використаних джерел

1. Бужиков Р. П. Дидактичний потенціал інтернет-технологій в сучасній системі освіти / Р. П. Бужиков // Проблеми освіти, 2011. № 66. С. 40-44.
2. Відкрита освіта. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 20.10.2022).
3. Відкрита освіта. Колективний розвиток освіти через відкриті технології, відкритий контент і відкрите знання. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI_2009_2/vidkryta_osvita (дата звернення: 20.10.2022).

ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ З ФОРМУВАННЯ ІНФОМЕДІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Кузнецова Ірина Олександрівна,
майстриня виробничого навчання,
класна керівниця
ДНЗ «Миколаївське вище професійне
училище технологій та дизайну»

Відповідно до листа Міністерства освіти і науки України №9105-22 від 10.08.2022 р. «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 н. р.» у виховній роботі велика увага приділяється навчанню здобувачів/чок освіти протидії маніпулятивним впливам.

Так, як на даний час ми живемо в умовах потужної інформаційної боротьби і щодня на нас впливає величезна кількість різноманітної інформації – тривожної, шкідливої, маніпулятивної, обнадійливої тощо, то завдання класного керівника/ці ЗП(ПТ)О – навчити здобувачів/чок освіти критично сприймати будь-яку інформацію, що надходить. Нагадати їм, що всі ми є

суб'єктами життя, а не об'єктами впливів зовні і здатні усвідомлено приймати рішення. У часи невизначеності, відсутності усталених рішень, які всі ми зараз переживаємо, особливого значення для виживання людини, суспільства, держави набуває критичне мислення. Такий тип мислення потрібен для вирішення неординарних практичних завдань. Тож сучасній людині важливо вміти розрізняти маніпуляції, усвідомлювати їхні наслідки, ефективно протистояти їм.

Тому виховна робота класного керівника/ці має бути направлена на формування і розвиток медіакомпетентності здобувачів/чок освіти – підвищити здатність здобувачів/чок освіти критично осмислювати контент, який вони отримують через соціальні медіа і через традиційні ЗМІ; підвищити їхню обізнаність про правдивість онлайн інформації, водночас сприяючи більш відповідальному використанню Інтернетом.

Корисними і цікавими, на мій погляд, є ряд активностей та інформаційних документів на тему медіаграмотності, які пропонує для учасників/ць освітнього процесу національний проєкт з медіаграмотності Міністерства культури та інформаційної політики України «Фільтр».

У рамках проведення Глобального тижня медіаграмотності, який святкують у всьому світі з 24 до 30 жовтня та з метою формування у здобувачів/чок освіти ДНЗ «Миколаївське вище професійне училище технологій та дизайну» інфомедійної компетентності, мною, як класним керівником, було проведено цикл виховних заходів. Комплекс вправ і практичних завдань, які використовувалися під час проведення виховних заходів були направлені на розвиток у здобувачів/чок освіти:

- навичок критичного сприйняття інформації;
- протидії маніпуляціям і дезінформації;
- перевірці інформації та вміння працювати з джерелами;
- цифрової та візуальної культури.

Метою виховної години «Як навчитися відрізняти фейки від правди?» є розвиток уміння ідентифікувати фейки та протистояти їхнім негативним

впливам. За основу розробки ми взяли відеокурс «Медіаграмотність у часи пандемії», створений Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) за підтримки USAID та опублікований на онлайн-платформі «Дія». У відео українські зірки Нікіта Добринін, Яна Шамаєва (відома як Jerry Heil), Алла Костромічова, Анна Трінчер, Аліна Паш, Костя Клепка та Дар'я Квіткова є в ролі фактчекерів.

На онлайн-уроці «Медіаграмотність під час війни: як вистояти в інформаційному потоці» здобувачі освіти тренували свої навички безпечного користування інтернетом, обговорювали та пояснювали приклади загроз в інтернеті і відпрацьовували алгоритм їх уникнення. Також ознайомилися з інструкцією, як захистити свої дані.

Також в рамках проведення Глобального тижня медіаграмотності активно використовувалися ігри, вікторини та квести. Освітній проект «EdEra» розробив інтерактивну онлайн-гру «Подумай двічі: платформа критичного мислення», у якій користувачі/чки можуть обрати одного з трьох персонажів: підлітка, педагогиню або громадську діячку — та за тиждень прокачати рівень своєї медіаграмотності. Протягом гри користувачі/чки дізналися: що таке безпека в інтернеті; чим небезпечні фейки та як їх виявляти; як боротися з гейтом та кібербулінгом в соцмережах, чому треба перевіряти авторські права; як комунікувати з медіа.

Метою гри «HARMONY SQUARE» є показати учасникам/цям маніпуляційні прийоми, які використовують, щоб вводити людей в оману, та покликана допомогти гравцям стати більш стійкими до міс- та дезінформації. Якщо ми відчуємо на собі різні види маніпулятивних засобів, які використовуються для поширення неправдивої інформації в контрольованому середовищі гри, ми, ймовірно, розпізнаємо ці засоби і будемо протистояти їм і у нашому повсякденному житті. Аналіз результатів гри показав, що гра дійсно має бажаний ефект – ті, хто в неї грають, рідше вірять неправдивій інформації, більш впевнені у своїй здатності оцінити правдивість інформації і менш схильні поширювати неправдиву інформацію.

Гра «Конструктор тестів» містить 25 завдань, що мають на меті виявлення фейків та маніпулятивного контенту. Гравець/чка має спростувати або підтвердити правдивість новини, навівши свої аргументи. Гру можна проводити онлайн і офлайн, індивідуально чи в команді.

Під час виховних заходів активно використовую інтерактивні вправи, які розроблені на платформах Kahoot, LearnsgApps, Quizizz. Активності, які проходять на представлених платформах мають ігровий характер, можна проводити в команді і дозволяють швидко та ефективно перевірити рівень засвоєння здобувачами/чками освіти матеріалу та автоматично конструювати статистичні дані з успішності за підсумками проведених робіт.

27 жовтня я разом зі здобувачами/чками освіти взяла участь у Національному тесті з медіаграмотності, який був втілений спільно з програмою USAID «Мріємо та діємо» та проектом «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність».

Такі активності дають змогу залучити кожного здобувача/чку освіти до діяльності, сприяють розвитку інформаційно-медійної, цифрової та соціальної компетентностей, створюють умови для розвитку у здобувачів/чок освіти вміння аналізувати і встановлювати проблему, вести дискусію, формулювати, висловлювати, відстоювати власну точку зору, а найголовніше – знаходити потрібну інформацію і переконуватися в її вірогідності і як відокремлювати пропаганду від фактів і фільтрувати інформацію в ситуаціях конфлікту.

Медіаграмотність – сьогодні це життєво необхідна навичка, якою має володіти кожна особистість, яка спілкується з медіа в сучасному інформаційному суспільстві.

Список використаних джерел

1. Лист Міністерства освіти і науки України №9105-22 від 10.08.2022 р. «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 н. р.» URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/62f/4c1/f2d/62f4c1f2d9a1d274700929.pdf> (дата звернення: 27.10.2022).

2. Сніховська І. Формування інфомедійної компетентності студентів вищих навчальних закладів. URL: <https://medialiteracy.org.ua/formuvannya-infomedijnoyi-kompetentnosti-studentiv-vyshhyh-navchalnyh-zakladiv/> (дата звернення: 27.10.2022).
3. Центр протидії дезінформації при РНБО України: веб-сайт. URL: <https://cpd.gov.ua/category/events/> (дата звернення: 27.10.2022).
4. Все про медіаосвіту й багато корисних ресурсів для педагогів: веб-сайт. URL: <https://www.aup.com.ua/> (дата звернення: 27.10.2022).
5. Портал медіаосвіта і медіа грамотність: веб-сайт. URL: <http://medialiteracy.org.ua/> (дата звернення: 27.10.2022).

ВПРОВАДЖЕННЯ ЧЕЛЕНДЖІВ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ ЯК СУЧАСНИЙ РЕСУРС У ВИХОВНІЙ РОБОТІ

Лемешко Людмила Юріївна,
заступник директора з ВР
Білоцерківського фахового
коледжу сервісу і дизайну

Політичні та соціальні процеси, що відбуваються в Україні спрямовані на утвердження незалежності Української держави, демократичних засад її розвитку, а також глобальні перетворення в освітній галузі вимагають докорінної модернізації виховної роботи у закладі фахової передвищої освіти, її організаційної інфраструктури з метою виховання свідомих громадян України, справжніх патріотів та психічно, соціально, духовно здоровою особистістю.

Виховна робота завжди була невід'ємною складовою освітнього процесу, а зараз, в умовах військової агресії РФ проти України, її важливість складно переоцінити. Усе, що відбувається зараз – виклик для фахової передвищої

освіти, для викладачів та здобувачів освіти, тому потрібно поставити правильно акценти в плануванні та вихованні.

Пріоритетним напрямком виховання дітей та молоді в національній системі освіти є національно-патріотичне виховання. Актуальність національно-патріотичного та духовного виховання юного покоління зумовлюється процесом формування в Україні громадянського суспільства, становлення єдиної нації.

Патріотизм сьогодні є нагальною потребою і для людей, і для держави, оскільки високий рівень патріотизму громадян забезпечить повноцінний гармонійний розвиток як особистості в державі, так і суспільства в цілому.

Національно-патріотичне та духовне виховання підростаючого покоління забезпечить цілісність народу України, його національне відродження, об'єднання різних етносів і регіонів країни, соціально-економічний і демократичний розвиток України, розбудову та вдосконалення суверенної правової держави, соціально-політичну стабільність у державі та гідне представлення нашої країни у світі та наблизить нашу Україну до перемоги.

Національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, освітніх закладів і громадських організацій, сім'ї та інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави. Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації [1].

Перехід на змішану форму навчання, зумовлений війною в Україні, став неочікуваним та доволі серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу – викладачів, здобувачів освіти та їхніх батьків.

Після тимчасової розгубленості всім довелося прийняти цей виклик та швидко адаптуватись до нових реалій, але питання розвитку дистанційних форм виховного процесу набуло неабиякої актуальності (рис.1).

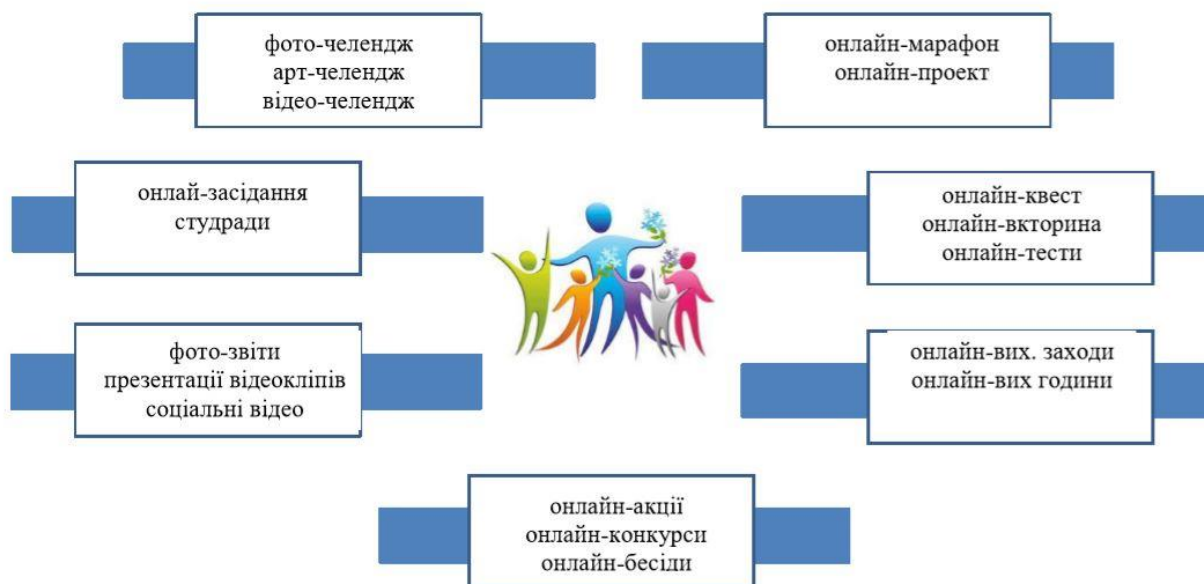

Рисунок 1 – Дистанційні форми виховної роботи

Однією із провідних форм національно-патріотичного виховання в нашому коледжі є відео-челенджі. Челендж (англ. Challenge) - жанр інтернет-роликів, в яких блогер виконує завдання на відеокамеру і розміщує його в мережі, а потім пропонує повторити завдання своєму знайомому або необмеженому колу користувачів. Саме слово челендж зазвичай перекладається як «виклик» у контексті словосполучення «кинути виклик».

Челенджі бувають для розваг і для підтримку соціально значущих акцій. Челенджі для розваг подобаються молоді, оскільки це модно, вони задовольняють бажання бути публічними та покращують самооцінку. Крім того, такі «естафети» викликають прилив дофаміну (гормону радості) і його учасники бояться показувати «свою слабкість», відмовившись.

Відео-челендж #Наближаємо_до_Перемоги, який ми запустили, не розважального характеру, а на підтримку Воїнів ЗСУ і всіх захисників України

в війні з росією та для виховання патріотичної молоді. Цей челендж ми започаткували ще на початку повномасштабного вторгнення в Україну і продовжуємо до сих пір.

В основу відео-челенджу #Наближаємо_до_Перемоги закладено такі основні завдання патріотичного виховання як:

- утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;
- виховання поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки;
- підвищення престижу військової служби, а звідси – культивування ставлення до солдата як до захисника вітчизни, героя;- усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю;
- культивування кращих рис української ментальності
- працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, бережного ставлення до природи;
- формування мовленнєвої культури;- спонукання зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму.

Мета відеочеленджу:

- формувати у здобувачів освіти усвідомлення, що таке Батьківщина, держава, патріотизм, якими були, є і мають бути справжні українці, щоб ні у кого і ніколи не виникало бажання нав'язувати українцям, як їм жити, з ким дружити, якою мовою говорити і куди рухатися у розвитку своєї суверенної незалежної держави;

- виховувати почуття гордості й приналежності до незламного українського народу, який героїчно боронить власну державу, і як наслідок – готовності до посильної участі у справі захисту суверенітету України та відновлення її територіальної цілісності, долучення до волонтерського руху,

допомога армії; глибокої пошани до загиблих героїв і вшанування їх світлої пам'яті; поваги до Збройних сил України й усіх причетних до справи захисту нашої Вітчизни і вдячності їм; співчуття до людей, скалічених війною, до родичів тих, хто загинув на війні, тих, хто втратив житло або був змушений його покинути; стійкості до впливів пропаганди країни-агресора.

Роль педагога наставника:

- розповісти про особливості відео-челенджу;
- наголосити мету відео-челенджу;
- підтримати відео-челендж власним прикладом для заохочення;
- робити звіт на сторінці БФКСД Facebook;
- контролювати зміст та звіт учасників.

Робота з девайсами при створенні відеочеленджів має позитивний характер, дає змогу перемикатися між режимом оброблення інформації, який ми називаємо сфокусованим, і переходити в режим активації дефолтних мереж мозку. Сфокусований режим – це доволі обмежений енергозатратний режим роботи над інформацією, мета якого – розібратися в деталях складного або нового завдання. Але в цьому режимі наш мозок не може оцінити всі складові й порівняти, бо йому не вистачає інформації.

А от дефолтні мережі мають прямий доступ до всіх наших пам'яті, досвіду, знань і починають генерувати нову інформацію з уже знайомої. Так у студентів народжуються нові ідеї, розв'язок проблем тощо. Створення відеочеленджу – один з інструментів перемикання різних режимів оброблення інформації, її варто використовувати.

Якщо ми забезпечимо здобувачам умови робити самостійні рішення, це дасть їм змогу активувати дофамінову систему й набувати свого досвіду. Якщо вони щось зробили й отримали позитивний результат – то запам'ятають це й будуть повторювати цю дію. Тільки-но вони зробили щось, де очікували позитивний результат, а отримали помилку, будуть аналізувати й шукати іншу стратегію [2].

Створення відео несе позитивний характер в багатьох аспектах виховання і навчання, а наповнення створеного відео #Наближаємо_до_Перемоги несе виховний характер національно-патріотичного напрямку і виконує всі поставлені завдання.

Список використаних джерел

1. Національно-патріотичне виховання. Міністерство освіти і науки України : офіц. веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/vihovna-robota-ta-zahist-prav-ditini/nacionalno-patriotichne-vihovannya> (дата звернення: 19.10.2022).
2. НУШ : Чи справді гаджети “зомбують” дітей та знижують мотивацію вчитися. URL: <https://nus.org.ua/articles/chy-spravdi-gadzhety-zombuyut-ditej-ta-znyzhuyut-motyvatsiyu-vchytysya/> (дата звернення: 19.10.2022).
3. Амеліна О.С., Циркан О.В. Дистанційне навчання. Досвід, поради, інструменти : посібник. Київ : Основа, 2022. 128

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Лешко Олена Анатоліївна,

заступник директора з навчально-виховної роботи

ДНЗ «Нововолинський центр професійно-технічної освіти»

Виховна робота є невід’ємною складовою освітнього процесу, а зараз, в умовах війни в Україні, її важливість складно переоцінити. Постають питання: «Як саме працювати просто зараз, як розставити акценти? Якою має бути робота класного керівника, майстра виробничого навчання в умовах війни? Як усе організувати та зробити це правильно?». Адже потрібно врахувати безліч нюансів: хтось із здобувачів освіти знаходиться за кордоном, хтось буде працювати лише дистанційно, хтось приїхав із регіонів, де ведуться активні

бойові дії тощо... У будь-якому випадку зрозуміло одне: підходи до освітнього і виховного процесу мають змінитися.

Основними завданнями виховної роботи у Нововолинському центрі професійно-технічної освіти є:

1. надання здобувачам освіти базових знань з основ безпеки та формування поведінки правильних безпекових дій в умовах воєнного стану, навчити правилам збереження здоров'я і життя;
2. надання психологічної підтримки, забезпечення психолого-педагогічного супроводу учнів;
3. сприяння адаптації та емоційно-психологічної підтримки тимчасово внутрішньо-переміщеним особам;
4. формування таких рис і якостей характеру як моральна стійкість, протидія ворожій пропаганді, підтримання власного емоційного ресурсу; здатність та вміння протистояти негативним емоціям, співчуття, милосердя, взаємодопомога.

Педагоги спрямовують свою роботу на те, щоб психологічно та емоційно підтримувати здобувачів освіти; навчати правилам поведінки в умовах воєнного стану (під час повітряних тривог, поводження з вибухонебезпечними предметами, перша медична допомога тощо); сприяти швидшій адаптації учнів з числа внутрішньо переміщених осіб; розвивати критичне мислення та медіаграмотність.

Розглянемо кожен із цих напрямів детальніше.

Психологічна та емоційна підтримка учнів

Підтримку учням педагог може продемонструвати власними стійкістю та спокоєм. При цьому директоріві закладу освіти важливо оцінити психоемоційний стан педагогів та їх готовність до спілкування із вихованцями, перш ніж допускати їх до навчальних занять.

Під час спілкування з учнями, в жодному разі не можна заперечувати реальність. Неприпустимими є фрази: «Нічого страшного не відбувається», «Усе добре» тощо. Починаючи заняття варто запитати в учнів, чи всі

почуваються у безпеці, поцікавитися про самопочуття, надати можливість висловитися тим учням, які цього потребують.

Коли учні запитують про війну чи військові події, педагогу варто відповідати коротко, спокійно, використовуючи факти.

Класний керівник, вихователь, майстер виробничого навчання наразі можуть поставити собі питання: “Чи можу я допомогти в умовах війни групі учнів, окремій дитині? Що саме я можу зробити для них, коли і перед дорослими постало так багато складних питань?”.

Проте саме зараз, особисті та професійні компетентності викладача, класного керівника, майстра виробничого навчання можуть стати рятівними та допомогти здобувачам освіти справлятися з викликами сьогодення. Тому, варто організувати контакт з групою, гуртуватися та підтримувати один одного у форматі хоча б мінімального (залежно від обставин) спілкування з дітьми. Налагодження такої комунікації суттєво покращить стан усіх її членів, а постійний зв'язок із учнями у вигляді невеликих онлайн зустрічей, дасть можливість вислухати вихованців, розділити з ними реальність, надати впевненості, що про них турбуються, вони є важливими і життя продовжується.

Варто пам'ятати, що головною ціллю таких зустрічей має стати створення простору безпеки, підтримки та близькості. Проводьте години спілкування у форматі тренінгів, спрямованих на стабілізацію психологічного та емоційного стану дітей, навчайте прийомам, які допоможуть їм швидко опанувати себе у критичних ситуаціях.

Також варто пояснити учням, що всі ми реагуємо на стрес по-різному, тож інколи поведінка навіть рідних може не відповідати нашим очікуванням, а про поведінку сторонніх людей годі й говорити.

Зараз учні найбільше потребують підтримки та розуміння, академічні успіхи та оцінки відходять на другий план. Той факт, що діти, на жаль, поступово вимушено звикають до нових реалій, не означає, що вони можуть обійтися без підтримки дорослих. Вони як ніколи її потребують. Їм потрібна

наша впевненість у тому, що все буде добре, наша стійкість та віра в Перемогу навіть у важкі часи невизначеності.

Тепер викладач додатково стає ще й справжнім психологом!

Правила поведінки в умовах воєнного стану

Нова реальність диктує нові правила життя. Тепер одне з найважливіших завдань – навчити дітей правилам безпеки, які допоможуть зберегти життя.

Учні мають знати:

- які заборони та обмеження діють під час воєнного стану;
- що таке «тривожна валіза», як її зібрати, що туди покласти;
- як діяти під час повітряних тривог (що робити, якщо сигнал застав удома / на вулиці / в магазині\ під час виробничого навчання, тощо);
- як поводитися під час обстрілів;
- що робити у випадку виявлення вибухонебезпечних предметів;
- як надавати першу домедичну допомогу.

Під час виховних годин не обмежуйтеся лише поданням матеріалу у форматі лекції: на жаль, діти навряд добре це запам'ятають. Тож підготуйте тематичні пам'ятки, брошури, плакати тощо.

Аби діти швидше запам'ятали ці важливі правила, проводьте опитування у форматі онлайн-тестів, разом створюйте тематичні плакати та буклети, запропонуйте виконати кілька навчальних проєктів тощо. Обов'язково зв'яжіться із батьками учнів: вони теж мають розуміти, наскільки важливо навчити дітей базових правил, та зі свого боку стежили за цим.

Адаптація та підтримка учнів, які вимушено переміщені

Напевно, у вашому закладі є такі учні, потрібно подбати про те, аби вони почували себе в новому колективі комфортно. Для розв'язання цього питання доречно залучити психолога та соціального педагога.

Дітям, які вимушено переселилися з зони бойових дій, варто на перших етапах приділити особливу увагу: познайомити їх з усіма дітьми, звертатися до дітей на ім'я, залучати до участі в художній самодіяльності, гурткової роботи, спортивних секцій, всіляко підтримувати їхнє бажання висловитись.

Якщо діти не йдуть на контакт, мовчать, не варто їх змушувати спілкуватися. Не слід наголошувати на тому, що вони є переселенцями, постраждали від війни, або занадто емоційно реагувати на їхню присутність. Це може підсилювати негативні переживання дітей.

Звісно, дуже важливо, аби діти з числа внутрішньо переміщених осіб змогли потоваришувати з однокласниками, хоч як би вони не навчалися – онлайн чи офлайн. Тому не менш важливо провести правильну підготовчу роботу з групою, аби учні зі свого боку теж допомогли новеньким.

Розвиток критичного мислення та медіаграмотності

Тепер, в умовах війни, ми можемо як ніколи добре бачити всі наслідки активної роботи ворожої пропаганди. Вона приймає різні форми, інколи найнеочікуваніші, але ми маємо бути готові. І маємо навчити дітей теж бачити фейки та пропаганду, адже нерідко вона спрямована саме на молоде покоління, на яке легше вплинути.

Проводьте тематичні виховні години, в межах яких діти виконуватимуть вправи, покликані розвивати критичне мислення та медіаграмотність – це можуть бути тренінги. Запропонуйте дітям створити тематичні проекти та проведіть заняття, під час якого здобувачі освіти розглядатимуть популярні фейки, вчитимуться шукати першоджерела та проводити верифікацію інформації. Влаштовуйте диспути, під час яких діти обговорюватимуть спірні новини та наративи тощо.

Сьогодні у стінах Нововолинського центру професійно-технічної освіти вся виховна служба працює над реалізацією усіх завдань і напрямків виховної роботи. Учні разом педагогами стають волонтерами, пропагують українську культуру, досліджують історію рідного краю. Уже стало традицією підтримувати наших воїнів. Кухарі, кондитери готують на передову пиріжки, вареники, солодкі смаколики; зварники виготовляють мобільні печі «буржуйки»; слюсарі з ремонту колісних транспортних засобів ремонтують автомобілі для потреб ЗСУ; кравці, вишивальники шиють теплий одяг та розвантажувальні жилети для бійців. Учнівський парламент організовує

різноманітні акції зі збору коштів для потреб військових. Учнівсько-педагогічний колектив взяв участь у акції «Смілива гривня». А благодійні концерти, які проводять учасники художньої самодіяльності надихають всіх на боротьбу із ворогом і впевнено наближають перемогу.

Список використаних джерел

1. Матійків І. М. Тренінг емоційної компетентності: навч.метод. посібник / автор І. М. Матійків. Київ: Педагогічна думка, 2012. 112 с.
2. Практичний тренінг Шимони Гродзін-Чеасарі, ізраїльського психолога-педагога.
3. Інформаційні матеріали щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 навчальному році. Лист Міністерства освіти і науки України від 10.08.2022 №9105-22
4. Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні. Лист Міністерства освіти і науки України від від 29.03.2022 №1\3737-22

ПСИХОЕМОЦІЙНА СКЛАДОВА ОСОБИСТОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

Лопатюк Тетяна Іванівна,
Викладач хімії, біології і екології
Новоград-Волинського вищого
професійного училища

Становлення незалежної української держави, кардинальні політичні, соціальні й економічні перетворення потребують і нового переосмислення виховання підростаючого покоління. Перехід від авторитарно-дисциплінарної до гуманістичної моделі навчання і виховання, утвердження нових національних і громадянських цінностей зумовлюють і нові вимоги до рівня

кваліфікації і соціальної відповідальності класних керівників навчальних закладів. Класний керівник – "це не тільки вихователь і педагог, що організує процес виховання та навчання учнів, це особистість яка перебуває в процесі постійного саморозвитку, самовдосконалення, професійного зростання".

Успіх діяльності класного керівника визначається рівнем його професійної майстерності: особистими якостями, знанням основних напрямів виховання, володінням технікою і технологією конструювання методичної системи виховних впливів.

Практична робота професійно-технічних навчальних закладів свідчить про те, що класному керівнику відводиться провідна роль у формуванні особистості учня, вихованні всебічно розвиненого здобувача освіти. Проводячи аналіз діяльності класного керівника, було визначено, що він здійснює комплексний підхід у виховній роботі з учнями. Його найголовнішою роллю – є організація, стимулювання та координація всіх виховних впливів у групі. Класні керівники – педагоги, які постійно спілкуються з учнями, закріпленими за ними, різнобічно впливають на них і водночас працюють за предметною системою. Тобто, крім викладання певного предмета він дбає про об'єднання зусиль викладачів, які працюють у певній групі, координацію їхніх вимог для поліпшення результатів виховної та навчальної роботи з учнями групи.

Освіта є віссю життя (в суб'єктивному аспекті осмислення даного феномену) і віссю буття (в об'єктивному зрізі рефлексії та обґрунтування). Адже саме освіта є проекцією погляду в світовий простір, вектором його розуміння, трактування, відчуття і бачення. Освіта є неповторним варіантом самоосвіти, з одного боку, і оригінальною версією втілення надбань людського простору буття з іншого аспекту розуміння її феномену. Люди з простору освіти завжди втілюють той чи інший вияв комунікативної культури. Адже без спілкування освітній процес не є можливим. Життєстверджуюче наповнення змісту освітнього процесу, відповідна до проблематики грамотна комунікативна складова, фахівець і високоморальна людина в якості освітянина

– це втілення дієвого інструменту подолання будь-якого стресу, кризи, переломного періоду, і, навіть, такого гострого стану як посттравматичний стрес, викликаний особливостями буття в умовах війни.

«Будь-який стрес – це шлях до вас нового» - зазначають психологи. Так в проблемно-орієнтованих міркуваннях як вижити в умовах війни і стресу можна помітити і наступні твердження: - «...Стрес, загалом, доволі цікава штука – з одного боку, доволі шкідлива, з іншого – досить помічна, якщо знати, як нею користуватися. ... Хронічні стресові та після-стресові розлади ... – дуже і дуже поширене явище. Як то кажуть, здорових нема, є тільки необстежені».

Певний, скажімо так, технічний цинізм вищенаведених висловів для когось може бути більш прийнятним, ніж теплі лагідні слова заспокоєння і підтримки. Феномен стресу, як акцентують фахівці-психологи, має декілька стадій.

1. Тривога. Спалах емоцій, страх, жах, злість. Мобілізація організму для того, щоб втікати або битися. Адреналін і тому подібне. Ця універсальна для будь-якої раптової зміни фаза, загалом, триває недовго.

2. Опір. Організм виходить на оптимальний форсований режим, мізки розбираються в ситуації, починається ефективна діяльність. Ця фаза триває до того часу, поки лихо не закінчиться, або поки у людини не закінчаться сили. У когось це дні, у когось тижні або навіть місяці.

3. Виснаження (дистрес). Сили закінчуються, людина втомлюється, починає гальмувати і помилятися. Різко падає імунітет, починаються (або загострюються) хвороби. Порушуються сон і апетит. Приходять депресивні реакції, втрата мотивації, апатія. Якщо немає можливості швидко покинути стресові умови і почати відновлюватися, настає смерть. Звісно, ази порятунку – вони є класичні і всім відомі. Це здоровий спосіб життя, чим менше новин, на зміст яких людина за великим рахунком не впливає, спілкування з позитивними людьми, гімнастика, психотерапія, фітотерапія тощо..

Але кожна людина по-своєму унікальна і тому вищенаведені загальновідомі «ази», можливо, підходять далеко не всім. Фраза «я себе знаю» -

не небезпідставна. Комусь вкрай необхідне саме спілкування, а комусь самотність і спокій. Хтось потребує лікаря мфахівця, а інший – доньку, сина, когось із рідних і близьких. Комусь треба виговоритись, а комусь – сховатись від усіх з книжкою. Одним треба все забути, щоб жити далі, а іншим, навпаки – пам'ятати. Контекст війни, як причина і зміст травми і посттравматичного стресу для одних абсолютно вихолощуючий чинник і детермінанта цілковитої самотності, а для інших – втілення явища «ми і війна». «Ми» - це спільні проблеми, більш менш однакові умови, з півслова зрозумілі складнощі тощо.

Зараз учні професійно-технічних навчальних закладів найбільше потребують підтримки та розуміння, академічні успіхи та оцінки відходять на другий план. Той факт, що діти, на жаль, поступово вимушено звикають до нових реалій, не означає, що вони можуть обійтись без підтримки дорослих. Вони як ніколи її потребують. Їм потрібна наша впевненість у тому, що все буде добре, наша стійкість та віра в перемогу навіть у важкі часи невизначеності.

Життя – це дивна суміш надзвичайних миттєвостей, неочікуваних ударів, жорстокої нудьги та суму. Кожен етап життєвої дороги (маленький чи довготривалий) характеризується, з огляду на обставини цього періоду, знаковими саме для нього цінностями та вартісними акцентами долі. Вони можуть бути різними, навіть альтернативними за змістом і протилежними по суті; вічними і тимчасовими; справжніми і надуманими, зрозумілими й підсвідомо-невисловленими, раціонально окресленими й інтуїтивно-ледь-відчутними тощо. Вони - різні. Вони - унікальні. І вони – цінності. Те, чим переймається людина в конкретний період життя, те, навколо чого сконцентровані всі її думки, емоції, пріоритети, прагнення, почуття і є фактичним і безсумнівним втіленням феномену цінного. У життя кожного рано чи пізно приходять хвилини, коли особливої гостроти, особливого резонансу набуває тема цінностей, проблема їх ствердження або нівелювання, фактичності й міфічності, поверховості й глибинності, обсягу „мішури” і

справжності їх змісту. І ці питання (пошуки відповідей на них) охоплюють усю мисленнєву сутність людини, заповнюють все її єство.

Отже, цінності – це втілення якісно-апосторного вибору за обставин зміст і умови яких коливаються між крайнощами і „дном”.

Цінності – це завжди проблема вибору.

*Цінне – це те, що не дає „зламатися” і втримує людину в житті, коли її існування виходить на рівень „граничного буття” за умов, які І. Франко окреслив як „поза межами можливого”. Набуваючи ірраціональних і навіть містичних характеристик, те, що стало цінністю сприймається як життєстверджуюче начало нового витку власної долі, як джерело поривань і прагнень, як фундаментальна основа спокійного погляду в таємницю „придешнього завтра”.

*Цінне – це те, що стає світлом в кінці тунелю;

*Цінне – це те, що „запалює сонце в людині” (головне, щоб це „сонце” остаточно не згасло);

*Цінне – це те, що мінімізує саморуїнацію, самознищення, втрату особистісного „я”;

*Цінне – це те, що окреслює життя і визначає долю (на певний відрізок часу);

*Цінне – це те, що наповнює „мікросвіт” конкретної людини, коли „макросвіт” тимчасово втратив свою значущість.

Цінності – це зміст того Слова, з якого починається життя, коли воно починається з „чистого аркуша”! Підсумовуючи вищесказане, констатуємо наступне. Кожне придешнє століття є втіленням і уособленням століття вже минушого: його цінностей і псевдоцінностей; його злетів і падінь; його розуміння світу і спроб втрутитись в таїну передвічного; його духовної височини і ерзац-культів; його епохальних особистостей і знеособленого натовпу; його „людей з великої літери” і їх антиподів... Все це закарбовується в історичній пам’яті, входить в ментальний досвід.

Освіта є неповторним варіантом самоосвіти, з одного боку, і оригінальною версією втілення надбань людського простору буття з іншого аспекту розуміння її феномену і таїни. Освіта сама по собі є цінністю. Який ціннісний зміст вкладається, як ті чи інші ідеї подаються та репрезентуються, як реально відбувається спілкування в освітньому полі, як інтерпретуються ті чи інші проблеми, як будується діалог і відносини «я-я», а «я-ми», «я-вони» – такий і результат. Цікаве, насичене комунікативне середовище, професіонал-педагог та оптимально репрезентована тема – гарантія життєдайного результату і гармонії в міжособистісних стосунках та просторі самопізнання.

Список використаних джерел:

1. Аксіологія освіти в сфері комунікативної культури: ціннісні акценти; комунікативні тенденції; дистанційний формат: /Укладач Хрипко С. А., Яценко Г. Випуск 39(52), 2018 122 Ю./ за загальною редакцією Хрипко С. А. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 402 с.

2. Посттравматичний стрес – Інтернет ресурс - <http://megasite.in.ua/61691-posttravmatichnijj-stres.html>

3. Феномен "кризової ментальності" в духовному просторі України - Інтернет-ресурс – Релігія в Україні - <http://www.religion.in.ua/main/12192-fenomen-krizovoyimentalnosti-v-duxovnomu-prostori-ukrayini.html>

4. Хрипко С. А. Аксіологія освіти в сфері міжпредметного дискурсу: цінне, ментальне, наукове / С. А. Хрипко. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 402 с.

«ПРОСТО І ЛЕГКО, РОБОТА З ІНТЕРАКТИВНИМИ ДОШКАМИ JAMBOARD, CLASSROOMSCREEN, IDROO»

Мальченко Ірина Олександрівна,
викладач спецдисциплін

Регіонального центру професійно-технічної

Сьогодні змінюється мета та зміст освіти. В умовах воєнного часу здобувачі освіти особливо потребують підтримки, уваги, спілкування. Ключовим моментом підтримки здобувачів освіти – це продемонструвати класному керівнику перш за все власну стійкість та спокій. При цьому керівник повинен оцінити психоемоційний стан учнів та їх готовність до спілкування.

Коли ж викладач починає спілкування з учнями, в жодному разі не можна заперечувати реальність. Спонукає на правильні дії, робити висновки, говорити та читати перевірену інформацію.

Починаючи годину спілкування викладачу варто запитати в здобувачів освіти, чи всі почуваються у безпеці, поцікавитися про самопочуття дітей, надати можливість висловитися. Якщо учні запитують про війну чи військові події, класному керівнику варто відповідати коротко, спокійно та використовуючи факти.

Найважливішими напрямками виховної роботи мають стати:

- психологічна та емоційна підтримка здобувачів освіти;
- навчання правил поведінки в умовах воєнного стану (під час повітряних тривог, поводження з вибухонебезпечними предметами, перша медична допомога тощо);
- розвиток критичного мислення та медіаграмотності;
- національно-патріотичне виховання.

На щастя, стрімкий розвиток технологій дозволяє використовувати віртуальних помічників: програми, додатки, сервіси для створення тестів та інтерактивних завдань, вправ, онлайн-дошки тощо.

Реалії сьогодення – це проведення офлайн та онлайн-заняття. І дошка для викладання вимагає заміни. Тепер для організації навчального процесу необхідна віртуальна інтерактивна дошка.

Віртуальна дошка – це сервіс, який працює як дошка для спільної роботи онлайн та офлайн (якщо є можливість цифрового обладнання в аудиторії). Це

досить ефективний інструмент для навчання, який дає змогу демонструвати різний матеріал на одному екрані (зображення, фото, відео та текст, анімації та ін.).

Існує чимало способів використання інтерактивних дощок під час дистанційного навчання. Зазвичай їх застосовують для організації групової або проектної роботи, для проведення «мозкового штурму», для узагальнення та систематизації знань або ж для рефлексії. Ще такі дошки зручні для розміщення навчальної інформації.

Існує безліч видів інтерактивних дощок: IDroo, Jamboard, Conceptboard, DrawNote, Scribblar, CoSketch, Conceptboard, Scrumblr, Realtimeboard, Twiddla, Popplet, Rizzoma, Padlet, Linoit, Educreations, Wikiwall, Glogster.

Розглянемо три інструменти дошки: IDroo, Jamboard, Conceptboard. Ці девайси можна створити або відкрити під час онлайн конференції у програмах Microsoft Teams, Zoom, Meet. Вони покликані допомогти без проблем передати власні ідеї, працювати та допрацьовувати цікаві креативні рішення. Користуватися ними можна з будь-яких гаджетів. Для роботи з сервісами потрібно мати обліковий запис Google. Це дає можливість швидко реєструватися до будь-якого сервісу. Переваги інструментів перемикавання на український інтерфейс.

Сервіси настільки зрозумілі та зручні, що перед початком роботи навіть не потрібно вчитися, якщо є базові знання роботи за комп'ютером.

Учасники зустрічі, які використовують мобільні телефони й планшети, отримують посилання на файл дошки, натиснувши його, перейдуть у додаток. І все у режимі реального часу.

Jamboard – це безкоштовний інтерактивний сервіс від Google, віртуальна дошка, за допомогою якої можна у реальному часі працювати над ідеями разом з іншими.

На відміну від звичайної дошки, Jamboard не має обмежень за розміром вільного місця і кількістю учасників, які можуть одночасно друкувати на ній. Все що виконується на онлайн-дошці, одразу зберігається на Google Диск.

Відкрити сайт Jamboard можна трьома способами: через пошук ввести Jamboard або через лінк <https://jamboard.google.com>; додатки Google та обрати програму Jamboard натиснути «+» створити; Google Диск натиснути «+» створити, та обрати програму Google Jamboard. Є мобільний додаток для платформ Android та iOS, який без проблем запускається на смартфонах та планшетах.

Дошка Jamboard містить повний набір функцій малювання, а також можливості для управління різними пензлями. Частково чи повністю видалення напису, закріплення нотатка, змінення фону (тло), додавання та згортання панелі фреймів, максимальна кількість фреймів 20. На дошку можна завантажувати зображення з Google Діску, з власного гаджета, пошуку Google, веб-камери. Для роз'яснення матеріалу існує віртуальна лазерна указка яка згодом зникає. Сервіс має необмежені можливості для роботи з ескізами, таблицями та діаграмами. Редагувати та змінювати їх можна в реальному часі. Jamboard інтегрується з G-Suite, завдяки чому є можливість використовувати різні гугл-слайди, презентації, PDF-документи тощо. За потреби надайте доступ до файлу Jamboard, автоматично отримують права редагування відразу після публікації файлу Jamboard, чи перегляду (рис. 1).

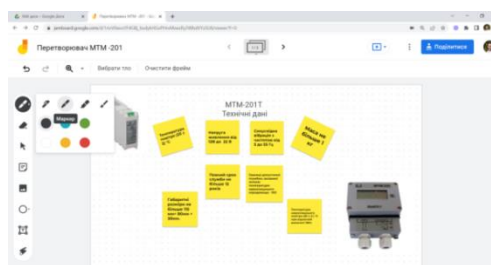

Рисунок 1 – Дошка Jamboard

IDroo – інтерактивна онлайн-дошка з повним набором інструментів для введення математичних формул, розв'язання задач (рис. 2). Можна писати від руки, малювати лінії, криві, прямокутник, еліпс тощо. Також присутня можливість на онлайн-дошці друкувати текст, змінюючи його колір або шрифт.

Щоб запросити учасника сесії потрібно лише відправити йому посилання-запрошення. Одночасно на дошці можуть працювати кілька користувачів. Розміри дошки нескінченні. Є чат для спілкування для тих користувачів в яких відсутній мікрофон. Можливість зберігати дошки у безкоштовній версії всього 5. Та пам'яті 50 МБ. Є недолік у безкоштовній версії, тут не можливо додавати документи та зображення, змінювати фон дошки. А в платних версіях є така можливість. Створені дошки можна зберегти в PDF-файл або зображення.

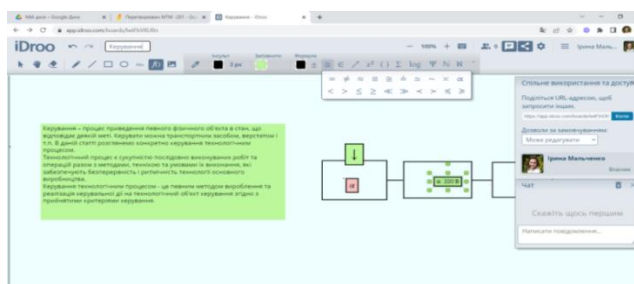

Рисунок 2 – Дошка IDroo

Classroomscreen – це інтерактивна онлайн-дошка з цікавим та корисним повним набором інструментів для проведення уроків, виховних годин та ін. Користуватися дошкою можна безкоштовно. Працювати в додатку можна через браузер.

Після завантаження на сайті Classroomscreen відразу ж розгортається прекрасне фонове зображення – при кожному відкритті воно буде нове. Внизу екрану знаходяться і інші функції, які роблять цей сайт ресурсом, дійсно вартим уваги.

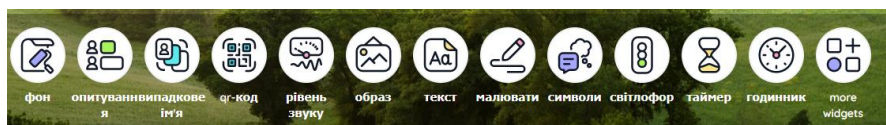

Рисунок 3 – Віджети Classroomscreen

Кожна із зображених віджетів (рис. 3) представляє інструмент, який можна використовувати, працюючи з екраном.

Мова – зміст є багатьма мовами, включаючи українську.

Фон – цей інструмент дозволяє вибирати картинку для фону або завантажувати власні зображення. Також можна вибрати кольоровий фон чи зробити фото камерою.

Гучність – можна встановити максимальний рівень шуму, для цього дайте сайту доступ до мікрофона комп'ютера. Інструмент буде показувати червоний або зелений індикатор, нагадуючи здобувачам освіти, що слід поводити себе тихіше.

QR-код – це найулюбленіший з усіх інструментів для викладачів та зручний здобувачам освіти. Введіть URL-адресу (скопіюйте посилання на будь-який матеріал), який ви хочете запропонувати учням відвідати – і він автоматично створить для нього QR-код.

Малювання – розгорніть екран для малювання з простими інструментами. Можна змінювати товщину маркера і навчитися зображати різноманітні фігури чи написи.

Текст – відкрийте на екрані текстове поле з основними інструментами для роботи з текстами.

Режим роботи – нагадує учням про те, як вони сьогодні працюють на уроці – в тиші, розмовляючи пошепки, радячись із сусідом або всі разом.

Також існують різноманітні віджети для роботи протягом уроку: світлофор, таймер, звичайний годинник, дата, календар та ін. Всі ці інструменти можна пересувати в будь-яке місце на екрані, і можна одночасно відкривати кілька вікон, навіть для одного інструмента.

Переваги використання онлайн-дошок для спільної роботи – це відмінне рішення для тих, хто хоче зробити дистанційне навчання більш ефективним. Підібравши відповідний сервіс дошок можна візуалізувати матеріали, показувати його, підкреслювати важливе і вирішувати певні завдання онлайн.

Список використаних джерел

1. 12 інтерактивних онлайн-дошок для дистанційного навчання та спільної роботи. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/4181-12-interaktyvnykh-onlain-doshok-dlia-dystantsiinoho-navchannia-ta-spilnoi-roboty> (дата звернення: 27.10.2022).

ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

Маринка-Сиромятнікова Ольга Вікторівна,

методист

Науково-методичного центру

професійно-технічної освіти

у Харківській області

Враховуючи особливості організації виховної роботи під час воєнного стану, класний керівник виступає ланцюжком між учнями, батьками, закладом освіти, іншими організаціями та установами. Сьогодні потребує від нього бути успішним вихователем, активним комунікатором, професійно володіти ІКТ, швидко орієнтуватися в соціальних мережах, бути новатором та психологом. Саме він зараз знаходиться на передовій освітнього та виховного фронту.

Успіх діяльності класного керівника багато в чому залежить від глибокого проникнення у внутрішній світ учнів, від розуміння їхніх переживань та мотивів поведінки. Сучасність потребує вміння добре знати своїх учнів, їхні інтереси, стосунки в сім'ї, стан здоров'я.

Умовами успішної діяльності класного керівника є професійна майстерність, дослідницька компетентність, медіаосвіта, професійна мобільність, конкурентоспроможність, комунікабельність; мотивація діяльності, що спрямована на результат, а не на процес; можливість прояву

самостійності та творчості. Тож, сьогоднішня потреба нового класного керівника, педагога-новатора.

Класне керівництво є ключовим елементом організації виховання у закладі освіти через певні соціально-психологічні ситуації. Основною роллю класного керівника є закладання у свідомість учнів нормативної інформації з закріпленням у їхній поведінці вміння гуманізувати свої взаємини, виховувати в собі корисні звички, виробляти риси сильного характеру і твердої волі.

Діяльність класного керівника передбачає творчу активність як постійний пошук нових форм роботи з групою, нових способів впливу на учнів, нових прийомів вирішення педагогічних завдань. Психологічна складова в діяльності класного керівника повинна базуватися на важливих принципах.

Принцип врахування базових потреб

Класний керівник повинен розуміти та враховувати базові потреби своїх вихованців, надавати учням різноманітні можливості задовольняти свої потреби в кожній сфері життєдіяльності (фізіологічній, психологічній, соціальній, духовно-моральній).

Принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії

Передбачається, що класний керівник має спиратися у своїй діяльності на особистісний і діяльнісний підходи, що спрямовані на досягнення учнями успіху і формування відчуття задоволеності якістю життя в усіх її сферах.

Принцип педагогічної підтримки

Створюються педагогічні умови для максимально можливого прояву активності і креативності учнів у позакласній діяльності. Саме така активність учнів проявляється в їхній задоволеності базовими потребами і навчальним середовищем.

Реалізація класного керівника як професіонала неможлива без головної складової виховного процесу – системи стосунків «педагог – учень». Позитивна взаємодія у цій системі можлива за умови цілеспрямованого і постійного бажання педагога самому розвиватися і змінюватися, змінювати свою «Я-концепцію».

В. Хрипун розглядає три основні позиції у взаємодії педагога з учнями.

Перша – позиція зверхності («Я над іншими»). Такий педагог, зазвичай, використовує авторитарний стиль спілкування, вдається до примусу, тиску. Така взаємодія викликає протидію одних учнів, що виражається у сперечаннях, а інших призводить до байдужості.

Другий тип взаємодії – позиція підпорядкованості («Я під (знизу)»). Ця позиція характерна для невпевненого педагога, із заниженою самооцінкою, характеризується невпевненістю в голосі, відсутністю його емоційного забарвлення, звертання до учнів можливе з частими перепрошуваннями і вибаченнями.

Третій вид позиції – «Я – нарівні», коли взаємодія побудована на партнерській позиції, виражається в щирому, відкритому спілкуванні, за якої педагог із довірою до учнів, відчуттям власної гідності і повагою до них отримує задоволення від того, як його сприймають і розуміють.

Успіх у діяльності класного керівника також залежить від його психологічних особливостей. Це не лише дотримання особистісно-орієнтованого підходу та врахування індивідуально-типологічних особливостей учнів, але й створення загального психологічного клімату, розвитку учнівського колективу.

Існує багато різноманітних форм виховної роботи, через які класний керівник організовує взаємодію з учнями. Вони допомагають не тільки розкрити потенціал учня, пізнати його психологічні особливості, ай спрямовані на гуртування учнівського колективу, створення атмосфери довіри з класним керівником.

Сьогодення вимагає від класного керівника бути психологом, наставником та вихователем. Класні керівники ЗП(ПТ)О Харківської області на високому рівні проводять багато виховних заходів: тематичні виховні години, тренінги, проєкти, диспути тощо.

Хочу вам запропонувати деякі з них.

1. Патріотична акція «Лист герою ЗСУ».

2. Челендж «Є професії у світі – серце віддавати дітям». Учні ЗП(ПТ)О із задоволенням взяли участь у челенджі та зробили відеопривітання, колажі, в яких подякували викладачам за самовіддану працю, за отриманні знання, за мотивацію на успіхи та досягнення.

3. Учнівська конференція (он-лайн) до Дня захисників та захисниць України (були представлені учнівські презентації, які демонстрували історію України та козацтва).

4. Робота волонтерського осередку «Ми – поруч». Яскравий приклад добра і небайдужості показують учні з волонтерського осередку, які постійно проводять акції на підтримку бійців зони АТО, під час яких плетуть маскувальні сітки, виготовляють прапори, солодощі та обереги).

Важливу роль у підтримці та наданні допомоги класному керівнику відіграє соціально-психологічна служба кожного закладу професійної освіти. Так, практичні психологи та соціальні педагоги розробляють матеріали на допомогу класному керівнику, а також беруть участь у різноманітних заходах:

1. Проводяться онлайн-опитування психологічної адаптованості здобувачів освіти щодо труднощів, з якими вони стикаються.

2. З метою всебічної підтримки учнів працюють віртуальні психологічні кабінети на єдиній електронній платформі GoogleClassroom.

3. Психологами розробляються практичні завдання, які спрямовані на адаптацію учнів до умов навчання та навчають способам саморегуляції та протидії стресу.

4. Постійно працюють школи молодого класного керівника

5. Проводяться методичні онлайн-семінари з виховної роботи тощо.

Проаналізувавши проблеми, з якими стикається класний керівник у своїй діяльності, соціально-психологічній службі та викладачам було запропоновано об'єднати усі зусилля та створити сайт «На допомогу класному керівнику» [Головна | MySite 1 \(sapir222.wixsite.com\)](http://www.sapir222.wixsite.com). Це молодий сайт і робота тільки розпочата, але ми сподіваємось що він стане ще одним допоміжним інструментом у роботі класного керівника, де він зможе отримати інформацію

про психологічні особливості підлітків, поділитися та ознайомитися з досвідом роботи інших класних керівників та закладів освіти, дізнатися сучасні форми та методи психологічної підтримки учнів та батьків, знайти необхідні телефони гарячих ліній для вирішення гострих питань, нову інформацію з розділу важливі посилання, побачити анонси заходів, вебінарів, науково-практичних конференцій та поновити свої знання про зручні цифрові ресурси.

З метою вивчення психологічної взаємодії, потреб та очікувань учнів ЗП(ПТ)О від класного керівника, вибору ним найбільш оптимальної педагогічної позиції у процесі взаємодії з учнівським колективом, розробки рекомендацій щодо корегування відносин у системі «класний керівник-учень» НМЦ ПТО у Харківській області проводить щорічне анкетування «Класний керівник очима учнів». Так, у 2022 році в анкетуванні взяли участь 24 ЗП(ПТ)О Харкова та області. Загальна кількість опитаних учнів становить 1507.

За результатами опитування було виявлено, що більшість опитаних вважають, що класний керівник повинен володіти професійними та комунікативними здібностями. Почуття, з якими найчастіше учні ідуть до ЗП(ПТ)О, – це радість та спокій. Взаємовідносини з класним керівником більшість опитаних охарактеризували як теплі та дружні та хотіли б бачити класного керівника як «старшого товариша». Почуття, що відчувають учні до класного керівника, – це здебільшого радість, повага, любов. Хоча анкетування було анонімним, але є досить інформативним для класного керівника, щоб скорегувати вектори у своїй діяльності.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди». 2017. 206 с. URL: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSHporadnyk-dlya-vchytelya.pdf> (дата звернення: 24.10.2022).
2. Сучасні проблеми екологічної психології: життєве середовище особистості у психологічному вимірі: матеріали XIV Міжнародної науково-практичної

конференції (18 – 19 травня 2018 року, Київ) / за ред. Ю.М. Швалба. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2018. 134 с.

ВИХОВНА РОБОТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ

Мартиненко Лариса Миколаївна,

викладач української мови та літератури

ДНЗ «Криворізький центр підготовки та перепідготовки
робітничих кадрів будівельної галузі»

Якою має бути робота класного керівника в умовах війни? Як усе організувати та зробити це правильно? Адже потрібно врахувати безліч нюансів: хтось із здобувачів освіти знаходиться за кордоном, хтось буде працювати лише дистанційно, хтось приїхав із регіонів, де ведуться активні бойові дії тощо... У будь-якому випадку зрозуміло одне: підходити до освітнього і виховного процесу мають змінитися. Старі методи та прийоми більше не діють (або дають обмежено). Потрібно шукати нові ідеї та рішення.

Виховна робота завжди була невід'ємною складовою освітнього процесу, а зараз, в умовах військової агресії РФ проти України, її важливість складно переоцінити. Усе, що відбувається зараз – виклик для освіти, для викладачів та здобувачів освіти. Звісно, постає питання: як саме працювати просто зараз, як розставити акценти?

Особлива роль в організації виховної діяльності в закладі освіти належить класним керівникам. Діяльність класного керівника регламентується «Положенням про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти», затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 6 вересня 2000 року № 434,

затвердженим в Міністерстві юстиції України 26 вересня 2000 року за №659/4880 (зі змінами).[3]

Найважливішими напрямками виховної роботи зараз мають стати:

- психологічна та емоційна підтримка здобувачів освіти;
- навчання правил поведінки в умовах воєнного стану (під час повітряних тривог, поводження з вибухонебезпечними предметами, перша медична допомога тощо);
- адаптація та підтримка здобувачів освіти-ВПО;
- розвиток критичного мислення та медіаграмотності;
- національно-патріотичне виховання.

Зараз здобувачі освіти найбільше потребують підтримки та розуміння, академічні успіхи та оцінки відходять на другий план. Той факт, що діти, на жаль, поступово вимушено звикають до нових реалій, не означає, що вони можуть обійтися без підтримки дорослих. Вони як ніколи її потребують. Їм потрібна наша впевненість у тому, що все буде добре, наша стійкість та віра в перемогу навіть у важкі часи невизначеності.

Проводьте години спілкування у форматі тренінгів, спрямованих на стабілізацію психологічного та емоційного стану дітей, навчайте здобувачів освіти прийомам, які допоможуть їм швидко опанувати себе у критичних ситуаціях (і, звісно, практикуйте їх самі!). До речі, не обов'язково відкладати тематичні вправи лише до годин спілкування, ви можете виконувати їх разом із здобувачами освіти на початку чи наприкінці заняття.

Нова реальність диктує нові правила життя. Тепер одне з найважливіших завдань – навчити дітей правилам безпеки, які допоможуть зберегти життя. Здобувачі освіти мають знати:

- які заборони та обмеження діють під час воєнного стану;
- що таке «тривожна валіза», як її зібрати, що туди покласти;
- як діяти під час повітряних тривог (що робити, якщо сигнал застав удома/ на вулиці / в магазині тощо);
- як поводитися під час обстрілів;

- що робити у випадку виявлення вибухонебезпечних предметів;
- як надавати першу домедичну допомогу.[2]

Тепер, в умовах повномасштабної війни, яку розв'язала рф проти України, вже ні в кого не викликає сумнівів той факт, що зараз ми маємо приділити особливу увагу національно-патріотичному вихованню. Саме тому надзвичайно важливо:

- Проводити заходи національно-патріотичної спрямованості.
- Займатися волонтерською діяльністю.
- Розповідати дітям про українську культуру.
- Влаштовувати акції пам'яті.
- Проводити години спілкування, присвячені війни рф проти України.
- Створювати навчальні проєкти, присвячені борцям за незалежність та свободу нашої країни.
- Організовувати зустрічі із ветеранами АТО, ООС та війни рф проти України.

Стежте за тим, аби заходи були позбавлені проявів шароварщини та надмірного пафосу – він надто часто сприймається як нещирість, а здобувачі освіти гостро на це реагують. Краще говорити із дітьми щиро та відверто, це допоможе їм зрозуміти важливі речі [1].

Список використаних джерел

1. Виховна робота в умовах війни: важливі аспекти. URL: <https://naurok.com.ua/post/vihovna-robota-v-umovah-viyni-vazhlivi-aspekti> (дата звернення: 26.10.2022).
2. Психологічна та емоційна підтримка учнів. URL: http://sokolove-nvk.kh.sch.in.ua/vihovna_robota/ (дата звернення: 26.10.2022).
3. Про затвердження Змін до Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти. URL: <http://vlada.pp.ua/goto/aHR0cHM6Ly9pcHMubGlnYXpha29uLm5ldC9kb2N1bWVudC9SRTEyNjY1/> (дата звернення: 26.10.2022).

СУЧАСНІ ВИДИ ГРУПОВИХ ВЗАЄМОДІЙ І ТЕХНІКА ЇХ ОРГАНІЗАЦІЇ

Матяшева Оксана Борисівна,

методист

Науково-методичного центру

професійно-технічної освіти

у Запорізькій області

У суспільній практиці освіти на даний час набули поширення різні види обміну думками, що відрізняються ступенем регламентованості (формальності) та повноти обговорення. Останнім часом в освітній практиці накопичилося безліч різноманітних варіантів та технік організації групових дискусій, що відрізняються один від одного цільовою установкою, змістом, кількістю учасників. У дискусії можуть брати участь двоє та більше осіб. Найбільш конструктивний варіант – 6-8 осіб. Така кількість учасників дозволяє кожному повною мірою висловити свою думку та уважно вислухати партнерів. Але сучасні техніки проведення дискусії дозволяють включити до неї 20 і більше людей.

Розглянемо основні види організації дискусійних дискусій. В даний час під час навчання здобувачів освіти популярні згорнуті форми дискусії: «круглі столи», форуми, дебати, симпозіуми, «панельна дискусія» тощо.

Панельна дискусія – організація обговорення проблеми у численній групі. Проводиться у великих групах (понад 40 осіб):

- проблема дискусії формулюється керівником;
- учасники поділяються на мікрогрупи по 6-8 осіб, які розміщуються в аудиторії по колу;
- члени кожної групи обирають представника чи голову, який у процесі дискусії відстоюватиме їхню позицію;

– протягом 15-20 хвилин у мікрогрупі обговорюється проблема та виробляється загальна точка зору. Представники груп збираються в центрі кола та отримують можливість висловити думку групи, її позиції. Решта учасників стежить за перебігом обговорення і тим, наскільки точно представник мікрогрупи висловлює спільну позицію. Вони можуть висловлювати власну думку, а мають можливість лише передавати під час обговорення записки, у яких викладають свої міркування;

– представники груп можуть взяти перерву, щоб проконсультуватися з рештою її членів;

– панельне обговорення закінчується після закінчення відведеного часу або після ухвалення рішення;

– після закінчення дискусії представники груп проводять критичний аналіз ходу обговорення, а рішення приймається вже всіма учасниками.

Важливо, щоб усі учасники «панельної дискусії» були зацікавлені у вирішенні проблеми, що обговорюється, тільки тоді увага аудиторії не буде переключатися на сторонні предмети.

Форум-обговорення. Мета та механізм його проведення подібні до «панельної дискусії», але наприкінці думками обмінюються всі учасники, а не тільки представники мікрогруп.

Симпозіум – більш формалізоване, регламентоване обговорення. У ході нього учасники виступають із повідомленнями, в яких розкривають свою точку зору на проблему, що цікавить, після чого відповідають на запитання присутніх. Обговорення, зазвичай, ведеться через ведучого.

Дебати – явно формалізоване обговорення, яке будується на заздалегідь спланованих виступах учасників, які мають прямо протилежні думки щодо обговорюваної проблеми.

«Круглий стіл» – найбільш актуальна та поширена в освітній практиці форма проведення дискусії. «Круглий стіл» – це розмова, у якій беруть участь 15-25 осіб; під час неї відбувається обмін думками між усіма учасниками. Керує бесідою ведучий (не обов'язково викладач), який, однак, намагається не

захоплювати змістовне лідерство. Як правило, перед учасниками не стоїть завдання повністю вирішити проблему; вони орієнтовані на можливість розглянути її з різних сторін, зібрати якнайбільше інформації, осмислити її, позначити основні напрями розвитку та рішення, узгодити свої погляди, навчитися конструктивному діалогу. Існує важлива умова під час проведення «круглого столу»: потрібно, щоб він був справді круглим. Процес комунікації має відбуватися «очі в очі», що призводить до зростання активності, збільшення кількості висловлювань, можливості включення кожного на обговорення, стимулює невербальні засоби спілкування (міміку, жести, емоційні прояви). Викладач також перебуває у загальному колі як рівноправний член групи, що створює менш формальну обстановку.

Однією з найпопулярніших останніми роками є «техніка акваріума», що виділяється серед усіх форм дискусій тим, що зміст її тісно визначено протиріччями, розбіжностями, а часом і конфліктами учасників з певного питання (надати учасникам можливість вільного включення до обговорення проблеми та виходу з нього):

- 5-6 учасників разом із керівником сідають у коло. Вони – «риби». Навколо них стають решта учасників групи, вони – «рибалки»;

- члени внутрішнього кола («риби») беруть активну участь в обговоренні запропонованого керівником питання. «Рибалки» спостерігають і вступають тоді, коли чиясь версія їх зацікавила; вони доповнюють, запитують, конкретизують. При цьому «рибалка» має стати поруч із «рибою», яка його привабила своєю версією;

- після обговорення однієї проблеми (питання) учасники змінюються місцями (ті, хто стояв за межами кола, сідають у коло). Бажано, щоб усі учасники побували у колі.

«Снігова куля» – напрацювання та узгодження думок усіх членів групи. При використанні цієї техніки до активного обговорення включаються практично всі учасники. Кількість осіб може сягати 30-35. Для проведення

цього виду дискусії знадобиться велика кількість карток (половина листа А4) та маркери:

- учасникам дається по 4-8 карток. Кожен пропонує написати по 4-8 варіантів вирішення будь-якого питання (наприклад, перерахувати критерії оцінки діяльності здобувача освіти, професійно значущі якості майбутніх фахівців, професійні компетенції випускника тощо). На кожній картці пишеться лише один варіант;

- учасники об'єднуються у пари. В результаті обговорення пара відбирає найугодженіші пропозиції-картки. Їх має бути трохи більше половини від загальної суми карток (наприклад, з 10 карток залишити лише 6);

- на третьому етапі учасники об'єднуються у четвірки і так само шляхом дискусії в мікрогрупі залишають трохи більше половини карток від загальної суми (наприклад, з 12 залишити 7);

- представник від групи захищає загальні напрацювання, показуючи картки аудиторії. Після цього картки, зафіксовані скотчем на дошці, коментуються кожною групою, потім проводиться класифікація і систематизація пропозицій, виділяються подібні варіанти.

«Квадро». Багато дискусій стають неконструктивними через те, що учасники спочатку не визначили свої позиції з питання, що обговорюється. Метод «Квадро» допомагає виявити наявні думки, побачити прихильників та противників тієї чи іншої позиції, розпочати аргументоване обговорення питання:

- на плакаті чи дошці записується теза, наприклад: «Навчити конкурентоспроможного фахівця може лише викладач, який сам успішний на ринку праці»;

- всі учасники одночасно показують цифру на картці «квадро», що відображає їхню думку за цією тезою: 1 – згоден; 2 – згоден, але...; 3 – не згоден, але... (варіант – важко); 4 – не згоден;

– викладач констатує поданий характер думок. Якщо цифри значно відрізняються, то потрібне обговорення. Спочатку висловлюють свої аргументи ті учасники, які згодні з висунутою тезою (показали цифру 1), їх доповняють учасники, які показали думку 2 («згоден, але...») тощо.

При великій кількості учасників опрацювання тез відбувається у мікрогрупах по 5-6 осіб. На картці демонструється думка усієї групи. Спірні питання виносяться на загальну дискусію. Учасники одержують тези, надруковані на аркуші паперу (до 15 тез). Спочатку робота з тезами здійснюється індивідуально. Потім усі сідають у коло. Зачитується один вислів. Усі учасники позначають свою позицію і починається дискусія. Після того, як усі вже підняли картки, учасники по черзі повідомляють свою думку: з першого питання – сусіда зліва, з другого – сусіда праворуч. Таким чином, відбувається обмін різними чи подібними думками.

Усі перелічені форми проведення групових дискусій будуть ефективні лише у випадку, якщо на занятті обговорюється одна з проблем, про яку здобувачі освіти мають початкове уявлення, отримані раніше на заняттях. Крім того, теми, які обговорюються під час дискусії, не повинні бути закритими або дуже вузькими. Важливо, щоб рівень проблеми, що обговорюється, дозволяла перейти від найпростіших питань до широкої постановки проблеми.

Список використаних джерел

1. Ускучакова С. І. Твій успіх – життєвий вибір. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2014. № 7. С. 47–64. URL: <https://cutt.ly/rytqnVF> (дата звернення: 27.10.2022).
2. Єрмаков І. Г., Пузіков Д. О. Життєтворчі компетенції особистості. Теоретико-методологічні засади соціалізації особистості. 2005. С. 44-53. URL: <http://ap.uu.edu.ua/upload/publicationpdf/84263a26e0a5a84d9d1148d5453956a9.pdf> (дата звернення: 27.10.2022).
3. Баришполь С. В. Посібник практичного психолога: психодіагностика, тестування. Розробки уроків психологічного розвитку. Харків : Вид. група «Основа», 2009. 135 с.

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Мельник Роман Миколайович,

викладач спецдисциплін

ВСП «Любешівський технічний коледж

Луцького національного технічного університету»

В умовах воєнних дій та постійних змін у соціальному, економічному та політичному житті України постає проблема радикальної перебудови у сфері виховання. Завдання школи сьогодні – забезпечити всебічний розвиток особистості кожного учня, створивши необхідні для цього умови. Реалізація цієї мети покладена на педагогічний колектив коледжу, однак, більшою мірою, на класного керівника, який повинен володіти, задля цього, певними вміннями та навичками з теорії та методики виховання, методами, прийомами, технологіями організації виховного процесу, безпосереднього здійснення виховної роботи.

У зв'язку з тим, що в процесі педагогічної діяльності вчитель зобов'язаний знайти шлях до серця кожного учня, а система взаємин «учитель-учень» в педагогічному процесі лишається найважливішою, а навчання будується не тільки на індивідуальних стосунках між учителем і учнем. Тому розгляд особистісного «Я» та педагогічної етики не може обмежитись аналізом моральних взаємин між ними.

В навчально-виховній практиці важливо визначити, де має місце одна система взаємин, а де починається друга, бо обидві тісно переплітаються одна з одною. І все ж кожна з них має свій зміст, свою специфіку, особливі форми, труднощі і проблеми, через те потребує окремого розгляду. Класний керівник, звертаючись до одного учня, впливає на колектив. І, навпаки, спілкуючись з колективом, він впливає на окрему особистість. Класний керівник і колектив можуть бути посередниками взаємного впливу один на одного.

Багато аспектів взаємин «вчитель - учнівський колектив» недостатньо усвідомлені, багато їхніх проблем лишаються нерозв'язаними; вони бувають неординарні та неструктуровані. Крім того, є випадки, коли вчитель, не надаючи серйозного значення цим взаєминам, взагалі не бачить тут проблеми. Таке розуміння моральних взаємин між класним керівником і учнівським колективом завжди завдає шкоди моральному вихованню дітей та організації навчального процесу.

Хиби у моральних взаєминах з учнівським колективом пояснюються насамперед тим, що колектив учнів може існувати навіть тоді, коли класний керівник не приділяє йому належної уваги. Адже колектив формується під впливом не тільки діяльності вчителя, а й інших чинників, насамперед спільності завдань, мети і стійкості взаємин між учнями. Навчальний процес може здійснюватися навіть тоді, коли взагалі ніякого колективу немає, а є тільки група людей, що незалежно один від одного виконують вимоги вчителя.

Відносна самостійність колективу учнів, з одного боку, і навчального процесу - з іншого, пояснюється наявністю у вчителя можливості ігнорувати проблему ставлення до цього колективу. При високому рівні взаємних вимог вчителя та учнівського колективу виникає взаємодія і підтримка: вони починають відчувати потребу один в одному.

Згуртований, дружний учнівський колектив виступає як одиниця, як цілісність багатьох «Я» та як аспект соціального спілкування і вимагає від вчителя більшої уваги.

Вчитель, який творчо працює і шукає засобів впливу на особистість учня, обов'язково зважатиме у своїй роботі на колектив, щоб використати його як навчально-виховний засіб великої сили, засіб, який не можна замінити чимось іншим. Вчитель переконується в необхідності свідомо і правильно будувати свої взаємини з колективом: зміцнювати і вивчати його, сприяти його розвитку.

Нині виховний процес у школі має будуватися таким чином, щоб класний керівник міг приділити належну увагу формуванню особистісного «Я» кожного

учня й паралельно з цим розвивати систему спільної колективної діяльності учнів класного та шкільного колективів.

Успіх виховного процесу залежить і від того, наскільки вихователь готовий перейти до особистісно-орієнтованої педагогіки у виховному процесі, створення взаємодії співробітництва, співдружності з вихованцями, впровадження сучасних технологій, створення авторських виховних технологій. Реалізувати завдання, які поставлені перед класним керівником, можна тільки досконало володіючи прийомами сучасних виховних технологій [2].

Важливою складовою роботи класного керівника є вивчення соціально-педагогічних умов виховання. Саме розуміння процесів, що відбуваються в класному колективі, дозволяють адекватно реагувати на виклики та створюють основу для розвитку як класного колективу, так і кожної особистості окремо. Для здійснення вивчення виховного аспекту соціально-педагогічних умов класного колективу можливо використовувати наступні методи.

Спостереження як метод передбачає цілеспрямоване, за попередньо розробленим планом, фіксування таких явищ, які цікавлять дослідника практичної діяльності. На відміну від інтерв'ю й анкетування спостереження не залежить від уміння, знань чи готовності людини дати достовірні відповіді. Воно не потребує й активного співробітництва дослідника з собою, тому не зустрічає відмов. Нарешті, воно більш об'єктивно відображає дійсність, адже набагато важче незвично поводитися, аніж дати незвичну відповідь [1].

Метод опитування, дає змогу дослідникові за короткий проміжок часу отримати велику кількість інформації. Перевагою цього методу є також легкість застосування й обробки даних. Важливою перевагою масових опитувань є те, що дослідник може опитати велику кількість жителів віддалених районів і отримати дані, які легко порівняти й проаналізувати. Масові опитування учнів, педагогів, батьків дають змогу виявити певні установки та судження суб'єктів освіти. Однак до організації та проведення масових опитувань слід підходити дуже зважено. Не можна забувати, що

внаслідок опитувань ми отримуємо не об'єктивні дані в чистому вигляді, а лише точку зору опитаних про них. Найчастіше в соціально-педагогічних дослідженнях використовується анкетування, що по суті є письмовим опитуванням.

Соціометрія – це соціально-педагогічний метод, який використовується для оцінки міжособистісних емоційних зв'язків у групі. Метод відтворює методологію соціометричних досліджень і включає цикл вимірюваних процедур та математичних методів обробки первинної інформації, отриманої в результаті здійсненої процедури. Соціометрія спрямована на вивчення соціальних ролей у малих групах і на вимірювання структури взаємовідносин у групі в цілому.

Запитання соціометричної анкети або інтерв'ю містять так звані соціометричні критерії, який відповідає за формою та змістом вимогам соціометричних анкет і предмету дослідження. Тут відтворюється не тільки уявлення дослідника про явище, що пізнається, а й завдає конкретного етапу дослідження.

У ході соціометричного дослідження будується соціограма – графічне вираження математичної обробки результатів, отриманих за допомогою соціометричного тесту. Соціограма наочно показує складне сплетіння взаємних симпатій та антипатій, присутність соціометричних «зірок», центральних «Я» (яких обирає більшість опитуваних), «паріїв» (від яких усі відмовляються) та ієрархією проміжних ланок між цими полюсами. Соціограма також дає змогу представити структуру відносини в групі, зробити припущення про стилі лідерства, ступінь організованості групи в цілому [1].

Референтометрія – один із соціометричних методів, спрямований на виявлення референтності членів групи для кожного індивіда, який входить до цієї групи. Референтометрія включає дві процедури. Попередня, що передбачає з'ясування, за допомогою опитуваного листа, поглядів (оцінок, відносин, думок) кожного члена групи з приводу значущого об'єкта, події або людини. Друга процедура виявляє особистостей, погляд яких відображено в

опитувальному листі. Даний метод дає змогу виявити мотиви міжособистісних відносин і вибору, переваг у групі.

Застосування сфокусованих інтерв'ю стимулює виникнення нових запитань, а предмет розмови може набути несподіваних обрисів. У цьому полягає гнучкість методу. Дискусія спроможна краще показати різноманітність думок, ніж масове опитування, оскільки тема сприймається тут динамічно завдяки впливу людей один на одного під час спілкування.

Важливою умовою плідного використання сфокусованих групових інтерв'ю є комфортна атмосфера. Важливо, щоб кожен учасник фокус-групи не був скутий, обмежений часом, а натомість відчував увагу до себе, зумів зосередитись на тому, що цікавить дослідника, мав змогу трохи відпочити під час дискусії. Іншою особливістю методу є те, що дискусія має сфокусований характер.

Отже, система взаємин між класним керівником та колективом учнів залишається багатогранною для досліджень. Сьогодні існує багато технологій в теорії і практиці виховання, які відрізняються областю застосування, цілями й результатом. Досвід їх впровадження доводить, що виховний процес є процесом технологічним. Він заснований на виховній діяльності педагогів, пов'язаний з плануванням передбачуваного ними результату і способів його досягнення, з моделюванням цих способів, цілеспрямованим здійсненням розроблених планів і моделей, управлінням навчальною-виховною діяльністю.

Список використаних джерел

1. Методичний путівник класного керівника Нової української школи : збірник методичних матеріалів / А. Дубяга, О. Золотар ; за заг. ред. А. Дубяги. Краматорськ : Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2021. 44 с.
2. Резнік Н. О. Особливості виховної діяльності сучасного класного керівника в умовах реалізації завдань національної концепції виховання / Н. О. Резнік // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки, 2015. Вип. 67. С. 202-207.

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Менделюк Тетяна Михайлівна,

викладачка

ВСП «Любешівський технічний фаховий коледж
Луцького національного технічного університету»

Виховна робота – безперервний, цілеспрямований і систематичний процес. Останнім часом у закладах освіти на неї звертають особливу увагу. Сучасна молодь, яку виховують в умовах розвиненого інформаційного середовища, розбудови демократичного суспільства, є більш вільною в поведінці, потребує вищого рівня свободи, поваги, а отже, постають нові вимоги до процесу виховання, оскільки воно має великий вплив на долю людини.

В умовах воєнного часу проблема вдосконалення форм організації виховного процесу постала гостріше. Значною мірою можна її вирішити, використовуючи сучасні інноваційні технології. Під інноваціями розуміємо процес створення і поширення нових засобів (нововведень). Реалізація цього підходу у виховній роботі дозволяє піднятися на якісно новий рівень, забезпечує психологічну та емоційну комфортність студентів і подальшу соціальну адаптованість, готовність реалізувати особисті якості в індивідуальній чи колективній діяльності. Однією з інноваційних технологій, що сприяє розвитку особистісних якостей, є технологія інтерактивного навчання.

Основні положення інтеракціонізму зводяться до того, що становлення особистості відбувається під час спілкування, взаємодії між собою, комунікації. Найдоступнішими засобами зв'язку для проведення онлайн-занять на сьогодні є:

- Месенджери – чат, групу, спільноту можна організувати на платформі Facebook;
- Телеграм – створення групи для переписки та обміну файлами;
- Інстаграм – бесіда для переписки, запис голосових повідомлень та включення педагога у прямий ефір (в режимі онлайн діти можуть задавати запитання);
- Вайбер – чат для переписки та обміну файлами;
- Skype – можливість підключити в бесіду зі зв'язком хорошої якості до 30 осіб;
- You-Tube-канали – можливість через посилання надавати доступ до відеозанять або поширювати вже змонтовані освітні ролики згідно з обраною темою [1].

Найпоширенішими платформами для проведення виховних заходів є: Kahoot, Quizz, Idroo, Miro – вони допоможуть класним керівникам швидко підібрати чи розробити власні завдання для своїх учнів; система ClassTime – безкоштовний сервіс, де педагог може використати 9 абсолютно різних і нестандартних типів запитань з можливістю надання доступу здобувачам освіти; віртуальний клас ClassDojo – працює на ноутбуках, ПК, планшетах, смартфонах. Педагог, зареєструвавшись на платформі, додає вихованців та створює публікації, прикріплюючи фотографії, скріншоти, посилання на вебресурси (перевагою платформи є можливість ставити запитання, коментувати).

Сервіси, за допомогою яких можна організувати виховний процес дистанційно:

1. LMS (Learning management system – система керування навчанням) – наприклад Moodle, який можна безкоштовно налаштувати на вебсервісі <https://www.gnomio.com/> або розгорнути на власному вебсервері.
2. Google Classroom (<https://classroom.google.com/>) – безкоштовний сервіс Google, за допомогою якого можна організувати виховну роботу з використанням сервісів Google (Диск, Форми, Документи, Таблиці, Презентації, Blogger, Youtube, Hangouts) [1].

Дистанційне навчання сприяло пошуку нових форм виховної роботи. Однією з таких сучасних форм стало створення здобувачами освіти

відеороликів, присвячених пам'ятним датам: День вишиванки, Всесвітній день батька, Міжнародний день МИРУ.

Застосування вебквесту дає змогу здобувачам освіти долучатися до активного пошуку інформації, закріплювати навички з користування комп'ютерної мережі Інтернет, удосконалити навички створення презентацій, які виконують у MOffice PowerPoint [2]. Вебквест «Ліричними стежками разом з Лесею...» передбачав обрання тієї чи іншої ролі та проходження декількох етапів. У процесі виконання завдань потрібно було переглянути медіафайли, які містять інформацію про біографію та творчість письменниці. Студенти мали змогу побувати у ролі психолога, громадського діяча, пейзажиста, закоханої особи

Цікавим є метод проєктів – особистісно орієнтований метод навчання та виховання, заснований на самостійній діяльності учнів у розробці проблеми та оформленні певним чином практичного результату розробки, це одна з провідних технологій у процесі інтерактивного навчання [3]. Із учнями однієї з груп нашого закладу освіти було організовано дослідницький проєкт «Рушники – душа мого народу». Здобувачі освіти дослідили кольористику, орнаменти та основні способи вишивки рушників Любешівщини.

Зауважу, що національно-патріотичне та громадянське виховання у нашому навчальному закладі в умовах воєнного стану здійснюється через систему заходів, проведених онлайн. Серед найбільш ефективних можна назвати:

- відеоподорож «Зима, що нас змінила», «Моя Любешівщина»;
- флешмоб «Одягни вишиванку». Студенти у соціальних мережах публікували особисте та сімейне фото у вишиванці, фото самостійно виготовленої вишивки, з яких підготовлено відеоролик. У флешмобі «Діти України за МИР» здобувачі освіти у соцмережах публікували малюнки на дану тематику;
- виготовлення постерів на тему «Яким я бачу майбутнє своєї держави».

Вищезазначене дає нам змогу стверджувати, що перенесення виховної роботи у сферу віртуального простору не є бар'єром для сучасної молоді, а

навпаки відповідає природі їхнього покоління. Отже, завдання викладача підібрати та запропонувати здобувачам освіти онлайн-інструменти та форми роботи, які б водночас сприяли реалізації мети виховного процесу та зацікавили б здобувачів освіти.

Список використаних джерел

1. Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи. Порадник. З досвіду роботи освітян міста Києва: навч.-метод. посіб. / упоряд.: І. П. Воротникова, Н. В. Чайковська. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 456 с.
2. Гриневич М. С. Медіаосвітні квести. Вища освіта України, 2009. № 3. С.84-88.
3. Кондрашова Л. В., Лаврентьєва О. О., Зеленкова Н. І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навч. посіб. Кривий Ріг : КДПУ, 2008. 187 с.
4. Сухорукова В. М. Національно-патріотичне виховання. 9-11 класи. Харків : Ранок, 2017. 192 с.

ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ПЛАТФОРМІ MOODLE

Місковець Тамара Олександрівна,

викладачка

Кузик Наталія Олексіївна,

викладачка

ВСП «Волинський фаховий коледж

Національного університету харчових технологій»

Тема дистанційного навчання у викладанні літератури, є новою, цікавою й мало дослідженою. Події останніх років вивели її на перші рівні актуальності.

Разом з тим, занурившись у систему дистанційного навчання стало зрозуміло, що дана форма роботи є не досконалою що і сформувало ряд викликів для освітнього середовища.

Із зміною форми роботи незмінним залишилося одне з основних завдань викладача – знайти і не втратити зв'язок з учнями та студентами, а часом і їхніми батьками; донести потрібну інформацію та чи не найголовніше, розібратися з інформаційним потоком інтернет-джерел, що легко зводять нанівець усі намагання викладача сфокусувати інтерес здобувачів освіти на важливі й правдивій інформації.

Особливо складним є вирішення даного завдання у ситуації вивчення літератури, коли викладач не завжди може залучити учнів та студентів до діалогу, живого мовлення, натомість починає домінувати виконання вправ (потрібно оцінити). Говоріння, яке допомагає, навіть за допомогою помилкового твердження відшукати істину, відсувається на другий план. Це створює ряд різнохарактерних загроз.

Саме тому проблема дистанційного навчання, якою привабливою не видавалася б потребує ретельного дослідження.

У зв'язку із введенням карантинних заходів у березні 2019 року та воєнного стану у лютому 2022 року в нашому освітньому закладі для реалізації дистанційної форми навчання використовується платформа Moodle.

Платформа Moodle (<https://moodle.org/>) — безкоштовна відкрита система управління дистанційним навчанням. Це навчальна платформа, яка призначена для об'єднання всіх учасників освітнього процесу в одну безпечну та інтегровану систему для створення персоналізованого освітнього середовища. Дозволяє використовувати широкий набір інструментів для взаємодії педагогів, здобувачів освіти та адміністрації закладу освіти.

Для нашого коледжу використання Moodle актуальне для роботи в трьох основних напрямках:

–зручність користування для студентів та учнів;

–інноваційність та вдосконалення інформаційних компетенцій для викладачів;

–доступний інструментарій здійснення моніторингу якості освітнього процесу для адміністрації коледжу.

Робота з платформою Moodle має ряд переваг для здобувачів освіти:

–доступ до навчальних матеріалів (тексти лекцій, завдання до практичних/лабораторних та самостійних робіт; додаткові матеріали (книги, довідники, посібники, методичні розробки) та засобів для спілкування і тестування «24 на 7»;

–можливість перегляду результатів проходження дистанційного курсу студентом;

–можливість перегляду результатів проходження конкретного тесту;

–можливість спілкування з викладачем через особисті повідомлення, форум, чат, що дозволяє викладачеві зберегти свої персональні дані нерозголошеними;

–можливість завантаження файлів з виконаними завданнями;

–можливість використання нагадувань про події у курсі;

–можливість працювати з мобільного додатку.

Крім того, використання платформи Moodle дозволяє адміністрації коледжу усіх ланок відслідковувати активність здобувачів освіти та викладачів на платформі, адже є можливість бачити час відвідування та час перебування на платформі кожного зареєстрованого користувача.

А ще, Moodle є корисним інтерактивним інструментом у підтримці звичайного освітнього процесу в офлайн режимі.

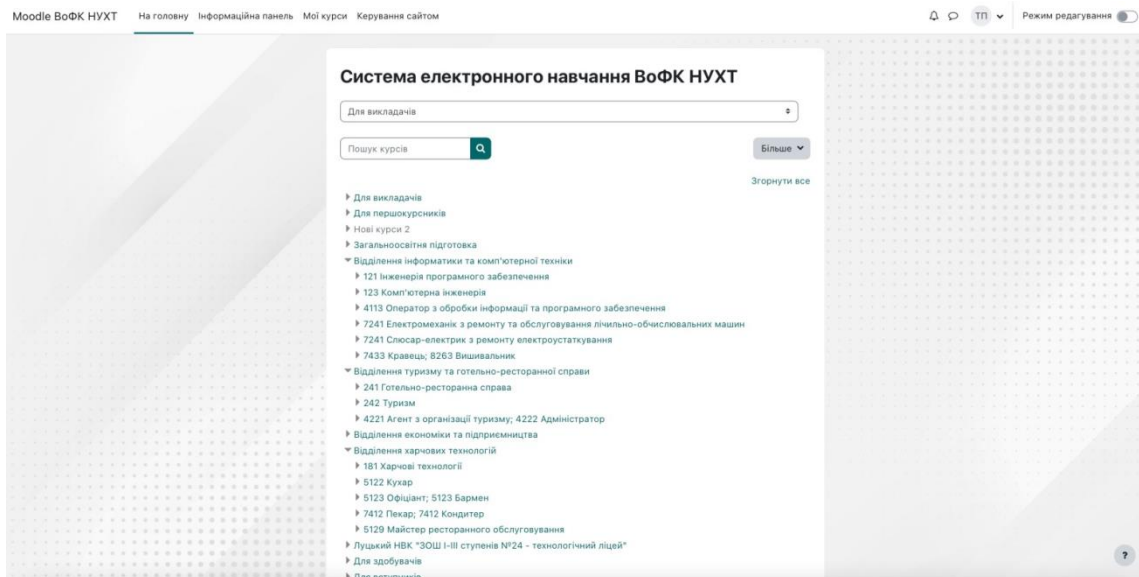

Рисунок 1– Структура дистанційного навчання на платформі Moodle

Для кращої навігації, всі навчальні курси структуровано за спеціальностями та професіями, а в середині кожної з них – за курсами навчання. Всього на платформі Moodle у коледжі створено 542 навчальні курси.

Крім навчальних курсів з дисциплін, для всіх викладачів коледжу доступні декілька загальних курсів – «Охорона праці», «Методична робота» та «Довідкові матеріали». В останньому для викладачів запропоновані рекомендаційні матеріали зі створення та проведення онлайн конференцій, вимоги до матеріалів, та обов'язкові складові наповнення курсів, приклади основних видів діяльності та посилання на онлайн курси, з корисними даними в роботі з цією платформою.

Для окремих навчальних курсів з літератури розроблена рекомендована структура, якої слід дотримуватися. Зокрема, курси повинні містити наступну інформацію:

- опис навчального курсу;
- загальну інформація про освітню дисципліну;
- навчально-методичні матеріали (теоретичні та практичні, посилання на підручники та інші довідкові матеріали);

- завдання для самостійної роботи здобувачів освіти;
- матеріали для проведення поточного та підсумкового контролю;
- інші матеріали навчального призначення (тут вже на розсуд викладача)

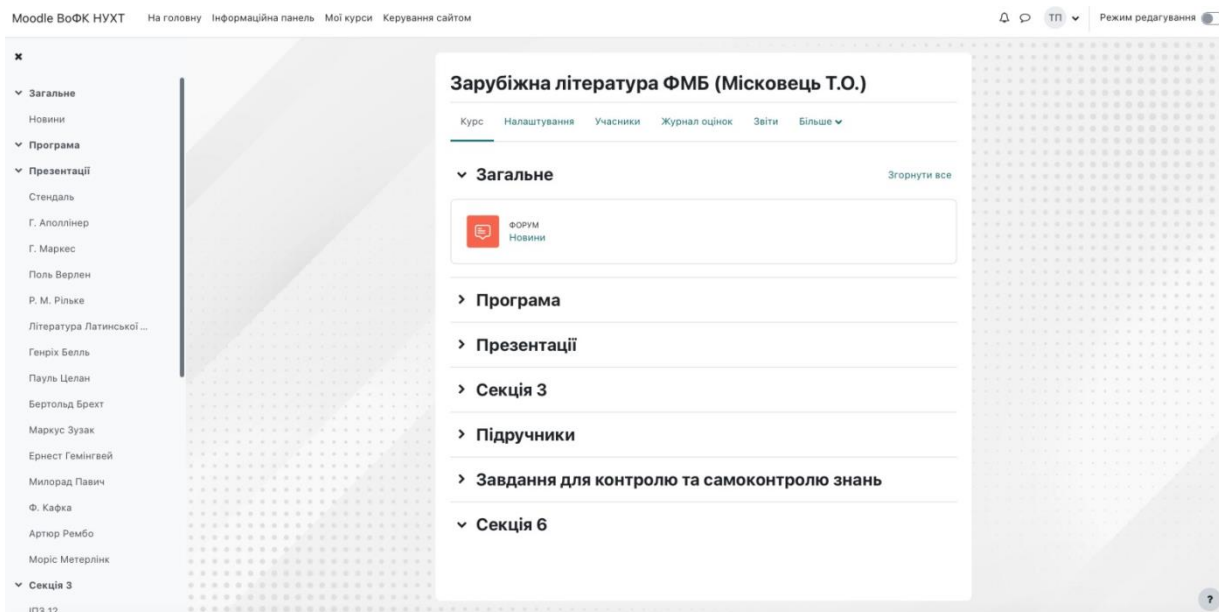

Рисунок 2– Структура курсу «Зарубіжна література» на платформі Moodle

Крім забезпечення дистанційного та змішаного навчання, викладачі літератури використовують Moodle для проведення конкурсів, турнірів, презентації проектів.

Впровадження дистанційної освіти в освітній процес визначило нові перспективи, ризики і виклики в практиці викладання літератури.

Moodle є достатньо гнучкою системою навчання: викладач може самостійно створювати дистанційний курс та управляти ним, тобто власноруч контролювати доступ до своїх курсів, використовувати часові обмеження, контролювати надсилання на перевірку виконаних учнями та студентами завдань, фіксувати завдання, надіслані із запізненням, дозволяти або забороняти студентам та учням певні дії з навчальними матеріалами, виставляти оцінки та надавати коментарі тощо.

Зважаючи на наявність різнопланових і досить масштабних пошуків із залученням інноваційного освітнього середовища, нині практично відсутні напрацювання, у яких би цілісно й усебічно розглядалася саме проблема

методики використання технологій дистанційного навчання в процесі вивчення літератури в освітніх закладах.

Список використаних джерел

1. «Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні». URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html> (дата звернення: 20.10.2022).
2. Методичні рекомендації щодо організації навчальної діяльності учнів з вивчення української мови і літератури в закладах загальної середньої освіти за допомогою дистанційних технологій. URL: <http://osvita.sarnyrda.gov.ua/українська-мова-та-література-6> (дата звернення: 20.10.2022).
3. Охотник Г. Теоретичні основи щодо організації дистанційного навчання в школі. URL: <https://www.google.com/url> (дата звернення: 20.10.2022).
4. Кухаренко В. М. Тьютор дистанційного та змішаного навчання : навч. посіб. Харків : Міленіум, 2019. 307 с.

СТВОРЕННЯ УСПІШНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ УЧНЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Монастирська Олена Вікторівна,

викладачка

Красноградського педагогічного фахового коледжу

КЗ «ХГПА» ХОР

Сьогодні, в умовах воєнного стану, відбуваються величезні зміни у соціальному, економічному та політичному житті України, постала проблема радикальної перебудови у сфері виховання, мета якого – формувати всебічно й гармонійно розвинену, творчу й активну людину. Основне завдання сучасного закладу освіти – формування морально-духовної життєвокомпетентної особистості, яка успішно самореалізується у соціумі як громадянин, сім'янин,

професіонал. Завдання педагогів полягає у створенні атмосфери сприятливого освітньо-виховного середовища на засадах демократизації, гуманізації, співпраці, співтворчості, спрямованих на гармонійний розвиток особистості, збереження та зміцнення здоров'я дітей, створення умов для їхнього фізичного розвитку, соціальної адаптації, духовного зростання, орієнтування внутрішнього світу дитини на збагачення індивідуального досвіду, самопізнання, самооцінку, саморозвиток, самовизначення та самореалізацію. Співпраця усіх учасників освітнього процесу, партнерство, спільний процес пізнання – ось складові гармонійного розвитку, успішної самореалізації учня початкової школи в освітньому середовищі.

Середовище – це сукупність суспільних, матеріальних, та духовних умов, факторів, відносин тощо, в яких існує особистість і які так чи інакше впливають на свідомість, поведінку і діяльність [3].

Освітнє середовище – це сукупність об'єктів та суб'єктів природних, фізичних та соціальних, які впливають на формування особистості, на його творчий, професійний розвиток, сприяють становленню особистісно орієнтованих педагогічних комунікацій та міжособистісних взаємодій в освітньому процесі, забезпечують комфортні умови життєдіяльності здобувача освіти у закладі освіти та поза його межами.

Компоненти освітнього середовища:

– види свідомої та активної діяльності здобувачів освіти: навчальна, спортивна, професійна, пізнавальна, творча, трудова, соціальна, економічна, екологічна, природоохоронна, політична, краєзнавча, естетична тощо;

– насиченість сенсорними стимулами: естетичність навколишнього природного та соціально-побутового середовища, дизайн приміщень, витвори архітектури та мистецтва;

– мобільність (просторова, часова) в організації діяльності учнів, можливість дитини жити та діяти за власним розпорядком, створення особистого режиму дня відповідно до власних біоритмів та психологічного часу;

- проведення диспутів, дискусій, бесід, консультацій у неформальних обставинах;
- позитивний психологічний клімат, сприятлива емоційно-психологічна атмосфера у дитячому та педагогічному колективах;
- високий рівень соціально-психологічної культури, розуміння значення психологічних знань в оптимізації освітнього процесу, саморозвитку, самовдосконалення, розвинута система психологічного консалтингу освітнього процесу у закладі освіти.

Проте, наразі для української освіти дуже хвилюючим залишається питання завдання, змісту та методики виховання дітей у сім'ї та школі, особливостей співпраці класного керівника, учнів і батьків, базових принципів спілкування з дітьми тощо. Важливою умовою створення успішного освітнього середовища, яке сприяє самореалізації кожного здобувача освіти, визнано встановлення школою педагогічного партнерства з усіма зацікавленими у вихованні особами. Специфіка освітянської праці базується на тому, що вчителі, класні керівники, постійно проєктують прогнозований результат, орієнтуються на перспективу, адже виховують майбутнє держави. Тому надзвичайно важливо те, що нова школа працює на засадах педагогіки партнерства. Педагогічне партнерство у закладі освіти включає у себе класних керівників, адміністрацію закладу освіти, сім'ю, інших соціальних партнерів (школа естетичного виховання, центр дитячої творчості, дитяча спортивна школа), музей, клуб читачів.

Головні аспекти цього підходу:

- у підґрунті педагогіки партнерства перебувають спілкування, взаємодія та співпраця між класним керівником, учнями та батьками;
- учні, батьки та вчителі, об'єднані спільною метою та прагненнями, є добровільними та зацікавленими прибічниками, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат;

– школа має ініціювати залучення родини до побудови освітньої траєкторії дитини [2].

Педагогічне спілкування з дітьми ґрунтується на засадах: поваги до особистості; доброзичливості та позитивного ставлення; довіри у відносинах; соціального партнерства.

На рівні діяльності класного керівника: стимулювання творчого та інтелектуального пошуку, модернізація форм, методів виховання, уміння бачити проблеми та шляхи їх вирішення; перевага відносин співробітництва, співтворчості.

На рівні діяльності адміністрації закладу освіти: підбір кадрового складу високого рівня, здатного сприяти творчій діяльності здобувачів освіти, вивчення їх педагогічної майстерності; створення умов для професійного зростання, самоосвіти, підвищення рівня загальної культури.

На рівні сім'ї: побудова освітньої траєкторії дитини, створення стимулюючої духовної та морально-психологічної атмосфери; інтеграція зусиль зі школою; оволодіння необхідним обсягом психолого-педагогічних знань, умінь і навичок щодо навчання та виховання дітей.

На рівні діяльності соціальних партнерів: стимулювання всебічного розвитку та виховання патріотизму учнів.

Слід пам'ятати, що кожна дитина неповторна, має від природи унікальні здібності, таланти та можливості. А місія школи загалом й класного керівника зокрема – допомогти розкрити та розвинути ці здібності, таланти та можливості на підставі педагогіки партнерства. Тому пріоритет вільного розвитку школяра є базовим принципом побудови освітнього середовища закладу освіти, головна мета якого – зрозуміти кожну особистість та виявити до неї повагу.

Розвиток особистості школяра в освітньому середовищі здійснюється через організацію освітнього процесу закладу загальної середньої освіти. Зазначимо, що освітні середовища відповідають методичним цілям: догматичне освітнє середовище – сприяє розвитку пасивності та залежності дитини; кар'єрне освітнє середовище – сприяє розвитку активності та залежності

дитини; безтурботне освітнє середовище – сприяє вільному розвитку й зумовлює пасивну життєву позицію дитини; творче освітнє середовище – сприяє вільному розвитку активної дитини.

Провідна роль у створенні творчого освітнього середовища належить класному керівникові, від його готовності до такої діяльності прямо залежить ефективність освітнього середовища як фактору розвитку особистості школяра.

Для вирішення важливих завдань освітньої діяльності класному керівникові необхідно здійснювати пошук нових шляхів, технологій, форм виховання. Кожен педагог прагне, щоб його учні гармонійно розвивались. Він займається їх фізичним, розумовим, трудовим, моральним, естетичним вихованням. Кожен школяр повинен досягнути власних максимальних успіхів, розвивати свої здібності, проявляти таланти. Саме класний керівник у початковій школі мотивує дітей до активного шкільного життя. Пропонуємо пріоритетні напрями виховної діяльності у початковій школі:

- створення виховного середовища на підставі демократизації та гуманізації шкільного життя;
- формування національної свідомості, патріотичне виховання;
- утвердження загальнолюдських цінностей, принципів людської моралі, превентивного виховання;
- формування естетичної та екологічної культури особистості, трудове виховання;
- формування засад щодо здорового та безпечного способу життя;
- розвиток індивідуальних здібностей і талентів дітей, забезпечення умов їхньої самореалізації;
- формування педагогічної культури родини [3].

Науковцями доведено, що освітнє середовище разом зі зміною соціального оточення теж динамічно трансформується, тому педагоги спроможні його змінювати адекватно новим вимогам лише за умови власного професійного зростання [1].

Сучасний педагог має прагнути, щоб здобувачі освіти не тільки володіли сумою знань з освітніх компонентів, але й досвідом демократичних відносин у суспільстві, навичками управління собою, своїм життям у колективі, вміли брати відповідальність за свою діяльність. Для цього вектор діяльності педагогів спрямовано на виховання готовності кожного учня до вирішення власних задач визначення свого місця у житті, успішного розвитку і реалізації своїх нахилів і інтересів.

Список використаних джерел

1. Пастушенко Р. Я. Побудова нової школи: інновації щодо організації виховання в системі загальної освіти Львівщини. Виховна робота в школі, 2016. № 12. С. 2-7.
2. Сесик О. О. Педагогіка партнерства – ключовий компонент формули «нової школи». Виховна робота в школі, 2017. №3. С. 2-4.
3. Ягупов В. В. Теорія виховання як наукова і навчальна дисципліна: навч. посіб. Київ : Либідь, 2003. С.427- 433.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА РОЛЬ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА У НАВЧАННІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Немчин Юлія Олександрівна,
методист
Науково-методичного центру
професійно-технічної освіти
у Запорізькій області

Класний керівник – найближчий і безпосередній вихователь і наставник здобувачів освіти. Він організовує і спрямовує виховний процес у групі, об'єднує виховні зусилля вчителя, батьків і суспільства, відповідає за організацію виховної роботи в своїй групі. У діяльності класного керівника

органічно поєднуються ідейно-виховна, організаційна та адміністративні функції. Класний керівник дбає про всебічний розвиток здобувачів освіти, про колективізм, працелюбність, про підвищення якості знань, зміцнення дисципліни і порядку в групі. Основне в діяльності класного керівника – виховання учнів і згуртування їх в дружній колектив.

Робота класного керівника – цілеспрямована, системна, планована діяльність, яка будується на основі програми виховання всього освітнього закладу, аналізу попередньої діяльності, позитивних та негативних тенденцій суспільного життя, на основі особистісно-орієнтованого підходу з урахуванням актуальних завдань, що стоять перед педагогічним колективом закладу освіти, і ситуації у колективі, міжетнічних, міжконфесійних відносин. Педагог також бере до уваги рівень вихованості здобувачів освіти, соціальні та матеріальні умови їх життя, специфіку сімейних обставин.

Діяльність класного керівника в першу чергу спрямована на роботу зі здобувачами освіти свого класу. Він формує мотивацію до навчання кожного окремого учні, вивчаючи його вікові та індивідуальні особливості для розвитку та стимулювання пізнавальних інтересів; через різноманітні форми і методи індивідуальної роботи створює сприятливі умови для розвитку громадянськості, світоглядної культури, навичок творчої праці, творчої індивідуальності, успішного входження дитини в соціум, формування демократичної культури у системі учнівського самоврядування.

Під час війни заклад освіти стає осередком, який дає змогу здобувачам освіти отримувати не лише знання, але й психологічну підтримку, не втрачати відчуття приналежності до спільноти. Тому надзвичайно важливо гнучко підходити до організації роботи закладу освіти та налаштовувати освітній процес так, щоб він був комфортним для учнів та педагогів.

Найбільш оптимальна та безпечна форма організації освітнього процесу в умовах воєнного стану – дистанційна. Корисними у цій ситуації будуть напрацьовані під час пандемії коронавірусу моделі змішаного та дистанційного навчання у синхронному й асинхронному режимах.

Під час онлайн-занять педагогам варто проводити консультації з дітьми, інтегровані уроки, навчальні заняття-бесіди, полілоги та творчі заняття.

Водночас в умовах війни варто оптимізувати навчальне навантаження. Заняття у синхронному режимі важливі для здобувачів освіти, проте більше в соціально-психологічному аспекті, ніж у навчальному. Тому їх кількість на день має бути принаймні вдвічі меншою, ніж під час дистанційного навчання в мирний час. Решту часу варто присвятити роботі в асинхронному режимі:

- ✓ спілкування у месенджерах;
- ✓ робота з онлайн-ресурсами (наприклад Всеукраїнська школа онлайн, На урок тощо);
- ✓ виконання здобувачами освіти вправ та завдань, що передбачають психологічне розвантаження, техніки врегулювання емоційного стану тощо.

Тривале дистанційне навчання має відбуватись із застосуванням спеціальної онлайн-платформи. Аби здобувачам освіти та педагогам було комфортно і зрозуміло, важливо, щоб така платформа була єдиною для всього закладу освіти. Це може бути, наприклад, Google Classroom, Moodle. Класний керівник має надавати зворотний зв'язок здобувачам освіти та налагодити систему оцінювання через чіткі критерії, терміни виконання завдань та запровадження дедлайнів.

Забезпечити різноманітність пізнавальної діяльності та зацікавити здобувачів освіти педагогу допоможуть проєктні, пошукові, дослідницькі завдання. Як правило, основна частина таких завдань виконується учнями в асинхронному режимі.

Одним з різновидів організації такого навчання може бути системне застосування технології «Перевернутий клас», що передбачає надання здобувачам освіти завдань для ознайомлення ними з новим матеріалом до того, як його пояснюватиме викладач на уроці. Це може бути перегляд відео, розбір практичних проблемних ситуацій, опрацювання навчального тексту та перетворення його в іншу форму – таблицю, інфографіку графіки, діаграми,

тести тощо. У такому випадку роль викладача і сам формат уроку змінюється. Викладач створює умови для того, щоб підвищувати активність здобувачів освіти на уроці. Можна обговорювати на уроці питання, які сформулювали учні після перегляду відео, разом створювати ментальну карту, моделювати, дискутувати тощо. При цьому опановувати новий матеріал варто лише після обговорення виконаних завдань, зворотного зв'язку від педагога або взаємооцінювання виконаних завдань.

Отже, продовжуючи навчання в умовах війни, класним керівникам важливо підтримати своїх учнів, вивчити ситуацію в колективі, психологічну готовність здобувачів освіти до навчання. В умовах війни освітній процес важливо адаптувати так, щоб навчання не перевантажувало дітей та педагогів.

У першу чергу варто віддавати перевагу навчальним предметам, інтегрованим курсам, що мають релевантний в умовах війни контент, а також адаптувати програму з навчальних предметів, добираючи теми, цікаві та корисні здобувачам освіти сьогодні.

Важливо залучати до освітнього процесу психолога закладу освіти, а якщо такого немає, варто залучити психологів із центрів професійного розвитку педагогічних працівників, які готові на волонтерських засадах допомагати учням і викладачам. Спілкування з психологом індивідуально або ж у групових заняттях допоможуть здобувачам освіти і педагогам подолати стрес, а вимушено переселеним – адаптуватися до нового середовища та почуватися в ньому більш комфортно.

Список використаних джерел

1. Класний керівник у сучасній школі. URL: Класний керівник у сучасній школі (ua-referat.com) (дата звернення: 23.10.2022).
2. Як організувати освітній процес в умовах війни: поради Державної служби якості освіти. URL: Як організувати освітній процес в умовах війни: поради Державної служби якості освіти - Державна служба якості освіти України (sqe.gov.ua) (дата звернення: 23.10.2022).

3. Як вчителю організувати свою роботу під час війни: рекомендації Державної служби якості освіти. URL: Як вчителю організувати свою роботу під час війни: рекомендації Державної служби якості освіти - Державна служба якості освіти України (sqe.gov.ua) (дата звернення: 23.10.2022).

ВИХОВНА РОБОТА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Непочатова Катерина Юріївна,

викладач

Петрівського професійного аграрного ліцею

у Харківській області

Указами Президента України №64/2022 від 24 лютого та № 133/2022 від 14 березня 2022 року у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України введено воєнний стан строком на 30 діб з продовженням його дії на наступні 30 діб. Воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності, територіальній цілісності .

У цих надскладних умовах воєнного стану Міністерством освіти і науки України прийнято рішення про відновлення освітнього процесу там, де це є можливим. Наголошується, що в організації освітнього процесу пріоритетом має стати забезпечення максимально можливої безпеки для кожної дитини.

Організація освітнього процесу в умовах воєнного стану потребує іншого змісту та підходів до проведення виховної роботи. Основним цільовим напрямом має стати забезпечення безпекової складової здоров'я особистості, забезпечення її фізичного, психічного, соціального і духовного благополуччя.

Виходячи з цього основними напрямками та завданнями виховної роботи класного керівника мають стати:

1. надання здобувачам освіти базових знань з основ безпеки та формування поведінки правильних безпекових дій в умовах воєнного стану, навчити правилам збереження здоров'я, життя свого, оточуючих в разі бойових дій;

2. надання психологічної підтримки, забезпечення психолого-педагогічного супроводу емоційно вразливих категорій осіб;

3. сприяння адаптації та емоційно-психологічної підтримки тимчасово внутрішньо переміщеним особам;

4. формування рис і якостей «українця-переможця» у війні російської федерації проти України:

- моральна стійкість, витримка, сила волі і твердість духу;
- протидія ворожій пропаганді, віра в перемогу, підтримання власного емоційного ресурсу;
- здатність та вміння протистояти негативним емоціям, стресу, тривозі, почуттю небезпеки;
- співчуття, милосердя, взаємодопомога, волонтерство, відчуття себе громадянином.

НАПРЯМ: Надання знань з основ безпеки, формування поведінки правильних безпекових дій.

Статистика свідчить, що паніка та неправильні дії під час військових дій є основною причиною численних жертв у подібних ситуаціях. Кращий спосіб врятуватися - це уникнути загрози заздалегідь, зберігати спокій та розсудливість. В ситуаціях загроз, які можуть виникнути під час надзвичайних подій та воєнних дій, зберегти спокій допоможуть знання з основ безпеки та правил поведінки щодо дій в наявних ситуаціях.

Україна постала перед серйозними загрозами збереження державного суверенітету, утримання територіальної цілісності, виживання українства, як нації. Перед викликами наявної ситуації, не визначеної тривалості російського вторгнення та ведення бойових дій на території України, постійної в

подальшому часі військової загрози з боку російської федерації виховна робота в закладі освіти має бути спрямована на забезпечення безпекової складової здоров'я здобувачів освіти на всіх рівнях із залученням усіх учасників навчально-виховного процесу. Особлива і важлива роль належить класному керівнику, який знає своїх вихованців, організовує виховний процес, залучає до проведення виховної роботи відповідні служби.

Одним із напрямів роботи класного керівника в умовах воєнного стану, постійних воєнних загроз є надання здобувачам освіти знань з основ безпеки, ознайомлення їх з важливими для збереження здоров'я та життя правилами дій в певних ситуаціях. Питаннями для розгляду мають бути наступні:

- воєнний стан, надзвичайна ситуація, заборони та обмеження;
- правила поведінки в умовах надзвичайної ситуації воєнного

характеру:

необхідно, не рекомендується, забороняється;

- що таке «тривожна валіза», як підготувати, що покласти;
- як діяти під час сигналу «повітряна тривога», під час онлайн-уроків,

якщо вмикається сигнал «повітряна тривога»;

- правила спілкування в соціальних мережах в умовах воєнного стану;

- як вчиняти з інформацією, яка несе загрозу для України (не фотографувати місцевість, не публікувати, не репостити інформацію, яка містить фото з координатами інфраструктури населеного пункту, розташування ЗСУ тощо);

- що робити, якщо виявлено підозрілий або вибухонебезпечний предмет;

- як поводитися під час обстрілів стрілецькою зброєю, артобстрілах, артилерійських обстрілів системами залпового вогню;

- як діяти у разі виявлення диверсантів, на що і на кого звертати увагу;

- як діяти в умовах хімічної атаки;

- перша домедична допомога під час обстрілів;
- домашня медична аптечка, що має бути.

Відповідальність за паління сухої трави в період воєнного стану (Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану» від 03.03.2022 року №2113-IX, ст. 113 «Диверсія»: «Вчинення з метою ослаблення держави..., підпалів..., вчинені в умовах воєнного стану або в період збройного конфлікту, - караються позбавленням волі на строк 15 років або довічним позбавленням волі, з конфіскацією майна».

Диверсія – підривні дії (підпали, руйнування), здійснювані спеціально підготовленими агентами або групами в мирний і військовий час в цілях ослаблення економічної і військової потужності, а також і морального стану. Підпал – це свідоме спричинення пожежі через застосування джерела вогню до певних об'єктів (сайт «Безоплатна правова допомога»).

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ НА ДОПОМОГУ:

1. Сайт МОНУ - головна – міністерство – діяльність – цивільний захист та безпека життєдіяльності рекомендації щодо дій у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайної ситуації:

- «Рекомендований вміст тривожної валізи»;
- брошура «У разі надзвичайної ситуації або війни» (поради до підготовки вдома; що робити в надзвичайній ситуації або в зоні бойових дій; як не стати жертвою дезінформації; що робити після отримання сигналу «Увага всім»; як підготувати «тривожну валізу»; дії під час обстрілів стрілецькою зброєю, артобстрілах, артилерійських обстрілів системами залпового вогню; що має бути в аптечці);
- посібник «Світлана Ройз «Ми готові. Про дітей» (як говорити про загрози з найменшими членами родини і як навчити їх діяти різних ситуаціях).

- Сайт «Державна служба України з надзвичайних ситуацій» – головна – громадянам – дії населення в умовах надзвичайних ситуацій воєнного характеру.
- Сайт «Всеосвіта», #STOP_SEXтинг - свіжі сторінки за тегом:
 - правила поведінки в інформаційному просторі під час війни;
 - оправила критичного оцінювання інформації під час війни;
- Методичні рекомендації до наскрізної навчальної програми з позашкільної освіти оздоровчого напрямку «Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій», рекомендовано вченою радою Інституту проблем виховання НАПН України (протокол № 4 від 31 березня 2022 р.):
 - оумови війни: правила та поради.
- «Вивчаючи міжнародне гуманітарне право». Навчально-методичний посібник для закладів освіти, за редакцією радника президента Товариства Червоного Хреста України з міжнародного гуманітарного права, кандидата юридичних наук Т.Р. Короткого: модуль 9: Основи безпеки та правила поведінки у період збройного конфлікту та інших надзвичайних ситуацій.

НАПРЯМ: Психолого-педагогічна підтримка та допомога

Військові дії в країні проходять глибокою емоційно психологічною раною всередині кожної людини. Зміна настрою, страх, тривога, неврівноваженість, емоційні вибухи, паніка, зневіра... Це неповний перелік тих характеристик, які руйнують особистість, заважають їй критично оцінювати ситуацію, адекватно діяти.

Психологи кажуть, що настрій людини на війні не менш важливий, аніж справжня зброя чи техніка. Тому, завданням класного керівника в умовах воєнного стану має стати підтримка і надання здобувачам освіти допомоги в нормалізації та стабілізації психічного стану як через особистий прояв посиленої уваги, вияв любові до вихованців/вихованця, так і звертання до практичного психолога для подальшої психологічної підтримки тих вихованців, які цього потребують.

На необхідність психологічної підтримки дітей наголошується в листі Міністерства освіти і науки України №1/3371-22 від 06.03.2022 року «Про організацію освітнього процесу».

Міністерство освіти і науки рекомендує для роботи:

Методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій», лист №1/3872-22 від 04.04.2022 року;

Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні, лист №1/3737-22 від 29.03.22 року.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ НА ДОПОМОГУ:

1. Сайт МОНУ – головна – освіта – позашкільна освіта – психологічна служба – психологічна підтримка дітей:

- всеукраїнський розклад (психологічні хвилинки);
- проєкт психологічної підтримки «ПОРУЧ» (групи психологічної підтримки для підлітків, батьків, психологів);
- матеріали для використання в роботі під час воєнних дій.

2. Сайт МОНУ – головна – новини – підтримка дітей, поради для вчителів:

- підтримай дитину: що вчителі можуть зробити, щоб допомогти учням;
посібник «Розмови про війну, питання та відповіді про війну для батьків та опікунів дітей та підлітків»: чому важливо говорити про війну; як слід говорити про війну; як ми можемо скористатись війною, щоб навчати про ненасильство та будувати мир.

НАПРЯМ: Підтримка тимчасово внутрішньо переміщених осіб

В листі Міністерства освіти і науки від 06.03.2022 року №1/3371-22 «Про організацію освітнього процесу» сказано, що у багатьох регіонах заклади освіти відкрили свої двері для біженців, тимчасово переміщених осіб. Тимчасово внутрішньо переміщені особи – це особи, які внаслідок агресії російської федерації евакуйовані з місця постійного проживання.

Завдання класного керівника – допомогти здобувачам освіти з числа тимчасово внутрішньо переміщених осіб адаптуватися в учнівському колективі групи. Організація підтримки та допомоги має здійснюватися у співпраці з

практичним психологом та соціальним педагогом закладу в плані соціально, емоційно, психологічно, моральної підтримки та матеріальної допомоги із залученням відповідних служб місцевих громад.

НАПРЯМ: Формування рис, якостей особистості «українця-переможця»

Щодо вибору методів, засобів, форм роботи керуємося:

- Про закінчення навчального року в закладах професійної (професійнотехнічної) освіти, лист МОН № 1/3952 від 07.04.22 року, пункт 1: Відповідно до підпункту 3.3.1 пункту 3.3 Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах, затвердженого наказом МОНУ від 30.05.2006 №419 педагогічні працівники самостійно, з урахуванням основ педагогіки, визначають засоби і методи навчання та виховання учнів.

- Орієнтовне положення про організацію і проведення виховної роботи в професійно-технічних навчальних закладах МОНУ, наказ №257 від 16.04.2002р.;

- Методичні рекомендації щодо організації та проведення виховної роботи в професійно-технічному навчальному закладі, лист МОНУ від 09.07.2001р., № 1/9-252;

- Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей, рекомендовано до друку вченими радами Інституту проблем виховання НАПН України, протокол № 6 від 02.07.2018 р., Інституту модернізації змісту освіти МОН України, протокол № 22.1/10-3356 від 27 серпня 2018 р.

Щоденно, в залежності від форми навчання (офлайн - в закладі освіти, онлайн - в групі), проводимо загальнонаціональну хвилину мовчання за співвітчизниками, загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України (Указ Президента України № 143/2022 від 16.03.22 року «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України») з проговоренням слів орієнтовного змісту:

«Вшановуємо світлу пам'ять, громадянську відвагу, самовідданість, силу духу, стійкість, героїчний подвиг воїнів, полеглих під час виконання бойових завдань із захисту державного суверенітету та територіальної цілісності України, жертв військових злочинів та геноциду, мирних жителів сіл, маленьких і великих міст, наших співвітчизників, які загинули унаслідок збройної агресії російської федерації проти України загальнонаціональною хвилиною мовчання. Ви назавжди у наших серцях. Ви частина хороброї нації, частина перемоги України».

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ:

Щодо плану виховної роботи класного керівника, то Закон України «Про освіту» надає педагогу академічну свободу в організації освітньо-виховного процесу. Враховуючи воєнний стан, виклики та загрози, які впливають на подальшу стабільність суспільного життя рекомендуємо планування виховної роботи класного керівника здійснювати помісячно із записом у журналі обліку, реєстрації підсумків організації та проведення виховної роботи з внесенням корективів відповідно наявного стану та ситуації.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 25.10.2022).
2. Сайт «Міністерства освіти і науки України». URL: [Головна | Міністерство освіти і науки України \(mon.gov.ua\)](https://mon.gov.ua) (дата звернення: 25.10.2022).
3. Сайт «Всеосвіта». URL: [Всеосвіта - Національна освітня платформа \(vseosvita.ua\)](https://vseosvita.ua) (дата звернення: 25.10.2022).

ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КУРАТОРА АКАДЕМГРУПИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Нікольчук Юлія Миколаївна,
к.е.н., доц., завідувач кафедри

фінансів, обліку та аудиту
Лопатовська Оксана Олександрівна,
викладач
кафедри фінансів, обліку та аудиту
Хмельницький кооперативний
торговельно-економічний інститут

Указами Президента України №64/2022 від 24 лютого та №133/2022 від 14 березня 2022 року у зв'язку з військовою агресією росії проти України введено воєнний стан. Воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності, територіальній цілісності.

В цих надскладних умовах воєнного стану Міністерством освіти і науки прийнято рішення про відновлення освітнього процесу там, де це є можливим. Організація освітнього процесу в умовах воєнного стану потребує іншого змісту та підходів до проведення виховної роботи. Наголошується, що пріоритетом має стати забезпечення безпекової складової здоров'я особистості, забезпечення її фізичного, психічного, соціального і духовного благополуччя.

Вважаємо, що основними напрямками та завданнями виховної роботи куратора мають стати:

- надання здобувачам освіти базових знань з основ безпеки та формування поведінки правильних безпекових дій в умовах воєнного стану, навчити правилам збереження здоров'я, життя свого, оточуючих в разі бойових дій;
- надання психологічної підтримки, забезпечення психолого-педагогічного супроводу емоційно вразливих категорій осіб;
- сприяння адаптації та емоційно-психологічної підтримки тимчасово переміщеним особам;
- формування рис і якостей «українця-переможця» у війні росії проти України: моральна стійкість, витримка, сила волі і твердість духу; протидія

ворожій пропаганді, віра в перемогу, підтримання власного емоційного ресурсу; здатність та вміння протистояти негативним емоціям, стресу, тривозі, почуттю небезпеки; співчуття, милосердя, взаємодопомога, волонтерство [1].

Україна постала перед серйозними загрозами збереження державного суверенітету, утримання територіальної цілісності, виживання українців як нації. Перед викликами наявної ситуації, невизначеної тривалості російського вторгнення та ведення бойових дій на території України, виховна робота в закладі освіти має бути спрямована на забезпечення безпекової складової здоров'я здобувачів освіти на всіх рівнях із залученням усіх учасників навчально-виховного процесу. Ключова роль належить куратору, який знає своїх студентів, організовує виховний процес, залучає до проведення виховної роботи відповідні служби.

Одним із напрямів роботи куратора академгрупи в умовах воєнного стану є надання здобувачам освіти знань з основ безпеки, ознайомлення їх з важливими для збереження здоров'я і життя правилами дій в певних ситуаціях. Питаннями для розгляду мають бути наступні:

- воєнний стан, надзвичайна ситуація, заборона та обмеження;
- провила поведінки в умовах надзвичайної ситуації воєнного характеру;
- що таке «тривожна валіза», як підготувати, що покласти;
- як діяти під час сигналу «повітряна тривога», під час онлайн-занять, якщо вмикається сигнал «повітряна тривога»;
- правила спілкування в соціальних мережах в умовах воєнного стану;
- як вчинити з інформацією, яка несе загрозу для України (не фотографувати місцевість, не публікувати, не репостити інформацію, яка містить фото з координатами населеного пункту, розташування ЗСУ тощо);
- що робити, якщо виявлено підозрілий або вибухонебезпечний предмет;
- як діяти в умовах хімічної атаки;
- перша домедична допомога під час обстрілів;

- склад домашньої медичної аптечки;
- відповідальність за паління сухої трави в період воєнного часу [1].

Військові дії в країні проходять емоційно психологічною раною всередині кожної людини. Зміна настрою, страх, тривога, неврівноваженість, емоційні вибухи, паніка, зневіра ... Це неповний перелік тих характеристик, які руйнують особистість, заважають їй критично оцінювати ситуацію, адекватно діяти [2].

Психологи кажуть, що настрій на війні не менш важливий, аніж справжня зброя чи техніка. Тому, завданням куратора в умовах воєнного часу має стати підтримка і надання здобувачам освіти допомоги в нормалізації та стабілізації психологічного стану як через особистий прояв посиленої уваги, так і звертання до практичного психолога для подальшої підтримки тих студентів, які цього потребують.

Щодо плану виховної роботи куратора академгрупи, то Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017 р. [3] надає викладачу академічну свободу в організації освітньо-виховного процесу. Враховуючи воєнний стан, виклики та загрози, які впливають на подальшу стабільність суспільного життя рекомендуємо планування виховної роботи куратора здійснювати помісячно із записом в журналі реєстрації підсумків організації та проведення виховної роботи з внесенням корективів відповідно до наявного стану та ситуації.

Список використаних джерел

1. Організація діяльності закладів освіти в умовах воєнного стану. Порадник III. З досвіду роботи освітян міста Києва: навч.-метод. посіб. / Упоряд.: Фіданян О.Г., Войцехівський М.Ф., Івашньова С.В. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. 600 с.
2. Церклевич В. С., Кирилюк Ю. М. На допомогу куратору академічної групи: інформаційно-методичний посібник. Хмельницький: ХКТЕІ, 2015. 112 с. URL: <http://www.xktei.km.ua/files/18013.pdf> (дата звернення: 13.10.2022).

3. Про освіту: закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 13.10.2022).

РОБОТА КЛАСНОГО КЕРІВНИКА ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ, ЯКІ ОПИНИЛИСЯ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ УМОВАХ

Овчиник Тетяна Анатоліївна,

викладачка

Лозівського центру професійної освіти

Харківської області

Українське суспільство безпосередньо на собі відчуває вплив психотравмуючих чинників спричинених конфліктом, особливо ті люди, які опинилися в епіцентрі подій або опосередковано.

Наразі перед педагогічними працівниками стоїть важливе й актуальне питання створення сприятливого освітнього середовища в умовах війни. Адже забезпечення психологічного благополуччя, надання педагогічної підтримки є одними із пріоритетними напрямками роботи із дітьми у навчальному закладі, особливо з дітьми, які опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військового конфлікту.

Постановою Кабінету Міністрів затверджено порядок виявлення сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах. До цієї категорії належать сім'ї (особи), які не можуть самостійно подолати або мінімізувати негативний вплив, зокрема, певних обставин, перелічених у постанові. Сьогодні до таких сімей (осіб) також відносять внутрішніх переселенців.

Згідно із законодавством внутрішньо переміщеною особою (далі ВПО) є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в

Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Деякі науковці вказують, що перенесені психотравми в дитинстві можуть мати відтерміновані наслідки у вигляді психоемоційних та поведінкових розладів у підлітковому віці та у дорослому житті. Так, дослідники звертають увагу на те, що навіть не всі батьки змогли емоційно відновитись після пережитого травматичного досвіду.

Як вже відомо, що найбільш ефективною формою психосоціальної допомоги для людей, які пережили травмуючі події, безперечно, є індивідуальна. Хоча не можна недооцінювати важливість впливу групи, на розвиток і формування особистості людини, але у наших реаліях, у дистанційному форматі, групову психолого-соціальну роботу вести важко з-за неякісного зворотного зв'язку під час роботи із групою.

Діти та підлітки в умовах збройного конфлікту – одна з найбільш вразливих категорій населення. Діти в залежності від віку по різному реагують на стрес та кризову ситуацію. Науковці вказують, що діти 14-18 років можуть проявляти небезпечну поведінку, можливі спроби самогубства, реакції, що нагадують реакції дорослих. Бояться втратити себе, своє місце, життя, близьких. Можуть радикально сприймати ситуацію, адже підліток тільки стає на ноги, а звичний світ зруйнувався. Хоча, з іншого боку, підлітки випробовують світ, відкриті до нового, щоби знайти своє місце, не обмежуючись страхами та досвідом батьків чи інших дорослих. Також вони прагнуть визначити свою роль у суспільстві та пізнати власні сильні сторони тощо.

На нашу думку, класному керівнику під час виховної роботи з дітьми із сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах у т.ч. із внутрішньо переміщеними особами, знадобиться застосування певного внутрішнього ресурсу, індивідуального підходу та тих методів і засобів, які будуть

ефективними для здобувачів освіти. Звісно, що організація виховного процесу з такими дітьми, повинна здійснюватися всебічно й комплексно, тільки тоді вона буде ефективною. А саме з боку психолога, викладачів-предметників, соціального педагога, класного керівника та майстра. Але, трапляються випадки, коли з якихось особистих причин підлітки та їх батьки соромляться чи відчують страх звертатися до психолога навчального закладу, або у навчальному закладі, з різних причин, просто відсутні психолог і соціальний педагог. Тоді керівники груп мають розуміти, що значну частину роботи щодо супроводу таких здобувачів освіти прийдеться виконувати саме їм. Як тоді правильніше побудувати свою виховну роботу з даною категорією підлітків, адже якщо раніше все було зрозуміло – цілі, завдання, методи тощо, то в умовах війни все ускладняється тим, що навіть деякі дорослі ще не у змозі адаптуватися і відновити певну стабільність власного життя.

Впоратися з психологічним навантаженням, яке підлітки зараз переживають, – це справжній виклик. Все ж таки, дорослі мають більше досвіду, щоб взяти в руки себе й допомогти підліткам. Адже спокійний дорослий і цікаві завдання – гарантовані «ліки» від тривожності й страху у підлітків.

У першу чергу, класному керівникові прийдеться допомагати таким дітям адаптуватися, навчити стабілізувати емоційний стан в першу чергу, надалі сприяти розвиненню психічної стійкості до стресових ситуацій, знаходження психічного ресурсу для подолання життєвих криз, і у подальшому здатність будувати плани та втілювати їх у життя. Одночасно з цим, і самим педагогам необхідно додатково опановувати ці напрямки роботи з підлітками, оновити вміння надання першої психологічної допомоги.

Психологи рекомендують не заохочувати підлітків брати на себе роль дорослого. З підлітком слід ділитися досвідом, розмовляти, допомагати знизити емоційне напруження, дати можливість бути природним зі своїми переживаннями. Також пояснювати, що відбувається, навчати перемикаєти увагу, спрямувати їх на важливість розуміння дотримання розпорядку, режиму

дня: навчання – відпочинок – певні фізичні навантаження – якісне харчування тощо.

Поряд з тим, обов'язково звертати увагу на особливості сімейної ситуації. Необхідно роз'яснювати батькам конкретні рекомендації як допомогти дитині, яка відчуває труднощі. В умовах дистанційного навчання робота з сім'єю може бути більш важливим засобом психопрофілактики. Дотримання цих умов сприятиме можливості допомогти підлітку у складних життєвих обставинах, створити умови для компенсації труднощів, з якими зіштовхнулась дитина.

Дуже добре, що наразі є достатньо широкий вибір доступних методичних матеріалів для опанування педагогами актуальних методів і форм роботи з дітьми в умовах війни, наприклад Міністерство освіти і науки України розповсюдило методичні рекомендації для педагогічних працівників, практичних психологів, соціальних педагогів закладів освіти «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій», на офіційному веб-сайті Інституту модернізації змісту освіти розміщено різноманітні матеріали до використання під час воєнних дій. Дані матеріали можуть використовувати не тільки психологи і соціальні педагоги а й педагогічні працівники, які працюють з підлітками.

Отже, наявні інформаційні ресурси сьогодні стануть у нагоді педагогічним працівникам для ефективної реалізації однієї з головних завдань закладу освіти – повсякденна психологічна допомога та емоційна підтримка учасників освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Боса Т.Г. Робота з дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах. На допомогу керівникам навчальних закладів, заступникам директора з виховної роботи. Крижопіль. 2014. 24 с. веб-сайт. URL: http://drabiv-gimnazy.at.ua/k/robota_z_ditmi-jaki_opinilisja_v_szho.pdf (дата звернення 25.10.2022).
2. Групові форми роботи в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій

(досвід упровадження)/[авт. кол. В. В. Байдик, Ю.С. Бондарук, Ю. П. Гопкало, Т. Б. Гніда, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, І. І. Ткачук]; заг. ред. В. Г. Панка, І. І. Ткачук. Київ: Ніка-Центр, 2020. 122 с.

3. Діти і війна. Зменшення наслідків психологічної травми. Дніпровський центр громадського здоров'я. веб-сайт. URL: <https://dniprophc.com.ua/2022/03/12 /під-час-війни-діти-потребують-особлив//> (дата звернення 26.10.2022).
4. Лист МОН України від 10.08.2022р. № 1/9105-22 «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022-2023 навчальному році». веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-vihovnogo-procesu-v-zakladah-osviti-u-20222023-n-r> (дата звернення 25.10.2022).
5. Матеріали до використання під час воєнних дій. Інститут модернізації змісту освіти. веб-сайт. URL: <https://imzo.gov.ua/psychologichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/materialy-dlia-vykorystannia-v-roboti-pid-chas-voiennykh-diy/> (дата звернення 25.10.2022).
6. Методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій». МОНУ. веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/metodichni-rekomendaciyi-persha-psihologichna-dopomoga-algoritm-dij> (дата звернення 25.10.2022).
7. «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Закон України від 20.10.2014 р. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 1, ст.1 веб-сайт. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1706-18> (дата звернення 25.10.2022).
8. Як допомогти підліткам відволікатися в період війни. SupportME. Веб-сайт. URL: <http://supportme.org.ua/news/abstraguvatisya-vid-viyni> (дата звернення 25.10.2022).

УЧАСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ЗАХИСТІ УКРАЇНИ

Омок Ганна Анатоліївна,

викладачка

ДНЗ «Запорізький професійний ліцей автотранспорту»

Збройний конфлікт на території нашої держави триває до сьогодні і важко передбачити, коли і у який спосіб він буде вирішений. Вплив психотравматичних чинників, спричинений цим конфліктом відчуває все українське суспільство, як ті люди, які безпосередньо знаходились в зоні бойових дій, так і всі ті, кого ці події стосуються опосередковано.

У таких умовах найбільшої актуальності набуває: психологічна та емоційна підтримка учнів. Навчання правил поведінки в умовах воєнного стану (під час повітряних тривог, поводження з вибухонебезпечними предметами, перша медична допомога тощо), адаптація та підтримка учнів; розвиток критичного мислення та медіаграмотності, національно-патріотичне виховання. Не виникає сумнівів, що теорія і практика психосоціальної допомоги постраждалим внаслідок військових дій має і надалі вдосконалюватись, враховуючи нові обставини, які з'являються.

Я переконана, що не мало важною задачею педагога (класного керівника), є вивчення та вміння, надати допомогу здобувачам освіти про інформацію нормативно-правового поля, першочергово це порядок застосування цивільними особами вогнепальної зброї під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації або інших держав проти України у період дії воєнного стану затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2022 р. № 448.

Звісно, виникає думка, що спонукало зачепити питання стосовно вогнепальної зброї?! Серед здобувачів освіти (цивільні особи), є ті які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України. Існує ряд обов'язкових питань, якими не можна нехтувати, в жодному разі.

1. Чи легалізовано в Україні використання зброї цивільними особами в умовах воєнного стану? Так, легалізовано. 3 березня 2022 року Верховною Радою України ухвалено Закон України “Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України” з метою: надати можливість цивільним особам у період дії воєнного стану брати участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації або інших держав шляхом отримання вогнепальної зброї і боєприпасів до неї відповідно до порядку та вимог, встановлених Міністерством внутрішніх справ України.

Важливо відзначити, що право застосування власної зброї належить лише громадянам України.

2. У яких випадках допускається застосування цивільними особами вогнепальної зброї у період дії воєнного стану? Законне застосування вогнепальної зброї – це ведення стрільби з вогнепальної зброї цивільними особами під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України у період дії воєнного стану, зокрема здійснення індивідуальної самооборони та самооборони під час виконання завдань, пов’язаних із запровадженням і здійсненням заходів правового режиму воєнного стану, і якщо в інший спосіб і за допомогою інших засобів захистити себе в такій ситуації неможливо.

3. Як здійснюється видача вогнепальної зброї і боєприпасів до неї цивільним особам? 07 березня цього року Наказом Міністерства внутрішніх справ України № 175 затверджено Порядок видачі вогнепальної зброї і боєприпасів до неї цивільним особам, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації або інших держав. Цей Порядок визначає механізм тимчасової видачі на період запровадження воєнного стану вогнепальної зброї і боєприпасів до неї управліннями Національної поліції громадянам України, іноземцям та особам без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України (цивільні особи), для участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації. Вогнепальна зброя і боєприпаси до неї можуть бути за наявності видані цивільним особам, які бажають брати участь у відсічі збройної агресії, відповідають вимогам,

визначеним цим Порядком та іншими нормативно-правовими актами, та за своїми діловими якостями і наявним досвідом можуть застосовувати вогнепальну зброю.

Рішення про видачу зброї і боєприпасів до неї приймаються керівниками уповноважених органів в адміністративно-територіальних одиницях територій, на яких оголошено воєнний стан, або особами, уповноваженими такими керівниками органів.

4. Які документи необхідні для отримання цивільною особою вогнепальної зброї і боєприпасів до неї? Видача зброї і боєприпасів до неї здійснюється на підставі особисто поданої цивільною особою до уповноваженого органу письмової заяви про участь у відсічі збройної агресії та видачу вогнепальної зброї або боєприпасів до неї за наявності документу, що посвідчує особу або паспортного документу іноземця. Розгляд заяви здійснюється упродовж однієї доби з моменту її подачі.

5. Хто не має права отримати вогнепальну зброю? Видача зброї і боєприпасів до неї не здійснюється цивільним особам, які: не досягли повноліття, визнані недієздатними або дієздатність яких обмежена рішенням суду, що набрало законної сили, у випадку встановлення уповноваженим органом на дату видачі вогнепальної зброї обставин, що усувають право користування зброєю, зазначених у наказі МВС України від 01 березня 2022 року № 170 «Про особливості видачі громадянам України дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської зброї та набоїв до неї під час дії воєнного стану».

6. У який спосіб оформлюється та яким документом підтверджується видача зброї цивільній особі? Яка отримала зброю або боєприпаси до неї, видається довідка за встановленою формою.

7. Чи підлягає поверненню чи вилученню вогнепальна зброя та невикористані боєприпаси до неї? Так, вогнепальна зброя та невикористані боєприпаси до неї підлягають поверненню цивільними особами до органів поліції протягом 10 днів після припинення або скасування дії воєнного стану.

Видана вогнепальна зброя і невикористані боєприпаси до неї підлягають поверненню цивільною особою до припинення або скасування дії воєнного стану в Україні органам поліції або вилучається ними у разі: самоусунення від участі у відсічі збройної агресії, зміни особою місця постійного проживання (перебування) або неспроможності з інших підстав брати участь у відсічі збройної агресії, здійснення вчинку, що дискредитує особу як таку, вчинення кримінального правопорушення із застосуванням вогнепальної зброї або погрозою його застосування, встановлення обставин, зазначених у наказі МВС України від 01 березня 2022 року № 170 (див. підстави відмови у видачі зброї).

8. Які дії має вчинити цивільна особа у разі втрати або крадіжки виданої зброї? Яка відповідальність настає у випадку нецільового її застосування або неповернення? У разі втрати (крадіжки) вогнепальної зброї та невикористаних боєприпасів до неї, цивільна особа має подати до органу Національної поліції України відповідну заяву, за якою інформація щодо розшуку зброї вноситься до інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України». Цивільні особи не несуть кримінальної відповідальності за застосування вогнепальної зброї проти осіб, які здійснюють збройну агресію проти України, якщо така зброя застосована відповідно до вимог Закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України. Використання цивільними особами зброї в інших цілях під час воєнного стану, ніж передбачено Законом України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України», матиме наслідком їх притягнення до кримінальної відповідальності.

Кримінальна відповідальність цивільних осіб настає за порушення вимог щодо обов'язку здати отриману ними вогнепальну зброю і невикористані боєприпаси до неї до органів Національної поліції України не пізніше 10 днів після припинення або скасування дії воєнного стану в Україні.

Підсумовуючи вищевикладене, наголошую на актуальності проблеми поводження із зброєю, яка потребує більшої уваги та обережного ставлення для надійного захисту населення.

Список використаних джерел

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. с. 141. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 27.10.2022).
2. Кримінальний кодекс України : станом на 11 лют. 2013 р. : відповідає офіц. тексту / упоряд. В. І. Тютюгін. Х. : Право, 2013. 232 с.
3. Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України: Закон України від 03.03.2022 № 2114-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-20#Text> (дата звернення: 01.04.2022).
4. Про затвердження Порядку отримання вогнепальної зброї і боєприпасів цивільними особами, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав: Наказ МВС України від 07.03.2022 № 175. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0295-22#Text> (дата звернення 01.04.2022).
5. Про затвердження Порядку застосування зброї і бойової техніки з'єднаннями, військовими частинами і підрозділами Збройних Сил під час виконання ними завдань щодо відсічі збройної агресії проти України: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 № 828. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/828-2018-%D0%BF#n8> (дата звернення 01.04.2022).

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ – ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ

Орел Галина Володимирівна,
вихователь гуртожитку,

Кожемяк Діана,
студентка 143 групи

Коростишівського педагогічного фахового коледжу

імені І.Я.Франка Житомирської обласної ради.

На сучасному етапі розвитку України, виникає необхідність здійснення системних заходів, спрямованих на посилення національно-патріотичного виховання молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей.

Виховна робота гуртожитку Коростишівського педагогічного фахового коледжу імені І.Я.Франка спрямована на створення комфортного та безпечного освітнього простору для формування свідомого громадянина–патріота України, активного представника української національної еліти, відповідального та чесного, здатного до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, готового самовіддано захищати незалежність та територіальну цілісність України, розбудовувати суверенну, демократичну, правову державу; цивілізовано відстоювати свої громадянські права та виконувати обов'язки, утверджувати національні та базові європейські цінності, сприяти здобуттю перемоги у російсько-українській війні, громадянському миру і злагоді в суспільстві успішно самореалізуватися в соціумі як громадянин, професіонал, носій української національної культури.

Виходячи з цього, у виховній діяльності ми надаємо перевагу пріоритетам ідеології українського державотворення, впровадженню у життя Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, де наголошується на тому, що: «В сучасних важких і болісних ситуаціях викликів та загроз і водночас великих перспектив розвитку, соціальній сфері пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд з забезпеченням своєї суверенності й територіальної цілісності, пошуками шляхів для інтегрування в європейське співтовариство, є визначення нової стратегії виховання як багатокomпонентної та багатовекторної системи, яка великою мірою формує майбутній розвиток Української держави» [3].

Національний характер виховання полягає у формуванні людини як громадянина-патріота України незалежно від її етнічного й соціального походження, віросповідання та передбачає створення спільноти самодостатніх людей, об'єднаних національною ідеєю, які дотримуються Конституції України.

У праці В.Сухомлинського «Як виховати справжню людину» подається моральний ідеал, який увібрав у себе найкращі риси менталітету українського народу. У вигляді настанов, правил, законів дружби розкрито основні принципи сьогоденного національно-патріотичного виховання: принцип національної спрямованості виховання, культуровідповідності, гуманізації виховного процесу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, цілісності, толерантності, особистісної орієнтації й життєвої творчої самодіяльності»[2].

Тому, національно-патріотичне виховання займає провідну роль у вихованні молодого покоління. І мета сучасного освітнього процесу – забезпечити всебічний розвиток особистості шляхом навчання та виховання, що ґрунтується на загальнолюдських цінностях формувати громадянина, патріота, духовно і морально зрілу особистість, готову протистояти викликам сучасності [1].

Виховна робота зі студентами гуртожитку коледжу спрямована на виховання особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу, зберігає і продовжує українські культурно-історичні традиції, шанобливо ставиться до рідних святинь, української мови, історії, а також до культури інших народів, виявляє високу культуру міжетнічних і міжособистісних стосунків.

Національне виховання є фундаментом становлення світогляду майбутнього вчителя, на якому формуються фахові знання та професійні компетентності.

Запровадження гнучкого (дистанційного) режиму виховної роботи у гуртожитку коледжу орієнтує на широке впровадження у виховний процес

сучасних дистанційних технологій, інноваційних форм і методів роботи, активне використання освітніх платформ Classroom, Zoom, Meet та ін.

Зміст виховної роботи в умовах воєнного стану передбачає спрямування на механізм самореалізації особистості, визначає напрями гуманістичної виховної діяльності у навчальному закладі.

Зміст виховання покликаний забезпечити:

- формування у студентів дієвої пошани і любові до своєї родини, нації, держави, активної громадянської позиції, готовності до захисту суверенітету та територіальної цілісності України в умовах дії воєнного стану;
- створення атмосфери спільної поваги та відповідального ставлення один до одного під час міжособистісної взаємодії учасників освітнього процесу;
- навчання протидіяти ворожій пропаганді, вірити у перемогу, підтримувати власний емоційний ресурс;
- вміння протистояти негативним емоціям, стресу, тривозі, почуттю небезпеки;
- підтримання кращих рис української нації, як співчуття, милосердя, взаємодопомога, волонтерство, відчуття себе громадянином;
- впровадження дистанційних форм виховної роботи задля безперервної участі студентів в повноцінному освітньому процесі;
- відповідальне ставлення до інтелектуально-духовного удосконалення, оволодіння професійними компетентностями;
- дотримання демократичних цінностей;
- вироблення толерантної поведінки майбутніх учителів у соціальному середовищі;
- здатність адаптуватись до нових умов життя та ін.

Виховна робота у гуртожитку коледжу здійснюється на засадах демократизму, використання виховного потенціалу студентського самоврядування і спрямовується на забезпечення гармонійного цілісного

розвитку особистості, здатної до самостійного мислення, правильного суспільного вибору та життєдіяльності у самостійному житті.

Ми впроваджуємо системні заходи, спрямовані на формування особистості майбутнього вчителя, що діє на основі таких національних та європейських цінностей як:

- повага до державних символів (Державного Герба України, Державного Прапора України, Державного Гімну України);
- участь у громадсько-політичному житті країни;
- повага до прав людини;
- верховенство права;
- толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури, а також до регіональних та національно-мовних особливостей;
- рівність всіх перед законом;
- готовність захищати суверенітет і територіальну цілісність України.

На засіданнях студентської ради систематично розглядаються питання національно-патріотичного виховання студентів. За участі активу студентського самоврядування організовувалися позанавчальні заходи зі студентами гуртожитку. Наприклад:

- мультимедійна презентація «Збройним Силам України – 30 років»;
- онлайн-квіз «Національні святині і символи моєї держави»;
- година спілкування «Краса і велич символів держави»;
- відео- презентація «Захист Батьківщини - святий обов'язок громадянина»;
- урок мужності «Захист Вітчизни – конституційний обов'язок громадян України» та ін.

Всі ці заходи були проведені творчо, цікаво, змістовно, відповідали сучасним вимогам і запитам наших вихованців. Ми намагалися прищеплювати

студентам гордість за свою Батьківщину, любов до рідного краю, його традицій.

Список використаних джерел

1. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2015-2019рр., затверджена на колегії МОН України 26 березня 2015 року.
2. Про загальну середню освіту: Закон України від 13 трав. 1999 р. №651-ХІV // Відом. Верхов. Ради України, 1999. № 28. С. 230. С.547–562. Текст Закону в ред. від 5 берез. 2017 р.
3. Якубенко В. Від народознавства – до свідомого патріотизму / В.Якубенко // Дошкільне виховання, 2002. № 2. С.14-16.

ПАТРІОТИЗМ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Орел Галина Володимирівна,

вихователь гуртожитку,

Лазун Вероніка,

студентка 123 групи

Коростишівського педагогічного фахового

коледжу імені І.Я.Франка Житомирської обласної ради

Національно-патріотичне виховання у закладах освіти – важливий елемент освітнього процесу. Сучасні реалії підтверджують думку, що зміст підготовки майбутніх педагогів базується на вихованні любові до Батьківщини, на традиціях української держави, що припускає не лише забезпечення студентів відповідними знаннями з історії нашої держави, але й розвиток у них інтересу до минулого, сьогодення та майбутнього.

Український історик, дипломат В. Липинський писав: « Бути патріотом – це значить вимагати гарних і добрих вчинків від себе, як від українця, бути

патріотом, це значить, будучи українцем, виховувати в собі громадські, політичні, державотворчі прикмети...» [1].

Патріотичне виховання студентів гуртожитку Коростишівського педагогічного фахового коледжу імені І.Я.Франка – це комплексна системна та цілеспрямована діяльність педагогічного колективу спільно з органами державної влади, місцевого та студентського самоврядування, громадськими організаціями щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави.

Пріоритетною складовою патріотичного виховання студентської молоді є військово-патріотичне виховання, зорієнтоване на формування у студентів психологічної та фізичної готовності до захисту Вітчизни, розвиток бажання проходити службу у Збройних силах України.

«Патріот – той, хто любить свою Батьківщину, відданий своєму народові», – таке роз'яснення знаходимо у Тлумачному словнику української мови [4]. Патріотичне виховання – це формування патріотичних почуттів, виховання готовності до захисту Батьківщини, воно покликане спонукати до фізичного вдосконалення, вивчення бойових традицій українського народу.

Мета патріотичного виховання студентів реалізується через систему таких виховних завдань:

- - утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;
- - виховання поваги до Конституції України, Законів України, державних символів України;
- - підвищення престижу військової служби;

- - усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю;
- - сприяння набуттю студентами патріотичного досвіду участі в процесах державотворення, в життєдіяльності громадянського суспільства;
- - формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій;
- - утвердження гуманістичної моральності як базової основи громадянського суспільства.

Основними завданнями національно-патріотичного виховання студентської молоді в гуртожитку коледжу є: формування у студентів національної свідомості, гідності громадянина, виховання поваги й любові до рідної землі й українських традицій, бажання працювати задля розвитку держави, готовності до військової служби для захисту України, підготовка свідомої інтелігенції України, збереження і збагачення інтелектуального генофонду нації, виховання майбутніх педагогів авторитетними, високоосвіченими людьми, носіями високої загальної та професійної культури, яким притаманні:

- - почуття патріотизму, активна громадянська позиція;
- - високий професіоналізм та іноваційний стиль науково-педагогічного мислення, готовність до пошуку, творчої активності;
- - відчуття потреби в професійному самоудосконаленні, самоосвіті;
- - висока розумова і професійна працездатність, мовна культура;
- - критичне мислення;
- - почуття відповідальності перед суспільством за результати навчання, праці та поведінки.

Зміст підготовки майбутніх учителів базується на вихованні любові до Батьківщини, на традиціях української держави, що припускає не лише забезпечення студентів відповідними знаннями з історії нашої країни, але

й розвиток у них інтересу до минулого, сьогодення та майбутнього України.

Найважливішим засобом патріотичного виховання видатний педагог Василь Сухомлинський вважав рідне слово і зазначав, що «людину ми виховуємо словом і тільки словом. Все інше – вправи, звички, праця – від слова» [2].

Тому, ми намагаємося військово-патріотичне виховання серед студентської молоді здійснювати у формі лекцій, бесід, розповідей, презентацій, зустрічей із ветеранами війни, праці та військової служби, походів місцями бойової слави, пошукової роботи, участі у роботі клубів та гуртків військово-патріотичного спрямування. Наприклад:

- - урок мужності "Мужність там, де любов до України";
- - мультимедійна презентація "Ми українці: честь і слава незламним!";
- - відео-лекторій "Мужні захисники України";
- - презентація «Захист Вітчизни – конституційний обов'язок громадян України»;
- - година спілкування "Слава козацька не вмере, не поляже" та ін.

Отже, патріотичне виховання студентської молоді це - систематичне і цілеспрямоване виховання особистості, формування в неї національної свідомості, духовної єдності поколінь. Вміти успішно самореалізуватися в соціумі як громадянин, професіонал, носій української національної культури. Силу і ефективність патріотичного виховання В.О. Сухомлинський визначав тим, наскільки глибоко ідея Батьківщини проникає в духовний світ дитини, періоду його становлення як людини і громадянина, наскільки глибоко вона бачить світ і самого себе очима патріота [3].

Список використаних джерел

1. Мала енциклопедія етнодержавознавства. НАНУ, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького; редкол.: Римаренко Ю.І. (відп. ред.) та ін. К: Довіра, Генеза, 1996. С. 745-746.

2. Сухомлинський В. О. Народження громадянина // В. О. Сухомлинський. Вибрані твори: в 5-ти т. Т.3. К.: Рад. Шк, 1976. 250 с.
3. Патріотичне виховання в сучасних навчальних закладах / упоряд. Жанна Сташко. Київ : Шк. Світ, 2015. 117 с.
4. Тлумачний словник української мови/ Укл. В.Яременко, О.Сліпушко. К.: „Аконіт”, 1998. Т.3. С.223.

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Панчук Марина Валентинівна,

заступник директора з виховної роботи

Обрадович Олена Василівна,

учитель української мови та літератури,

старший учитель

Гімназії № 1 ім. Т.Г. Шевченка

м. Бердичева Житомирської області

Кожен із нас сьогодні стійко переживає труднощі воєнного часу. А вчителі, класні керівники продовжують виконувати споконвічну гуманітарну місію: забезпечують навчання, виховання й розвиток дітей – найуразливішої категорії населення країни. Турбуючись про сьогоднішніх наших учнів, ми піклуємося про майбутнє нашого народу, країни, Української держави.

Нові цивілізаційні виклики і небезпеки війни визначають завдання й особливості організації виховного процесу в закладах загальної середньої освіти. Пріоритетним є створення безпечних умов для учасників освітнього процесу, забезпечення якості освітнього процесу у поєднанні очної та дистанційної форм навчання і виховання учнів (в т. ч. підтримання зв'язку з учнями, які тимчасово переїхали за кордон чи в інші регіони України),

забезпечення адаптації учнів, які є внутрішньо переміщеними особами і прибули до закладу освіти.

В організації виховної діяльності, спрямованої на національно-патріотичне виховання школярів, особлива роль належить класним керівникам. Діяльність класного керівника досі регламентується «Положенням про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти» (2000). Відповідно до Закону України «Про освіту», Концепції Нової української школи виховання є невід'ємною складовою освітнього процесу та охоплює усі сфери шкільного життя.

Наразі наші вихованці потребують усебічної підтримки і розуміння, упевненості в тому, що ми завжди будемо разом із дітьми і зможемо захистити їх, нашої стійкості у важкі часи невизначеності і небезпеки. Найпершим завданням є безпека учасників освітнього процесу. За твердженням відомої української психологині С. Ройз, «Саме зараз наше завдання – допомогти дітям повернути, створити хоч невеликий простір безпеки». Тому у нагоді стане використання мультфільмів та онлайн-плакатів про мінну безпеку, небезпечні предмети тощо від UNISEF UKRAINE, «Порадник для вчителів «Прості активності для дітей під час повітряної тривоги» від Unisef та Освіторії та рекомендації від ГО «Смартосвіта», яка підготувала коротку пам'ятку для вчителів та батьків, які перебувають поряд із дітьми під час війни.

Слід пам'ятати про особисті потреби та потреби дітей: їсти, пити, відпочивати, спати сьогодні не менш важливо, ніж працювати, займатися волонтерством. Поважаймо наші емоції та емоції дітей: дозволяймо бути не тільки мужніми й сильними, а й чутливими, іноді сумувати й плакати. Потрібно наскільки це можливо, зберігати звичний режим дня, підтримувати чистоту й порядок в оселі, дотримуватись гігієнічних вимог. Звичні фізичні вправи, ранкова зарядка чи невелике тренування – це важливо для тіла. Читати книжки, уголос разом із дорослими, відгадувати загадки, складати ребуси тощо – це важливо для інтелекту. Співи, малювання, плетіння, будь-яка творчість – це важливо для душі.

Для запровадження системного підходу щодо забезпечення фізичного, психічного та емоційного здоров'я здобувачів освіти педагоги закладу пройшли навчання на курсах з «Першої домедичної допомоги» та «Першої психологічної допомоги учасникам освітнього процесу під час та після завершення воєнних дій», де здобули високоефективні навички та техніки першої психологічної допомоги, емоційної підтримки та діагностики та застосовують їх під час навчального процесу.

Для взаємодії класного керівника з батьками учнів, у житті яких трапились психотравмуючі події слід скористатись порадами з путівника «Як допомогти дитині, коли вона пережила психотравмуючу подію» від Центру здоров'я та розвитку «Коло сім'ї».

Задля підтримки зв'язку з учнями, які тимчасово переїхали за кордон чи в інші регіони України класні керівники орієнтувались на 5 головних моментів: 1) Чи є з ними комунікація? 2) Чи в безпеці діти? 3) Чи є в них можливість навчатися дистанційно? 4) Чи здобувають вони освіту в тамтешніх школах? 5) Чи планують повертатися?

Серед учнів закладу є діти зі статусом внутрішньо переміщених осіб, які потребують особливої уваги. Класні керівники особисто знайомилися з учнем і його батьками, з умовами проживання, можливістю навчатися, у тому числі дистанційно, з потребами й інтересами дитини. Учнів додали до спільних чатів, познайомили з традиціями класів, влаштували онлайн «чаювання». Ненав'язливо і доброзичливо учнів залучили до спільної діяльності не лише в рамках класного колективу, а й у міському заході «EcoAutumnParty» в рамках проєкту «Разумковці єднають долоньками миру» ЦПО ім. О. Разумкова.

В умовах повномасштабної війни, яку розв'язала рф проти України вже ні в кого не викликає сумнівів той факт, що особлива увага (згідно зі Стратегією на 2020-2025 роки) має приділятися національно-патріотичному вихованню. У листі МОН України від 10.06.2022 № 1/6267-22 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України» зазначається, що «в умовах воєнної агресії Російської Федерації в Україні національно-

патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави та суспільства щодо розвитку національної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність), формування у громадян почуття патріотизму, поваги до Конституції і законів України, соціальної активності та відповідальності за доручені державні та громадські справи, готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України».

Саме тому надзвичайно важливо:

1. Проводити заходи національно-патріотичного спрямування.
2. Займатись волонтерською діяльністю.
3. Вивчати й досліджувати питання української історії та державотворення.
4. Знайомити учнів з українською національною культурою, літературою.
5. Влаштовувати пізнавальні мандрівки історичними місцями, проводити інтерактивні екскурсії (особливо в умовах воєнних дій та карантинних обмежень).
6. Проводити години класного керівника, на яких можна обговорити разом з дітьми сьогоденні воєнні реалії, уроки слави і звитяги, присвячені українським воїнам-захисникам тощо.
7. Створювати навчальні проекти, присвячені борцям за незалежність та свободу нашої країни.
8. Організовувати зустрічі з ветеранами АТО/ООС, учасниками бойових дій, в т. ч. війни РФ проти України.

Заходи слід позбавити надмірного пафосу та проявів шароварщини. Тільки щира й відверта розмова допоможе учням зрозуміти й усвідомити важливі й серйозні речі.

Ми живемо в умовах потужної інформаційної боротьби. Наше завдання – критично сприймати будь-яку інформацію. Пам'ятати, що ми є суб'єктами нашого життя, а не об'єктами впливів зовні. Треба усвідомлено приймати рішення і навчати цього наших дітей.

Офіс Добročесності НАЗК та Центр протидії дезінформації при РНБО пропонують матеріали для проведення занять з учнями 7-11 класів на тему інформаційної грамотності та кібербезпеки під час війни. В основі рекомендацій – матеріали проєкту «Добročесність онлайн» спрямованого на наближення до перемоги через боротьбу з дезінформацією, протистояння негативному впливу російських фейків та дотримання кібербезпеки. Рекомендації для проведення уроків у 7-11 класах містять мультфільми, які варто переглянути і обговорити разом із учнями.

Педагоги закладу беруть участь в роботі Європейського центру імені Вергеланда за програмою підтримки освітніх реформ в Україні «Демократична школа». Оволодіння онлайн курсами «Розвиток громадянських компетентностей» та «Розвиток громадянської компетентності через роботу учнівського самоврядування» дає можливість впровадження в практичну діяльність нашого закладу вправ із посібника «Громадянська відповідальність. 80 вправ або тулбокс», спрямованих на розвиток громадянських компетентностей учнів, розроблення красназавчих тем та тематичних блоків враховуючи зворотній зв'язок з учнями та колегами шкіл України.

Сучасні школярі знають про Україну набагато більше, ніж їхні батьки у тому ж віці. Вони можуть назвати державну символіку, заспівати гімн, знають імена видатних українців минулого та сьогодення, орієнтуються у літературних творах українських класиків та сучасних авторів.

У сучасному світі найбільш ефективним є навчання та виховання через дію. Важливо максимально оживити українську культуру. Під час проведення народознавчих свят, відтворювати традиції, обряди, де учні стануть безпосередніми учасниками дійства. Так формується зв'язок з країною, усвідомлення, ким ти є. Навіть маленька дитина, одягаючи на свята вишиванку і ще не розуміючи її символів, звикає сприймати її як частину свого життя.

Концепція Нової української школи передбачає, що її випускники будуть патріотами з активною життєвою позицією, які діють згідно з морально-етичними принципами і здатні приймати відповідальні рішення, поважати

гідність і права людини. Успішна реалізація цих ідей залежить від скоординованої роботи педагогів/класних керівників та батьків.

Список використаних джерел

1. «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 №641». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-deyaki-pitannya-nacionalno-patriotichnogo-vihovannya-v-zakladah-osviti-ukrayini-ta-viznannya-takim-sho-vtrativ-chinnist-nakazu-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-vid-16062015-641> (дата звернення: 26.10.2022).

КОНТРОЛЬ І ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Петренко Людмила Василівна,

Морозова Юлія Михайлівна,

викладачі

ВСП «Новокаховський політехнічний фаховий коледж»

Державного університету «Одеська політехніка»

Проблеми якості освіти, зокрема, вищої, а також розробки моделі фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, сьогодні займають одні із провідних позицій у рейтингу питань, які стоять перед нашим суспільством. Тому на сучасному етапі розвитку вітчизняної вищої школи та її інтеграції в європейський освітній простір проблема діагностики навчальних досягнень студентів у закладі вищої освіти набуває особливої актуальності. Це пояснюється тим, що значення педагогічної діагностики у вищому навчальному закладі в зв'язку з переходом на кредитно-модульну систему навчання істотно змінилося.

Сучасна освіта нерозривно пов'язана із застосуванням інформаційних технологій, не залежно від напряму підготовки студентів чи закладу освіти. Особлива увага на сьогоднішній день приділяється різноманітним платформам дистанційного навчання, які застосовуються як в дистанційному чи змішаному форматі навчання, так і очно, під час аудиторних занять [2]. Слід зауважити, що дистанційне навчання природно інтегрується в традиційні системи, доповнюючи й розвиваючи їх, що сприяє створенню мобільного навчального середовища. Впровадження в навчальний процес таких засобів дає свободу вибору місця, часу та темпу навчання, завдяки Інтернету, що є беззаперечною перевагою в порівнянні із традиційними освітніми методами.

Платформи дистанційної освіти дозволяють керувати навчальною діяльністю студентів з використанням цифрових інструментів, навчальний процес може проводитися у змішаному форматі: відвідування аудиторних занять та самостійне опрацювання навчальних матеріалів у зручний час, що дозволяє забезпечити формування у студентів здібностей до самостійного вирішення різноманітних завдань і застосування отриманих знань на практиці, навчити їх критичному та творчому мисленню, стимулювати інтелектуальний розвиток.

Ефективність використання систем дистанційного навчання залежить від способів подання навчальних матеріалів, контролювання роботи і контактування з викладачем. Необхідність у такому підході до навчання обумовлена різними факторами, перш за все – проблеми, пов'язані з навчанням в умовах пандемії та військової агресії, але можна назвати й потребу в інтерактивній взаємодії студентів і викладачів, надання студентам можливості самостійної роботи з освоєння досліджуваного матеріалу та ін. [2].

Сучасні платформи дистанційного навчання надають викладачам та студентам широкі можливості і великий набір інструментів, та містять засоби для надання учбового матеріалу студентам, засоби контролю успішності, засоби для консультацій студента з викладачем в режимі он-лайн, засоби

інтерактивної співпраці викладача і студента, а також можливість швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок [3].

Вибір конкретної платформи для впровадження в освітній процес навчального закладу залежить від багатьох факторів: фінансові можливості, вимоги до апаратної та програмної платформи, складність налаштування та адміністрування, а також цифрова компетентність викладачів та студентів.

Беззаперечним лідером серед засобів для організації дистанційного та змішаного навчання у закладах вищої освіти є платформа Moodle. Назва платформи є аббревіатурою від англійського Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище). Даний веб-додаток є вільно розповсюджуваним і надає можливість створювати сайти для он-лайн навчання. Саме цю платформу використовує і наш навчальний заклад, бо по суті вона є спеціалізованою системою управління контентом (CMS – Content Management System) для потреб освіти [2].

Перевагою даної системи є наявність великої кількості модулів, так званих «ресурсів», що дозволяють оформляти різні типи навчальних матеріалів та проводити контроль за проходженням електронних курсів студентами [3].

Крім цього, до можливостей платформи також належить:

- облік студентів, можливості для персоналізації і розмежування прав доступу до навчальних матеріалів;
- створення і проведення он-лайн курсів; формування звітності і статистики по навчанню;
- контроль і оцінка рівня знань;
- анкетування і створення опитувань; можливість інтеграції з іншими інформаційними системами [4].

Одним із шляхів підвищення ефективності електронного курсу є застосування інструментів для контролю знань, які надає платформа дистанційного навчання. Як відомо, здійснення контролю в навчальному процесі має на меті виявити якість засвоєння знань, виміряти її величину та

присвоїти цій якості певну оцінку. Крім цього, важливим аспектом контролю знань є облік – фіксування результатів у вигляді оцінок у журналі навчальних занять, відомостях.

Тести є найпопулярнішим засобом для перевірки знань студентів, попри всі недоліки даного методу оцінювання. Сучасним, ефективним та актуальним інструментом для досягнення якісно вищого рівня оцінювання є використання саме автоматизованих тестів.

В системі Moodle існує досить розвинута тестова система, за різноманіттям можливостей, мабуть, найпотужніша з аналогічних систем в світі. Крім того, гілка тестів в системі Moodle динамічно розвивається і розширюється – набір доступних інструментів для формування тестів постійно оновлюється [3].

Модуль тестів в Moodle дозволяє створювати тести різних видів: одноваріантна відповідь, багатоваріантна відповідь, встановлення відповідності між певними поняттями, введення слів та словосполучень в якості відповіді, тести правильно/неправильно, можливість виконання обчислень за формулою, позначення елементів на рисунку, написання есе тощо.

Для налаштування параметрів тесту існує також багато можливостей: - встановлення часу, шкали оцінювання, кількості спроб проходження тесту студентом, можливості бачити правильні відповіді вкінці тесту, порядок відображення питань та відповідей тощо [4].

Під час проходження тесту студент може бачити час, який залишився, кількість питань, результат тестування та коментарі викладача. В свою чергу, викладач може переглянути, при потребі, відповідь студента на кожне з питань та визначити типові помилки або знайти неоднозначності чи неточності у питаннях тесту.

Таким чином, застосування автоматизованих тестів у Moodle для контролю знань студентів демонструє ряд переваг і для викладачів. Перш за все, дані ресурси є досить зручними, адже не потребують для формування

великих затрат часу, а результати автоматично відображаються в електронному журналі оцінок [1].

Отже, основними перевагами платформи Moodle є: доступність, простота використання, висока продуктивність, адаптація під конкретні потреби, простота інсталяції та оновлення. Зокрема, в системі дуже добре пропрацьовано модуль тестів.

Варто відмітити і недоліки системи:

- відсутність поняття семестру в базовій версії системи і як наслідок – неможливість формування підсумкових відомостей по дисциплінах;
- складна організація роботи з групами;
- високі вимоги до продуктивності персонального комп'ютера користувача.

Результати проведеного серед студентів опитування демонструють, що розміщення навчальних матеріалів дисциплін у вигляді Е-курсів на платформі дистанційного навчання сприяє кращій підготовці до занять та позитивно впливає на успішність та якість засвоєння навчальних матеріалів. Також, використовувати платформи дистанційної освіти доцільно не лише в рамках дистанційного навчання, а й у змішаному та аудиторному форматі проведення занять.

Сучасні освітні тенденції допомогли впровадити дану технологію в навчальний процес та забезпечили високий рівень доступності навчальних матеріалів, стимулювання навчальної діяльності студентів, формування у них прагнення до самоосвіти, самоперевірки, та, як наслідок, формування конкурентоздатного фахівця в певній галузі.

Список використаних джерел

1. Бодненко Д.М., Варченко Л.О., Жильцов О.Б. Тестовий контроль знань студентів у системі Moodle. Навчально-методичний посібник для користувачів системи дистанційного навчання Moodle. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012 р. 112 с.
2. Переваги і недоліки дистанційного навчання. Освіта. ua : веб-сайт. URL : <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/adv/46958/> (дата звернення: 01.10.2022).

3. Работа в системе Moodle (для преподавателя). ИЗиДО ТГАСУ : веб-сайт.
URL: <http://izido.ru/mod/book/tool/print/index.php?id=25505> (дата звернення: 01.10.2022).
4. Тести у Moodle. Дистанційне та змішане навчання інформатики : веб-сайт.
URL: <http://dystosvita.blogspot.com/2015/02/moodle.html> (дата звернення: 01.10.2022).

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОЇ ТА ЦІКАВОЇ РОБОТИ

Романов Микола Петрович,
викладач загальнотехнічних дисциплін
ДНЗ «Деражнянський центр професійної освіти»

Дистанційне навчання – це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі.

Дистанційна освіта – це можливість навчатися та отримувати необхідні знання віддалено від навчального закладу в будь-який зручний час.

Отже, дистанційне навчання має такі ознаки:

- учень знаходиться географічно віддалено від педагога;
- педагог та учень взаємодіють, використовуючи ІКТ (обов'язковими умовами є наявність у них ПК (планшету, телефону), доступу до мережі Інтернет);
- основна форма роботи учнів – самостійна;
- педагог організовує навчальний процес, координує, консультує, направляє.

Першим кроком в організації дистанційного навчання є вибір платформи для дистанційного навчання, тобто програмного забезпечення для підтримки дистанційного навчання, метою якого є створення та управління педагогічним змістом, індивідуалізоване навчання. Воно включає засоби, необхідні для трьох основних користувачів – викладача, учня, адміністратора.

Тобто платформа дистанційного навчання – це центральний елемент, навколо якого збираються учасники дистанційної освіти. У цій системі, викладач створює загальний курс навчання, використовуючи мультимедійні педагогічні ресурси, індивідуалізує його до потреб та здібностей кожного учня, та здійснює підтримку діяльності учнів.

Платформи (додатки), що можна використовувати для організації дистанційних уроків, повинні відповідати вимогам:

- можливість розміщення різних видів навчального контенту (матеріалів): текстового, презентацій, зображень, відеороликів, посилань на вебресурси, інтерактивних завдань тощо;

- можливість структурувати навчальний матеріал відповідно до етапів уроку;

- можливість організації зворотного зв'язку від учнів (у різних формах).

У даних методичних рекомендаціях розглянуто

безкоштовні платформи та додатки:

- Google Classroom;

- Moodle;

- Padlet;

- Lino it;

- Tes Teach;

- Google Sites;

- Blogger;

- МійКлас;

- Glogster тощо.

При виборі платформи для дистанційного навчання користуйтеся

такими основними порадами:

- матеріали платформи повинні нормально відобразитися на мобільному телефоні (доступна адаптована мобільна версія сайту або додаток, що можна завантажити), оскільки за результатами опитування учнів близько 90% учнів для дистанційного навчання використовують саме мобільні телефони;

- наявність функції коментарів: учні повинні мати змогу поставити питання до будь-якого викладеного навчального матеріалу, а педагог – відповісти, надати консультацію. Адже зворотній зв'язок є невід'ємною частиною дистанційного навчання;

- повинна бути можливість розміщення завдань для перевірки знань, засвоєних протягом уроку (використовуючи можливості платформи або сторонні сервіси);

- беззаперечним плюсом є сумісність та інтегрованість з іншими додатками, відеохостингами, електронними сховищами тощо;

- платформа повинна мати можливість не тільки розмістити самі навчальні матеріали, але й рекомендації щодо їх опрацювання;

- обрана платформа (додаток) повинен бути простий і зручний у користуванні для педагогів та учнів.

Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами освітнього процесу під час дистанційного навчання забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

Основними видами уроків за дистанційною формою навчання у ЗП(ПТ)О можуть бути: лекція, семінар, лабораторно-практичні заняття, консультації, уроки виробничого навчання тощо.

Лекція, консультація, семінар проводяться з учнями дистанційно у синхронному або асинхронному режимі відповідно до робочого навчального плану.

Лабораторно-практичне заняття, яке передбачає виконання

практичних робіт, відбувається дистанційно переважно в асинхронному режимі. Окремі практичні завдання можуть виконуватись у синхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

До інших видів навчальних занять при здійсненні навчального процесу у ЗП(ПТ)О можуть відноситись ділові ігри, виконання проектів у групах тощо. Ці види навчальних занять можуть проводитись у синхронному або асинхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Вебресурси навчальних дисциплін, що необхідні для забезпечення проведення уроків під час дистанційного навчання, повинні містити:

- методичні рекомендації щодо їх використання, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо. Неважливо вперше чи вже достатньо давно педагог використовує певний ресурс;

- документи планування навчального процесу (навчальні програми, навчально-тематичні плани, розклади занять);

- електронні дидактичні матеріали;

- практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання тощо.

- тестування із автоматизованою перевіркою результатів або із перевіркою викладачем тощо.

Структура дистанційного уроку майже не відрізняється від структури очного. В ньому має бути тема уроку, план уроку, завдання для повторення вивченого на попередньому уроці, актуалізації опорних знань, новий теоретичний матеріал, практична робота (при необхідності), завдання на рефлексію або завдання з оцінкою для контролю знань учнів.

Для повторення вивченого на попередньому уроці (у разі необхідності) необхідно розмістити всі необхідні матеріали, попросити учнів їх переглянути та відповісти на питання.

Для актуалізації опорних знань варто розмістити відеоролики, інтерактивні завдання (без оцінювання), відкрити запитання тощо.

Для викладення нової інформації можна розмістити відеоролики, слайд-шоу, опорні конспекти, презентації, навчальні плакати тощо. Для глибшого вивчення теми можна розмістити додаткові матеріали (наприклад, посилання на цікаву інформацію з теми у мережі Інтернет).

Практична робота – це інтерактивний розділ дистанційного уроку. Тут варто розмістити тести, питання, організувати обговорення певного матеріалу теми, завдання для практичного виконання, інтерактивні завдання, розроблені в Інтернет-додатках, ділові ігри із методичними рекомендаціями щодо їх використання.

У кінці уроку наводиться домашнє завдання, рекомендації до його виконання, перелік матеріалів для опрацювання.

Список використаних джерел

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник / І. М. Дичківська. 2-ге вид., доповн. К. : Академвидав, 2012. 349 с.
2. Корольчук М. «Дистанційне навчання: за і проти». URL: <https://learning.ua/blog/201810/dystantsiine-navchannia-za-i-proty/> (дата зверення: 26.10.2022).
3. Вишнівський В.В., Гніденко М.П., Гайдур Г.І., Ільїн О.О. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів. – Навчальний посібник. Київ: ДУТ, 2014. 140 с. http://www.dut.edu.ua/uploads/1_786_40131752.pdf (дата зверення: 26.10.2022).
4. Google Classroom: що це і як працює. <https://www.bbc.com/ukrainian/news-52094706> (дата зверення: 26.10.2022).
5. Google Classroom: функціонал і коротка інструкція зі створення онлайн-курсу. URL: <http://phys.ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/Google-Classroom.pdf> (дата зверення: 26.10.2022).
6. Рижко Д.В., Сікора Я.Б. Технологія використання віртуальної дошки PADLET у навчальному процесі. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/28034/1/9.pdf> (дата зверення: 26.10.2022).

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Рудчик Ольга Сергіївна,

к.пед.н, викладач вищої категорії

КЗ «Жовтоводський фаховий педагогічний коледж» ДОР

Повномасштабне вторгнення росії в Україну кардинально змінило життя мільйонів, включно зі студентами, які опинилися в окупації, під обстрілами чи вимушено виїхали зі своїх домівок. Становлення української державності, побудова громадянського суспільства, інтеграція України у світове та європейське співтовариство передбачають орієнтацію на Людину, її духовну культуру й визначають основні напрями виховної роботи з молоддю та модернізації навчально-виховного процесу. Ідеалом виховання виступає різнобічне та гармонійно розвинений національне свідомий, високоосвічений, життєво компетентний громадянин, здатний до саморозвитку та самовдосконалення.

Із початку війни в Україні перед класними керівниками постало багато викликів. Як організувати роботу зі студентами, які залишилися в країні, та з тими, що виїхали за кордон? Як заспокоїти та змотивувати дітей? І як працювати зі студентами, що приєдналися до групи як внутрішньо переміщені особи? Важко дати всі відповіді, особливо через те, що ніхто не був до такого готовий. Але нові виклики продукують пошук нових рішень.

Під час військових дій та воєнного стану студенти є однією з найбільш вразливих категорій і потребують психологічної підтримки. Тому кураторами академічних груп постійно проводяться виховні години з використанням платформи Google Meet. Метою такої роботи є психологічна підтримка, спілкування, переключення уваги студентів від подій які відбуваються у державі. Під час таких зустрічей обговорюються питання організації навчання під час воєнного стану, процедура ліквідації академічних боргів та

відпрацювання поточної атестації. Про кризові події які відбуваються в країні, про взаємодопомогу один одному, про волонтерську діяльність, а також розмови на довільні теми, які допомагають відволікти студентів та стабілізувати їх психологічний стан. Головним напрямом є національно-патріотичне виховання молоді, формування у особистості ціннісного ставлення до навколишнього дійсності та самої себе, активної за формою та моральної, за змістом, життєвої позиції. Розвиток сучасної системи освіти передбачає її переорієнтацію від авторитаризму в навчанні і вихованні до гуманних взаємин, доброзичливого і толерантного ставлення до студентів, застосування нових підходів, зокрема особистісно орієнтованого. Замість ситуацій, де викладач – суб'єкт впливу і керування, а студент – об'єкт, з'являється схема суб'єкт–суб'єктного партнерського співробітництва викладача і студентів у сумісному організованому викладачем процесі. Це процес психолого-педагогічної допомоги людині в становленні її «суб'єктивності, культурної ідентифікації, соціалізації, життєвому самовизначенні» [10].

В основу системи національно-патріотичного виховання покладено ідею розвитку української державності як консолідуєчий чини ні; розвитку суспільства й нації в цілому. Форми й методи виховання базуються на українських народних традиціях, кращих надбаннях національної та світової педагогіки й психології. До першочергових засобів патріотичного виховання належать рідна мова, історія, українська література, рідна природа, українська культурно-духовна спадщина тощо[4].

Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає патріотизм як любов до своєї Батьківщини, відданість своєму народові, готовність заради нього на жертви й подвиги [2]. У педагогічній літературі виокремлюють три види патріотизму:

- етнічний, який ґрунтується на почутті власної причетності до свого народу, на любові до рідної мови, культури, до власної історії;
- територіальний, що базується на любові до того місця на землі, де людина

народилася;

- державний, споріднений з остаточною метою нації: побудовою власної держави, державним самовизначенням, державницьким світоглядом та державницьким почуттям [8].

Випускник закладу вищої освіти, тим паче, майбутній педагог, має володіти цими різновидами в комплексі. Лише тоді його професійна діяльність особистим прикладом гарантуватиме кристалізацію патріотичних устоїв у нової генерації.

Інститут модернізації змісту освіти пропонує розлоге й різностороннє означення поняття «національно-патріотичне виховання дітей та молоді»: це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави. Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації [6].

Мета такого роду виховання конкретизується через систему завдань:

- ✓ утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань поваги до культурного та історичного минулого України;
- ✓ виховання поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки;
- ✓ підвищення престижу військової служби, а звідси – культивування ставлення до солдата як до захисника Вітчизни, героя;
- ✓ усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю;
- ✓ сприяння набуттю молоддю патріотичного досвіду на основі готовності до

участі в процесах державотворення, уміння визначати форми та способи своєї участі в життєдіяльності громадянського суспільства, спілкуватися з соціальними інститутами, органами влади, спроможності дотримуватись законів та захищати права людини, готовності взяти на себе відповідальність, здатності розв'язувати конфлікти відповідно до демократичних принципів;

- √ формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій;
- √ утвердження гуманістичної моральності як базової основи громадянського суспільства;
- √ культивування кращих рис української ментальності – працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, бережного ставлення до природи;
- √ формування мовленнєвої культури;
- √ спонукання зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму [6].

Маємо визнати, що з початку 1990-х років загальна ситуація навколо національно-патріотичного виховання в Україні відрізняється значним рівнем складності, протиріччя, нестабільності. Закриваються позашкільні заклади військово-патріотичного напрямку діяльності, навчально-матеріальна база для викладання предмету «Захист Вітчизни» рідко оновлюється, в багатьох закладах освіти ліквідовано музеї бойової слави, практично не використовується історико-культурна спадщина регіонів, в засобах масової інформації не припиняється пропаганда західних найгірших цінностей: насилля, націоналізму, меркантилізму [5]. Особливий акцент на націоналізмі, адже він часто є результатом позбавлення від комплексу історичної неповноцінності. Важливо зазначити, що межею, яка відділяє патріотизм від націоналізму, є визнання принципу пріоритету загальнолюдських цінностей. Націоналізм не просто передбачає захист власного народу, любов до своєї країни, але й абсолютизацію цих інтересів, прагнення їхньої реалізації будь-якими методами, ігноруючи інтереси інших народів [3].

Поза сумнівом, патріотична самосвідомість особистості ґрунтується на моральній основі. На сьогодні девальвація духовних цінностей, зниження

рівня відповідальності зумовили широке поширення в суспільній свідомості байдужості, егоїзму, цинізму, невмотивованої агресивності, неповажного ставлення до держави. Підтримуємо думку В. Корицького, що тільки цілеспрямована діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, закладу освіти, інших соціальних інститутів здатні вплинути на формування високої патріотичної свідомості особистості, яка проявляється в любові до Батьківщини, виконанні громадянського й конституційного обов'язку, прагненні бути корисним для суспільства [8].

Участь освітнього середовища у цьому процесі вкрай відповідальна. Виховний фактор різного спрямування присутній як на заняттях, так і в позааудиторний час.

Розглянемо організацію національно-патріотичного виховання студентської молоді класним керівництвом Жовтоводського педагогічного коледжу за поточний рік.

Базовими формами національно-патріотичного виховання студентської молоді є, безперечно, тематичний компонент в навчальному процесі. Національно-патріотичне виховання наскрізно проходить через викладання суспільних дисциплін. Згідно з вимогами стандарту, такі предмети забезпечують набуття студентами низки важливих компетентностей, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти.

Заклади освіти покликані розвивати та множити людський капітал, формувати ідеї, соціально значущі ідеали, світоглядні позиції, тобто конструювати майбутнє українського суспільства. Перед викладачами суспільних дисциплін вишів стоїть питання формування в молоді культури, гуманітарної підготовки, а також виховання майбутніх фахівців як патріотів своєї держави [1].

Форми національно-патріотичного виховання, реалізовані в позааудиторний час, можна поділити на такі категорії:

- долучення студентів до патріотично спрямованих подій у місті (вечір-реквієм

«Пам'ятай, Україно, героїв своїх»; вечір пам'яті «Жовтоводські герої мирного часу» у Палаці культури міста; зустрічі з бійцями полку «Азов» у рамках проекту краєзнавчого музею «Наші захисники»; урочистості та покладання квітів до пам'ятника Визволення міста);

- участь студентів у презентації суспільно та національно значимих видань;
- організація зустрічі-майстерні для студентів із волинськими краєзнавцями;
- тематичні візити до краєзнавчого музею;
- організація онлайн зустрічі-бесіди з сучасними військовими, які на Сході захищають від власних сепаратистів і російських агресорів Батьківщину;
- проведення спільно з цикловою комісією викладачів суспільних дисциплін тематичного заходу до Дня захисника України;
- підготовка студента 4-го курсу відділення «Початкове навчання» до участі у Всеукраїнському семінарі національно-патріотичного виховання «Вартові української держави»;
- проведення історико-краєзнавчого турніру з гри «Хто зверху» серед студентів 3-4 курсів;
- проведення тематичного лекторію біля пам'ятника Героям Небесної Сотні у дні спогадів про кульмінаційні події на Майдані і вшанування пам'яті Небесної Сотні;
- організація круглого столу для студентів з теми «Проблеми реалізації прав та свобод людини і громадянина в Україні»;
- проведення семінар-дискусії зі студентами 3 курсу з теми «Патріоти своєї держави»;
- [12].

Перелічені заходи впливають на національно-патріотичне виховання студентів у вищій школі та сприяє підготовці педагогічної інтелігенції з відповідною громадянською позицією, для створення умов розвитку загальної культури студентства, збагачення його естетичного досвіду.

Класному керівникові необхідно вміти організувати освітній і виховний процес в умовах воєнного стану; дізнаватися про особливості та механізми взаємодії зі студентами, що перебувають за кордоном; обговорювати переваги та алгоритми залучення студентів до волонтерської діяльності. Особливо важливими є наявність базових відповідностей – цілей і завдань національно-патріотичного виховання вимогам професійної освіти, керівних впливів суб'єктів національно-патріотичного виховання мотивам і настановам студентів, системи національно-патріотичного виховання та його структурних елементів.

Список використаних джерел

1. Бова Т. В. Військово-патріотичне виховання студентської молоді як запорука належної її підготовки до збройного захисту незалежності України / Т. В. Бова, О. В. Бова // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування, 2015. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2015_2_11 (дата звернення: 27.10.2022).
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2001. 1440 с.
3. Головатий М.Ф., Бебик В.М. Формування у молоді громадянської позиції в умовах становлення української державності (методологічний аспект) / М.Ф. Головатий, В.М. Бебик // V кн.: Молодь України: стан, проблеми, шляхи розв'язання: Збірник наук. публікацій Укр. НДІ проблем молоді. Випуск третій. К., 1994. С. 5-17.
4. Зубалій М. Військово-патріотичне виховання старшокласників у процесі позакласної роботи / М. Зубалій // Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал, 2014. С. 388–390.
5. Івашковський В. Військово-патріотичне виховання учнівської молоді як засіб формування суб'єкта громадянського суспільства / В. Івашковський // Проблеми освіти, 2012. № 72. С. 20–24.
6. Інститут модернізації змісту освіти. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/natsionalno->

patriotichne-vihovannya-ditey-ta-molodi/ (дата звернення: 27.10.2022).

7. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді: затверджена колегією Міністерства освіти і науки України 26 березня 2015 року. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osv%D1%96ti/konczepczya-naczionalno-patriotichnogo-vixovannya-ditej-ta-molodi.html> (дата звернення: 27.10.2022).
8. Корицький В. Військово-патріотичне виховання учнів в сучасних умовах / В. Корицький // Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. 2015. Вип. 2. С. 97–100.
9. Лопушинський І. П. Національно-патріотичне виховання як вагомий чинник формування особистості студента / І. П. Лопушинський // Виховання особистості : національно-патріотичний вимір : матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції (16-17 квітня 2015 року, м. Херсон) : у 2-х ч. Ч. 1 / за ред. А.М. Зубка, С.О. Моїсеєва та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2015. С. 175-178.
10. Освітні технології: навчально-методичний посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська. К. : А.С.К., 2002. 255 с.
11. Остапенко О., Тимчик М. Військово-патріотичне виховання старшокласників в умовах нової Української школи / О. Остапенко, М. Тимчик // Нові тенденції і явища у дитячому і молодіжному середовищі в Україні, 2017. № 1. С. 278–288.
12. Перелік заходів з національно-патріотичного виховання студентів. 2017–2018 н. р. // Поточний архів кафедри суспільних дисциплін Луцького педагогічного коледжу.

ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

Садовська Галина Петрівна,

викладачка

Я вже сорок років – класний керівник. От і цього року маю групу першого курсу. Маю справу з учнями із числа внутрішньо переміщених осіб. Вони намагаються якнайкраще навчатися, дуже дисципліновані, доброзичливі і не по-дитячому стримані. Розказують про все, що бачили й відчували, показують зняті відео й фото.

Зовсім недавно Михайло перебував в окупованому Маріуполі. Він розказує, як ракета знищила його будинок, як в місто зайшли російські солдати. Показує відео з колаборантами. Говорить, що не може забути того жахіття, хоче помститись. Я уважно слухаю, киваю, підтримую. Наприкінці роблю акцент на тому, що навіть слухати – це дуже важко. Намагаюся бути спокійною. Говоримо про майбутнє України і перемогу.

Даринка – тендітна білявка, дівчинка із числа внутрішньо переміщених осіб, з півдня України. У неї залишились бабуся й кіт. Втікаючи від обстрілів, опинилися в Хмельницькій області, в кімнаті гуртожитку нашого навчального закладу. В очах – сум і тривога. Я намагаюся зосередити її увагу на позитивних моментах життя. Запитую: «Як минув вечір? А ніч? Чи гарно спали? Чи ходить котик на прогулянку?» Розпитую про гуртки. Даринка показує мені анімацію: діти розфарбовані в синьо-жовті кольори. Вона місяць малює цих дітей. Говорю, що те, що вона робить – важливо і мені дуже сподобалося, що ці малюнки потрібно закінчити. А можливо – показати іншим людям.

Для Даринки дуже важливе спілкування з ровесниками. Хоча зовні вона не хоче це визнати. З однокласниками тримаються дещо відокремлено, придивляється до більш спокійних, врівноважених дітей. Звичайно, це наслідки великої психологічної травми. Я намагаюся допомогти їй увійти в учнівський колектив. Нещодавно Даринка з разом з групою відсвяткувала своє шістнадцятиріччя (рис. 1). Стільки було радості. Для всіх. І в дитини така щира посмішка.

Рисунок 1 – День народження Даринки

Щоб подолати стрес та почуватися в безпеці, такі діти мають постійно відчувати підтримку. Найбільше шкодить байдужість оточуючих. Якщо дорослі психічно зриваються при кожному необережному слові, при звуках сирени чи повідомленнях про трагічні випадки, то що ж ви хочете від дітей ?

Дуже важливо, щоб підлітки вміли шукати та перевіряти інформацію. Під впливом стресу підліткам, які зазвичай гарно знаходять інформацію в Інтернеті, зараз складно відшукати перевірену інформацію про все, що відбувається та зрозуміти ситуацію, оскільки емоції пригнічують логічне мислення.

Класний керівник має підказати джерела для пошуку. В училищі всі здобувачі освіти залучені до онлайн-спілкування на платформі Meet. Для них проводимо роз'яснення стосовно правил підключення, вимог спілкування під час дистанційного навчання.

Нещодавно в училищі проводився тиждень безпеки у період воєнного стану. Учням розповідали про те, що нині війна, навчання змінилося, як поводитися, коли лунає сирена й чому це так важливо. Тобто дітям запропонували послідовний, зрозумілий алгоритм дій у певній ситуації (повітряна тривога тощо). У кабінеті безпеки відбулися заняття за участі представників поліції та

ГУ ДСНС. Учнів ознайомили з небезпечними предметами, засобами захисту, правилами домедичної допомоги.

У 75% УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ ТРАВМОВАНА ПСИХІКА.

Чимало українських підлітків залишилися наодинці з усім цим жахливим, незвичним і невідомим. У них можуть бути проблеми з поведінкою, вони стають надто сміливими та зухвалими, що також призводить до певних психічних розладів. Часто діти схильні до психопатії. Як класний керівник, слідкую за навчальним навантаженням групи, прошу тимчасово обмежити складність та об'єм домашніх завдань.

Під час війни погіршується здоров'я дітей через незбалансоване харчування, обмежений доступ до питної води, антисанітарію, втрату постійного житла та доступу до медичних послуг. Класний керівник має повідомити близьких дитини, порекомендувати відвідати спеціаліста медика.

Обов'язково використовуємо поради психолога.

1. Намагаємося **керувати потоком інформації**, який діти отримують і, наскільки можливо, робимо його мінімальним. Слідкуємо за своєю мімікою, за своїм голосом. Не потрібно тривожити!

2. **Тіло говорить більше слів.** Обіймаємо дітей. Це реальна демонстрація стабільності та підтримки. У підлітковому віці — дитина найбільше бажає й потребує стабільності.

3. Говоримо: **Мрійте та будуйте плани на майбутнє. Війна закінчиться!**

4. Уважно слухаємо всі запитання, дивимося в очі та **відповідаємо чесно** те, що знаємо. Не варто брехати, інакше між вами та дитиною виникне недовіра, і вам, як наставнику, брехня не принесе полегшення. Використовуємо слова **«вірю»**, **«сподіваюся»**, оскільки не все сьогодні ми можемо озвучувати фразою **«обіцяю»**. З підлітками говоримо чесно, зрозумілими словами: «я розумію, що тобі страшно, що в тебе багато запитань...». Для дітей, які чують вибухи, слова будуть одні, для тих, хто перебуває в більшій безпеці — інші.

Вони бояться втратити себе, своє місце, життя, близьких. Можуть особливо сприймати ситуацію, адже підліток тільки стає на ноги, а звичний світ

зруйнувався. У цьому віці дорослим важливо не вимагати від підлітка брати на себе роль дорослого. З ними **слід ділитися досвідом, розмовляти**, допомагати знизити емоційне напруження, слід обмежити перегляд новин про смерть і вибухи. Їм важливо чути слова: «Зараз ми в безпеці» (коли дійсно у відносній безпеці) Якщо нам не вистачить сил витримати погляд дитини, наповнений болем, її запитання, реакцію – це посилить її стан занепокоєння та безпорадності.

Унаслідок війни діти потребують більш уважного ставлення. Дуже важливо дотримуватися коректної термінології та не наголошувати на пережитому травматичному досвіді. Потрібно дозволити дітям розповісти про їхні страхи, занепокоєння, але водночас не змушувати їх це робити. Усі ми зараз відчуваємо багато розпачу, безсилля, люті, печалі, тож дуже важливо не забороняти дітям висловлювати такі емоції, плакати чи дратуватися.

Для створення комфортного психологічного стану дітей корисно провести **гімнастику для тіла**. Її можна провести перед уроком, або в післяобідню пору.

Для цього підійдуть:

- дихальні вправи (5 глибоких вдихів / видихів або дихання «по квадрату»: «малюючи» поглядом квадрат, на його вертикальних уявних гранях робимо вдих / видих, а на горизонтальних – паузи; виходить: вдих – пауза – видих – пауза);

- розтягування або легка фізична активність (тягнемося вгору стоячи, як дерево, і з видихом нахиляємося вниз; стоячи, плескаємо праву руку лівою і навпаки; тупочемо двома ногами тощо).

Такі вправи повертають увагу до тіла, відволікають від тривожних думок, неспокою та роздратування.

Не потрібно уникати розмов про війну. Обговорюємо ситуацію, що склалася. Намагаюся зменшити напругу та встановити довіру. Зосереджую увагу на позитивних моментах життя. Говоримо: життя продовжується. Ми - велика, могутня країна з незвичайним народом. Нас поважає світ. Наші збройні сили поважає навіть ворог.

У нашому закладі освіти в укритті є тренажери (рис. 2). Учні з задоволенням займаються під час повітряної тривоги. Всі разом: і викладачі, і учні співаємо «Гімн України», «Червону калину». Все це зменшує навантаження на психіку дітей, агресивність, відволікає від сумних думок, повертає до звичайних справ.

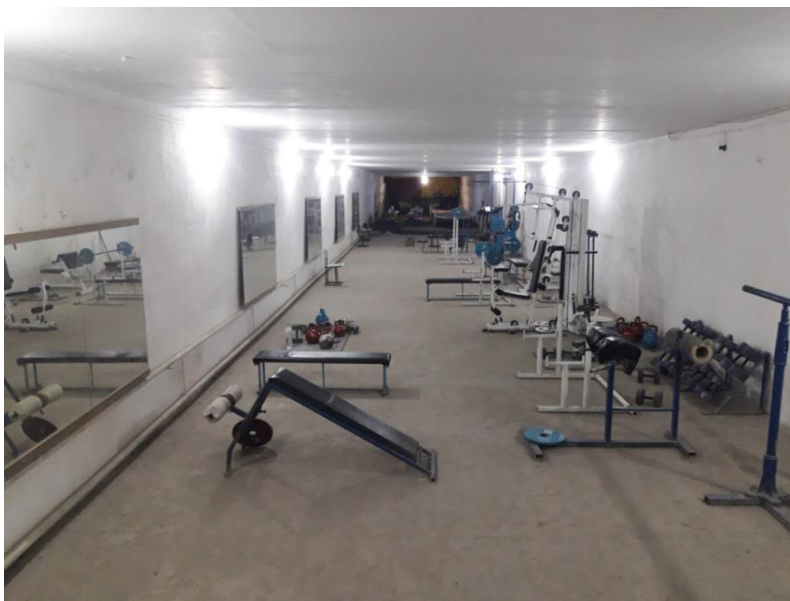

Рисунок 2 – Тренажерний зал в укритті

Список використаних джерел

1. Як спілкуватися з дітьми: поради сучасним батькам від психолога. URL: <https://thegard.city/blogs/196615/yak-spilkuvatisya-z-ditmi-poradi-psihologa> (дата звернення: 27.10.2022).
2. Спілкування з дітьми в умовах війни. URL: <https://stemschool.com.ua/2022/03/13/talk-to-kids-about-war2.html> (дата звернення: 27.10.2022).

СУЧАСНІ РЕСУРСИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

Сильчук Борис Іванович,

викладач, класний керівник, голова МК

Найпопулярнішими ресурсами онлайн ресурсами, які може використовувати класний керівник і вчитель є:

- **LearningApps** – сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні вправи; Використання інтернет технологій у роботі класного керівника дає змогу підготувати різноманітний онлайнвий дидактичний матеріал, який можна використовувати на планшетах, мультимедійних дошках та комп'ютерах.
- **Сервіси Google:** карти, презентації, Google Sites, Google форми;
Наприклад на Google картах класний керівник може акцентувати увагу на місцевості, визначних місцях, тощо.
 - Google презентації для демонстрації презентацій, які є у вільному доступі для подальшого перегляду
 - Google сайти для створення сайту класу чи групи, що є дуже корисно і цікаво для дітей
 - Google форми для опитування дітей різного роду (збору інформації дітей і батьків, опитування базових знань, опитування актуальних тем вих.год.
- інтерактивні дошки **Padlet, Linoit, Jamboard** у сервісі **miit**;
- **Kahoot** – сервіс для створення інтерактивних навчальних вправ;
- Генератори QR-кодів (**Plickers...**);
- **Wordart, Wordle** – сервіси для створення хмаринок слів;
- **Geogebra** – для викладання математики;
- **YouTube** – для створення каналу класу, щоб люди, батьки і однолітки переглядали канал дітей, також для перегляду роликів за темою та завантаження створених учнями робіт.

Також можна використовувати такі інструменти як **Canva** (для візуалізацій), **Timeline, ThingLink** (дозволяють додавати на фото текст та інтерактивні мітки), **Ourboox** (електронна книжка), **Icograms 3D Map Designer**, додаток доповненої реальності **Futurio, Mindmeister** для створення ментальних карт, **PhET** для інтерактивних симуляцій, **Glogster** для інтерактивних

презентацій, а також ресурси з медіаграмотності **МедіаДрайвер** та гра **Медіаграмотна місія**.

Що має та не має робити класний керівник, або обов'язки класного керівника. Діяльність класних керівників залежить від знань, культури, почуття відповідальності й має своєрідний характер - робота довгий час з одним складом учнів. Класний керівник має вміти «подати себе», завоювати авторитет. Найкраще це зробити, показуючи свою повагу до кожного учня як особистості з власними думками, поглядами та сприйняттям світу. Незайвим буде продемонструвати свою обізнаність і у власному предметі викладання. Учні зазвичай підсвідомо з повагою ставляться до людей, які є справжніми професіоналами. Педагог повинен пам'ятати, що кожна дитина неповторна, а тому порівнювати чи міряти всіх за одним еталоном не слід. Особливо неприпустимим є прояви незадоволення результатами роботи учня перед іншими учнями, докір, звинувачення у невмінні тощо. В учнівському колективі необхідно дбати про позитивні емоції дітей, атмосферу доброзичливості, радісного світосприймання, дружби у класі, довіри, взаємоповаги, взаємодопомоги. Тільки згуртувавши учнів у дружний і працездатний колектив, можна успішно здійснювати їх навчання та виховання.

Створення учнівського колективу. Створення учнівського колективу, як і виховання взагалі, треба розпочинати зі знайомства з учнями (їх віковими та індивідуальними особливостями). Класному керівнику треба переглянути особисті справи учнів, поспілкуватися з учителями, проаналізувати успішність школярів за минулий рік і скласти загальне уявлення, ураховуючи чинники, які впливають на формування підлітків, а саме: стихійні сили соціального середовища й цілеспрямовані з боку спеціально створених державних і суспільних інститутів.

Залежно від віку дитини одні чинники стають більш вагомими, інші - другорядними, а треті мають постійний фоновий вплив. Наприклад, домашнє середовище має вирішальне значення в розвитку дитини в дошкільному віці. Будучи могутнім фактором виховання в молодшому шкільному віці, сім'я у

психологічному сприйнятті дитини з часом поступається місцем перед школою. Провідною, як стверджують психологи, стає навчальна діяльність, а найбільшого авторитету під час формування цінних орієнтацій набуває думка вчителя.

Психологічний мікроклімат. Спілкуючись із однолітками, дитина найчастіше потребує захисту. Класний керівник зобов'язаний не допускати випадків, коли дітей у класі не помічають, дражнять, обзивають, не приймають до спільних ігор, утворюють угруповання з негативними спрямуваннями. Майже в кожному класі є «важкі» діти. У таких випадках за мету береться не тільки боротьба із правопорушниками, а і профілактична робота з дітьми цієї категорії. Тому педагог має створити здоровий психологічний мікроклімат, володіючи методикою й технікою вивчення особистості учня та його виховного середовища: увійти в коло спілкування дітей, зрозуміти становище кожного учня в ньому, навчитись коригувати стосунки між дітьми, показати всьому колективу позитивні риси кожної дитини, дати їй можливість проявити себе.

Зміна цінностей. Змінилося ставлення підлітків до освіти. Вона мало винагороджується реальним життям. Якщо підліток отримує більше, ніж учитель, миючи машини біля бензозаправок, то навряд чи в нього з'явиться мотивація до навчання. Якщо ж молодь продовжує навчання у вищих навчальних закладах, то вибір часто диктує дохід від майбутньої професії. Звідси, змінюється і ставлення до праці та власності. Для того щоб забезпечити майбутнє життя, молоді люди дуже часто переступають межу дозволеності та входять у кримінальний світ, а чесна праця втратила свою популярність.

Виховна робота школи: кроки оновлення. Сьогодні, коли вплив некерованої сфери на учнів інколи буває сильнішим за організовані педагогом заходи, роботу класного керівника не можна розглядати по-старому, і учасникам педагогічного процесу треба здійснити перші й необхідні кроки до оновлення виховної роботи школи.

Форми роботи можуть бути різними- індивідуальною, груповою та фронтальною. Вибір конкретної форми зумовлюється різними чинниками:

завданням виховання, рівнем розвитку первинного колективу, індивідуальними особливостями школярів, об'єктивними обставинами, конкретними педагогічними ситуаціями тощо.

За критерієм використання джерел і засобів виховного впливу на особистість школярів форми роботи поділяють на: словесні (збори, доповіді, бесіди, диспути, конференції, зустрічі тощо); практичні (походи, екскурсії, спартакіади, олімпіади, конкурси тощо); наочні (діяльність шкільних музеїв, виставок, тематичні стенди тощо). Усі вони взаємопов'язані, доповнюють і збагачують види роботи, в яких одночасно використовують словесні, практичні, наочні форми. Наприклад, колективні творчі справи.

Робота з батьками та їх педагогічна освіта. Не зайвим буде підтримувати зв'язок з батьками учнів. З тих часів як існує сім'я, вона відіграє важливу роль у вихованні дітей. Але характер її впливу багато в чому залежить від економічних умов життя суспільства, й тому виникають нові форми співпраці сім'ї та школи, утворюються нові громадські організації.

Стосунки між батьками впливають на відносини дітей та дорослих. Взаєморозуміння утворює своєрідну атмосферу в сім'ї, а вона, у свою чергу, визначає характер дітей, їх ставлення до інших людей. Якщо в родині панує лад, така атмосфера сприяє формуванню особистості прямої, відкритої, готової завжди прийти на допомогу друзям. І навпаки, підозри, недовіра, негативне ставлення один до одного тягнуть за собою прояви грубості, егоїзму та інших негативних рис характеру в поведінці дітей. Школі важко протистояти такому впливу сім'ї. Але досвідчений класний керівник спробує знайти шлях до подолання певних проблем. Один із таких кроків - батьківські збори. Досвід підказує, що під час їх проведення треба намагатись дати об'єктивну характеристику класу, називати і невстигаючих, але при цьому вселяти в батьків упевненість у тому, що якщо вони візьмуться за справу разом, то швидко зможуть виправити становище. Батькам повинні бути зрозумілі не тільки недоліки, а й переваги особистості дитини.

Чи означає це, що педагог не може критикувати батьків за неправильне виховання дітей? Звичайно, ні. Але в роботі з батьками необхідні вагомі знання та врахування їх особливостей. Одних треба вчити виховувати дітей, інших критикувати, а з третіми - проводити відповідні заходи із профілактики правопорушень, бездоглядності.

Список використаних джерел

1. Павленко О. Сучасна робота класного керівника. URL: [Сучасна робота класного керівника – Освіта.UA \(osvita.ua\)](#) (дата звернення: 21.10.2022).
2. Усенко І.С. Сучасні виховні технології в роботі класного керівника. URL: [Сучасні виховні технології в роботі класного керівника • Інформація для батьків \(vsimosvita.com\)](#) (дата звернення: 21.10.2022).
3. Власні спостереження і досвід.

ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сопільник Марія Павлівна,

викладачка

ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти»

Виховна робота завжди була невід’ємною складовою освітнього процесу, а зараз, в умовах військової агресії рф проти України, її важливість складно переоцінити. Усе, що відбувається зараз – виклик для системи професійної (професійно-технічної) освіти, для викладачів та здобувачів освіти. Звісно постає питання: як саме працювати просто зараз, як розставити акценти? [1]

Найважливішими напрямками виховної роботи зараз мають стати:

- ✓ психологічна та емоційна підтримка здобувачів освіти;

- ✓ навчання правил поведінки в умовах воєнного стану (під час повітряної тривоги, перша медична допомога, поводження з вибухобезпечними предметами, тощо);
- ✓ адаптація та підтримка здобувачів освіти із числа внутрішньо переміщених осіб;
- ✓ розвиток критичного мислення та медіа грамотності;
- ✓ національно – патріотичне виховання [1].

Зараз здобувачі освіти найбільше потребують підтримки та розуміння, успіхи та оцінки відходять на другий план. Той факт, що діти, на жаль, поступово вимушено звикають до нових реалій, не означає, що вони можуть обійтися без підтримки дорослих. Вони як ніколи її потребують. Їм потрібна наша впевненість у тому, що все буде добре, наша стійкість та віра в перемогу навіть у важчі часи невизначеності [2].

Класним керівникам необхідно проводити години спілкування у формі тренінгів спрямованих на стабілізацію психологічного та емоційного стану учнів, навчати їх прийомам, які допоможуть їм швидко опанувати себе у критичних ситуаціях.

До речі, не обов'язково відкладати тематичні вправи лише до годин спілкування, ми можемо виконувати їх разом із учнями на початку чи наприкінці заняття.

Також варто пояснити учням, що всі ми реагуємо на стрес по-різному, тож інколи поведінка навіть рідних може не відповідати нашим очікуванням, а про поведінку сторонніх людей годі й говорити [4].

Якою має бути робота класного керівника в умовах війни? Як усе організувати та зробити це правильно? Адже потрібно врахувати безліч нюансів: хтось із учнів знаходиться за кордоном, хтось буде працювати лише дистанційно, хтось приїхав із регіонів, де ведуться активні бойові дії, тощо [3].

У будь-якому випадку зрозуміло одне: підходи до освітнього і виховного процесу мають змінитися. Старі методи та прийоми більше не діють. Потрібно шукати нові ідеї та рішення. Нова реальність диктує нові правила

життя. Тепер одне з найважливіших завдань – навчити учнів правилам безпеки, які допоможуть зберегти життя [5].

Учні мають знати:

- ✓ які заборони та обмеження діють під час воєнного стану;
- ✓ що таке «тривожна валіза», як її зібрати, що туди покласти;
- ✓ як діяти під час повітряної тривоги;
- ✓ як поводитися під час обстрілів;
- ✓ що робити у випадку виявлення вибухобезпечних предметів;
- ✓ як надати першу домедичну допомогу.

Під час виховних годин не обмежуйтеся лише поданням матеріалу у форматі лекції: на жаль, учні навряд добре це запам'ятають. Тож підготуйте тематичні пам'ятки (їх можна зробити за допомогою Canva: якщо вчитиметеся офлайн, то їх можна роздрукувати та роздати учням, а якщо онлайн – просто надіслати учням у месенджери), брошури, плакати тощо. Аби учні швидше запам'ятали ці важливі правила, проводьте опитування у форматі онлайн-тестів, разом створюйте тематичні плакати та буклети, запропонуйте виконати кілька навчальних проектів, тощо. І обов'язково зв'яжіться із батьками учнів: вони теж мають розуміти наскільки важливо навчити дітей базових правил, та зі свого боку стежити за цим. Особливо за умови дистанційного навчання.

Адаптація та підтримка учнів - ВПО має велике значення. Потрібно подбати про те, аби вони почували себе в новому колективі комфортно, для роз'яснення цього питання доречно залучити соціального педагога.

Звісно дуже важливо, аби учні з числа внутрішньо переміщених осіб змогли потоваришувати з одногрупниками, хоч як би вони не навчалися – онлайн чи офлайн. Контакт із однолітками в будь-якому випадку чинить позитивний вплив та допомагає оговтатися від стресу. Але не менш важливо провести правильну підготовчу роботу з групою, аби учні зі свого боку теж допомогли новеньким .

Розвиток критичного мислення та медіаграмотності учнів – має важливе значення. Про те, наскільки важливо критично мислити в будь-якій ситуації та

володіти навичками медіаграмотності, говорили завжди. І тепер, в умовах війни, ми можемо як ніколи добре бачити всі наслідки активної роботи ворожої пропаганди. Вона приймає різні форми, інколи найнеочікуваніші, але ми маємо бути готові. І маємо навчити учнів теж бачити фейки та пропаганду, адже нерідко вона спрямована саме на молоде покоління, на яке легше вплинути [4].

Тож саме час працювати! Проводити тематичні виховні години, тренінги, тематичні проекти, та проводити заняття, під час якого учні розглядатимуть популярні фейки, вчитимуться шукати першоджерела та проводити верифікацію інформації, влаштовувати диспути під час яких учні обговорюватимуть спірні новини [5].

Вчіть учнів довіряти лише офіційним джерелам та завжди пере перевіряти інформацію, особливо перш ніж поширювати її. Ми ж не хочемо перетворитися на ще один інструмент ворога в інформаційній війні.

Національно – патріотичне виховання має дуже важливе значення на даному етапі. Тепер, в умовах повномасштабної війни, яку розв'язала рф проти України, вже ні в кого не викликає сумнівів той факт, що зараз ми маємо приділити особливу увагу національно – патріотичному вихованню. Саме тому надзвичайно важливо:

- ✓ проводити заходи національно – патріотичної спрямованості;
- ✓ займатися волонтерською діяльністю;
- ✓ розповідати учням про українську культуру;
- ✓ влаштовувати акції пам'яті;
- ✓ проводити години спілкування, присвячені війні рф проти України;
- ✓ створювати навчальні проекти, присвячені борцям за незалежність та свободу нашої країни;
- ✓ організовувати зустрічі із ветеранами АТО, ООС та війни рф проти України. [5]

Стежте за тим, аби заходи були позбавлені проявів шароварщини та надмірного пафосу – він надто часто сприймається як нещирість, а учні гостро

на це реагують. Краще говорити із дітьми широко та відверто, це допоможе їм зрозуміти важливі речі.[3]

Також щоденно проводиться загальнонаціональна хвилина мовчання за співвітчизниками, загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій». Київ: Закон України МОН № 1/3872-22 від 04 квітня 2022р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-metodichni-rekomendaciyi-persha-psihologichna-dopomoga-algoritm-dij> (дата звернення 11.10.2022).
2. Лист МОН від 29 березня 2022 року «Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні». Київ. 2022. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pozashkilna/2022/Vykhovna.robota/30.03.22/Lyst.MON-1.3737-22.vid.29.03.2022>
[Pro.zabezp.psykholoh.suprovodu.uchasn.osv.protsesu.pdf](#) (дата звернення 11.10.2022).
3. Інтернет-конференція «Психолого-педагогічні засади роботи в кризових умовах». 2022. URL: <https://naurok.com.ua/conference/psychology-pedagogy> (дата звернення 06.05.2022).
4. Матеріали від національного проекту з медіаграмотності «Фільтр». 2022. URL: <https://filter.mkip.gov.ua/> (дата звернення 15.09.2022).
5. Концепція національно-патріотичного виховання. Київ: Закон України МОН № 1/3872-22 від 06 червня 2022р. URL: <https://nus.org.ua/news/mon-zatverdilo-novu-kontseptsiyu-patriotychnogo-vyhovannya/> (дата звернення 27.09.2022).

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Ткаченко Валентина Миколаївна,

Козуб Катерина Іванівна,

викладачки

ВСП «Харківський фаховий коледж

харчової промисловості ДБТУ»

Дистанційне навчання в закладах освіти України, в умовах воєнного стану стало справжнім викликом для кожного освітянина. Після тимчасової розгубленості всім довелося прийняти цей виклик та швидко адаптуватись до нових реалій. Перед класними керівниками постало надскладне завдання – за допомогою інструментів дистанційного навчання систематично:

- здійснювати моніторинг успішності студентів;
- підвищити культуру поведінки здобувачів освіти в соціальних мережах та месенджерах;
- формувати систему глибоких морально-духовних цінностей в сучасних воєнних реаліях.

Новітні технології допомагають спілкуватися зі студентами де б вони не знаходились, адже сучасна молодь володіє інформаційними технологіями, має навички роботи з комп'ютером. Тому педагоги мають можливість вести не тільки роботу з навчання, а й виховання. Це дуже важливо для тих освітян, які мають на меті проводити цікаві класні години, позааудиторні виховні заходи, які допоможуть формувати студентський колектив, розвиватимуть творчі здібності здобувачів освіти.

Сьогодні на допомогу класному керівнику створенні велика кількість можливостей. Проаналізувавши різні інструменти дистанційного навчання, пропонуємо розглянути найдоцільніші і найзручніші, на наш погляд, ідеї, щодо організації виховної роботи.

Для оперативного обміну інформацією її миттєвого обговорення та прийняття рішень доречно використовувати різні засоби комунікацій Viber, Telegram та інше.

Провести виховний захід на відстані з групою допомагає сервіс Zoom, також його використовуємо для проведення онлайн-зустрічей з батьками. Заходити в програму можна як з комп'ютера, так і з планшета або телефону. Ця програма дозволяє бути на зв'язку із студентами, демонструвати їм дистанційно презентацію або фільм, вступати до дискусії.

Корисним для класних керівників є використання Googledиску, на який можна завантажити документи, фото-, відеоматеріали. Посилання на папку з необхідною інформацією студенти можуть використати у зручний для них час. Для розширення можливостей комунікацій та подачі матеріалу можна використовувати додаток Google Classroom.

Важливим для виховання студентів та розширення їх світогляду є віртуальне відвідування театрів, музеїв, цікавих місць.. Проводити онлайн екскурсії можна в соціальній мережі влаштовуючи спільні перегляди записів театральних вистав, музейних експозицій.

Наявність сторінки освітнього закладу у соціальній мережі дозволяє залучати студентів до участі у соціально-виховних заходах, розміщувати мультимедійні презентації, відеоролики.

Освітні платформи Всеосвіта та Наурок пропонують різноманітний перелік олімпіад, конкурсів із приємними призами, які активно класні керівники використовують у виховній роботі.

Отже, перебування на дистанційному навчанні не стало перепоною у виховній роботі класного керівника. Використання у виховних заходах інструментів дистанційної освіти дозволило сформувати пізнавальний інтерес, інформаційну культуру, забезпечити високий рівень наочності, процес взаємодії між студентами та викладачем продуктивним.

Список використаних джерел

1. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академічної групи. Методичні рекомендації. Запоріжжя, 2007. 67 с.
2. Наказ МОН 31.10.2011 N 1243 Про Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/v1243736-11> (дата звернення: 27.10.2022).
3. Наказ МОН №406 від 16.03.2020. Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/proorganizacijnazahodidlyazapobigannya-poshirennyu-koronavirusu-s-ovid-19> (дата звернення: 27.10.2022).
4. Настільна книга куратора навчальної групи. Методичні рекомендації. Глухів, 2018. 69 с.

ПРОГРАМНІ РЕСУРСИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Фечан Наталя Павлівна,

старший викладач

Львівського фахового коледжу

транспортної інфраструктури УДУНТ

Освіта на сучасному етапі розвитку суспільства є напевно однією з динамічних галузей людської діяльності. І це, не в останню чергу, викликано бурхливим розвитком ІТ - технологій. Такий стан речей робить освіту ближчою до споживача, а усі найкращі навчальні ресурси світу розташовує на відстані ввімкненого монітора. Однак, застосування любих технологій, окрім позитивного ефекту має і негативні сторони. У випадку ІТ – технологій в освіті - це зменшення соціалізації процесу набуття нових знань, що приводить до ускладнення адаптації молоді людини в суспільстві після завершення

освітнього процесу. Починаючи з 2019 року процеси в Україні та світі, такі як пандемія COVID-19 та широкомасштабна агресія привели до широкого застосування в галузі освіти технологій on-line навчання, що ще більше загостило зазначені вище проблеми.

Запобігти цьому негативному явищу покликаний інститут класних керівників або кураторів, основною задачею яких на сьогодні, є не стільки функції контролю, скільки допомога в адаптації студентів до нових умов навчання. Частково полегшити цю задачу можна шляхом застосування сучасних комунікативних технологій для підтримання перманентного контакту між студентами та їх класними керівниками. Висвітленню цієї актуальної задачі і присвячена дана публікація.

Карантин, зумовлений стрімким розповсюдженням пандемії COVID-19, вніс зміни у майже всі сфери життя громадян, зокрема і у сферу освіти. Загалом пандемія COVID-19 спричинила найбільші зрушення в освітній системі в історії людства, зачепивши майже 1,6 мільярда учнів у більш ніж 200 країнах. Закриття навчальних установ вплинуло на понад 94% студентів у світі [1]. В Україні усі навчальні заклади країни були змушені терміново та повністю перейти на дистанційну систему навчання, що призвело до низки проблем та ускладнень. Наступним серйозним викликом стали воєнні дії на території України. За інформацією генштабу ЗСУ станом на 1 вересня 2022р. в Україні постраждали 2405 закладів освіти. З них 270 – повністю зруйновані [2].

Зазначені вище фактори привели до того, що єдино можливою формою навчання в Україні є дистанційна освіта. Зміна форми навчання суттєво вплинула на процес адаптації студентів.

Проведення процесу дистанційної освіти є неможливим без застосування адаптованих та спеціально розроблених програмних засобів. Спершу безпосередній контакт між студентами та викладачами підтримувався шляхом застосування різного роду месенджерів, таких як Skype, Viber, Telegram, WhatsApp тощо. Однак, застосування месенджерів без візуального контакту із студентом виключає можливість невербального спілкування [3], що в свою

чергу, утруднює класному керівнику оцінку його психологічного стану. Хоча, як засіб оперативної розсилки актуальної інформації месенджери поряд з електронною поштою є найбільш оптимальними ресурсами. З досвіду спілкування зі студентами нашого коледжу можна зробити висновок, що для сучасного покоління застосування месенджерів є більш дієвим засобом в порівнянні з електронною поштою.

Більш інформативними засобами для оцінки психологічного стану студента є проведення відео зустрічей. Для їх організації на сьогодні існує декілька найбільш розповсюджених програмних продуктів. Серед них особливою популярністю в галузі освіти набули Zoom та Google Meet. Програмний продукт Zoom розроблений фірмою Zoom Video Communications [4] був першим такого роду програмним продуктом, основною метою якого було саме забезпечення відео комунікації між людьми на відстані. Розроблений спершу як продукт для бізнес - переговорів в умовах пандемії, став широко використовуватися в освітній сфері. Це привело до розширення його функціоналу, створення кімнати очікування, вдосконалення системи доступу на конференції, створення такого інструменту як Whiteboards [5]. Програмний продукт Google Meet завдячує своєю популярністю спеціальній розробці фірми Google – Classroom, призначеній безпосередньо для забезпечення процесу online – освіти.

Незважаючи на широкі можливості, які відкриває для нас online – освіта, її основним недоліком є неможливість забезпечити безпосередній контакт з складним устаткуванням та обладнанням, що викликає серйозні проблеми при підготовці спеціалістів прикладних та інженерних спеціальностей. Частково вирішенням цієї проблеми може бути створення спеціалізованих віртуальних лабораторій. Прикладом таких ресурсів може бути найбільша безкоштовна колекція онлайн - лабораторій з хімії, фізики, математики, біології, географії та інших дисциплін - golabz.eu. Сервіс має англomовний інтерфейс, для зручності та перекладу можна скористатись вбудованим перекладачем браузера. Також слід звернути увагу на повністю україномовний, унікальний навчальний сервіс

із електронними підручниками з інтерактивними 3D-сценами, освітніми відео та цікавими завданнями практично з усіх основних предметів під назвою *mozaweb*. Повноцінний розвиток віртуальних лабораторій є неможливим без застосування технологій віртуальної та доповненої реальності [9].

Все вище викладане дає змогу сформулювати наступні висновки:

1. Застосування лише методик *online* – навчання приводить до суттєвого зниження успішності студентів та процесу їх адаптації в нових освітніх умовах.

2. Дистанційне навчання значно підвищує роль класного керівника в процесі адаптації студентів до умов навчання, що викликано низьким рівнем соціалізації такого методу отримання знань.

3. Оптимальним шляхом для покращення рівня освіти є створення системи, в якій кращі *online* – методики будуть поєднані з реальними *offline* - практиками, що особливо актуально при підготовці спеціалістів технічного спрямування.

Список використаних джерел

1. Pokhrel S., Chhetri R. (2021) A Literature Review on Impact of COVID-19 Pandemic on Teaching and Learning. Retrieved from. URL: <https://doi.org/10.1177/2347631120983481> (дата звернення: 27.10.2022).
2. Скільки шкіл пошкоджені або зруйновані повністю внаслідок війни. URL: https://24tv.ua/education/skilki-shkil-poshkodzheni-zruynovani-povnistyu-vnaslidok-viyni_n2149188 (дата звернення: 27.10.2022).
3. The Nonverbal Dictionary of Gestures, Signs & Body Language Cues// David B. Givens. URL: <http://center-for-nonverbal-studies.org/htdocs/6101.html> (дата звернення: 27.10.2022).
4. Віртуальна та доповнена реальність: як нові технології надихають вчитися. URL: <https://osvitoria.media/opinions/virtualna-ta-dopovnena-realnist-yako-uz-mozhe-but-y-suchasna-osvita/> (дата звернення: 27.10.2022).

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЯ СТУДЕНТІВ ТВОРЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.

Французжан Олеся Володимирівна,
заступник директора з виховної роботи,
викладач
Вінницького фахового коледжу мистецтв
ім. М.Д.Леонтовича

У статі подається зміст, функції та структура організації системи дозвілля в умовах воєнного стану. Окремо розглянуто особливості організації дозвілля як виховного елемента в понятійній категорії «музичне дозвілля». Проаналізовано етапи та форми організації роботи в умовах воєнного стану, враховуючи особливість виховання студентів творчих спеціальностей.

Ключові слова: особистість, творча спеціальність, виховна робота, фахова передвища освіта, музичне дозвілля.

Сучасний український культурно-освітній простір визначає мистецьке виховне середовище як одне із найбільш важливих чинників формування особистості кваліфікованого фахівця. Особливо потреба виховання свідомого громадянина України, майбутнього викладача музики чи виконавця стає нагальною в час повномасштабної війни з російською федерацією. Необхідним є виховання у студентській молоді таких необхідних якостей як громадська активність, почуття відповідальності, комунікативність, емпатія, музично-естетичний розвиток особистості та ін.

Позитивна робота щодо вирішення даних проблем і завдань залежить від чіткої організації виховного процесу в навчальному закладі.

Ключові положення про виховання творчої, шляхетної, освіченої молоді закладено у законах України «Про освіту» (2017), «Про фахову передвищу освіту» (2019) «Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року» [6; 7; 4]. У заходах щодо реалізації Концепції

національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року, затверджених Міністерством освіти і науки підкреслено, що виховувати свідомого громадянина України, патріота своєї Батьківщини, потрібно на основі духовних культурних, естетичних, моральних цінностей [4]. Саме тому навчальним закладам фахової передвищої освіти необхідно формувати виховну роботу згідно положень, вказаних у законодавстві України.

Виховна робота зі студентами є одними із ключових компонентів підготовки викладача музичного мистецтва, артиста-виконавця, оскільки шляхетність професії викладача і музиканта вимагає комплексного підходу: майбутній спеціаліст повинен володіти не лише професійними знаннями, але і бути глибоко духовною, високоморальною людиною. До організації та проведення виховної роботи важливим є залучення усього науково-педагогічного складу. Формування особистості студента та розвиток його креативності, здатності до самостійної роботи, самовдосконалення відбувається шляхом планової організації навчально-виховного процесу, задоволенням культурних потреб, допомоги в організації дозвілля.

Сучасні реалії, загострені воєнним часом свідчать про необхідність організації не лише навчально-виховного процесу, але і дозвіллевих практик, оскільки життєво необхідним стає потреба у пропаганді патріотичних, моральних, духовних та культурних цінностей.

Сучасні довідники визначають поняття «дозвілля» як «сукупність видів діяльності, які здійснюються у вільний час для задоволення певних фізичних, інтелектуальних, соціальних і культурних потреб» [3]. Отже, варто зазначити, що час, вільний від занять повинен бути спрямований не лише на відновлення сил, відпочинок, але і на особистісний розвиток. Так, Б. Брилін, зазначає, що дозвілля є «частиною вільного часу, використання якого пов'язане з активним освоєнням культурних цінностей, розважальною діяльністю та фізичною активністю» [2]. Окрім загального поняття, вчений виділяє «музичне дозвілля» як окремий вид проведення вільного часу, який, на його думку, має бути відведений для зустрічі із музичним мистецтвом, відповідно до власних

інтересів, що формуються на основі музичного та творчого розвитку особистості.

Отже, можна зазначити, що дозвілля у освітніх музичних закладах може мати такі основні завдання, як всебічний розвиток, розвиток патріотизму, стимулювання творчості, підтримка талановитої молоді. Організація дозвілля також може бути спрямована не лише на професійну сторону, а і на захист життя і здоров'я, виховання патріотизму та активної громадянської позиції.

Так, на думку Н. Яременко дозвілля як форма діяльності має ґрунтуватися на соціальних, культурних, політичних та організаційних засадах, (враховуючи вільний вибір молоді, власний інтерес та особливості творчої діяльності), які мають бути зосереджені на закономірностях пізнавального елемента розвитку особистості. [8].

Формами організації дозвілля у для студентської молоді можуть бути різного виду спортивні змагання, патріотичні заходи, волонтерська робота, екскурсії, організація творчих зустрічей з провідними майстрами музичного мистецтва, відвідування музеїв, концертних виступів, театральних постановок тощо. Варто підкреслити, що у умовах воєнного стану організація дозвілля повинна мати ще і додаткову мету: допомогти творчій молоді позбутися депресивного стану.

В залежності від обраних завдань, можна класифікувати виховну діяльність. Н. Яременко виокремлює три групи виховної роботи:

1. Форма управління і самоуправління життя учнівського колективу (збори, виховні години, засідання студентського самоврядування тощо);
2. Пізнавальна форма (екскурсії, виставки, фестивалі, творчі вечори, робота студій та секцій);
3. Розважальна форма (студентські капусники, ігрові та музичні вечори).

Найбільш затребуваними видами виховної роботи серед студентської молоді є масові (творчі зустрічі, конкурси, фестивалі), групові (робота гуртків,

секцій тощо) та індивідуальна робота (виконання індивідуальних завдань творчого спрямування). Важливою умовою для організації дозвілля сучасної молоді має бути врахування виховної складової. Окрім того, заходи повинні бути цікавими та різноманітними. Форми організації дозвілля повинні бути “спрямованими на всебічний інтелектуальний, духовний, культурний, моральний та фізичний розвиток дітей та молоді” [1].

Отже, дозвіллева діяльність є важливою складовою повноцінного життя студентської молоді, яка допомагає всебічному розвитку студента, впливає на його духовний та творчий зміст.

Список використаних джерел

1. Баранецька Ю. М. Виховання у студентів вищих педагогічних навчальних закладів культури дозвілля засобами музичного мистецтва. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 «Теорія і методика виховання». Хмельницький, 2017. 257 с.
2. Брилін Б. А. Педагогічні проблеми організації вільного часу школярів. Педагогіка і психологія, 1996. №4 (13). С. 72-78.
3. Енциклопедія Сучасної України / за ред. І. М. Дзюби, А. І. Жуковського. Київ, 2008. Т.8. 950 с.
4. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України: Наказ Мон від 06.06.2022 р. №527. *Законодавство України* : база даних / Верхов . Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#n12> (дата звернення: 20.10.2022).
5. Кушка Я. С. Методика музичного виховання дітей : навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I-II рівнів акредитації у 2-х частинах. Вінниця : Нова книга, 2007. Ч. 1. 216 с.
6. Про освіту : Закон України від 06. 06. 2019 р. № 2745-VIII. *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 23.10.2022).

7. Про фахову передвищу освіту : Закон України від 05. 09. 2017 р. № 2145-VIII. *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> (дата звернення: 21.10.2022).
8. Яременко Н. В. Підготовка майбутніх учителів до організації дозвілєвої ігрової діяльності учнів основної школі : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Біла Церква, 2006. С. 175-176.

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Хамець Наталія Ярославівна,

викладач

Відокремленого структурного підрозділу

«Вишнянський фаховий коледж

Львівського національного університету

природокористування»

В умовах, коли Україна ціною власного життя українських військових, добровольців, волонтерів відстоює свою свободу і територіальну цілісність, пріоритетного значення набуває національно – патріотичне та військово – патріотичне виховання молоді. Цілі покоління українців були виховані в дусі відчуження від рідної землі та національного самозречення. У нас формували почуття національної меншовартості, комплексу неповноцінності, навіювали переконання в перевазі «старшого брата». Наш народ намагалися позбавити усіх ознак культурної та духовної самостійності. Із вторгненням Росії на територію України (2014р), яке викликало хвилю патріотизму серед українського населення, цей стереотип «меншовартості» був просто розвіяний.

Розуміння патріотизму має глибокі теоретичні традиції. Ще в часи Античності багато мислителів розмірковували над поняттям патріотизму. В

Платона є розмірковування про те, що батьківщина є дорожка батька, матері і родини.

Саме зараз, як ніколи першочерговим завданням є патріотичне виховання молоді. Значну роботу у цій галузі проводить Міністерство освіти та науки (наказ МОН від 06.2022р.№ 527) зазначається, що національне виховання є одним із головних пріоритетів, органічною складовою освіти. Його основна мета - становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян па основі духовно-моральних цінностей Українського народу, національної самобутності.

Для організації виховання здобувачів освіти у ході навчального процесу науково- педагогічні працівники мають спрямувати зусилля на те, щоб кожна лекція, семінар, групове чи практичне заняття мали виховну спрямованість, а викладання будь – якої дисципліни сприяло б засвоєнню загальнолюдських норм моралі, виховувало почуття патріотизму. Патріотичне виховання має чітку цільову настанову – готувати до захисту Батьківщини, і виступає невід'ємною складовою системи забезпечення національної безпеки України.

У сучасних умовах актуальним завданням є теоретичне переосмислення підвалин патріотизму, формування нових підходів до національно-патріотичного виховання молоді. До засобів патріотичного виховання належать рідна мова, історія, українська література, рідна природа, українська культурно-духовна спадщина тощо. Патріотичне виховання, як складова національно-патріотичного виховання, має забезпечувати становлення самодостатнього громадянина патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання своїх громадянських обов'язків та успадкування духовно-культурних надбань Українського народу. Невід'ємною частиною патріотичного виховання, а в часи воєнної загрози – пріоритетною, є військово-патріотичне виховання,

зорієнтоване на формування у громадян готовності захищати, а якщо необхідно і віддати своє життя за Батьківщину.

Формувати справжнього патріота потрібно перш за все власним прикладом, а також поєднувати історичні факти, літературні надбання, аналізуючи, дискутуючи, навчаючи ненав'язливо із любов'ю — головний критерій співпраці з молоддю. Саме на заняттях з історії ми повинні шукати коріння своєї нації, осмислювати її минуле, доносити правдиву інформацію про сучасні події. У Давньогрецького мислителя М.Макіавеллі є дуже хороший вислів: “Хто не знає минулого, не може передбачити майбутнє”

Для виховання патріотичних почуттів є дуже багато прикладів з нашого минулого: це патріотизм Січових Стрільців, героїзм і відданість Батьківщині героїв Крут, любов до України воїнів УПА та багато інших. Це те неоціненне багатство, яке сьогодні повинно бути задіяне у справі виховання сучасної молоді. Та не тільки минуле нас вчить, а і сьогодення. Важливим чинником — патріотичного виховання став майдан, російсько – українська війна. Сучасні герої своїм патріотизмом показують і навчають, як потрібно протистояти ворогові, як своїм незламним духом виживати у страхітливих та суворих буднях війни. На жаль людина не народжується відразу патріотом власної держави. Вона повинна пройти складний шлях розвитку, набути досвіду, стати носієм цінних пріоритетів. Тому основна праця у формуванні почуттів патріотизму лежить на батьках і педагогах. А працівники освіти у свою чергу застосовують різні форми патріотичного виховання: масові конференції, практичні огляди-конкурси, подорожі до джерел рідної культури, вечори, вікторини, шкільні музеї, книжкові виставки. А заклад освіти є лабораторією, що має на меті розробити модель національно – патріотичного виховання із безпосереднім втручанням здобувача освіти до долі України.

Історичний досвід переконливо доводить, що справжній патріотизм – явище завжди національне. Український патріотизм – це воля народу, який є синонімом до слів свобода, незалежність, самостійність, вільність. Саме в такому дусі має проходити національно – патріотичне виховання в навчальних

зкладах. Ми повинні зробити все для того, щоб наші діти відчували себе українцями та гордилися своєю Батьківщиною — Україною.

Список використаних джерел

1. Дудка І. Патріотичне виховання студентської молоді як складова громадської діяльності вищого навчального закладу. URL: <http://surl.li/dkfbvr> (дата звернення: 20.10.2022).
2. Дяків-Михайлюк Г. Національно -патріотичне виховання – загальна вимога і виклик сьогодення. URL: <http://surl.li/dkfbw> (дата звернення: 20.10.2022).
3. Наказ МОН від 06.06.2022 №527 “Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641”. URL: <http://surl.li/cfdpm> (дата звернення: 20.10.2022).
4. Патріотичне виховання молоді як невід’ємна складова системи забезпечення національної безпеки України. URL: <http://surl.li/dkfb1> (дата звернення: 20.10.2022).
5. Рініло І., Боляк О. Національно-патріотичне виховання у коледжі // Фахова передвища освіта, 2020. №3. С. 126-128.

КОНЦЕПЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Хорешко Надія Володимирівна,

заступник директора з навчально-виховної роботи,

викладачка

Красноградського аграрно-технічного

фахового коледжу

імені Ф.Я. Тимошенка

Поширення інноваційних технологій в галузі освіти стало об'єктивною закономірністю, зумовленою новою філософією освіти. Інновації варто розглядати як ефективні та результативні нововведення у змісті, методах, засобах і формах навчання та виховання особистості, в управлінні системою освіти, в організації навчально - виховного процесу, у структурі закладів освіти. Особливої актуальності набули інновації з початком широкомасштабної війни, розв'язаної російською федерацією на території України, коли стало життєво необхідним приймати швидкі, нестандартні, по суті – інноваційні рішення. Функціонування системи освіти в умовах воєнного стану характеризується інтенсивним пошуком нових підходів до навчання і виховання, інноваційних форм організації освітнього процесу, ефективних педагогічних та інформаційних технологій.

Виховна робота класного керівника завжди була невід'ємною складовою освітнього процесу, а зараз, в умовах військової агресії російської федерації проти України, її важливість складно переоцінити. Усе, що відбувається зараз – виклик для закладу освіти, для викладачів та студентів. Постає непросте питання: як саме працювати просто зараз, як правильно розставити акценти?

Найважливішими напрямками виховної роботи класного керівника зараз мають стати:

- психологічна та емоційна підтримка студентів;
- навчання правил поведінки в умовах воєнного стану (під час повітряної тривоги, поводження з вибухонебезпечними предметами, перша медична допомога тощо);
- адаптація та підтримка студентів-внутрішньо переміщених осіб;
- розвиток критичного мислення та медіаграмотності;
- національно-патріотичне виховання підлітків.

Зараз студенти найбільше потребують підтримки та розуміння, успіхи в навчанні та оцінки відходять на другий план. Той факт, що студенти, на жаль, поступово вимушено звикають до нових реалій, не означає, що вони можуть обійтися без підтримки дорослих. Вони як ніколи її потребують і їм потрібна

наша впевненість у тому, що все буде добре, наша стійкість та віра в перемогу навіть у важкі часи невизначеності.

Тому проведення годин спілкування у форматі тренінгів, спрямованих на стабілізацію психологічного та емоційного стану студентів, навчання їх прийомам, які допоможуть їм швидко опанувати себе у критичних ситуаціях, буде доречним і своєчасним у діяльності класного керівника. Також не обов'язково відкладати тематичні вправи лише до годин спілкування, можливо виконувати їх разом зі студентами на початку чи наприкінці заняття.

Втрата рідних та близьких, житла та роботи, вимушене переселення стають причиною збільшення неблагополучних родин в Україні, тих, хто зламався через війну.

У складний час, який переживає наша країна, з урахуванням викликів суспільства в умовах війни, під час організації роботи зі студентами виникає потреба адаптувати знання та практику класного керівника, що застосовувалися й спрацьовували в мирний час, – до реалій війни. COVID-19 та війна навчили освітян справлятися з будь-яким обсягом інформації. Тому дистанційне навчання і виховання є тим певним порятунком, який дозволяє не прив'язуватися до стабільних умов роботи, працювати креативно, але забезпечити при цьому максимально можливий обсяг залучення студентів до заходів.

В умовах воєнного стану, використовуючи різні форми дистанційної роботи, можна долучити кожного студента й кожного викладача, класного керівника, практичного психолога та соціального педагога до емоційного розвантаження студентів і всіх учасників освітнього процесу, щоб якось відволікти їх від бомбардувань і жахів війни. Сам освітній і виховний процес і є тим елементом соціалізації, яка дозволяє певним чином абстрагуватися від певних реалій війни.

Сучасні студенти достатньо знаються на інформаційних технологіях і володіють навичками роботи з комп'ютером. Тому викладач і класний керівник має можливість направити їх діяльність у соціальних мережах в потрібне русло,

зробити її більш змістовною та використовувати для реалізації виховних цілей. З цією метою використовуються соціальні мережі, сервіси Google Classroom, Zoom та проводяться різні челленджі, флешмоби та квести.

Ефективна взаємодія класного керівника і студента в значній мірі сприяє позитивному мисленню останнього.

Нова реальність диктує нові правила життя. Тепер одне з найважливіших завдань усіх освітян і, зокрема, класного керівника – навчити студентів правилам безпеки, які допоможуть зберегти життя.

Вони мають знати:

- які заборони та обмеження діють під час воєнного стану;
- що таке «тривожна валіза», як її зібрати, що туди покласти;
- як діяти під час повітряної тривоги (що робити, якщо сигнал застав удома / на вулиці / в магазині тощо);
- як поводитися під час обстрілів;
- що робити у випадку виявлення вибухонебезпечних предметів;
- як надавати першу до медичну допомогу.

В умовах війни важливого значення набувають питання створення комфортного освітнього середовища та організації освітньо-виховного процесу, особливо для тих студентів, що отримали психологічну травму.

Воєнні події, які відбуваються в Україні, є стресом для всіх учасників навчально - виховного процесу. За таких умов істотно зростає роль класного керівника щодо забезпечення своєчасного і систематичного надання виховної, психологічної та соціально-педагогічної підтримки студентів. Вагомого значення набуває забезпечення психологічно комфортного освітнього середовища для студентів та забезпечення якісного освітнього процесу для тих, які мають психологічну травму, надання компетентностей педагогічним працівникам щодо роботи з дітьми з психологічною травмою, забезпечення підтримки педагогічних працівників та залучення батьків до освітнього процесу.

Пріоритетом діяльності класних керівників повинно бути забезпечення психологічної стійкості учасників освітнього процесу, які постраждали від російської збройної агресії.

Тепер, в умовах повномасштабної війни, яку розв'язала російська федерація проти України, вже ні в кого не викликає сумнівів той факт, що зараз ми маємо приділити особливу увагу і національно-патріотичному вихованню. Саме тому надзвичайно важливо:

1. Проводити заходи національно-патріотичної спрямованості.
2. Займатися волонтерською діяльністю.
3. Розповідати дітям про українську культуру.
4. Влаштовувати акції пам'яті.
5. Проводити години спілкування, присвячені війни російської федерації проти України.
6. Створювати навчальні проекти, присвячені борцям за незалежність та свободу нашої країни.
7. Організовувати зустрічі із ветеранами АТО, ООС .

Особливістю всіх заходів повинна стати щирість усіх учасників освітньо-виховного процесу, як класних керівників, так і студентів, прояви людяності та душевної теплоти. Це самі найщиріші прояви у житті будь – якої людини і є невід'ємною складовою виховання психологічно стійкої, патріотичної та врівноваженої Людини.

Список використаних джерел

1. Виховна робота в умовах війни: важливі аспекти: веб-сайт. URL: <https://naurok.com.ua/> (дата звернення: 27.09.2022).
2. Про здійснення превентивних заходів серед дітей та молоді в умовах воєнного стану в Україні веб-сайт. URL: <https://www.schoollife.org.ua/> (дата звернення: 27.09.2022).

ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ ВИКЛАДАННІ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Циганок Олена Миколаївна,
викладач української мови та
літератури, зарубіжної літератури,
Покровського професійного ліцею
м. Покровськ

Дистанційне навчання в українську освіту масово увійшло разом з пандемією COVID-19 у 2020 році. І хоча законодавство, яке дозволяло використовувати дистанційні форми освіти, існувало задовго до моменту раптового переведення значної кількості закладів освіти на роботу в дистанційному форматі, готовність до нього виявилася низькою.

Досвід викладання дисциплін «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література» набувався з того часу. Неабиякою допомогою в тому стали методичні рекомендації МОН [1], освітні інтернет-платформи, досвід колег, яким вчительська спільнота активно ділилася на різних інтернет-ресурсах, соціальних мережах тощо. Стала актуальною реальна, а не формальна міжнародна інтеграція – у лексику педагогів увійшли такі раніше нечасто використовувані терміни, як Google Classroom, Kahoot, Moodle тощо. Одночасно із впровадженням освітніх цифрових інструментів постало питання рівня їх ефективності при використанні в дистанційному навчанні.

Досвід іноземних колег з розвинених країн світу, де дистанційне навчання давно не є чимось надзвичайним, а просто однією із усталених форм здобуття освіти, показує наступне. Як зазначають науковці Гарєєва Ф. М., Чурсанова М. В., університети США використовують такі категорії технологій навчання дистанційної форми освіти: аудіотехнології (інтерактивне використання телефонного зв'язку, аудіоконференції і короткохвильовий

радіозв'язок); відеотехнології (кіно- і відеофільми, слайди і відеотехнології в режимі реального часу); комп'ютерні технології (computer-assisted instruction, computer-managed instruction, computer-mediated instruction, електронна пошта, факс, конференції в режимі реального часу, Інтернет); друковану інформацію (програми курсів, підручники і навчальні посібники, методичні вказівки, довідники і словники, робочі зошити, практичні завдання та лабораторні роботи) [2].

Особистий досвід викладання під час дистанційного та змішаного форматів навчання дозволив зробити наступні висновки.

Викладачу потрібно мати у своєму розпорядженні щонайменше один цифровий ресурс для зберігання розробленого цифрового контенту – добре зарекомендували себе хмарні сховища OneDrive (<https://onedrive.live.com/>) та Диск (<https://drive.google.com/>).

В організації дистанційного навчання не варто нехтувати психологічними особливостями здобувачів освіти, бо вони – діти і тому хочуть гратися. Елементи гейміфікації освітнього процесу найбільш зручно забезпечує платформа Learningapps [3]. Аналогічні можливості інших подібних платформ, як правило, платні або мають занадто обмежений безплатний функціонал, спроби їх масового використання не були вдалими.

Спілкування за допомогою мобільного зв'язку показало повний провал комунікативних результатів – учнів понад 300, в тому числі класне керівництво, яке вимагає постійного спілкування і з учнем, і з батьками – 30, а викладач один. Оперативний зв'язок із здобувачами освіти та їх батьками найбільш ефективно встановлювати у спеціально створених месенджерах Telegram або Viber, які мають і мобільну, і десктоп-версії, при тому ширші можливості адміністрування надає Telegram. Відеозустрічі (синхронний формат навчання) мають однозначного лідера – платформу для відеоконференцій Zoom (<https://us05web.zoom.us/>), якому суттєво програє Google Meet з його платною функцією відеозапису й одноразовими кодами входу, які вчитель змушений створювати на кожен урок інший та передавати учням іншими каналами

зв'язку, та Pruffme з його обмеженими інструментами реального спілкування. Безплатна версія Zoom дозволяє створювати сорокахвилинні відеосеанси один раз з безкінечним числом підключень, тобто посилення на свою веб-кімнату створюються один раз і назавжди, учні входять до неї за розкладом як до звичного кабінету при очній формі навчання. Автоматичний відеозапис уроку дозволяє після його проведення у спокійній обстановці переглядати, аналізувати позитивні та негативні моменти, ділитися з колегами тощо.

Надійну ідентифікацію здобувачів освіти під час здавання робіт та перевірки знань забезпечують платформи з електронними щоденниками, це вітчизняні Всеосвіта [4] або Human (<https://lms.human.ua>) та міжнародні освітні платформи, безплатними з яких є низька за надійністю адміністрування Google Workspace for Education та надійна, але занадто вимоглива до якості і ширини каналу Інтернет-з'єднання Office 365 A1 для працівників навчальних закладів. Найпростіша в адмініструванні – лідер цього переліку – безумовно, платформа Всеосвіта, де, наприклад, списки навчальних груп, календарно-тематичні плани вводяться за хвилини, а не години, як на інших аналогічних ресурсах. Високу ефективність при організації освітнього процесу ця платформа має зокрема за рахунок багатофункціональних зручних конструкторів уроків та тестів.

Рекомендовані у перші місяці дистанційного навчання способи здавання учнівських робіт через електронну пошту не є ефективними з причини абсолютної неможливості надійно ідентифікувати відправника – у кожного із здобувачів освіти по 10-12 поштовиків, роботи з яких відправлялися стохастично, бо вони забувають час від часу паролі від якихось із них, а навзамін створюють додаткові, і цей процес є безупинним. Використання Google Classroom в якості освітньої платформи можливе лише в рамках наявної корпоративної Google Workspace for Education закладу освіти, наявна мода серед викладачів створювати особисті курси-класруми з метою проведення уроків мало того, що ненадійна з точки зору ідентифікації користувача з тих же причин, що й електронна пошта, але і незаконна – під час

створення курсів кожен підписує ліцензійну угоду, в якій зобов'язується не використовувати створений курс у закладі освіти.

Кращий безоплатний відеохостинг, який дозволяє вільно зберігати, а потім розміщувати створений освітній відеоконтент в зручних для користувача місцях – це YouTube.

Різноманіття використовуваних під час уроку цифрових інструментів, як правило, викликає плутанину у здобувачів освіти, тому всі потрібні на дистанційному уроці інструменти необхідно зібрати в одному місці. Більшу кількість зручно сконцентрованих цифрових інструментів, ніж особистий сайт, надто – із періодично поновлюваним дзеркалом, яке забезпечує безперебійність його роботи, не надає жоден інший ресурс [5].

Узагальнюючи, можна представити наступну найбільш оптимальну структуру цифрових інструментів викладача-філолога, який одночасно є класним керівником (рис. 1).

Рис. 1 – Принципова схема взаємодії учасників дистанційного освітнього процесу з основними цифровими інструментами

Практичну реалізацію принципової схеми демонструє рис. 2. На рис. 2 текст «У дату та час...» є гіперпосиланням на сайт – до розкладу групи, малюнок ZOOM – гіперпосиланням на підключення до відеоконференції, текст «Самостійна робота» - гіперпосиланням на розміщений на особистому сайті викладача урок.

The screenshot displays the 'Всеосвіта' (Vseosvita) electronic diary interface. At the top, the URL is 'vseosvita.ua/go/task/893945/execute'. The page header includes 'КАБІNET УЧНЯ', 'ІР: ПОКАЗАТИ', 'КОД ДОСТУПУ: ПОКАЗАТИ', 'КЛАС: ПОКАЗАТИ', '2022/2023 Н.Р.', and 'РОЗКЛАД УРОКІВ'. The main content area is titled 'Завдання №1 Опрацюй теорію'. It contains the following text: 'Приєднайтеся до відеоконференції ZOOM у дату та час, коли урок починається за розкладом. Не запізнуйтеся! Якщо ви виконуєте його не у визначений розкладом час або в уроку відсутня позначка «Онлайн» - цей пункт пропустіть та відразу переходьте до самостійної роботи. Якщо протягом 10 хвилин від початку уроку за розкладом до відеокімнати не приєднався викладач - отже, у нього сталися технічні проблеми, тому ви переходьте до самостійної роботи.' Below this, it states: 'Початок уроку: відеоурок (якщо відеоурок позначено у розкладі - то у ваших щоденниках біля нього стоїть позначка "Онлайн").' It then explains: 'У випадку, коли у вашому електронному щоденнику цей урок позначено як урок, що відбудеться онлайн - то за 2-3 хвилини до початку приєднайтеся до відеоуроку.' A warning follows: 'Не всі уроки проходять онлайн! Уважно перевірте позначки уроку у вашому електронному щоденнику!' The text continues: 'Для приєднання до відеоуроку, використайте розміщене нижче посилання (для цього клацніть на картинку, розташовану нижче цього тексту), ідентифікатор конференції та пароль:' followed by a Zoom logo and the link 'https://us05web.zoom.us/j/88918313822?pwd=d1h0RjNzdDhocjMvZ2JqNHhFbSI8rUT09'. Below the link, it specifies: 'Ідентифікатор конференції: 889 1831 3822' and 'Пароль для входу: 6BX4ja'. A section titled 'Самостійна робота (після відеоуроку):' follows, with the text: 'Для початку самостійної роботи та складання конспекту уроку, перейдіть за розташованим нижче посиланням на сторінку робочого сайту (для цього клацніть на картинку, розташовану нижче цього тексту) та виконайте...'. On the right side, there is a 'Структура уроку:' section with '1 Теорія (Потрібно ознайомитись)' and 'Виконано: 0 %'. A button 'Завершити урок пізніше' is present. Below that is a 'Залишити свій коментар:' section with a text input field and buttons for 'Опублікувати коментар' and 'Отримувати сповіщення'.

Рис. 2 – Контент дистанційного уроку в електронному щоденнику «Всеосвіта» (вигляд для учня) [4]

Сам урок на особистому сайті викладача [5] містить освітній контент з хмарного сховища (документи, презентації і т.п.), навчальне відео з хостингу YouTube, гейміфікований контент з сайту learningapps [3] тощо. Значок скріпки справа від контенту – здавання виконаних робіт (приєднання фото та файлів, за

потреби – текстових коментарів). Фактично, учень для участі в уроці просто заходить до електронного щоденника за особистим кодом і обирає потрібний в цю дату та час урок за своїм розкладом занять, уже в самому уроці приєднується до відеозустрічі Zoom та після неї самостійно працює на сторінці особистого сайту викладача, де розміщено контент уроку. За потреби оперативно задає питання викладачу чи одногрупникам в месенджері Телеграм. Тими ж можливостями, що й учень, користуються його батьки. Щоденник учня має функціонал здавання виконаних робіт (фото, файлів, посилань, текстів тощо), перегляду оцінок та зауважень і має взаємопов'язану базу даних з електронним журналом. Учні, які з технічних чи інших причин у відеозустрічі участі не брали, після входу з щоденника до уроку відразу переходять на сайт для самостійного опрацювання матеріалу.

Таким чином, запропонована принципова схема взаємодії цифрових інструментів викладача-філолога та класного керівника дозволяє ефективно та цікаво для учнів вирішити всі задачі дистанційної організації освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. - К.: Міністерство освіти і науки України, 2020. - 70 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf> (дата звернення 28.09.2022).
2. Гарєєва, Ф. М. Інноваційні технології в організації навчання під час пандемії COVID-19: досвід університетів світу / Ф. М. Гарєєва, М. В. Чурсанова//Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка, 2021. № 40.
3. Веб-портал Learningapps. URL: <https://learningapps.org/myapps.php> (дата звернення 28.09.2022).
4. Цифрова освітня платформа «Всеосвіта». URL: <https://vseosvita.ua/> (дата звернення 28.09.2022).

5. Персональний сайт викладача української мови та літератури, зарубіжної літератури Циганок О.М. URL: <https://ukrmov.gq> (дата звернення 28.09.2022).

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Циганок Олександр Олександрович,
викладач фізики та астрономії,
Покровського професійного ліцею
м. Покровськ

Одним з ключових моментів реалізації програми реформування та модернізації системи професійно-технічної освіти в Україні є дистанційне навчання. В умовах воєнного часу на організацію освітнього процесу закладів освіти, надто з територій, де ведуться бойові дії, впливають наступні фактори.

1. Знаходження частини та (або) більшості здобувачів освіти за межами населеного пункту, де розташовано заклад (іноді – за кордоном).
2. Знаходження частини та (або) більшості педагогічного колективу за межами населеного пункту, де розташовано заклад (іноді – за кордоном).
3. Обмежена можливість (повна неможливість) використання матеріально-технічної бази закладу освіти.
4. Нестабільне підключення учасників освітнього процесу до мережі Інтернет.
5. Велика ймовірність переривання організованої освітньої дії (уроку, заходу) повітряною тривою, обстрілом тощо.
6. Обмеженість готового (розробленого та розміщеного) освітнього контенту з спеціальних дисциплін та виробничого навчання.

Окремо розглянемо таке специфічне питання, яке є суб'єктивним негативним фактором, як рівень цифрової компетентності учасників освітнього процесу. Заклади професійно-технічної освіти, на відміну від загальноосвітніх

навчальних закладів, мають досить специфічну складову педагогічного колективу – майстрів виробничого навчання (далі по тексту – майстри в/н). Незважаючи на те, що вже третій рік дистанційне навчання є обов'язковою складовою освітнього процесу, досі не всі з майстрів в/н в достатній мірі оволоділи цифровими технологіями, методами та прийомами організації онлайн-навчання.

Викликано це рядом причин. Одна із них – це різниця в нормативно-правовому регулюванні підвищення кваліфікації між викладачами загальноосвітніх дисциплін, для яких діє Постанова №800 і які за нею зобов'язані щороку проходити не менш як 30 годин підвищення кваліфікації - ця частина педагогічного колективу за останні два роки, а це роки епідемії COVID-19, скористалася наданими можливостями та опанувала дистанційні технології досить упевнено. Підвищення кваліфікації майстрів в/н та викладачів спеціальних дисциплін досі врегульоване застарілим законодавством – вони мають можливість (і масово нею користуються) проходити підвищення кваліфікації раз на п'ять років, тому лише ті майстри, у кого строки чергової атестації припали на роки епідемії, мають уявлення про цифрові технології.

Другою частиною проблеми цифрової компетентності зокрема майстрів в/н та викладачів спецдисциплін є специфіка їх педагогічної діяльності. Переважна більшість часу освітніх програм, які вони реалізують, передбачає або практичні роботи, або опанування техніки, зокрема важкої техніки (тракторів, автомобілів, токарних станків, прохідницьких комбайнів і т. п.). Зважаючи на це, значна частина закладів професійно-технічної освіти під час дистанційного навчання минулих років вирішувала проблему виконання освітніх програм не за рахунок підвищення цифрової компетентності педагогічних працівників відповідних напрямків, а за рахунок організаційних заходів – уроки спецдисциплін та виробничого навчання переносилися на час завершення карантинних заходів, тим часом зростало навантаження на викладачів загальноосвітніх дисциплін, які мали, на думку адміністрації закладу, більше можливостей реалізувати свої освітні програми дистанційно.

Третя частина проблеми – це вікова структура майстрів в/н, значна частина яких – пенсійного та (або) передпенсійного віку і з цієї причини вважають, що опанування нових дистанційних технологій їм уже не потрібне. Зустрічаються ситуації, коли здобувачі освіти за цифровою компетентністю мають рівень вищий, ніж їх майстри в/н – тобто, майстри звертаються за консультацією до власних учнів.

Перелічені обставини, на жаль, призвели до того, що педагоги загальноосвітнього напрямку засвоїли дистанційні технології дуже якісно, у той час як викладачі спецдисциплін, а надто майстри в/н – обмежено.

Сьомий, суб'єктивний фактор впливу на організацію освітнього процесу - розглянута вище неповна цифрова компетентність педагогічного колективу – є не менш негативним параметром впливу на організацію освітнього процесу в умовах воєнного часу, ніж перелічені раніше об'єктивні фактори впливу. Особиста практика автора щодо впровадження організаційних заходів закладу професійно-технічної освіти в умовах воєнного часу показала, що частина колективу знаходиться у стані значного психологічного тиску, викликаного навіть не стільки воєнними діями чи вимушеною евакуацією, скільки повною розгубленістю і незрозумінням того, як їм працювати далі.

Надто гостро перелічені проблеми торкаються закладів професійно-технічної освіти, які готують робітничі кадри для галузей важкої, металургійної, сільськогосподарської, гірничої промисловості – це фактор матеріально-технічної бази.

Також на гостроту проблеми великий вплив має територіальний показник – найбільш гостро організаційні проблеми стоять у закладах освіти, будівлі яких розташовано на непідконтрольній території та на територіях активних бойових дій, а це Луганська, Донецька, Запорізька, Миколаївська, Херсонська, Харківська, Одеська області тощо.

Особливості організації дистанційної форми освіти в умовах воєнного часу є наступними:

- масовість залучення до використання дистанційних інструментів

педагогічного складу та здобувачів освіти порівняно з минулими роками;

- безальтернативність роботи на цифровій онлайн-платформі (інші форми навчання неможливі фізично);
- широке впровадження цифрових інструментів в освітній процес;
- зростання інтеграції в міжнародні освітні платформи.

Нормативно-правове забезпечення організації дистанційної освіти в умовах воєнного часу наразі достатнє і вичерпне [1-3]. Як вважають науковці Ткаченко Л. В., Хмельницька О.С., найбільш комплексним інструментом, який ефективно допоможе в такій ситуації, є цифрова освітня платформа [4]. Наразі в доступі українських користувачів освітніх послуг знаходяться як вітчизняні, так і зарубіжні освітні платформи. На сьогоднішній день відсутній єдиний нормативний документ, який містив би конкретний перелік вимог до цифрових освітніх платформ. Зокрема, в документах МОН під подібною назвою згадуються Всеукраїнська Школа Онлайн, Ютуб-платформа «Навчання», Дія. Цифрова Освіта, Prometheus, EdEra тощо [5], які за своїми можливостями не можуть забезпечити повноцінну дистанційну роботу сучасного закладу освіти. Дослідниця Мала І.Б. зазначає наступні вимоги до цифрової освітньої платформи: оперативну доставку здобувачам освіти, достатнього масштабу матеріалу, що вивчається; інтерактивне взаємодіяння викладачів і студентів у навчальному процесі, надання особам резерву самостійної роботи з освоєння запропонованого матеріалу [6].

Узагальнюючи практику організації освітнього процесу в умовах воєнного часу засобами цифрових освітніх платформ, слід висунути наступні вимоги до освітньої платформи евакуйованого закладу освіти:

- єдина база електронного журналу/електронних щоденників;
- різнорівневий доступ користувачів (учень; викладач-предметник; класний керівник; адміністрація закладу);
- надійна ідентифікація користувачів (індивідуальні логін-пароль);
- конструктори освітнього контенту (уроків, тестів тощо).

В міжнародному освітньому середовищі таким вимогам відповідають безоплатні для України платформи Google Workspace Edukation та Microsoft Office 365 A1. Вітчизняними платформами подібного класу є Всеосвіта (<https://vseosvita.ua>), Моя школа (<https://app.moiashkola.ua/>) та Human (<https://lms.human.ua>).

Дистанційна робота закладу освіти, організована на перелічених платформах, безоплатна і є найкращим рішенням, яке забезпечує надійну й безперебійну діяльність освітнього закладу в умовах воєнного часу.

Список використаних джерел

1. Наказ Міністерства освіти і науки України від 08 вересня 2020 року №1115 «Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#n22> (дата звернення 26.09.2022).
2. МОН: Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. URL: <http://surl.li/ckqz> (дата звернення 26.09.2022).
3. Наказ МОН від 25 квітня 2013 року № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення 26.09.2022).
4. Ткаченко Л. В., Хмельницька О.С. Особливості впровадження дистанційного навчання в освітній процес закладу вищої освіти/Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. / [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя: КПУ, 2021. Вип. 75. 188 с. Т. 1. С. 91.
5. Цифрова трансформація освіти в умовах війни: антикризові рішення, можливості, плани. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/cifrova-transformaciya-osviti-v-umovah-vijni-antikrizovi-rishennya-mozhливosti-plani> (дата звернення 26.09.2022).
6. Мала І.Б. Дистанційне навчання як дієвий інструмент управлінської освіти. Вчені записки Університету «КРОК», (2(66), 2022 р., С. 132–151). URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-66-132-151> (дата звернення

26.09.2022).

ВАЖЛИВІ АСПЕКТИ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ П(ПТ)О В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Цикало Ніна Василівна,

заступник директора з навчально-виховної роботи
ордена «Знак Пошани» вищого професійного училища №75

Виховна робота – невід’ємна складова освітнього процесу, а зараз, в умовах військової агресії РФ проти України, її важливість складно переоцінити. Усе, що відбувається зараз – виклик для закладів освіти, для педагогів та здобувачів освіти, для суспільства в цілому.

Організація освітнього процесу в умовах воєнного стану потребує суттєво іншого змісту та методів проведення виховної роботи. Потрібно враховувати безліч нюансів, адже багато дітей знаходиться за кордоном, хтось працює лише дистанційно, хтось приїхав із регіонів, де ведуться активні бойові дії. Тому підходи до освітнього і виховного процесу змінюються і повинні підлаштовуватися до реалій сьогодення. Старі методи та прийоми більше не діють, або діють обмежено. Педагогам необхідно шукати та запроваджувати нові ідеї та шляхи вирішення проблем сьогодення.

Основним цільовим, першочерговим напрямом має стати забезпечення збереження життя і здоров'я кожної особистості, забезпечення її фізичного, психічного, соціального і духовного благополуччя.

Виходячи з цього основними напрямками та завданнями виховної роботи класних керівників, вихователів та майстрів виробничого навчання мають стати:

✓ надання здобувачам освіти базових знань з основ безпеки та формування поведінки правильних дій в умовах воєнного стану: навчити

правилам збереження здоров'я, життя свого, оточуючих в разі бойових дій, надання першої медичної допомоги, поводження з вибухонебезпечними предметами;

✓ надання психологічної підтримки, забезпечення психолого-педагогічного супроводу емоційно вразливих категорій осіб;

✓ сприяння адаптації та емоційно-психологічної підтримки внутрішньо переміщеним особам;

✓ розвиток критичного мислення та медіа грамотності;

✓ реалізація Концепції національно-патріотичного виховання;

✓ формування рис і патріотичних якостей «українця-переможця»:

- моральна стійкість, витримка, сила волі і твердість духу;

- протидія ворожій пропаганді, віра в перемогу, підтримання власного емоційного ресурсу;

- здатність та вміння протистояти негативним емоціям, стресу, тривозі, почуттю небезпеки;

- співчуття, милосердя, взаємодопомога, волонтерство, відчуття себе громадянином.

Нова реальність диктує нові правила життя. Тепер одне з найважливіших завдань – навчити дітей правилам безпеки, які допоможуть зберегти життя. Особлива і важлива роль в цьому належить класним керівникам, вихователям, майстрам виробничого навчання які добре знають своїх вихованців, організують виховний процес в навчальних групах, залучають до проведення виховних заходів відповідні служби.

Особливу увагу у своїй діяльності педагогам необхідно зосередити на наступних питаннях:

✓ воєнний стан, надзвичайна ситуація, заборони та обмеження;

✓ правила поведінки в умовах надзвичайної ситуації воєнного характеру: *необхідно, не рекомендується, забороняється;*

✓ що таке «тривожна валіза», як підготувати, що покласти;

- ✓ як діяти під час сигналу «повітряна тривога», під час онлайн-уроків, якщо вмикається сигнал «повітряна тривога»;
- ✓ правила спілкування в соціальних мережах в умовах воєнного стану;
- ✓ як вчиняти з інформацією, яка несе загрозу для України (не фотографувати місцевість, не публікувати, не «репостити» інформацію, яка містить фото з координатами інфраструктури населеного пункту, розташування ЗСУ тощо);
- ✓ що робити, якщо виявлено підозрілий або вибухонебезпечний предмет;
- ✓ як поводитися під час обстрілів стрілецькою зброєю, артобстрілах, артилерійських обстрілів системами залпового вогню;
- ✓ як діяти в умовах хімічної атаки;
- ✓ перша домедична допомога під час обстрілів;
- ✓ домашня медична аптечка, що має бути.

Один з нагальних та важливих напрямків діяльності педагогічних працівників – це робота з дітьми з числа внутрішньо-переміщених осіб. Завдання класного керівника – допомогти здобувачам освіти з числа тимчасово внутрішньо переміщених осіб адаптуватися в новому навчальному закладі, працювати над створенням сприятливого соціально-психологічного клімату в учнівському колективі навчальної групи. Потрібно подбати про те, аби вони почували себе комфортно та захищено у новому колективі. Розв'язання цього питання, організація підтримки та допомоги має здійснюватися у співпраці з практичним психологом та соціальним педагогом закладу в плані соціальної, емоційної, психологічно моральної підтримки та матеріальної допомоги із залученням відповідних служб місцевих громад.

Військові дії в країні проходять глибокою емоційно психологічною раною всередині кожної людини. Зміна настрою, страх, тривога, неврівноваженість, емоційні вибухи, паніка, зневіра. Це неповний перелік тих

характеристик, які руйнують особистість, заважають їй критично оцінювати ситуацію, адекватно діяти.

Той факт, що діти, на жаль, поступово вимушено звикають до нових реалій, не означає, що вони можуть обійтися без підтримки дорослих. Вони як ніколи потребують психологічної та емоційної підтримки. Їм потрібна наша впевненість у тому, що все буде добре, наша стійкість та віра в перемогу навіть у важкі часи невизначеності.

Тому, завданням педагога в умовах воєнного стану має стати підтримка і надання здобувачам освіти допомоги в нормалізації та стабілізації психічного стану як через особистий прояв посиленої уваги, вияв любові до вихованців, так і звертання до практичного психолога для подальшої психологічної підтримки тих вихованців, які цього потребують.

Всі ми розуміємо, як важливо критично мислити в будь-якій ситуації та володіти навичками медіаграмотності. І особливо зараз, в умовах війни, ми можемо як ніколи добре бачити всі наслідки активної роботи ворожої пропаганди. Вона приймає різні форми, інколи найнеочікуваніші. Тому педагоги мають навчати дітей теж бачити фейки та пропаганду, адже нерідко вона спрямована саме на молоде покоління, на яке легше вплинути.

Необхідно проводити тематичні виховні години, в межах яких діти виконуватимуть вправи, покликані розвивати критичне мислення та медіаграмотність – це можуть бути тренінги, тематичні проєкти, диспути та онлайн заняття, під час яких здобувачі освіти розглядатимуть популярні фейки, вчитимуться шукати першоджерела та проводити верифікацію інформації.

Необхідно навчити молодь довіряти лише офіційним джерелам та завжди перепроверяти інформацію, особливо, перш ніж поширювати її, щоб не перетворитися на інструмент ворога в інформаційній війні.

Щодо планування виховної роботи класного керівника, то Закон України «Про освіту» надає педагогу академічну свободу в організації освітньо - виховного процесу. Враховуючи воєнний стан, виклики та загрози, які впливають на подальшу стабільність суспільного життя, планування виховної

роботи керівника навчальної групи, вихователя здійснюється помісячно із записом у журналі обліку, реєстрації підсумків організації та проведення виховної роботи з внесенням корективів відповідно наявного стану та ситуації.

Список використаних джерел

1. Виховна робота в умовах війни: важливі аспекти. URL: <https://cutt.ly/RB8dMy1> (дата звернення: 25.10.2022).
2. Виховна робота в умовах воєнного стану. URL: <https://cutt.ly/EB8kGxV> (дата звернення: 25.10.2022).
3. Виховна робота в умовах війни. URL: <https://cutt.ly/aB8luFa> (дата звернення: 25.10.2022).
4. Класне керівництво в умовах воєнного стану: виклики, інструменти та можливості. URL: <https://cutt.ly/sB8zvxt> (дата звернення: 25.10.2022).

СТАРТАП-ОСВІТА – ІНВЕСТУЄМО У ДУХОВНІ ЦІННОСТІ

Чиновата Зоя Анатоліївна,

викладачка

ВСП «Харківський фаховий коледж

харчової промисловості ДБТУ»

«Ми разом відкриваємо, що освіта — це більше, ніж інформація. Це уява. Це більше, ніж знання. Це мудрість. Це сміливість і характер. Це цілісність, творчість і милосердя. Освіта не обмежується перевітками, а виходить за рамки перевірки часом». Так характеризує сучасну освіту Коні Фортунато, відома американська громадська діячка, засновниця та директорка «Music Camp International».

Суворе сьогодення в Україні, жорстокі реалії не залишають освіті іншого вибору, ніж повна перебудова. Війна ставить перед молодим поколінням нові великі виклики і водночас надає неймовірні можливості.

Потрібно безліч внутрішніх та зовнішніх вкладів, аби розповісти світові про наші цінності, які ми виборюємо в цій війні. А саме:

- Свобода.
- Демократія.
- Людська гідність.
- Інвестиції у спільноту.
- Право на суверенітет.

Молодь, особливо талановита, вільно обирає, де навчатися, де жити і працювати. Тренд жити на кілька міст або, навіть, країн з'явився ще задовго до війни. Вона тільки надала цьому процесові обертів. Лайфстайл «свобода=мобільність» вже не зупинити. «Людство сьогодні переживає квантовий стрибок», – каже відомий український науковець, історик і публіцист Ярослав Грицак. Технологічна революція колосально вплинула на всі сфери життя та нашу мобільність. Війна стала лише поштовхом, що з'являється в той час, коли спрацьовує інстинктивна потреба в безпеці.

Тому сучасна освіта не може обмежуватися рамками певного вишу. Вона також повинна інтегруватися в світову освітню концепцію. В минулому році близько 70 тисяч українських студентів навчалися за кордоном, переважно в країнах Східної Європи. У Південній Кореї, де населення понад 50 мільйонів, близько 300 тисяч студентів вивчали новітні технології, ідеї та менеджмент в університетах Америки, Європи, Китаю, Ізраїлю та Сінгапуру. Водночас розширювали зв'язки із студентами, професорами, інвесторами, журналістами, митцями. Вище названі країни Азії саме таким шляхом досягли економічного і технологічного успіху. Тепер вони інвестують в свою освіту, навчаючи іноземних студентів на рівні з американськими та європейськими університетами. Щоб зробити такий стрибок Україні потрібно щороку до 200 тисяч студентів, які б навчалися за кордоном.

Для доступу до елітної освіти необхідне досконале володіння англійською мовою – це вже сучасні реалії за замовчуванням. Уряд на макрорівні працює над тим, щоб зробити англійську мовою бізнесу, а благодійний мікростартап

ENGIN надає можливість тисячам студентів спілкуватися із англомовними менторами у світі.

За всю історію нашої незалежності Україна породжувала сотні творчих і освітніх стартапів, але вони в більшості реалізувалися за кордоном. Зараз, як ніколи, влучний час цей процес прискорити. Сьогодні молодь активно показує світові літературу Оксани Забужко і Сергія Жадана, українську музику від Бортнянського до Вакарчука, кіно від Довженка до Саніна, живопис від Ге до Білокур. Ці стартапи потребують багато внутрішніх інвестицій з боку українців і зовсім мало капіталовкладень з боку інвесторів. А разом – це супермасштабний внесок в процес відбудови держави. Це – інвестиції в духовність, яка підніме Україну з колін.

Саме зараз, коли в країні триває війна, на часі прискорити всі ці процеси, сфокусуватися на досягненні мети, мати залізний намір і впевнено крокувати до неї.

«Не так важливо, скільки талановитих українців повернеться, - говорить Ігор Гут, співзасновник шведсько-українського проекту DUB, - важливіше, щоб переважна більшість зберегла непохитний ментальний зв'язок із Батьківщиною. І навіть у тих, хто житиме на дві-три країни, Україна займала головне місце. І в серці, і у робочому календарі».

Список використаних джерел

1. Журнал Forbes Ukraine. № 3(19). Серпень-вересень 2022. ISSN 2708-3268.
2. Послання надії від Констанції Фортунато. URL: https://www.youtube.com/watch?v=QmAq1FOJDgg&ab_channel=EdCampUkraine (дата звернення: 22.10.2022).
3. Ярослав Грицак. 26-й ПРОЦЕНТ, або Як подолати історію. К.: Фонд Порошенка, 2014. 136 с. (Серія «Жити по-новому»). ISBN 978-617-635-056-9

КЛАСНИЙ КЕРІВНИК – КЛЮЧОВА ФІГУРА В ОРГАНІЗАЦІЇ ЦІЛІСНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ

Шатських Наталія Сергіївна,

викладачка, класна керівниця

ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне училище»

Класний керівник – це ключова фігура в організації цілісного педагогічного процесу. Особливо гостро це відчулося під час дистанційного навчання та введення воєнного стану в Україні.

Основними функціями діяльності класного керівника є координуюча, розвиваюча та виховна, які реалізуються через такі види роботи, як педагогічний моніторинг, проєктна, організаторська та діагностична діяльності.

Відтворення цих видів діяльності розглядається через призму ділових, професійних, можливо, особистісних відносин з учнями, викладачами, психологом, соціальним педагогом, батьками здобувачів освіти.

Різномісна навчально-виховна робота класного керівника спрямована на становлення молодого людини як особистості, громадянина й фахівця.

Для повного розуміння психологічного стану здобувача освіти, його місця в соціумі, необхідно мати загальні відомості про підлітка:

1. Стать, вік, стан здоров'я та фізичного розвитку, умови життя в родині (склад сім'ї, матеріально-побутове становище, моральний статус, психологічні відносини в сім'ї).

Сучасне ставлення до освіти передбачає включення в освітній, культурний, соціальний процеси дітей з особливими потребами. Жодна дитина не має відчувати себе іншою та виключеною з цих процесів. Наразі оптимізація процесів навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами у закладах професійної освіти ще триває, тому цю функцію виконує, насамперед, класний керівник та трансформує свою діяльність через індивідуальний підхід до учня в освітньому процесі.

2. Режим дня та зайнятість підлітка (особисті інтереси, хобі) (рис. 1);

Рисунок 1 – Особисті інтереси підлітків

Під час діагностувальної роботи з дітьми важливо з'ясувати їх особисті інтереси, хобі, зайнятість протягом дня. Цей етап необхідний для формування особистісних відносин в колективі, залучення здобувачів освіти до спільних проєктів, планування виховної роботи в особливих умовах.

3. Виявлення основних рис характеру (настрій, товариські якості, ступінь самостійності та допитливості), темпераменту (екстраверт чи інтроверт), навіть приналежність до знаку зодіаку дозволяє знайти потрібні методи та форми роботи для взаємодії з дитиною.

4. Визначити його реакцію на різні форми звертання та спілкування, здатність керування своїми емоціями, почуттями, бажаннями, потребами в конфліктних ситуаціях.

Класний керівник повинен виконувати функцію модератора, мати авторитет серед усіх учасників навчально-виховного процесу, виключати існування улюбленців, дотримуватися принципів справедливості, чітко розуміти ситуацію.

5. Уміння аналізувати свої вчинки та адекватно реагувати на конструктивні зауваження чи критику з боку інших.

Функція класного керівника - допомогти дітям проаналізувати свої дії, зробити відповідні висновки, знайти консенсус.

6. Ставлення учня до фізичної праці (інтерес, прояв добровільності, ініціативності, швидкості виконання).

7. Визначення спеціальних можливостей дитини (рис. 2) (триматися перед камерою, декламувати, співати, монтувати кліпи тощо);

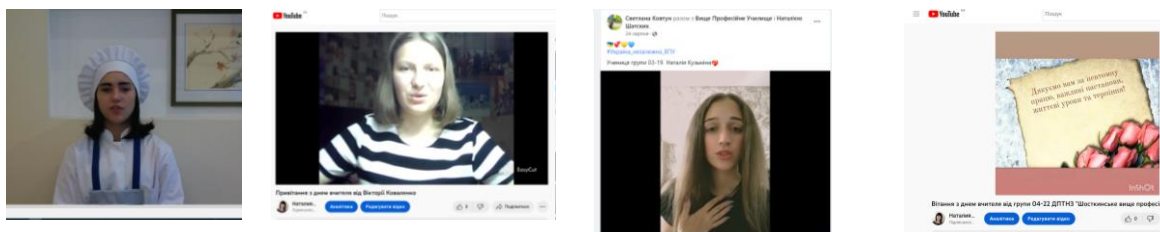

Рисунок 2 – Спеціальні можливості дітей

Ці можливості з'ясовуються під час анкетування, опитування, індивідуального спілкування. Отримана інформація дає можливість коректного спілкування з учнями групи ризику. Залучення їх до виконання соціальних функцій, участь в спільній проєктній роботі, певною мірою корегує поведінку та убезпечує від негативного впливу оточуючих.

8. Особливості спілкування з близькими, товаришами, однолітками, дорослими, педагогами, незнайомими, здатність товаришувати, співчувати, ступінь авторитарності в колективі, основні симпатії та антипатії.

Ці якості можна виявити в процесі залучення дітей до спільної роботи: зйомки відеопривітання, участь у фотовиставках, флешмобах, спільних позакласних заходах (рис. 3).

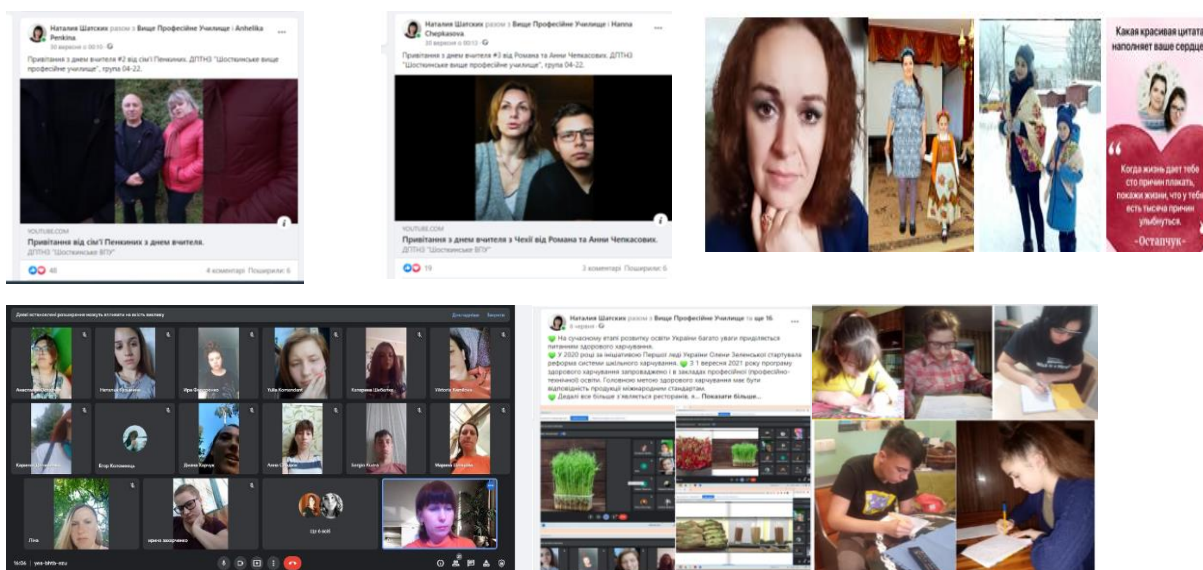
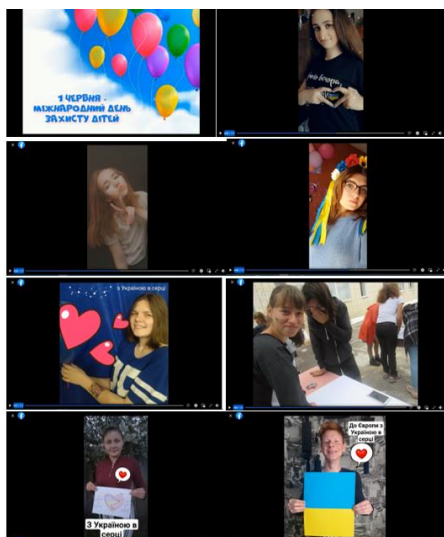

Рисунок 3 – Участь у позакласних заходах

Для організації взаємодії в груповому колективі доречно залучати старосту групи, яка може спробувати виконати роль ментора, отримати певний досвід у спілкуванні з однолітками та дорослими. Дуже добре, коли функцію старости групи виконує не класний керівник, а саме староста групи. Шлях визначення відповідного кандидата може бути довготривалим та здійснюватися методом спроб і похибок. Відповідність критеріям не завжди можна з'ясувати за анкетним даним учня. Староста групи повинна мати організаторські якості, бути помічником у роботі класного керівника, проявляти ініціативу та забезпечувати швидкість виконання отриманих завдань однокласниками не шляхом тиску та авторитарності, а власним прикладом та добровільно.

9. Прояв моральних якостей (чесність, справедливість, критичність і самокритичність, відповідальність, дисциплінованість, почуття власної гідності).

Для формування цих якостей доречно організовувати роботу здобувачів освіти в команді, влаштовувати спільні акції до знакових дат, створювати ситуації вибору, ділитися особистими історіями, подіями з життя, виховувати за принципом «Якщо не я, то хто?» (рис. 4).

Участь у святкуванні Дня захисту дітей

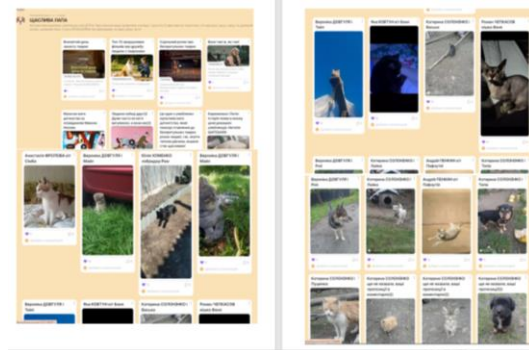
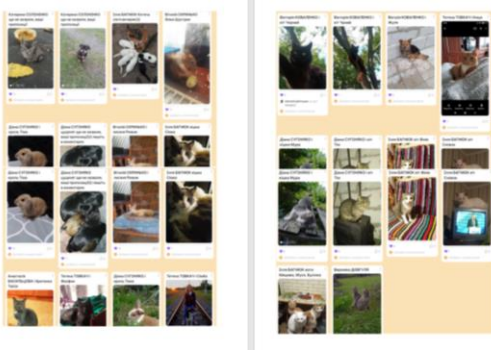
Участь в акції до Всесвітнього дня прблем аутизму

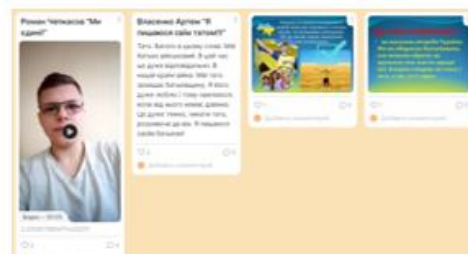
Психологічне діагностувальне завдання до Всеукраїнської акції «16 днів проти насильства»

Спільна акція до Дня Європи «До Європи з Україною в серці»

Участь у фотовиставці домашніх улюбленців, присвяченої Всесвітньому дню захисту тварин

Участь в уроці мужності, присвяченому Дню захисника України

Залучення учнів до участі у виховних заходах.

Посвята в першокурсники. Спільна робота в команді.

Спільний проєкт учнів, керівників групи. Плетіння сіток маскувальних, кикимор, участь в акціях на допомогу ЗСУ
Рисунок 4 – Участь у благодійних акціях

У кожному учні треба уміти розглянути позитивні сторони, довести їх невідокремлену значущість у суспільстві. Виділити ці якості та здібності дозволяє індивідуальна та групова робота з учнями, позакласна робота, спільні проєкти, участь в конкурсах, виховних заходах тощо. Результатом такої роботи є відзнака учнів та рейтингова оцінка в колективі групи та закладі освіти, їх емоційний стан та особиста значущість у суспільстві (рис. 5).

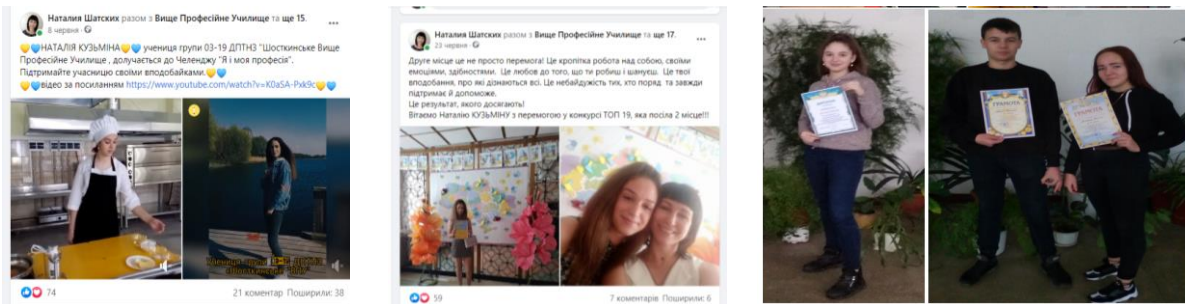

Рисунок 5 – Нагороди за участь у конкурсах

Під час виховних годин та годин спілкування необхідно спонукати учнів до зворотного зв'язку, живого спілкування з однолітками, розвивати уміння

висловлювати свої думки, формулювати власні бажання, налаштовуватися на позитивний психологічний клімат в колективі групи (рис. 6).

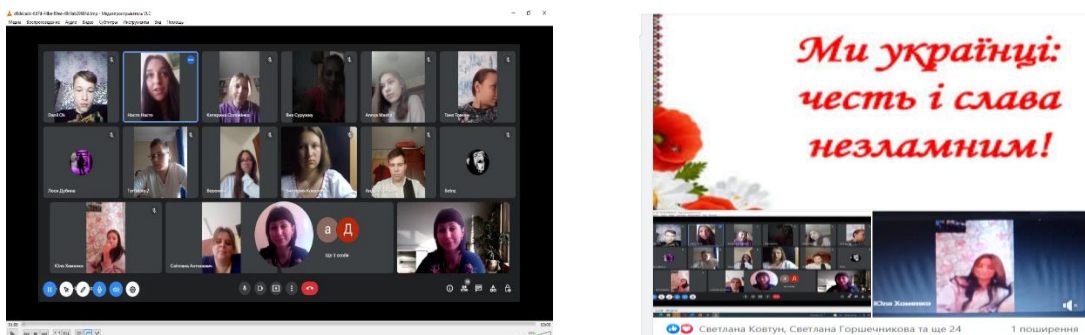
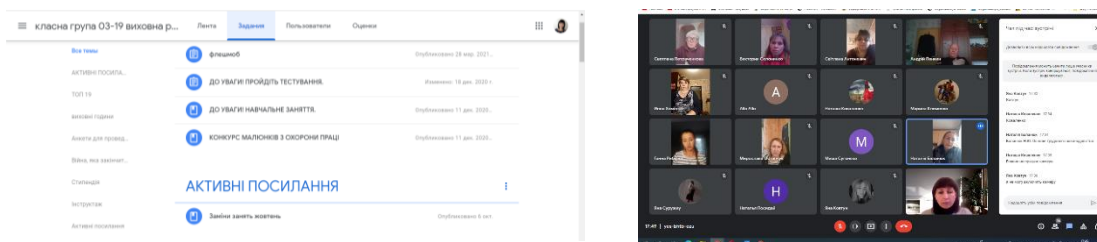

Рисунок 6 – Виховні години та години спілкування

Важливою складовою навчально-виховного процесу сучасного закладу освіти є організація роботи з батьками учнів. Від того як організовано й реалізовано роботу з батьками, залежить успішність процесу навчання та виховання дітей.

Спілкування з батьками дає можливість сформуванню уявлення про стиль життя родини, їх соціальні принципи. Робота може носити груповий та індивідуальний характер (бесіди, переписка в соцмережах, анкетування, відвідування вдома).

За групової роботи необхідно зробити батьків активними учасниками виховного процесу (рис. 7). Для цього треба мати уявлення про освіту батьків та їх освіченість, проводити індивідуальну роботу, залучати їх до групової діяльності колективу, інформувати про хід і результат навчально-виховного процесу та розвиток учнів. (листування, розміщення інформації в гугл клас, телеграм, вайбер тощо).

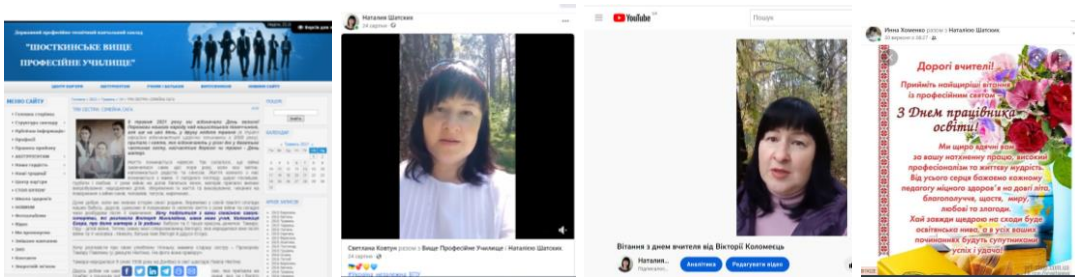

Рисунок 7 – Участь батьків у виховному процесі

Перед класним керівником має поставати питання задоволеності життя в колективі групи: комфортність, захищеність, ставлення до основних аспектів життєдіяльності.

Високою оцінкою роботи класного керівника є подяка учнів та батьків, дописи про професійні якості у соцмережах; відчуття суму від розлуки з класним керівником, їх щирих сліз та почуття вдячності за проведені роки разом.

Список використаних джерел

1. Стуліка О. Б. Психологічні особливості трансформації позиції «Класний керівник» в умовах впровадження нової української школи» // Сучасні проблеми екологічної психології: життєве середовище особистості у психологічному вимірі: матеріали XIV Міжнародної науковопрактичної конференції (18 – 19 травня 2018 року, Київ) / за ред. Ю.М. Швалба. – Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2018. – 134 с.
2. Шевченко Л.В. Взаємодія класного керівника і батьків. URL: [Взаємодія класного керівника і сім'ї школяра \(ua-referat.com\)](http://ua-referat.com) (дата звернення: 26.10.2020).
3. Міністерство освіти і науки України «Інклюзивне навчання». URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> (дата звернення: 26.10.2020).

ІНСТРУМЕНТАРІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

**Шевченко Тетяна Валеріївна,
Шевченко Олена Володимирівна,**
викладачі
Красноградського аграрно-технічного
фахового коледжу
імені Ф.Я. Тимошенка

Досить поширеним варіантом навчального відео є скрінкаст, тобто зйомка екрана ТЗН, на якому відбувається демонстрація презентації з голосовим супроводом та коментарями викладача. Зазвичай, за рахунок відсутності зворотного зв'язку та необхідності вирішувати організаційні моменти, скрінкаст теоретичної частини уроку триває не більш 15 хвилин. Є можливість повернутись до незрозумілих моментів та переглянути пояснення кілька разів, повільніше, з паузами, відповідно до власного стилю навчання. Можна використати ці ролики на етапі підготовки до тестування чи навіть після завершення курсу для актуалізації матеріалу згодом. Ротація за станціями. За даними Інституту Крістенсена, ротація за станціями – найпопулярніша модель серед шкіл США. Її перевага – можливість мінімізувати витрати на обладнання. Адже з електронними пристроями по черзі працює частина студентів, а не весь клас. За досвідом ВНЗ, робота в маленьких групах із учителем/-лькою дає поглиблене розуміння предмету. Робота онлайн після цього дозволяє закріпити нову інформацію та повторити призабуті уроки. Ротація за лабораторіями. Інститут Крінстенсена називає таку модель найпопулярнішою у Бразилії, Малайзії та Південній Африці. Цим країнам простіше обладнати окрему кімнату комп'ютерами, ніж забезпечити планшет чи смартфон для кожного/-ної зі студентів. З досвіду викладача, така модель, завдяки швидкому зворотному зв'язку, допомагає побачити, хто і як зі студентів засвоїв новий матеріал. Якщо

результати тестування показують, що комусь це не вдалося, учителька працює з цими студентами особисто. Гнучка модель. За даними Інституту Крістенсена, така модель найпопулярніша серед студентів старших курсів у США, на другому місці серед студентів коледжів. Перевага й водночас виклик такої системи – індивідуалізований графік. Тобто здобувачі освіти мають розуміти, як структурувати свою роботу. Здобувачі базової та профільної освіти можуть краще оцінювати свій прогрес, ніж студенти ВНЗ. Гнучка модель більше нагадує навчання в університеті за індивідуальним розкладом, ніж звичайні уроки в класичній аудиторії. Модель самостійного змішування. Така модель може компенсувати відсутність поглиблених курсів у ВНЗ чи дисциплін вільного вибору. Студенти прослуховують додаткові курси онлайн, тому заклад освіти може скоротити витрати на них. Оскільки модель «самостійного змішування» потребує високого рівня самодисципліни, подібно до «гнучкої моделі», вона більш поширена серед здобувачів базової та профільної освіти. Після завершення дистанційного навчання ці ж матеріали можна буде використати для реалізації «перевернутого класу». Проте просто наявність відеоролика, і завдання його переглянути не більш інформативні, ніж наявність підручника і вказівка «прочитати параграф». Важливо сформулювати чітке завдання: що саме має зробити учень під час та після перегляду відео. Існують платформи, на яких можна налаштувати питання так, щоб переривати перегляд відео і блокувати перехід до наступної частини без відповіді на поставлене питання. Можна включати у відео текстові блоки на паузах для того, щоб звернути увагу глядача на певні моменти у відео. І нарешті, можна розробити форму опитування, яку потрібно заповнити після перегляду відеозаняття. Тести з автоматичною перевіркою дозволяють організувати швидке оцінювання рівня опанування навчального матеріалу здобувачами освіти. Зазвичай тестові системи надають можливість створювати запитання різних типів (множинний вибір, текстова або числова відповідь, упорядкування, встановлення відповідності тощо). Часто є доступними бібліотеки готових запитань.

Більшість сервісів передбачають можливість формування запитань, іноді з варіантами відповідей, з використанням зображень, аудіо- та відеофрагментів.

ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Шматлай Галина Анатоліївна,
викладач української мови та літератури
ДНЗ «Ярмолинецький агропромисловий
центр професійної освіти»

В жорстоких реаліях воєнного стану в Україні перед освітянами стоїть важливе завдання - об'єднання зусиль педагогічної та громадської спільнот на засадах взаєморозуміння, співробітництва щодо захисту прав та свобод, оволодіння дітьми універсальними цінностями та моделями поведінки, які складають основу світової культури. Відповідно до Закону України «Про освіту», Концепції Нової української школи виховання є невід'ємною складовою освітнього процесу, є наскрізним процесом, охоплює усі сфери ліцейного життя і має ґрунтуватися на цінностях. Особлива роль в організації виховної діяльності в закладі освіти належить класним керівникам. Діяльність класного керівника регламентується «Положенням про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти», затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 6 вересня 2000 року № 434, затвердженим в Міністерстві юстиції України 26 вересня 2000 року за №659/4880 (зі змінами) [1].

При плануванні класний керівник повинен знати і враховувати наступні джерела:

- державні, регіональні і місцеві документи про освіту і виховання;
- педагогічні і методичні рекомендації з питань виховання і планування;

- план навчально-виховної роботи центру;
- дані власної діагностики групи;
- рекомендації викладачів групи, практичного психолога, побажання батьків і учнів групи;
- поточні і очікувані події у світі, країні, вашому місті, селі.

Вимоги, яким повинен відповідати план роботи класного керівника, а саме:

- відповідність педагогічним завданням, актуальним проблемам у вихованні учнів;
- відповідність віковому рівню, можливостям і інтересам учнів;
- різноманітність і адекватність методів і форм роботи;
- реальність його виконання для класного керівника і учнів [2].

Класний керівник складає план роботи з учнівським колективом у формі, визначеній адміністрацією навчального закладу.

Крім того, обов'язковою умовою планування роботи класного керівника у період воєнного часу є опрацювання під час організації виховної роботи з учасниками освітнього процесу матеріалів, надісланих Міністерством освіти і науки України у 2022 році, метою яких є об'єднати зусилля педагогічної та громадської спільнот на засадах взаєморозуміння та співробітництва щодо захисту прав і свобод, сформуванню у дітей ціннісні життєві навички та моделі поведінки.

У період війни, яку російська федерація розв'язала і веде проти України, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення національно-патріотичного виховання дітей та молоді - формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей.

Серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають громадянсько-патріотичне, духовно-моральне, військово-патріотичне та екологічне виховання як основні складові національно-патріотичного виховання, як стрижневі, основоположні, що відповідають як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування

свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть розвиток держави як запоруку власного особистісного розвитку, що спирається на ідеї патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності за природу як за національне багатство, здорового способу життя, готовності до змін та до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України.

Нині, як ніколи, потрібні нові підходи і нові шляхи до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості. При цьому потрібно враховувати, що Україна має древню і величну культуру та історію, досвід державницького життя, які виступають потужним джерелом і міцним підґрунтям виховання дітей і молоді.

Складовою частиною патріотичного виховання, яка в часи воєнної загрози набуває пріоритетного значення, є військово-патріотичне виховання, зорієнтоване на формування у зростаючої особистості готовності до захисту України, розвиток бажання здобувати військові професії, проходити службу у Збройних силах України як особливому виді державної служби.

Пам'ятаймо про щоденну загальнонаціональну хвилину мовчання за співвітчизниками, загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Перевагою в освітній діяльності центру щодо запобігання торгівлі людьми є підвищення загального рівня правової свідомості дітей та молоді, формування навичок безпечної поведінки під час подорожі, у новому місці перебування та вдома, виховання поваги до прав та основних свобод людини, толерантне ставлення до потерпілих від торгівлі людьми [3].

Особлива увага повинна приділятися учням із числа ВПО і дітей-сиріт, адже вони найбільш вразлива категорія, яка потребують індивідуального підходу і психологічної підтримки.

Звісно, досить часто у виховній роботі ми змушені вдаватись до використання технологій дистанційного навчання. Але це не є проблемою. Використання таких платформ як Google Classroom, Zoom, Google Meet, висвітлення інформації на особистому блозі (https://metoduk.blogspot.com/p/blog-page_49.html), дозволяє якісно підготуватись і провести різноманітні виховні заходи.

Класні керівники спільно з учнями беруть активну участь у створенні соціальних, патріотичних роликів, флешмобів та систематично займаються волонтерською діяльністю. Вони організують роботу таким чином, щоб зняти стрес у дітей, спрямувати їхню активність у позитивне русло. Ці дії запобігають вживанню дітьми та учнівською молоддю наркотичних та психотропних речовин, а також допомагають у боротьбі з девіантною поведінкою.

У цей складний час, який переживає наша країна, перед педагогічними працівниками постає безліч питань щодо того, як організувати превентивну роботу з дітьми. Виникає потреба адаптувати знання та практику, що застосовувалися і спрацьовували у мирний час, - до реалій війни, реагуючи на виклики суспільства в умовах війни. Ковід та війна навчили освітян справлятися з будь - яким обсягом інформації. Тому дистанційне навчання є тим певним порятунком, який дозволяє не прив'язуватися до площ, до наповненості класів, але забезпечити при цьому максимально можливий обсяг залучення дітей до заходів із запобігання шкідливим звичкам.

Класний керівник зобов'язаний спланувати і провести цикл бесід та інструктажів щодо безпеки життєдіяльності на період воєнного стану. Тут у нагоді стануть сучасні відеоролики і практичні навчання з питань евакуації.

Завданням керівників груп є вміння навчити учнів бачити фейки та пропаганду, адже нерідко вона спрямована на молоде покоління, на яке легше вплинути. Необхідно підтримувати постійний зв'язок з кожным учнем та його батьками задля збереження життя дітей та вдалої організації виховної роботи. Така співпраця гарантує успішний результат.

Список використаних джерел

1. Інформаційні матеріали щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 навчальному році.
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/62f/4c1/f2d/62f4c1f2d9a1d274700929.pdf> (дата звернення 25.10.2022).
2. Планування виховної роботи класного керівника.
URL: <https://studfile.net/preview/16409968/page:5/#8> (дата звернення 26.10.2022).
3. Щодо запобігання торгівлі людьми в умовах воєнної агресії.
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/624/41f/5b0/62441f5b0e0ca434958796.pdf> (дата звернення 26.10.2022).

МОДЕЛЬ СПІВРОБІТНИЦТВА КЛАСНОГО КЕРІВНИКА З БАТЬКАМИ НА ОСНОВІ ПРОГРАМ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Язикова Надія Василівна,

викладачка

ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва»

Виховна система навчального закладу виступає як спосіб розгортання в просторі і часі виховного процесу, що відбиває педагогічні смисли його учасників. Ціннісно-сміслове ядро виховної системи – система ціннісних орієнтирів, що виникли в результаті узгодження життєвих смислів педагогів, учнів, батьків. Ця теза дозволяє, на нашу думку, говорити про унікальність виховної системи як про її найважливішу характеристику. Іншими словами, навчальному закладу з унікальною виховною системою притаманна певна індивідуальна субкультура, яка детермінує соціальні, педагогічні та психологічні умови її функціонування.

Але в умовах воєнного стану виховна система навчального закладу стає тим стабілізуючим чинником, який в умовах психологічної та соціальної кризи, життєвих катаклізмів відграє роль колективного психотерапевта, осередку надійності та впевненості у майбутньому, фундаментом надії на краще майбутнє.

Тому у важких умовах війни та ворожої агресії забезпечення взаємодії школи з сім'єю та соціально-педагогічного партнерства батьківського й педагогічного колективів має орієнтуватися на вирішення певного комплексу завдань, а саме:

- створення діючого, динамічного механізму взаємодії між навчальним закладом та родиною, батьками; орієнтація педагогічного процесу в навчальному закладі на інтереси сім'ї;

- створення системи інформування батьків про життя навчального закладу, інших навчальних закладів, всієї освітньої системи регіону (країни);

- організація комплексу заходів щодо інформаційного супроводу дистанційної освіти, надання батькам всієї необхідної організаційної, плануючої та довідкової інформації;

- створення системи регулярного вивчення думки батьків з питань навчання і виховання в навчальному закладі, організаційного, фінансового та матеріального їх забезпечення;

- створення системи психологічного й соціального супроводу та підтримки дітей, батьків, родини в цілому, реалізація індивідуального підходу в роботі з батьками.

Наявність таких ознак, як довіра навчальному закладу з боку батьків в питаннях навчання і виховання дитини, інтерес до життя закладу в цілому, поінформованість з основних питань життя педагогічного та учнівського колективів, бажання батьків допомогти у вирішенні виникаючих проблем – все це підтверджує, що відносини між батьками і навчальним закладом розвиваються нормально, в рамках відносин співробітництва та свідчить про якісне виконання закладом своїх освітніх завдань. Тому важливим є організація

постійних онлайн конференцій з батьками та проведення батьківських зборів на дистанційних платформах у мережі інтернет, спілкування з батьками та учнями в соціальних мережах тощо.

Програми взаємодії з батьками як педагогічними партнерами мають стати сучасним засобом налагодження співпраці між навчальним закладом, педагогами та батьками. Найбільш продуктивними моделями такої взаємодії є реалізація спільних програм супроводу розвитку дитини в процесі освітньої діяльності. Такого роду програми містять в собі практику спільного обговорення проблем дітей, індивідуальне консультування, формування системи інформування батьків про особливості освітнього процесу, вимоги до рівня підготовленості учнів на різних рівнях навчання в навчальному закладі. Подібні програми ефективні, але не завжди достатні для формування співтовариства батьків як активних суб'єктів освітньої діяльності. Ці програми, як правило, спрямовані на співробітництво з батьками як вихователями, яким навчальний заклад дає рецепти, що забезпечують успішне та комфортне перебування дитини в навчальному закладі. Педагогами найчастіше є затребуваний комунікативний потенціал батьків, їх культурний, освітній, професійний досвід. Але при такому традиційному підході до співробітництва з родиною освітні заклади далеко не завжди готові залучити батьків до суспільної оцінки результатів, що досягаються, до процесів освітнього менеджменту й маркетингу.

Інноваційний підхід до педагогічного партнерства з родиною в умовах воєнного стану передбачає моделювання нового й застосування вже існуючого досвіду використання кадрового, освітнього потенціалу батьків, включення їх не тільки у процес супроводу освітньої діяльності учнів, а й у проектування та реалізацію цієї діяльності.

Спільна діяльність батьків та навчального закладу в рамках програм взаємодії має будуватися за чотирма напрямками:

- 1) Створення інформаційного простору, в якому батьки, педагоги й учні могли б знайомитись із проблемами навчального закладу та знаходити шляхи

їхнього спільного рішення. У закладі має бути оформлений постійно діючий інформаційний стенд про його діяльність, працювати сайт закладу, його сторінки в соціальних мережах, випускатися шкільна газета, періодично проходити опитування батьків з метою з'ясування ступеня їхньої задоволеності освітніми послугами, проводиться Дні відкритих дверей, громадські огляди знань з предметів, зустрічі з адміністрацією закладу, організовуватися спільне планування діяльності педагогів та асоціації батьків. Батьки залучаються до проведення засідань педагогічних рад та інших педагогічних, методичних або виховних заходах, беруть участь у розробці програм розвитку навчального закладу.

2) Реалізація варіативних програм спільної взаємодії педагогічного та батьківського колективів: «Школа сімейної культури», «Клуб молоді родини», «Телефонна служба довіри», «Родинна вітальня». Ці програми забезпечують єдність виховних дій навчального закладу і сім'ї, узагальнюють і поширюють позитивний досвід сімейного виховання, залучають батьків до активної участі у вихованні своїх дітей. Також варіативні програми сприяють підвищенню батьківської компетентності з питань виховання дітей, виробленню єдиного погляду педагогічного колективу і сім'ї на сутність процесу виховання з метою створення оптимальних умов для розвитку особистості дитини.

3) Організація позакласної діяльності учнів, в якій особливо активно беруть участь батьки. Вони ведуть гуртки, організовують свята, змагання, профорієнтаційну роботу. В закладі можуть працювати сімейні клуби «Росинка» та «Турбота», проводиться сімейні свята, пропагуватися кращий досвід сімейного виховання. За допомогою батьків готуються усні журнали, прес-конференції, зустрічі «за круглим столом», проводяться виставки прикладної, декоративної творчості, родинних альбомів, колекцій, випуск тематичних газет.

4) Формування батьківської педагогічної культури: тематичні батьківські збори, відкритий лекторій для батьків, диспути, щорічна батьківська конференція, школа молодого батька, систематично проводяться консультації

психолога, соціального педагога, логопеда та бібліотекаря. Має бути організований банк даних за спеціальностями батьків (медики, юристи, будівельники тощо) з метою їх залучення для надання кваліфікованої допомоги у вирішенні проблем навчального закладу.

Результатом такого тісного й прозорого співробітництва навчального закладу та батьків учнів є значне розширення його освітнього (виховного в тому числі) середовища. Відбувається дієве узгодження виховних впливів педагогічної системи та родини, створюються умови для запобігання негативної дії стихійного оточуючого середовища, батьки стають не тільки союзниками, а й активними учасниками виховного процесу, повноцінними суб'єктами виховної діяльності навчального закладу, значущими елементами його виховного простору.

Дана модель співробітництва з батьками відбиває, насамперед, функцію батьків як партнерів навчального закладу та педагогів із супроводу процесу виховання й розвитку дитини в умовах воєнного стану. Представлений досвід має високу ймовірність поширення, тому що заснований як на традиційних напрямках співпраці родини й педагогів, так пропонує й інноваційні шляхи налагодження такого партнерства.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Виховання підростаючої особистості на засадах нової методології. Педагогіка і психологія, 1999. №3. С.5–14.
2. Коваль А. Г., Зверева І. Д., Хлєбїк С. Р. Соціальна педагогіка. Соціальна робота: навч. посібник. Київ: ІЗМН, 1997. 392 с.
3. Нісімчук А. С., Падалка О. С., Шпак О. Т. Сучасні педагогічні технології: навч. посібник. Київ: Просвіта, 2000. 368 с.
4. Педагогічні задачі і завдання для батьків / За ред. В.Г. Постового. Київ: Радянська школа, 1989. 189 с.

ФОРМУВАННЯ МЕДІАКУЛЬТУРИ УЧНІВ ЗП(ПТ)О ЗАСОБАМИ БІБЛІОТЕЧНОЇ РОБОТИ

Ясінська Альона Василівна,

бібліотекар

ДНЗ «Деражнянський центр професійної освіти»

На сучасному етапі розвитку людства бібліотека є органічною частиною інформаційного середовища суспільства. До інформаційних ресурсів додаються комп'ютери та використання мережі Інтернет, що збагачує її фонди світовими інформаційними ресурсами. Однією з головних функцій сучасної бібліотеки є формування інформаційної культури читачів, яка включає не тільки традиційну бібліотечно-бібліографічну культуру, а й уміння оперувати інформацією з використанням сучасних комп'ютерних засобів, тобто поєднує традиційний бібліографічний інструментарій з комп'ютерними засобами.

Процес формування інформаційної культури є комплексним і має здійснюватися в бібліотеці у взаємозв'язаних напрямках:

- 1) робота з удосконалення комплектування та розкриття бібліотечних фондів;
- 2) систематичне вивчення динаміки інформаційних потреб читачів, особливо пов'язаних із ціннісно-орієнтаційною, пізнавальною, виробничою діяльністю;
- 3) створення комфортних умов для задоволення інформаційних потреб читачів;
- 4) вдосконалення роботи по підвищенню рівня бібліотечно-бібліографічних та інформаційно-комп'ютерних знань;
- 5) популяризація та реклама інформаційних послуг бібліотеки серед читачів.

Таким чином, уся діяльність бібліотеки направлена на підвищення інформаційної освіти. Інформаційна грамотність та її розповсюдження серед

користувачів бібліотеки передбачає:

- ознайомлення читачів з можливостями та інформаційно-документальними ресурсами бібліотеки;
- виховання довірливого ставлення до неї;
- бажання стати її постійними відвідувачами;
- формування в читачів знань про основні інформаційні джерела та навичок їх використання;
- формування навичок у сфері бібліотечно-бібліографічних та інформаційно-комп'ютерних знань;
- ознайомлення з інформаційними послугами бібліотеки та її провідними книгосховищами світу, архівами, музеями, центрами інформації та документації, існуючими інформаційними системами, віртуальними бібліотеками глобальної комп'ютерної мережі;
- можливостями використання інформаційних ресурсів за межами бібліотеки;
- навчання читачів користуванню інформаційно-пошуковою системою (ІПС) у традиційному та автоматизованому режимах;
- їх ознайомлення з методами аналітико-синтетичної обробки документів і переробки інформації.

Таким чином, сучасна бібліотека – це місце, де учні можуть знайти різні джерела інформації та корисно провести вільний час і долучитися до культурного та суспільного життя навчального закладу.

Медіаосвіта як сучасна складова освітнього простору

Медіаосвіта тісно пов'язана з усіма засобами масової інформації та комунікації й включає в себе друковані видання, графіку, аудіовідтворення, фото- та відеозображення, що доставляються споживачеві за допомогою будь-яких технологій; вона розширює можливості людини в розумінні суспільних ЗМІ й у розпізнаванні механізму їх впливу, а також в отриманні навичок використання цих медіа для комунікації з іншими людьми та створенні медіапродуктів.

Користувачі сучасної бібліотеки працюють з різноманітними видами інформації, з усіма видами медіаресурсів: друківаними, графічними, звуковими, візуальними; й різними технологіями, такими як: медіатекст, медіамистецтво, медіауроки, медіасприйняття, риторика, фото як вид медіа, музика як вид масмедіа, мистецтво презентацій.

У довгостроковій перспективі ми прагнемо, щоб усі випускники закладу мали високий рівень медіаосвіченості, що забезпечить не тільки їхній особистий професійний успіх та життєву стабільність, а й стане позитивним внеском у розвиток суспільства, а для цього потрібно спиратися на досвід роботи кращих бібліотек світу, експертну оцінку медіаграмотності учнів, прагнення навчатися та довіру учнів, здатність досягати результату в сучасних інформаційних умовах, достатній рівень методичних аспектів медіаосвіти, технічні можливості бібліотеки.

Бібліотека навчального закладу – найкращий простір для спільної роботи бібліотекарів, педагогів, учнів. Це – найзручніший майданчик для навчання медіаграмотності учнів, їхньої адаптації в сучасному цифровому просторі, формування медіакомпетентного користувача.

Робота бібліотеки в сучасному медіа-просторі ґрунтується на зв'язку з користувачем, визначенні, вивченні й прогнозуванні його інформаційних потреб, які є основою для надання інформаційних послуг та створення медіапроектів бібліотеки.

Сучасних учнів уже не здивуєш комп'ютером та Інтернетом, вони в більшості добре всім цим володіють. Зараз у підлітка є великі можливості вибору того чи іншого способу успішного отримання знань або проведення дозвілля.

Для формування медіаосвіченої особистості учнів як найважливішої із поставлених робочих задач бібліотека застосовує різноманітні інноваційні методи та прийоми.

Медіауроки, сторінка на сайтах, бібліотечна блогосфера

Віртуальне представництво бібліотеки як новий напрямок роботи

бібліотек в цифровому середовищі сприяє популяризації книги та читання і сьогодні набирає обертів.

Бібліотека представлена у соціальних мережах – це складова медійної стратегії книгозбірні закладу. Зрозуміло, що соціальні мережі – перспективні ресурси інформування учнівської аудиторії, для реклами бібліотеки та її послуг, можливість оголошення великій кількості людей про заходи, конкурси, нові видання тощо. Важливу роль відіграє зворотній зв'язок. До того ж бібліотекар має можливість прокоментувати від себе медійні новини.

Робота бібліотеки в напрямку розвитку культурного рівня, зокрема, медіакультури триває постійно. Перевернені часом інструменти масового інформування – це радіо, афіша та книжкові виставки.

Підтримка іміджу бібліотеки як наукового, освітнього, культурно-духовного центру забезпечується шляхом застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, за допомогою яких задовольняються інтелектуальні запити, створюються можливості для формування медійоосвічених, високодуховних особистостей.

Медіатека - мультимедійний простір для навчання.

Медіатека нашого навчального закладу - простір для навчання й обміну думками. Техніка дійшла до того, що скоро учням не потрібно буде носити важких підручників, на їх зміну прийшли електронні книги.

Медіатека – це навчальний простір, який включає колекцію нових сучасних носіїв інформації, грандіозне скупчення мультимедійних файлів на різній технічній апаратурі, які використовуються для організації навчального процесу, проведення нестандартних уроків, їх подачу, та мимовільне засвоєння учнями матеріалу. Вихованці мають змогу працювати, як на комп'ютері так із звичайними підручниками, використовувати в роботі диски, великі екрани, інші інноваційні засоби.

Медіацентр нашого навчального закладу обладнаний різноманітними ресурсами: Інтернетом, CD та DVD-дисками, е-книгами, е-базою даних, тощо. Це сучасний комплекс, який має відповідне технічне забезпечення: комп'ютери,

смарт-телевізор, акустичну систему.

У сучасному медіасередовищі створено сприятливі умови для формування в дитини здатності сприймати предмети та явища різнобічно, системно, емоційно.

Працюючи над створенням медіатеки, його ідейники керувалися основним критерієм - мультифункціональністю: створення можливості як для самостійного навчання так і навчання в групі, проведення групових занять за допомогою презентаційного матеріалу, ведення дискусій, виховних заходів, проведення курсів, гуртків, майстер-класів для молоді за допомогою відео-путівника.

Робота у сучасній медіатеці є стимулом для постійного розвитку та навчання.

Тому власним прикладом, роботою бібліотечного працівника, заохочую до навчання колег, постійно навчаюся сама, щоб потім навчити інших. Прагну і покроково працюю над тим, щоб робота та проведення занять у медіатеці приносили задоволення і результат.

Створення медіатеки в навчальному закладі – це крок у майбутнє, двері до сучасного світу, доступ до мультифункціонального простору за допомогою інноваційних технологій для здобувачів освіти та працівників.

Список використаних джерел

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: Концепція впровадження медіаосвіти в Україні – Медіапсихологія і медіаосвіта (mediaosvita.org.ua) (дата звернення: 20.10.2022).
2. Бути медіаграмотним: 10 необхідних компетентностей. URL: ОТБ Галичина | Бути медіаграмотним: десять необхідних компетентностей (galtv.if.ua) (дата звернення: 20.10.2022).
3. Плахта Д. Чому важливо бути медіаграмотним, або Як виробляти у собі інформаційну «іммунну систему». URL: УРОК 45-46 ТЕМА : Чому необхідно бути медіаграмотним? | Конспект. Дидактичні матеріали (vseosvita.ua) (дата звернення: 20.10.2022).

4. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В.Ф. Іванов, О.В.Волошенюк; За науковою редакцією В.В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.